

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ

број 147
8. април 1996.
цена 7 динара

Мило Букановић: "МИЛОШЕВИЋ ВЛАДА СРБИЈОМ"

УММА ШИПЕТ, СТАРИНСКИ БУДУВАЊЕ И СВЕ... АСТРИК И КУК ОУ НЕМАЈА ЗА СВА ПИРАТОР ВО СВА ВЕЛТКА И ВО, ТОПОРКА И ПУ, ПУМА ДИ СВА, ПОРЕШКА И КОК, ДИСКА И СВЕ

ИЗАБРАНА

ДЕЛА

ВУКА

ДРАШКОВИЋА

НОВО!
ПРВИ ПУТ У ТВРДОМ ПОВЕЗУ
ЦЕНА 400 ДИНАРА
У РЕДАКЦИЈИ "СРПСКЕ РЕЧИ"
200 ДИНАРА

у шест књига

СУДИЈА

НОЖ

МОЛИТВА 1

МОЛИТВА 2

РУСКИ КОНЗУЛ

НОЋ ЂЕНЕРАЛА

Опозициони жетини у Нишу, 30. март 1996.

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ:

Лудачки корпус

Стр. 8-9

МИЛО БУКАНОВИЋ:

Милошевић влада СРБИЈОМ

Стр. 12-18

**ПРАВОВЕРНИ ПРОТИВ
ИЗДАЈНИКА ДРАШКОВИЋА**

Буку нема ко да пише

Стр. 20-22

**СИНДРОМ "ВЕЧЕРЊИХ
НОВОСТИ"**

Са слике у академију

Стр. 23-27

МИТИНГ У НИШУ

Паника радиоактивне власти

Стр. 28-31

**ЗАШТО МИРКО
МАРЈАНОВИЋ ТРЕБА ДА
ПОДНЕСЕ ОСТАВКУ?**

Човек за испод жита

Стр. 36-38

**НОВИ ПОЛИЦИЈСКИ
ГЕНЕРАЛИ**

Физичка интелигенција

Стр. 39

**МИНИСТАР ПОЛИЦИЈЕ
СОКОЛОВИЋ У "МАЛОЈ
ПРИВРЕДИ"**

Зоран и син

Стр. 40-41

СОРОС, ЈОШ ЈЕДАНПУТ

Под притиском, региструј с'

Стр. 42-43

**ПОСЛЕ РАСКОЛА У
ГРАЂАНСКОМ САВЕЗУ СРБИЈЕ**

Веца потукла Жарета

Стр. 50-51

"ГРМЕЧ" ЈОШ ТРАЈЕ

Црвени прах од црвених

Стр. 53

**ОСВЕТНИК СА БЕОГРАДСКОГ
АСФАЛТА**

Не дајте се горима од себе

Стр. 56-57

ЉИЉАНА ШОП

Ново јахање попова

Стр. 58-59

ММФ

Изгледа да се Србија и Црна Гора ускоро врате у кључне међународне организације (Уједињене нације, ММФ, Светска банка, ОЕБС, Савет Европе) без којих је економски слом Београда и Подгорице неизбежан, у овом тренутку су равни нули.

Нешто што је, колико јуче, као награда Слободану Милошевићу за кооперативност у Дејтону, било питање дана и дипломатских детаља, сада је, због стања у Србији и политике Слободана Милошевића на унутрашњем плану, чиста утопија.

Делегација експерата на челу са др Драгославом Аврамовићем, која је у Паризу разговарала са експертима ММФ-а, остала је празних руку, а на конто земље тамо је једино уписано више неугодних и болних модрица, чије ће лечење потрајати.

Иза оптимизма гувернера Народне банке и државних гласила поводом париског излета, организованог с великим амбицијама, не стоји, на жалост, ништа опипљиво.

Разговор је, уосталом, имао неформални и технички карактер, јер непризната држава и не може да води званичне разговоре са међународним организацијама, а какав му је значај придаван у ММФ-у види се и из чињенице да је он у париским медијима апсолутно игнорисан и прећутан.

Од иностраних кредита и страних улагања, најједноставније речено, нема ништа, а разлог за то је што се Србија, ни у једној битној одредници своје политичке праксе, не уклапа у норме и правила игре цивилизованог света.

Попис индиција и заокружених чињеница да Слободан Милошевић, по-

сле Дејтона и Париза, ужурбано ради на рестаурацији комунистичке диктатуре, како би спремао дочекао евентуалну и прижељкивану победу Генадја Зјуганова на руским председничким изборима, заиста је "импозантан" и добро је познат међународној заједници.

Вишестраначки систем је, практично, суспендован, а демократска опозиција, иза које стоји две трећине бирачког тела, генерално се криминализује и непрестано јој се прети и судским елиминасањем с политичке сцене.

Против неколико преосталих независних медија воде се жестоке кампање, с очигледним намерама да што пре

рода и света у име изолационизма и националистичке самодовољности.

Политички пријатељи и економски ослонци траже се и налазе у Кореји, Кини, Куби и сличним бастионима мрака, а увозници роба са западних тржишта и они који у тим тржиштима виде праве партнере отворено се називају мафијом.

Сталним настрјајима на Црну Гору, само зато што Подгорица ужурбано корача ка демократији и капитализму, провоцирају се нови сукоби високог ризика, а можда и још један грађански рат и крвопролиће.

Потенцијалном кредитору или страном улагачу јасно је да у земљи са оваквим црним референцама нема шта да тражи.

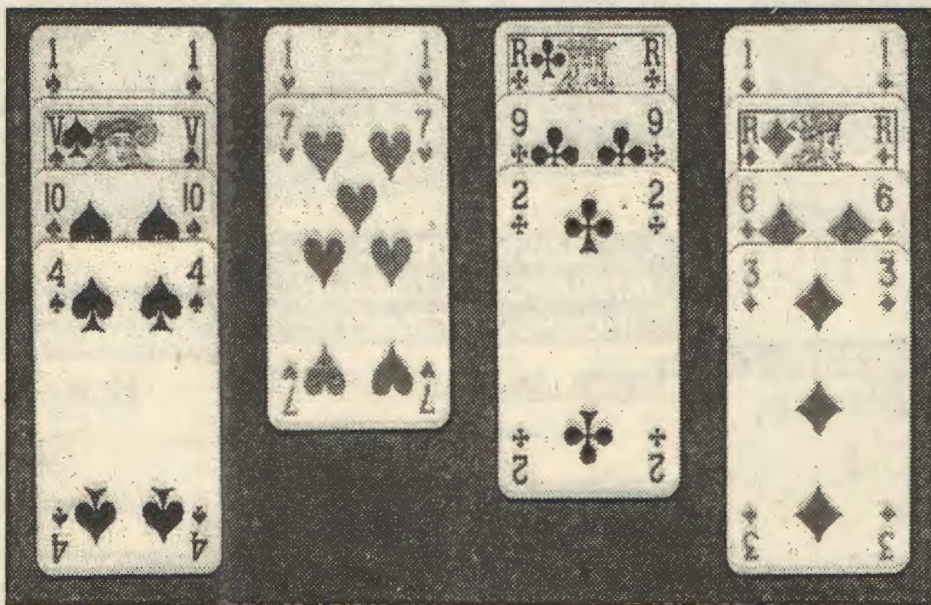
Ако је могуће да се у Београду амбасадор велике силе третира као шишију практично само зато што се рукује с противницима Слободана Милошевића, онда је могуће, па и савим извесно, и да се сутрашњем кредитору или страном улагачу деси исто и да му се капитал који

је донео просто узме, а он протера.

У обећања да ће се приступити приватизацији свет, такође, не верује, а и ако до тога привремено дође, велике су шансе да се продате фабрике, када се за њих узму паре, једноставно, преко ноћи, поново национализују.

Први контакти Србије и Црне Горе са ММФ-ом после четворогодишње паузе будили су наде само код наивних.

Са последњим европским брашницима пронале идеологије и заступницима кубанско-кинеског модела државе и друштва међународна заједница нема, једноставно, о чему да разговара.

нестану из све униформисанијег и строго контролисаног медијског простора.

Полиција се претвара у војску и прераста у једну од најмногљуднијих европских војних сила.

Легалне и легитимне међународне активности лидера опозиционих странака, укључујући и контакте са дипломатама, проглашавају се за издају, па и за призивање стране интервенције.

Сваки покушај отварања питања људских права и слобода, а нарочито права и слобода националних мањина, сасеца се у корену и лепе му се најразноврсније дисквалifikаторске етикете.

Поново се шири страх од других на-

Издајник

П

осле друге велике хајке на Вука, оиџ се оиџвара ииџање националне издаје онако како су ђа формулисали изворни бољшевици и иџошалииџаристи и бољеџ доказа нема да у Србији још нису одиџкринуџа враџа демократији и иџлурализму, осим уколико под иџим иџојмом иџолиџичке џейидлаке не иџодрозумевају двоџариџиџску једнокреветну власџи, идиџично заљубљену у себе, у држави џде је све друџо веџ одавно иџроџало.

У друџим земљама бившеџ комуниџтиџкоџ лаџера џоџово да је и заборавањен иџермин "народни издајник" иџошџо су иџи некадашњи издајници "иџар екселанс", као реџимо Ваџлав Хаваџ, Јон Илиџеску или један Жељо

Желев, у меџувремену изабрани за шеџове држава или влада а Лех Валенса чак усџео да оиџџрчи један иџредседнички круџ и враџи се на месџо одакле је иџочео, осџтаваљајући Пољску као иџлуралиџтиџку демократију која се деџфиниџиџвно оиџросџила од наслеџа Леџина и у којој више никоме не иџада на иџамеџ да иџроизводи народне неџриџаџеље.

Иџтаваџише, иџим иџроизвоџачима се ових дана јавно суди и еџилоџ ће моџда бити иџоучан и за џенерала Баџу.

И Русија као колевка националних издајника, иџроменом реџима, са уважавањем и иџочасџи-ма дочекује "слуџе заџадноџ имџериџализма" и да којим случајем Александар Солџењџин обожава ордење био би иџо најџеџи злаџом окићени сџановник руских џулаџа.

Реч "издајник", било иџолиџички било национални, у мирним временима као социолоџиџки феномен иџоџиџуно је неџознаџа у џраџанском друџиџву, нама иџредсџтавањеном као "џџрули либерализам", јер иџолиџички иџлурализам иџодрозумева иџолеранџију различџиџх сџановиџиџта, различџиџх алиџернатива и оиџџија иџа о некакој издаји не моџе бити ни џовора. Да није иџако све би се иџолиџичке сџџранке рачунале издајничким јер не иџошџију леџиџиџмно иџраво криџичке.

Иџџа је сџџвар и са националним издајницима: онде џде се наџија схваџа као кулџурни иџросџор сасвим је друџачији однос иџојединаџа иџрема наџији. Он иџреџиџосџтаваља једну криџичку рефлеџију са усџосџтавањањем дисџанџе. Дакле, не симбиозу неџо иџакав криџички однос џде наџија не моџе иџосџаџи иџошалиџиџарни еџиџиџеџиџ коме се иџридају само еџиџиџеџиџ а не види иџиџа у иџом народу има неџаџиџвно. Криџички однос иџрема својој наџији демократиџска је џеџковина и нема иџоџа који ће иџе оиџџужџиџи за националноџ издајника ако каџеш или наџиџеш да меџу иџвојим сународницима влада маџија, и иџо званично, иџред Савеџиџом Евроџе, као иџиџо је иџо био случај са једним иџиџалиџанским иџарламенџиџарџем. Нико, ни иџиџаџиџа ни џелевџија није наџала криџиччара своје наџије, без обџира колико је уздрман иџонос једноџ народа, збоџ иџозива овоџ иџарламенџиџарџа да у случају Иџиџалије иџиџервенише Евроџска заједница.

Вук Драшковиџ није никоџа иџозивао, он је оиџисивао сџање у свом народу, иџриџиџснџиџом оиџвореном диџиџиџиџуром иџариџиџа на власџи. Уосџталоџ, зар Мира Марковиџ није јаџиковала иџред својим кинеским иџриџаџељима збоџ имџериџалиџтиџчкоџ окружења иџџрулоџ заџада и оиџозиџију која "диџе џлаву", да би на крају идеолоџиџку колабораџију озваничио минџиџтар одбране Југославије Павле Булаџиџовиџ захџивом за исџоруку кинескоџ оружја, укључујући и оноџ које је на Тџенанмену џазило иџроџивниџке реџима.

Док се у време Јосџиџа Броза иџачно знало ко се и како иџроџлашава народним неџриџаџељем, Слободан Милошевиџ је, као и у свим сегменџиџма животиџа, унео иџошџиџну конфуџију у овај иџојма. Тако је издајник џоџово свако: онај који свој народ криџичкује, онај који се осеџа великим Србином, онај ко мисли да је мали Србин, онај који је заборавао иџиџа са Срби били иџре хиљаду година, онај који неџе Душаново царџиџво, онај заџиџо иџиџо хоће Душаново царџиџво, онај који неџе да раџиује, онај који хоће да раџиује, онај који хоће мир, онај који неџе мир... и иџако до бесџраја.

Украџиџко: ако не веруџеш у СПС и Слободана Милошевиџа и уз иџуџи "ровариџи", издајник си - и иџачка. Наџџџџџџиџију оџенку о издајницима дају они који иџоседују сџџрасџи за освеџиџом и довољну колиџиџну мрџње. Са иџаџвим џудима Србију дели само корак од 19. века.

Док се не унесе мало више реда меџу издајницима, ваља се у овом иџренџиџу иџодсџиџиџи оне чувене Хиџџлерове изјаве - када је воџод свих воџдова иџоџ уједиџења немачкоџ народа ондашњеџ, као миџ, иџар дана иџред смрџи живео у оном иџодземном бункеру док је цела земља џорела - да Немци нису заслужили да живе и да су заслужили униџиџење.

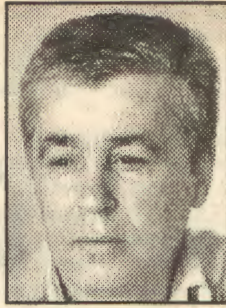
Наш воџод и уједиџиџиџељ срџских земаља иџу реченицу (бар џласно) није изџоворио.

ЉБогољуб ПЕЉЧИЋ

Реч "издајник", било иџолиџички било национални, у мирним временима као социолоџиџки феномен иџоџиџуно је неџознаџа у џраџанском друџтву, нама иџредсџтавањеном као "џџрули либерализам", јер иџолиџички иџлурализам иџодрозумева толеранџију различџиџх становиџиџта, различџиџх алтернатива и оиџџија иџа о некакој издаји не моџе бити ни иџовора.

Миленко
ВУЧЕТИЋ

Разјуримо звери и опет ћемо бити људи

Хистерична и по много чему самоубилачка реакција режима на легитимне акције опозиције (откривање "страних плаћеника", издавање потерница за "издајницима", грубе монтаже и лажи из стаљинистичке и нацистичке школе) поуздан су знак да уздрмани "социјалисти" и њихови сателити губе главе.

Нема у томе ничег ирационалног, јер су, због тренутних и долазећих проблема, велики и драматични ломови, можда и букурештанског типа, неизбежни.

Притисци међународне заједнице се повећавају; стране економске помоћи неће бити без радикалних промена система; могуће је и поновно увођење санкција; на дневни ред стиже расплитање косовског чвора; многе се корупционашке афере; сепаратистичке тежње Црне Горе се с разлогом увећавају; списак ратних злочинаца обухватиће ускоро низ недодирљивих имена; у врховима власти шири се атмосфера подозрења; незадовољство нараста и у војним круговима; социјалне али и идеолошке тензије захватају најшире слојеве становништва.

У таквој ситуацији, уз процене да ће се она даље компликовати до граница непознатих у савременој историји, за "социјалисте" је (у сасвим реалном страху од долазећег полагања рачуна) и само постојање опозиције омча око врата.

Хистерија, све у свему, има реална утемељења, али ће њени домети, као и у свим хистеријама иза којих стоје мала памет и велика сила, бити катастрофални.

Учесницима нишког митинга је, када су увече видели срамно фалсификовани извештај телевизије о том догађају, јурнула крв у лице.

Бес је, сасвим сигурно, нарастао до најцрњих порива.

Тако је било и после београдског деветомартовског окупљања, а тако ће, вероватно, бити и после сваког следећег сличног скупа.

У паници која их је захватила, "социјалисти" и извршиоци њихових налога у медијима у суштини фантастично раде против себе.

Производња беса код противника враћа се, на име, увек, као најубитачнији бумеранг.

Настојања режима да грађани прихвате 28. март као Дан државности Србије и да га прославе како доликује оваквим празницима доживео је потпуни фијаско.

Извештачене спољне манифестације (полагање венца председника Републике на гроб Незнаоног јунака, свечање изјаве, отварање нових фабричких погона) остале су у сенци опште равнодушности.

Људи су се, чак, отворено спрдали с датумом када је "Србија из три дела постала цела", показујући да им лагано долази до свести да је 28. март 1989. године историјски промашај и да је тог дана, усвајањем амандмана на републички Устав уз помоћ тенкова и борних кола а не у демократској процедури, отпочео распад земље у којој се, ипак, уз све њене слабости и мане, лепо и мирно живело.

Није, наравно, спорно да је уставни положај Србије пре 28. марта 1989. године био накарадан, али је споран начин на који је Слободан Милошевић, с групом острашћених националстаљиниста, покушао да ту накарадну ствар поправи.

Укидајући две аутономне покрајине уз "покрет маса" с најмрачнијом енергијом ("Смрт Шиптарима!") и уз велики број људских жртава на Косову, он је гурнуо сопствени народ на цивилизацијску страну.

Три месеца касније, на кобном Газиместану, уследила је, као природни и једини

могући наставак његове политике, објава рата Југославији и целом свету.

Крај приче испричали су кукавички разорени градови, концлагори, ратни злочини, стотине хиљада гробова, милиони расељених и бесперспективност за неколико генерација.

Проблем покрајина је, међутим, уз све то, и даље отворен, а и знатно је експлозивнији и опаснији него када је Слободан Милошевић отпочео да га решава.

Тврдње да бисмо у рату на југословенским развалинама прошли много горе да 28. марта 1989. године није промењен републички Устав и да "Србија из три дела" није постала "цела" не стоје, из простог разлога што без 28. марта 1989. године и тенковског "конституисања" Србије тога рата не би било.

Када људи масовно игноришу неки празник или се с њим отворено спрдају, то је, у најмању руку, мучна али прецизна порука да је повод за празновање сумњив.

На Дан државности ћемо, све у свему, морати још да чекамо.

Претварање полиције у класичну војну силу (по бројном стању најјачу у региону) и промоција првих генерала ове војске (међу којима, по писању штампе, има и оних са "лудим" колима чије је цена већа од двадесетогодишње регуларне официрске плате) биће узрок многих невоља.

Несумњива и драстична милитаризација Србије (а о томе је овде реч) неће, сигурно, проћи без одговарајућих светских реакција, јер је у директној супротности са споразумима из Дејтона и Париза (војне снаге морају се смањивати а не удвостручавати) и у знатној мери ће (уз одбијање изручивања главних оптужених за ратне злочине) актуелизовати поновно увођење санкција.

И на унутрашњем плану нова моћна војна формација, основана искључиво да би заштитила један брачни пар од нарастајућег гнева народа, изазваће разне потресе.

Најјачи шамар је, на име, овим чином ударен Војсци Југославије, којој, уз нескривено перманентно материјално, морално и стручно понижавање, сада прети и тиха ликвидација са егзистенцијаним безнађем за десетине хиљада породица.

Тешко је поверовати да ће најодговорнији људи у регуларној армији, нарочито због поучно бедних судбина претходника, све ово још дуго посматрати скрштених руку.

Приче о "буђењу" официра, уосталом, већ су, данима, обавезни "цубок" у свим неформалним разговорима о политици.

Тужне су земље чију агонију може да пресече једино војни пуч, али би за неке земље, па и ову, и војни пуч, после којег би се свим странкама (а не само брачним) омогућила равноправна изборна утакмица, био спас.

Новоформирана војна сила провоцира,

просто, на тачки кључања ишчашене збиље, свакојаке расплете.

Смењивање гувернера Народне банке Југославије др Драгослава Аврамовића је, тврде упућени, готова ствар и само се чека повољан тренутак за тај потез.

На његово место долази, изгледа, "легендарна" Борка Вучић, директорка Београдске банке на Кипру и велики маг "антибанкарског банкарства", како је зову поједини стручњаци.

Монетарна политика ће се, значи, ускоро, свести на налоге "Еј, бре Борке, ди си ми ти лујико леја, не буди циција, штиам-йај ти йари за пензији, ја да расписујемо избори", а дилери марака ће поново преплавити улице.

Опозиција ће, наравно, када се објаве тако добијени "штицовани" и "жирални" изборни резултати, ако тада опозиције уопште буде, тврдити да је покрадена, мада ће, као и до сада, покраден бити једино народ.

Најозбиљнија критика власти (индиректна додуше, а индиректне критике су често најразорније) стигла је из београдске криминалистичке полиције.

Момци којима је посао да хватају лопове успели су у задивљујуће кратком року да открију крадљивце Реноарове "Купачице" из београдског Народног музеја и да их стрпају иза решетака.

Том акцијом, због које би у целом свету постали бар јунаци месеца (јер се крађе уметничких дела убрајају у најсложеније изазове криминалистике) они су показали да су врхунски професионалци.

Њима би, очигледно, када би то власт желела и дозволила, откривање лоповлука свих врста, а нарочито оног најопаснијег "иза тапацираних врата" (нафта, пшеница, злоупотребе примарне емисије новца, огромни профити из монополских позиција) био рутински задатак.

Дивљање криминала свуда око нас је, дакле, поручује случај с Реноаровом "Купачицом", воља власти, а не последица полицијске неспособности или неорганизованости.

Постављајући својевремено за управника Народног позоришта Александра Берчека "социјалисти" су изазвали бурне реакције опозиционо расположене јавности.

Томе је знатно допринело и нетактично понашање сјајног глумца, коме се, наивном какав је сваки аутентичан уметник, учинило да је политика чиста ствар.

Његов резон, који га је гурнуо и у арганцију, био је логичан и на месту - онај ко има власт има право и на "вршење вла-

сти" у свим државним и од државе финансираним институцијама.

Време је показало да је Александар Берчек, у датим условима, избацивши неколико добрих представа, а пре свега отворивши врата најутицајније театарске куће младима, ваљано обавио посао.

Није, у крајњој линији, играо своје драме, а није чак ни глумио.

Сада је дежурни Ђаво у политици, немилосрдан према бољима који у њу залутају, а у лику Мире Марковић, Ђоке Прце, Луке Мајмуна, Љубише Ристића и осталих, покуцао и на његова врата.

Ни у томе нема ничег необичног.

Пуковницима у дивљим временима суђено је једино да буду покојници.

Скандалозно је, међутим, да ће Александра Берчека, иако су "социјалисти" и даље на власти, на важном положају управника Народног позоришта заменити Миладин Шеварлић из ЈУЛ-а, актуелни

да је друштво, у коме се ти послови обављају и уз помоћ Ђонова, у дубокој кризи, па и у распадању.

Сваки пут када и сам на некога насрнем "ђонашки", а то, на жалост, чиним често, осећам се лоше, и онда, уз банатски ризлинг (за виски или боља вина немам пара) празно зановетам себи што било шта радим и што нисам у правој или бар дубокој унутрашњој емиграцији.

У блату (ма колико се неко трудио да докаже да је блато овде избор а не једини амбијент) нема чистих.

Проблем који ће нас тек разарати (оштрашеност, мржња, жеља да се неистомишљеник уништи) најприсутнији је, свакако, у медијима и тежина му се мери тиражима и реалним утицајем на јавно мњење, али су родно место и родитељи проблема негде другде.

Све је, у стварању "нове духовности", почело, не заборавимо, "Одјецима и ре-

шеф нишке ћелије ове ванпраламентарне и терористичке партије.

У неупоредиво суровијем насиљу над културом (јер су повређени и формални разлози да владајућа странка има право да именује своје људе на руководеће положаје у установама од националног интереса) културна јавност, покретана изгледа увек више сујетом него принципима, сада понизно ћути.

Волео бих да Богдан Тирнанић не воли поједине текстове у новинама у којима ради (верујем да је тако) бар онолико колико ја не волим текст о Богдану Тирнанићу (и сличне текстове) у листу у коме пишем.

Ђоновци су судбина обућара и прљавштину слабих фудбалера (изузимам Павлику), а у јавним пословима су, увек, знак

говањима" у "Политици" и оном вилом у Швајцарској на државној телевизији, а на истим адресама (које заузимају доста места и у мојој библиографији) слично "враћање достојанства српском народу" по налогу "одакле треба", наставља се управо ових дана.

Ружан је, заиста, текст о Богдану Тирнанићу у листу у коме пишем, али је, ваљда, бар исто толико ружан (а по пројектованом учинку неупоредиво мутнији и прљавији) текст о "издајнику" Вуку Драшковићу у новинама у којима Богдан Тирнанић ради.

У зверињаку смо, хоћу да кажем, а бићемо људи тек када признамо да смо, уместо да звери разјуримо, прихватили звериња (и зверска) правила игре за опстанак, мада је такво признање на овим просторима залудно очекивати без страшне катарзе.

Лудачки корпус

Даница
ДРАШКОВИЋ

Из књиге Боре Јовића сазнајемо да је Вељко Кадиевић 1991. године ишао у Москву, по налогу Милошевића, и тражио директну војну подршку и ангажовање совјетских трупа против одласка Хрвата и Словенаца, што су Горбачов и Јазов одбили. Дејтонски споразум који је Милошевић потписао је, такође, одобрење стране војне интервенције у Босни, и то све нису издаје - све је дозвољено када они треба да дођу на власт или је очувају, а све је издаја када се тражи помоћ против њих. Они су народ, нација, држава, историја, они су свете српске краве које се не смеју дирати док саме не изумру.

Без Српског покрета обнове нема опозиције - показала је и последња жестока хајка власти на Вука, поводом писма послатог министрима иностраних послова Европе и Сједињених Америчких Држава. Опет је све као некада, опет смо издајници, непријатељи своје земље, плаћеници страних сила, поданици Запада, укупно све што треба да буде прави опозиционар у Србији. Љигаве трагове саучесништва са њима, створене безрезервном подршком миру и престанку рата, па и по цену да мир потпише ратни злочинац, сасвим смо уклонили, и опет смо слободни издајници.

Да би све било јасно и истинито, морам да се пријавим у вези писма које је тако заболело нашег диктатора. Стварно, тајно писмо, оно најтајније, где се тражи војна интервенција и улазак страних сила на Дедиње ја сам написала, а не Вук, и лепо сам их замолила да се одређеног дана, у одређено време појаве у дворишту куће у Толстојевој и учине шта треба. Писмо сам им уручила на одређеном месту, а не у "Мажестик", нисам ја од јуче, тако да је истина све што причају на телевизији и новинама, они сироти увек говоре истину. Јесте тражена војна интервенција, али није је Вук тражио у свом писму. Он је министрима послао само копију једног од својих говора са неког митинга, и то је учинио на јавном месту пред новинарима, да зава-

ра траг. Али, како се ствар компликује и постаје озбиљна, морам признати своје писмо и ако буде неких хапшења, истрага или тужби - ту сам. Вук је невин.

Бескрајно ме забавила цела паника која је настала око писма, а нарочито допринос новина Радета - Брава и његових коментатора, Витаса и осталих, који заслужују сва признања и награде за натпросечно добре и литерарно изнијансиране новинске текстове пуне бриге за домовину и оправданог јада и презира према издајницима. Узбунила се била цела нација, телевизија бруји и свако вече понавља снимак како немачки амбасадор у "Мажестик", пред камерама свих ТВ-станица прима писмо од Вука и заједно са њим организује демонстрације, док остале стране силе чекају приправне да помогну. Новине освићу пуне анкете, изјава грађана, осуда и гнушања, уплашила се била Србија да стварно неко не дође и одведе им Слободана и тако спречи потпуну пропаст у коју иду са њим, и коју, чини се, и желе. Свакодневно су прозивани тужиоци да "предузму законно предвиђене мере", али се они нису снашли, издајници су још на слободи, стране силе не одговарају. Чекамо. И ми, и они.

МУКА И ТУГА

Хајку на Вука јеретика опет су подржали стари сарадници и слуге режима. Прво Шешељ, који се очито поново приближа-

ва СПС-у, нападно награђен редовним присуством на ТВ-Бастиљаци (Студију Б) и видљиво охлађен од напада на Милошевића и супругу, и наравно увек будан и услужан Душан Михаиловић. У изјави дневном "Телеграфу" Михаиловић објашњава да писмо никако није требало писати, јер је "Србија наша мука и туга" и да "озбиљни народи не оговарају своје државнике странцима".

Морам му одговорити једноставно и јасно да Србија није његова "мука и туга", него обична крвава музара, као и свима који су на власти, и да се итекако оговарају државници-диктатори и фашисти и ратни злочинци - који се без помоћи извана и не могу скинути са власти. Није ово ни Енглеска, ни Француска, зна то Душко добро, ово је Уганда, Филипини, Румунија из доба Чаушескуа, ово је мрак света у којем је светла погасио и сам Душан Михаиловић, да не бисмо видели шта ради унутра заједно са људским олошем који данас влада и дави Србију. О томе смо дужни да обавестимо свет и тражимо помоћ, баш као што је Томас Ман некада својим писањем о Хитлеру и нацизму узбунио цео свет и учинио све да спаси Немачку и њен народ, јер Хитлер није био само Немачка "мука и туга". Да је то само унутрашњи проблем једног народа, како каже и жели Душко Михаиловић, онда не би ни Солжењицин смео писати о гулазима Русије и објављивати по свету шта се тамо ради, јер је и то била само руска "мука и туга", Италијани нису смели оговарати и скидати Мусолинија, или Румуни Чаушескуа, који би и данас, по Душановој теорији, био само румунска "мука и туга". Или, најновије, Иван Звонимир Чичак не би смео оговарати напољу Туђмана и објављивати како страдају Срби у његовој демократији, јер то је хрватска "мука и туга". Примера има безброј. Надам се да је и ово довољно да Душко схвати величину своје глупости и дубину моралног пада у безусловном слеђењу.

Лично мислим да за ову нашу "муку и тугу" овде треба позвати стране трупе и тражити војну интервенцију, као што сам ја учинила. То није ништа ново и непознато, бар за ове просторе.

Први је Јосип Броз 1944. године у Москви, а затим у Крајови, где је потписан уговор, тражио и добио војну интервенцију Црвене армије у Југославији, и тако савладао генерала Михаиловића и дошао на власт.

Из књиге Боре Јовића сазнајемо да је и Вељко Кадиевић 1991. године ишао у Москву, по иалогу Милошевића, и тражио директну војну подршку и ангажовање совјетских трупа против одласка Хрвата и Словенаца, што су Горбачов и Јазов одбили.

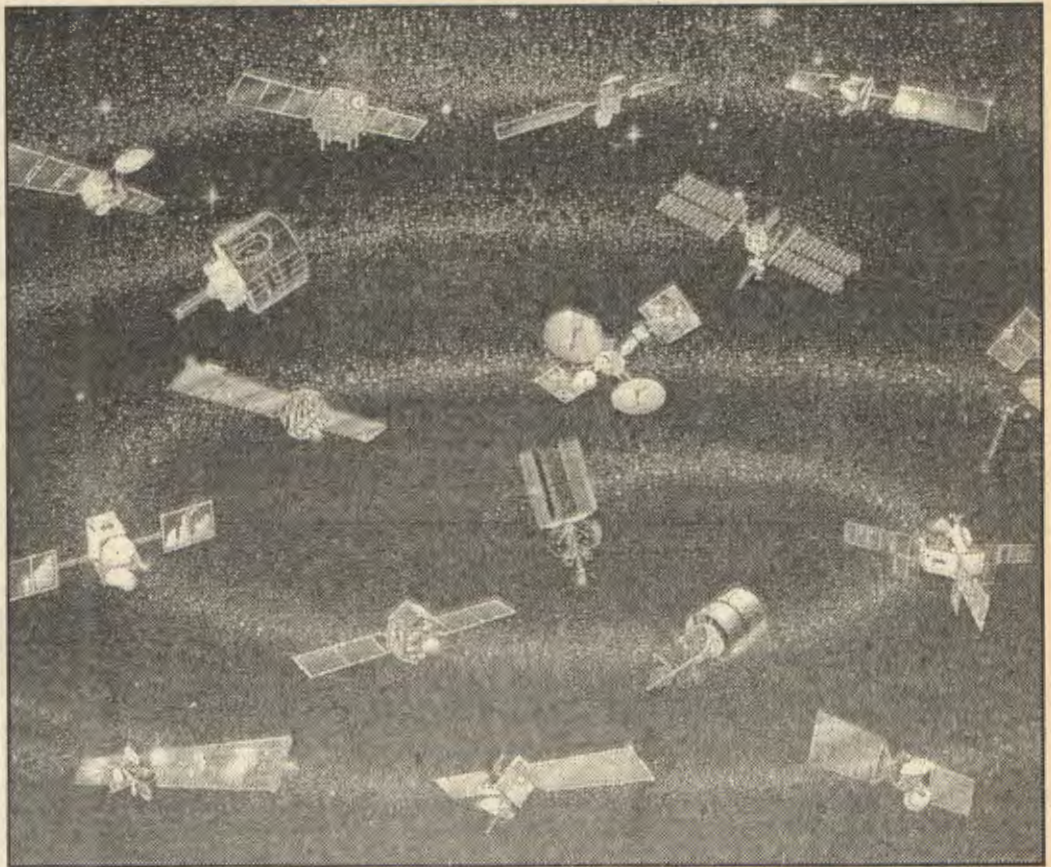
Дејтонски споразум који је Милошевић потписао је, такође, одобрење стране војне интервенције у Босни, и то све нису издаје - све је дозвољено када они треба да дођу на власт или је очувају, а све је издаја

када се тражи помоћ против њих. Они су народ, нација, држава, историја, они су свете српске краве које се не смеју дирати док саме не изумру.

Изнад и изван свега што нам се догађа лебди једна тајна коју већ сви знамо и не смемо рећи ни једни другима, нити онима од којих помоћ очекујемо. А тајна је јавна и све јаснија, да нама и државом владају болесници, једна шизофрена и параноична породица која живи у свом лудачком свету среће и благостања, у који чврсто верује и тера све нас, да видимо оно чега нема и живимо живот који не постоји. Чак и људи помоћу којих се одржавају на власти виде то лудило, али ћуте и чекају да расплет дође сам по себи. Када је потписан мир, када се свима чинило да је крај несрећама и да су рат, рушење и убијања, која је лудак покренуо, заустављени, започет је нови рат унутра и ван Србије. Опет су непријатељи окол, Немци који шпијунирају и помажу опозицију и издајници унутра који се усуђују да комуницирају са странцима и оптужују за нешто генијалног вођу и стратега народне пропасти. Када смо мислили да је крај, дошао је почетак нове параноје, и сада смо у ковитлацу породичног лудила које видимо сви, а нико га не зове правим именом.

СА БОЛЕСНИЦИМА - ДРУГЕ МЕТОДЕ

Док нација умире од глади, измучена ратом и расељењима, док очајнички тражимо излаз и начин за преживљавање, председникова жена редовно пише репортаже из свог лудачког света, о цвећу, птицама, зими, пролећу, о огледалима, сликама, љубавима левица и деснице, о монолозима из "романа" који вређају жене, као да су то највећи проблеми Србије, или се жали како левица у Србији нема где да искаже своје ставове, јер је сва штампа и телевизија у служби деснице. У најновијој својој репортажи каже: "Известан број средстава информисања пратио је, у мери у којој је то могао и на нивоу за који је био способан, званичну државну политику". Значи, жали се да је недовољно присутна на телевизији, иако се сваке вечери бекелји са екрана певајући песмице из свог болесног репертоара. Пише даље да у Србији има тринаест новинских гласила опозиције, која критикују власт, и чини јој се много иако зна да свих тринаест, ако их уопште има толико, немају заједно тираж од 50.000, док само "Вечерње новости" имају 350.000 примерака, да не говоримо о телевизији. Просто је непотребно било шта више и објашњавати, полемисати, борити се са њима и опозиционо деловати. Јер,

све то има смисла ако је противник нормалан, а са болесницима треба применити сасвим друге методе рада. Надам се да ће опозиција то схватити и да неће улазити у расправе о издаји и патриотизму, већ да ће користити сва средства да себе и земљу извуче из лудила у којем смо већ осам година. Помоћ и подршку од демократског света, пре свега.

Из тог лудила изашао је и списак медија у Србији који примају помоћ од Европске заједнице, са износима помоћи и уз отровне коментаре да су са новцем који примају одредили и концепцију новинарства за које се залажу. Без обзира на оцене и процене тв-коментатора, сматрам личним неуспехом што се лист "Српска реч" не налази на списку и што није примила никакву помоћ, иако смо је упорно тражили. Некако изгледа да једино ми нисмо завредили пажњу европских фондова за помоћ независним медијима, чиме је озбиљно угрожен и сам опстанак листа. Бирати између зависности од Европске Уније или "Матроза" из Сремске Митровице није тешко, увек ћемо изабрати Европу.

РАДИОАКТИВНА ПОЛИТИКА

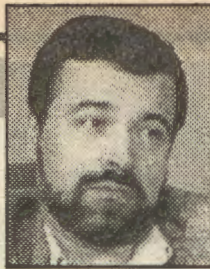
Део лудила је и свежа сарадња Цркве са комунистима, која је недавно и озваничена пријемом код патријарха Павла. Мирјана Марковић и Павле су се видели и договорили о улози Цркве у савременом друштву и њеном утицају на смањење напетости, чему је објективно много допринео сам њихов сусрет и договор о сарадњи. Свима нама у Србији који се боримо против власти сметало је много што Она не

сарађује са Црквом, па је ова посета и очигледна љубав и сагласност ставова левица и Цркве скинула један велики проблем са дневног реда опозиције. Све ће опет бити као некада, сарадња подразумева и помоћ и утицај на кадровска решења у Цркви, па неће бити велико изненађење ако кандидат за будућег патријарха дође из редова ЈУЛ-а. Кундак, на пример, или Дача Ж. Марковић. Било би то баш по мери наше стварности, а и по мери свих нас који нисмо много различити од њих, све је то један те исти лудачки корпус.

Један детаљ са митинга опозиције у Нишу то најбоље илуструје. Социјалисти су учинили све да застраше народ и спрече долазак на нишки Трг Слободе. Поред претњи бомбама, насиљем и забраном дизања бине и озвучења, напакон су ноћ уочи митинга донели гомиле гранита за попљочавање, истоварили га на Тргу, а затим на радију и телевизији објавили да је гранит радиоактиван, па ће озрачити све оне који се буду задржавали на митингу. Не знамо колико је Нишлија тога дана остало кући због тога, али је чак један од организатора митинга, функционер СПО-а, затражио од Вука да се митинг заврши у најкраћем року како би се и Вук и народ сачували од могућег озрачења. Радијација бесмислене лажи која разара сваки мозак није, дакле, поштедела ни опозицију. Ето зашто је потребна страна војна интервенција коју сам тражила. Закуцаће, ваљда, Били и на наша врата, док још има неко да га сачека. Јер можда се и ми озрачимо, па шта онда.

Деда Аврам против Божић Бате

Милан
БОЖИЋ

Фронт сукоба са гувернером се проширио када је гувернер требало да отиђе у Париз на преговоре са ММФ-ом. На своје огромно изненађење, гувернер је затекао готову платформу за преговоре коју му је, без консултација са њиме и његовим експертима из НБЈ, припремила савезна влада. Наравно, одбио ју је, путовање је одложено на неколико дана а измишљен је чак и неки бесмислен разлог повезан са наводним компликацијама око прибављања француске визе како би се јавности штогод утратило да испира уста.

У медијама, углавном невладиним, последњих недеља се може наћи низ вести из сфере економије и финансија кроз које се провлаче ставови двеју супротстављених страна у најновијем сукобу који се распламсава унутар владајућег естаблишмента.

Главни протагонисти сукоба су оличени у гувернеру Народне банке Југославије **Аврамовићу** и премијеру српске владе **Марјановићу**. Тачније, гувернер је усамљени борац, нека врста српског **Гари Купера**, који своју битку бије сам, уз емоционалну подршку невладиних медија и шире јавности, док је **Марјановић** тек симбол, пошто његову битку бије сва сила министара и директора великих предузећа и банака, а у новије време му се придружила и савезна влада која је до скоро ћутала.

На почетку рекох да се сукоб може пратити у невладиним медијама, "углавном". Ово "углавном", зато што пажљиви гледаоци РТС и пажљиви читаоци "Политике" сукоб могу разабрати и кроз ове медије. Истина, потребна је велика пажња и концентрација. Јер и РТС и "Политика" су или у непосредном власништву **Марјановићеве** владе или у више него добрим односима са премијером тако да се из њих пре може насутити да је деда **Аврам** "за нешто крив" него што се може сазнати шта је на ствари.

ИСТОРИЈСКО ПИТАЊЕ

Па и то наслућивање није лако извести јер се напади на деда **Аврама** износе релативно ретко и у прилично увијеној форми пошто проваљина медија веома добро

знају његову популарност у широј јавности како прорезимској тако и опозиционој и схватају да би груба кампања против њега могла да буде контрапродуктивна. Зато су напади на деда **Аврама** умерени и овлашни а метод којим се проваљина медија служи најчешће се састоји у прећуткивању његових одговора на ове нападе па и у прећуткивању његових важних јавних наступа. Тако је, на пример, гувернерова конференција за штампу на којој је критиковао обе владе, била у потпуности прећутана у проваљиним медијама!

Први јавни ударац - чули смо и за оне тајне који су се задавали иза тапацираних врата кабинета али те гласине никада нису поуздане - задао је сам гувернер поставивши чувено историјско питање које на овим географским ширинама већ векови-ма гласи: "Где су паре?"

При томе није мислио на неке апстрактне паре већ на паре зарађене извозом жита, јер је владина откупна цена била тридесетак пара, а продавао се и продаје се на светском тржишту за цео динар по килограму. Поврх свега, посредничке послове у извозу добијале су фирме којима руководе министри а пре свега сам српски премијер. Школскији пример "злоупотребе службеног положаја" тешко да се може наћи, јер је премијер остао на челу своје фирме којој као председник владе омогућава уносне послове. Сасвим је свеједно да ли је он од тога имао личну корист или је само помагао своју, иначе друштвену, фирму.

Српска влада се није потрудила да да одговор на ово питање већ је узвратила противударцем питајући се у којој то чарали гувернер крије паре од камата на примарне кредите које даје пословним банка-

ма. Такође, терцирао је у овом противнападу српски министар пољопривреде, гувернер, уместо да гњави и закера око ствари које нису његов посао, ваља да се потруди да нађе једну милијарду динара потребну за пролећну сетву. Министар није рекао да ли то он захтева да НБЈ штампа паре, али захтев је био сасвим јасан.

ПАЗИЗ БЕЗ УСПЕХА

Фронт сукоба са гувернером се проширио почетком протекле недеље, када је гувернер требало да отпутује у Париз на преговоре са Међународним монетарним фондом. На своје огромно изненађење, гувернер је затекао готову платформу за преговоре коју му је, без консултација са њиме и његовим експертима из Народне банке Југославије, припремила савезна влада. Наравно, одбио ју је, путовање је одложено на неколико дана а измишљен је чак и неки бесмислен разлог повезан са наводним компликацијама око прибављања француске визе како би се јавности штогод утратило да испира уста. Гувернер је ступио у тешке преговоре са савезном владом који су трајали преко шест сати и изгледа да је изборио право да у преговарачку платформу унесе неке битне измене, пре свега оне које се тичу односа наше земље према слободном тржишту и слободном предузетништву. Такође, успео је да у делегацији укључи већи број својих стручњака, а да потисне неке од владиних којима је у делегацији изгледа био задатак да се, пре свега, боре за политичке захтеве савезне владе.

Без обзира на то, посета Паризу је била сасвим неуспешна јер се заправо ради само о првом кораку, тек пуком "испицавању пулса" пошто нема ни говора да ће са Запада "канути лова" све док се наша земља не приватизује и у њој не створи слободно тржиште роба, рада и капитала.

Но, ово је само прва рунда. Сасвим је извесно да ће инциденти ове врсте бити све жешћи и чешћи пошто сукоб гувернера са владом није личне природе нити је повезан са борбом за политичке позиције у државном врху мада, разуме се, и тога има.

КАО КОМУНИСТИ НЕКАД

Сукоб је знатно озбиљније природе, заправо стратешке, и тиче се будућности привредног опоравка земље, а можда чак и суштинских промена политичког система.

Са једне стране се налазе широке, мада неорганизоване политичке снаге, унутар владајућег естаблишмента које оличава гувернер, и које сматрају да је за реинтеграцију земље у свет неопходно увести финансијску дисциплину и привредни и правни ред и поредак и, бар донекле, тржишне услове привређивања и трговања. Без тога нема доступа светском капиталу нити интензивнијег развоја. Ове снаге уживају симпатије шире јавности па чак и опозиционих странака. Њих, међутим, не

треба претерано идаелизовати. То су политичке снаге одане постојећем поретку за који сматрају да га само треба осавременити и прилагодити свету онолико колико се мора да би нас свет прихватио - ни мање ни више.

Коначно, сам гувернер, прелатки деда Аврам, који је заставни брод ових снага, верно служи режиму већ неколико година а обично добро обавештени извори кажу да се чак размишљало и о томе да се деда Аврам постави на чело ЈУЛ-а како би се искористила његова популарност. Укратко, ове снаге сматрају да се током рата систем претерано корумпирао и "приватизовао" концентрацијом огромне економске и политичке моћи у рукама истакнутих појединаца и да "крађу ваља свести на разумну меру" коју би поново контролисале партијско-полицијске снаге и где би поново "кадрови" добијали према положају и заслуги а не да једни, седећи у истој влади, буду хиљаду пута богатији од других чланова исте владе.

Са друге стране фронта на страни коју оличавају владе, налази се мањи али моћнији политички слој. Њега чине управо људи који су у својим рукама концентрисали и партијске и државне и привредне функције, нешто чега су се бојали чак и у комунистичким временима. Сетите се, уосталом, сталних конфликта у некадашњој комунистичкој партији око раздвајања ових функција. И тада су се партијске структуре плашиле да неко не постане превише моћан и вазда се трудиле да му ограниче делокруг рада. Мимо партијских структура у томе га је ограничавала и свемоћна УДБА која је, сада током рата, изгледа заказала. Овај слој моћи почива на великим предузећима и системима којима руководи али и којима обезбеђује апсолутни монопол на тржишту помоћу полуга политичке моћи које такође држи. Тај слој засигурно није спреман да се одрекне своје моћи зарад уређења система и општег бољитка земље. Такви хуманистички мотиви немају никакву улогу у пословима у којима се врте стотине милиона долара.

Шта више, слој великих монополиста - што је можда најбољи назив за Аврамове противнике - нема никакав интерес за пробијање изолације у којој се земља налази јер би тиме изгубио своју моћ. Напротив, спреман је да реинтеграцију земље у свет успори ако не и у потпуности заустави, само да би сачувао сопствене монополе и спречио да га конкуренција и слободно тржиште ослабе или у потпуности маргинализују. Просто речено, за њих је боље да новац споља никада ни не дође ако би

цена била њихова демонополизација и стварање слободног тржишта.

ТИПУЈЕМ НА АВРАМА

Овај сукоб се одвија унутар самог естаблишмента и на њега шири јавност па чак ни опозиционе политичке странке немају никакав утицај, зато што саме или не разумеју збивања или немају полуге моћи којима би на збивања утицале.

Стога ће се и разрешавање сукоба обавити унутар естаблишмента, а с обзиром на значај односно моћ сукобљених страна, оно ће морати да се обави са врха кроз политичку акцију самог Милошевића.

Разрешење, међутим, не треба очекивати у скорје време. Јер, са једне стране моћ великих монополиста је толико велика да се мора дуго чекати да нерасположење према њима у владајућем естаблишменту достигне критичну тачку и критичну масу способну за отпор. Са друге стране је бројност и утицај, што се у новом политичком систему броји гласовима бирача, оних који су за повратак на старо уз

умерене и најнужније промене како би се допали свету. Такви су најбројнији и они желе "што више истог" уз мало козметике а то је управо оно што им нуди Аврам.

Сва је прилика да ће се разрешење обавити на иаш, типично балкански, начин тако да и вук буде сит а и овце на броју. Како је то немогуће, испада да ни вук неће бити сит нити ће овце бити на броју. То значи да ће се Милошевић, зарад побољшања расположења у свом бирачком телу, формално, али тек после неког времена, поделити за деда Аврама, а против великих монополиста. Неки од њих ће бити најурени, можда когод заглави и у затвор али ће њихови монополи бити одузимани веома полако. Па и тада се може очекивати да ће монополи, који им буду постепено одузимани, пре прећи у руке државног апарата и бити стављени под партијско-административно-удбину контролу него што ће бити замењени слободним тржиштем.

Најкраће, иако то многим сада не изгледа вероватно, типујем на победу гувернера Аврамовића, али Пирову.

МИЛО ВУЧКОВИЋ,
ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ
ЦРНЕ ГОРЕ

Милошевић Влада Србијом

“Остајем ири већ јасно саопштеном одреджењу да на крају овој изборној циклуса напустим оперативне државне дужности и да се посветим неким својим стручним афинитетима. Мислим да је било ирилично најорно шест година ировести на овој дужности, иосебно у условима које смо имали. Уз то, мислим да се и у срећнијим условима и бојатијим државама јавност засити иредсједника Владе и за краћи иериод од овоја. А без обзира на то колико се јавност заситила мене, ја сам се врло заситио овој иосла и желим да ироменим ирофесионални аниажман. Посветићу се неком бизнису, економији. Нормално, наставићу да и даље радим у својој иартији. Мислим само да је вријеме за одмор од вршења државних функција”, каже иремијер Црне Горе иоворећи о својим будућим илановима.

Бранка ПЛАМЕНАЦ

Разговор за “Српску реч” са црногорским премијером Милом Вуčkовићем вођен је у његовом кабинету, у новој згради Владе у Подгорици, коју становници главног града Републике популарно иазивају “два ковчега”, алудирајући очито на њен архитектонски изглед. Љубазан, одмјерен и изразито елегантан, тридесетшестогодишњи Вуčkовић управља Црном Гором из, за те прилике, скученог кабинета, опремљеног црним кожним намјештајем. Амбијент премијерове канцеларије, до које се стиже сплетом необичних ходника, не посједује ону очекивану репрезентативност, нити трагове и дух минулих времена, макар старог, стилског намјештаја и опреме његовог претходника, који би указивали на дугу, вјековну државност и традицију Црне Горе, чије су Владе столовале на Цетињу.

Модерно, бетонско здање више одговара пробојној намјени, бившем СК КП Црне Горе и његовом данашњем следбенику, а мање "најмањем премијеру у Европи" који ће, раскрстивши са својом блиском идеолошком прошлосту, ослоњен на традицију, природно окренути Црну Гору од Истока ка Западу.

Господине Ђукановићу, ово је Ваш први интервју за неки домаћи опозициони лист. Хоћете ли појаснити о каквој промјени ваших ставова је ријеч?

Тачно, до сада нијесам разговарао са неким новинаром из опозиционих листова. Додуше, тржиште опозиционих и независних листова у Југославији није широко и богато. Ваш позив на разговор, уз захтјев за интервју црногорског недељника "Монитор", прва је од озбиљних понуда те врсте. Вријеме које сам провео у жижи политичких догађања у земљи, што по својој драматичности чини читаву малу историју, помогло ми је да брже сазрим, да постанем толерантнији, отворенији за комуникацију, не само са људима који другачије политички мисле, већ и са онима, који често без довољне мјере и укуса нападају, критикују, инсинирају и праве конструкције на рачун власти. Иако то може и наљутити и створити одбојност, сматрам да смо сви у обавези, а посебно људи из власти, не само да прихватимо него и да сами иницирамо интерзивну комуникацију међу носиоцима различитих политичких схватања и да у склопу тога разговарамо са опозиционим гласилима, све у интересу остварења вишег нивоа демократије на овим просторима.

КОМУНИЗАМ - СЛАТКО УПАКОВАНА ФИКЦИЈА

Постали сте председник Владе са непуних 30 година, што је прилично неубичајено у свијету. Да ли сте због своје младости доживјели велику трансформацију и за кратко вријеме од политичара изразито лијеве оријентације, који је на митингу 89. године обећавао да ће слједити Титову црвену нит револуције, данас постали заговорник безусловне приватизације и увођења капитализма у Црној Гори?

Вјерујем да теза коју сте сами понудили у питању представља дио мог искреног одговора. И вјероватно вам је познато да сам далеко од усамљеника који прелази пут од младог љевичара-идеалисте ка политичару демократске оријентације политичког центра. Живим без оптерећења своје политичке прошлости, дакле свог припадања СКЈ. Еволуција у размишљању сваког разумног човјека нормална је и неминовна. Дакле, иако сам живио у прошлом политичком систему и био његов функционер, не мислим да је нелогично и калкулативно да данас будем врло искрени, убијеђени заговорник тржишне економије засноване на приватној својини, као темељу вишепартijske парламентарне демократије.

Други дио одговора почива на мом радном и политичком искуству које ме је увјерило да су узроци већине наших данашњих недаћа - од распада земље до трагичног грађанског рата много дубљи, а да се њихов добар дио временски и систематски може узети управо за идеолошку платформу друштвене својине и самоуправљања и на томе засноване владавине политичког једноумља.

Ви сте једини политичар на власти у СР Југославији који се представља као човјек капиталистичке оријентације, уз то и најмањаше. Како то објашњавају?

То се наравно може повезати једно са дру-

гим. Неко ко је млад лакше прихвата неминовност промјена и лакше одбацује идеолошке наслаге којима смо били затрпани. Ја сам човјек који је окренут вриједностима знања, рада и истине и упорно сам се трудио да их афирмишем током бављења политиком као професијом. Сматрам да се, полазећи од претпоставке - једнаке шансе за све, само на овим вредносним константама мора базирати и економски и политички, дакле најшире гледајући друштвени статус сваког појединца. Да ли су то капиталистичке, како смо до јуче мислили, или прије универзално важеће грађанске категорије - остављају за лично закључивање.

Шта данас мислите о комунизму?

Кад говорим о комунизму као идеји, прво морам рећи да је то идеја која је трајала много мање од једног људског вијека. Мислим да је трагично кад надживите сопствену идеју - то су системски, социјални, економски, али и лични ломови. Комунизам је, дакле, слатко упакована фикција. Знам да ће увијек у систему постојати и комунистичке партије наглашено лијеве оријентације и да ће њихова улога као социјалног коректива суровости тржишних законитости бити чак и добро дошле, али увјерен сам да је то реални домет актуелно осмишљене комунистичке идеје. Радећи већ 7-8 година на овим и сличним пословима учврстио сам се у увјерењу о заблуди таквог политичког приступа који, зарад префорсиране тезе о једнакости, неуспјешно покушава да игнорише чињеницу да смо сви индивидуални по рођењу - дакле и различитих способности. Та заблуда последично угрожава креативност способних и међусобну конкуренцију и доводи до стања у којем смо сви упросјечени, ојађени и оробљени. Огледало тога је данашња, као и претходна, Југославија: земља добрих природних потенцијала и природно обдарених, талентованих људи, па опет, сиромашна и неразвијена земља, по свијету расуте памети успјешних људи. Зато и јесам безрезервно заговорник динамичне приватизације, као основе економски ефикасног и демократског друштва.

ВЕРА У ФЕДЕРАЦИЈУ

Ви сте такође и најжешћи критичар функционисања савезне државе. Њена Скупштина практично не засиједи, а Влада нема никаквог ауторитета. Зашто је то тако?

Стање у савезној држави је незадовољавајуће, првенствено зато што њене институције не обављају функције сагласно Уставу СР Југославије. Разлози су, већ сам говорио, објективне и субјективне природе. Објективно, током

"Комунизам је, дакле, слатко упакована фикција. Знам да ће увијек у систему постојати и комунистичке партије наглашено лијеве оријентације и да ће њихова улога као социјалног коректива суровости тржишних законитости бити чак и добро дошле, али увјерен сам да је то реални домет актуелно осмишљене комунистичке идеје. Радећи већ 7-8 година на овим и сличним пословима учврстио сам се у увјерењу о заблуди таквог политичког приступа који, зарад префорсиране тезе о једнакости, неуспјешно покушава да игнорише чињеницу да смо сви индивидуални по рођењу - дакле и различитих способности. Та заблуда последично угрожава креативност способних и међусобну конкуренцију и доводи до стања у којем смо сви упросјечени, ојађени и оробљени".

трајања распада претходне, заједничке државе, формирано је неповјерење према савезним органима и то није било обиљежје само оних који су напустили Југославију, него и нас који смо остали у њој. Посљедице, постоји застој и резервисаност у републикама приликом преноса надлежности, сагласно Уставу СРЈ, на савезни ниво. Али, зашто не рећи, и савезни органи би морали имати већи степен предузимљивости, ауторитативности и ефикасности у освајању и вршењу Уставом им датих овлашћења.

Да ли и даље мислите да би Црна Гора могла бити равноправна у федерацији?

Вјерујем, и, не само то, него сам сигуран да у супротно, дакле, у случају угрожавања црногорске равноправности, од Југославије не може бити ништа. Формално-правно, Уставна рјешења обезбјеђују претпоставке за равноправну позицију Црне Горе у Федерацији. Ако је на неком питању та равноправност угрожена, онда су проблеми у реализацији Устава и закона изведених из њега, дакле, проблеми су у нама, у нашој недоследности, компромисерству и политичкој незрелости људи који су носиоци државних функција у Црној Гори и у њено име у Београду.

Опште је мишљење, како у земљи, тако и у свијету, да Слободан Милошевић, де факто, са предједника републике чланице Федерације супериорно влада Србијом и Црном Гором. Шта Ви мислите о томе?

Ја се са том тезом не слажем. Тачно је да Слободан Милошевић влада Србијом, а Црном Гором владају њени државни органи. Са једном корекцијом. У протеклих пар година распада претходне државе и крајње радикализације српско-хрватског сукоба на нашем простору, С. Милошевић се, као неспорни лидер Срба, значајно експонирао у улози субјекта спољне политике Југославије. И то у оној мјери у којој је и СРЈ била држава заштитница и матица свих Срба на том простору. И без обзира на несагласност са Уставом, ово је вјероватно била нужда тог времена и актуелних проблема у њему. Па ипак, мислим да је и тај посао много агилније и иницијативније могла радити и Савезна влада која је за то и уставно овлашћена.

Данас је та ванредна ситуација за нама, права српског народа су мање или више успјешно дефинисана и нужно је да се све функције обављају на систематски начин. Дакле, Савезна влада треба да без остатка преузме на себе вођење унутрашње и спољне политике ове земље. А у осталим доменима - унутрашње политике, економске политике, социјалне политике, политике развоја, као и дијелом спољне политике, Црна Гора је имала и има потпуну сувереност.

У каквим сте односима са Милошевићем? Да ли га посјеђујете приликом Ваших посјета Београду?

Са господином Милошевићем немам интензивну радну везу, нити пак пријатељску блискост. С обзиром на различите надлежности које функционално покривамо, ријетке прилике наших сусрета су државни састанци у проширеном руководном саставу.

ДИПЛОМАТСКА АКТИВНОСТ ЦРНЕ ГОРЕ НИЈЕ МАЛА

Непоштовање републичког Устава увелико се практикује у Црној Гори. Како објашњавају учешће Момира Булатовића у преговорима у Дејтону? Зар тамо, према Уставу, није требало да путује Ваш министар иностраних послова или Ви? Многи су склони

вјеровану да се неке ствари не би одиграле онако како јесу да сте Ви били тамо. Да ли су у праву?

Прво, треба разликовати уставно устројство Србије, Југославије и Црне Горе. Када је Црна Гора у питању, ту је најдоследније изведен систем подјеле власти. У Уставу Црне Горе заиста пише да Влада утврђује и води унутрашњу и спољну политику, али и да председник Републике представља Црну Гору у земљи и иностранству. Према томе, дио спољно-политичких активности и надлежности у Црној Гори подијељен је између председника Републике и Владе. Такође, желим да кажем да председник Булатовић и ја, као ни министри иностраних послова, никада нијесмо имали ама баш никаквих неспоразума на ту тему.

Није ријеч о неспоразуму, већ о непоштовању Устава. Да ли је представљање земље исто што и вођење њене спољне политике? Већ сам казао: сагласно нашем Уставу, председник Републике има овлашћења у вршењу спољне политике.

Да ли сте задовољни рјешењем за Превлаку? Из Дејтона нам је стигла радосна вјест да је Превлака наша, а онда као да је заборављена у Хрватској?

Коначно рјешење за Превлаку још није постигнуто. Очито долази до колебања става Хрватске по том питању. Имајући у виду интерес међународне јавности, на челу са САД и, разумије се, наше интересе да што скорије нормализујемо односе са бившим југословенским републикама, увјерен сам да се питање Превлаке не може одлагати у негодлед. Неће бити могуће толерисати накнадну памет хрватског руководства које је, као једна од уговорних страна у Дејтону, прихватило одређена рјешења. Ако је свима стало до мира и нормализације односа, нужно је вратити се дејтонском рјешењу и обезбиједити извршавање обавеза њиме преузетих.

Црногорска опозиција све чешће приговара да Ви са Вашим министром иностраних дјела углавном шетате по туристичким сајмовима, док на главним дипломатским скуповима којима се одлучује о судбини Црне

Али, лично и не жалим због тога. На тим мјестима се, на нашу заједничку жалост, говорило само о југословенској прошлости. Прецизније, тражена је формула за санацију најружнијег дијела наше послератне прошлости. А црногорска дипломатија је за то вријеме покушала, у контакту са релевантним иностраним партнерима, трасирати будућност наше државе у међународној заједници. По мени, то је неупоредиво значајнија тема и тако сам се покушао представити саговорницима током наших разговора у Америци и Великој Британији. Имам осјећај и да је та тема нашег разговора била много пријемчивија свим нашим иностраним партнерима.

ТРАДИЦИОНАЛНЕ ПРИЈАТЕЉЕ ЗАДРЖАТИ, НОВЕ СТВОРИТИ

Како гледате на најновије дипломатске кораке Србије и Савезне државе и њихово окретање Истоку, повезивање са земљама комунистичке интернационале, док се Црна Гора окреће Западу? Да ли ће нам Кина постати ближа од Италије?

Не бих то оквалификовао као дипломатску активност Србије. Претпостављам да мислите на ову комуникацију коју ЈУЛ и не знам да ли још неке мање важне политичке странке у Србији имају са земљама далеког Истока?

Не само ЈУЛ, него и највиши државни органи СРЈ.

Да, прилично је динамична спољно-политичка активност ових мјесеци по азијским земљама. Све то, пак, личи по мало на ону причу покојног професора Бошка Глушчевића о учењу земљописа о државном трошку. Иако мислим да би, умјесто досадашњих, једна озбиљна економска делегација из посјете Кини, земљи са динамичном стопом привредног раста имала шта да види, научи и донесе. Коначно, Кина је земља коју сви данас доживљавају као актуелну, а посебно потенцијалну свјетску силу. Уосталом, она је и стални члан Савјета безбједности ОУН.

Но, јасно је, пут рехабилитације нашег међународног угледа не води туд. Концен-

бившим југословенским републикама?

Црна Гора има своја три приоритета на спољно-политичком плану. Први је нормализација односа са сусједима у које поред Албаније и Италије убрајамо и бивше југословенске републике. Други је успостављање комуникације са Европском Унијом, са тенденцијом стицања равноправног чланства у њој. Трећи је унапређивање комуникације са САД на знатно вишем нивоу од данашњег. На плану нормализације односа са бившим југословенским републикама треба што прије превазићи застој и жалова наглабања о сукцесији. То питање, разумије се, мора бити ријешено, али на један оперативан начин, полазећи од тога да је свима у интересу да тај проблем што прије затворимо, да би заједничке потенцијале након споразума, брзо ставили у функцију развоја, како СРЈ, тако и бивших ЈУ-република. Мислим на резерве у злату и на девизне резерве Југославије, које данас леже умртвљене у европским банкама.

Иначе, већ су у току припреме за сусрете црногорске и словеначке Агенције за приватизацију, а најваљују се и сусрети на нивоу привредних комора. Такође, скоро је у посјети Македонији био председник Скупштине, као и Владина делегација. Морамо бити свјесни да ће од обнављања веза са бившим ЈУ-републикама зависити и динамика и ток наших преговора са Европском унијом и другим важним међународним факторима.

ОДМОР ОД ДРЖАВНИХ ФУНКЦИЈА, ОДЛАЗАК У БИЗНИС

Колике су и гдје су девизне резерве Црне Горе?

У вријеме када се претходна Југославија распадала и када Централна југословенска банка није могла обезбиједити девизе за потребе привреде ми смо формирали један фонд девиза у Црној Гори. Током свих година трајања санкција, тим девизним потпорима Влада Црне Горе је пружала подршку предузећима. Захваљујући добром дијелу и томе, преживјела је санкције веома увозно зависна црногорска привреда. Сматрам корисним да та сигурност постоји, посебно док не дође до потпуног укидања санкција и консолидације функција савезне државе.

Ко их контролише?

Министарство финансија и Влада Црне Горе. Сада се полако стварају услови да предузећа путем извоза обезбјеђују потребна девизна средства, и Министарство финансија је сачинило програм враћања кредита које је Влада дала привреди.

Текућа година је година промјена које ће донијети републички и савезни избори. У јавности се већ шпекулише са кадровском ротацијом у оквиру владајућих партија. На мјесту шефа савезне државе наћи ће се наводно Слободан Милошевић, Савезне владе Момир Булатовић, док ће Светозар Маровић замијенити Радомана Божовића. Гдје сте Ви у тим комбинацијама?

Да, те комбинације вјероватно долазе из оних партијских кругова који се у недостатку садржајних радних активности баве оваквим нагађањима. По мени, суштина свега јесте да није важно ко ће гдје бити, већ да се обезбиједи позитивна динамика промјена у транзицији. Ко су људи са којима можемо успјешно остварити ове промјене, брзо створити ангажмане са ММФ и Свјетском банком, брзо се реинтегрисати у међународну заједницу. Такође, сматрам да је важно да се поново не вратимо кул-

"Тачно је да Слободан Милошевић влада Србијом, а Црном Гором владају њени државни органи. Са једном корекцијом. У протеклих пар година распада претходне државе и крајње радикализације српско-хрватског сукоба на нашем простору, С. Милошевић се, као неспорни лидер Срба, значајно експонирао у улози субјекта спољне политике Југославије. И то у оној мјери у којој је и СРЈ била држава заштитница и матица свих Срба на том простору. И без обзира на несагласност са Уставом, ово је вјероватно била нужа тог времена и актуелних проблема у њему. Па ипак, мислим да је и тај посао много агилније и иницијативније могла радити и Савезна влада која је за то и уставно овлашћена.

Данас је та ванредна ситуација за нама, права српског народа су мање или више успјешно дефинисана и нужно је да се све функције обављају на систематски начин. Дакле, Савезна влада треба да без остатка преузме на себе вођење унутрашње и спољне политике ове земље".

Горе не узимате учешћа. Није Вас било ни у Паризу, Риму...

Делегације за те скупове одређивала је Савезна Влада. При томе, она и није имала много избора. Било је нелогично да се у улози преговарача на тим скуповима појави неко други умјесто Слободана Милошевића, када је већ двије године водио све преговоре на ту тему. А, ако СРЈ заступа он, онда је потпуно логично да у име Црне Горе у југословенској делегацији буде њен председник, као и да сљедећи члан делегације буде савезни министар иностраних послова. Не бих минимизирао значај црногорских дипломатских активности, без обзира што нас наизглед није било међу актерима тих топ политичких догађаја.

трација наше спољно-политичке активности мора бити у Вашингтону, као и у западно-европским центрима, јер нам је, на жалост, рејтинг тамо најнижи. А тамо нас нема ни за лик. При томе, залажем се да овог пута не правимо никакве спектакуларне спољно-политичке заокрете нама својствене, већ да задржимо све своје традиционалне пријатеље, а дипломатском умјешношћу од наших садашњих противника створимо макар објективне креаторе политике међународне заједнице према нама. Црна Гора има традиционално добре односе са Русијом и Италијом. А ја вјерујем да ће ускоро имати и још боље односе са Америком, Великом Британијом, Аустријом...

Када ће Црна Гора успоставити сарадњу са

ту личности и доживотних предсједника и да се коначно одрекнемо балканског типа политичара за сва времена. Зато сам свим својим политичким дјеловањем привржен стварању демократских институција система, које ће трајно штитити грађанске слободе и власт од саме себе.

Што се мене тиче остајем при већ јасно саопштеном одређењу, да на крају овог изборног циклуса, напустим оперативне државне дужности и да се посветим неким својим стручним афинитетима. Мислим да је било прилично напорно шест година провести на овој дужности, посебно у условима које смо имали. Уз то, мислим да се и у срећнијим условима и богатијим државама јавност засити предсједника Владе и за краћи период од овога. А без обзира на то колико се јавност заситила мене, ја сам се врло заситио овог посла и желим да променим професионални ангажман. Посветићу се неком бизнису, економији.

Да ли то значи да дефинитивно напуштате политику?

Не. Нема разлога за тако радикалне одлуке. Ја сам политичка личност, функционер у ДПС, наставићу да и даље радим у својој партији. Мислим само да је вријеме за одмор од вршења државних функција.

УСТАВ СРЈ НЕ СЛУЖИ ПОЈЕДИНЦИМА

Стоји ли иза те Ваше одлуке, ипак, неко незадовољство у оквиру ДПС, како се у јавности претпоставља?

Не, апсолутно.

Да ли остајете у Црној Гори?

Свакако, све своје животне и радне планове везујем за простор Црне Горе.

Да ли ће ДПС подржати кандидатуру Слободана Милошевића на мјесто предсједника Југославије?

Ја не могу са сигурношћу рећи какав би био став ДПС-а. Могу говорити о свом ставу. Лично бих подржао легитимно установљену кандидатуру из Републике Србије сваког кандидата ко обезбјеђује Црној Гори и СР Југославији већу отвореност према свијету, брже укључивање у интеграционе процесе, ефикаснију приватизацију и динамичан развој... Вјерујем да ће Србија за једну од двије челне функције у федерацији предложити кандидата који ужива кредибилитет у земљи и међународној заједници, са јасном стратегијом наше земље.

Није ли Црна Гора већ на старту изиграна приликом подјела челних функција у Федерацији?

Да, једном приликом је тако учињено. По мом мишљењу тада је направљена озбиљна грешка. Мислим да су је данас свјесни и у Србији. То искуство представља за нас озбиљно упозорење. Никада се више не бих помирио са таквим уступком, какав смо тада објективно учинили.

Јавност бруји да се негде у дубокој анонимности пише нови Устав. Њиме се, наводно, уводи предсједнички систем у земљи којом би се ојачала власт Слободана Милошевића и смањиле ингеренције република. У новом Уставу ће бити избрисане одреднице да Србија и Црна Гора дијеле двије челне функције. Да ли бисте у том случају подржали његову кандидатуру?

То је већ сасвим друга прича. Као прво, никада не бих у овим условима и са овим степеном политичке спознаје, подржао промјене Устава СРЈ. Најпре зато што вјерујем да је Устав СРЈ добар и да гарантује равноправност ре-

публика и развој СРЈ на демократским основама. Уз то, сматрао бих посебно неозбиљним аргумент за уставне промјене који сте Ви навели. Озбиљна држава не прилагођава свој Устав било којем појединцу и било ком предсједнику, већ циљ државе каква је наша мора бити управо снажење уставне конституције. Не кажем, наравно, да се неће можда време-

ном указати потреба за неким промјенама у Уставу СРЈ, али сам дефинитивно сигуран да Југославија као федеративна држава може функционисати само на постојећој уставној конструкцији. Ако то неко не разумије и помисли да је могуће радикалним преуређивањем Устава Југославије учвршћивати ову или ону власт, извршну, парламентарну или личну,

"Никада не бих у овим условима и са овим степеном политичке спознаје, подржао промјене Устава СРЈ. Најпре зато што вјерујем да је Устав СРЈ добар и да гарантује равноправност република и развој СРЈ на демократским основама. Озбиљна држава не прилагођава свој Устав било којем појединцу и било ком предсједнику, већ циљ државе каква је наша мора бити управо снажење уставне конституције. Не кажем, наравно, да се неће можда временом указати потреба за неким промјенама у Уставу СРЈ, али сам дефинитивно сигуран да Југославија као федеративна држава може функционисати само на постојећој уставној конструкцији".

онда тај уопште не познаје бит наше федерације и може таквим, дакле, неодговорним потезима, угрозити и сам опстанак заједничке државе.

Уз то, свакако знате да је процедура за промјену Устава таква, да се црногорски парламент два пута током те процедуре мора изјаснити у прилог промјенама. Према томе, не видим разлога, нити објективне шансе да дође до преуређења Устава Југославије у овом правцу у којем сте Ви изнијели претпоставку.

ЈУД-У ОНОЛИКО ПРОСТОРА КОЛИКО ЗАСЛУЖУЈЕ

Упоредо са питањима о питањима новог Устава, обнављају се и идеје о новом регионалном преуређењу државе. Угледни академик, члан САНУ, Миодраг Јовичић, у својој

квици "Регионална држава" Црну Гору види као један од 13 региона. Шта Ви мислите о томе?

Те предлоге који нуде Црној Гори регионално чешће у сложеној држави, сматрам крајње неумјесним. Они просто не почињу на елементарном познавању историје и из ње изведеног менталитета Црногораца који су увијек са поносом у први план истицали своју државност. Црногорци се кроз историју нијесу дичили материјалним благом, али јесу државом као својим највећим богатством. Ко год маргинализује државност Црне Горе мимо воље Црногораца (којом они дио те државности могу у интересу неких важних циљева пренијети сложеној држави), тај објективно од Црногораца прави себи непријатеља. Мислим да ни једна ноле политички упућена личност то себи неће дозволити. Уз то, такве идеје закономјерно производе нарастање црногорског сепаратизма.

Ви сте озвучени као главни кочничар процеса ЈУЛ-а у Црној Гори. Имали сте и мањи сукоб са госпођом Мирјаном Марковић по том питању.

Против је мојих демократских надзора да будем кочничар било којој идеји у Црној Гори. Имам сасвим довољно политичке и демократске кондиције да разговарам са свима који другачије мисле, па и са једним покретом или партијом, каквом се представља Југословенска удружена левица. Али, надам се да исто важи и обратно, и да саслушавши све оцјене о партији и политици у чијем ја вођењу учествујем, имам право и на сопствени јавни суд о другима. Сматрам да је политичка платформа ЈУЛ-а то, што на трагичним резултатима њој сличне политике из претходног периода, покушава да мобилише носталгију средње и радничке класе и да се представи као ексклузивни промотор међунационалне толеранције и социјалне правде.

Уз то, захваљујући нечијој благонаклоности, а без реалног политичког легитимитета, ЈУЛ просто запојсиједа југословенски информативни простор, као и важне политичке и дипломатске функције. Ја сам само склон пош-

товању правила политичке легитимности. ЈУЛ је покрет или странка, како год било, која није учествовала на претходним изборима и на којима су њени данашњи дијелови политички фијаско. Свакако, њихово је право да се спреме за следеће изборе, али са оним нивоом публицијетета који одговара маргиналном политичком легалитету те политичке структуре.

У Црној Гори се досљедно придржавамо договора да мјеста у црногорским државним медијима имају само парламентарне странке, јер је то одраз поштовања бирачке воље. А што се следећих избора тиче и учешћа ЈУЛ-а на њима, то је слободна воља свих странака и то се у Црној Гори нити може, нити смије оспоравати. И њима су, као и свим другим ванпарламентарним странкама остављена иста права.

МЕЂУПОТЕЗИ ПРИВАТИЗАЦИЈЕ УЗ БАЛКАНСКУ ХИПОТЕКУ

Како ће, по Вашем мишљењу, функционисати савезна држава са два различита еко-

"Сматрам да је политичка платформа ЈУЛ-а то, што на трагичним резултатима њој сличне политике из претходног периода, покушава да мобилише носталгију средње и радничке класе и да се представи као ексклузивни промотор међунационалне толеранције и социјалне правде.

Уз то, захваљујући нечијој благонаклоности, а без реалног политичког легитимитета, ЈУЛ просто запојсиједа југословенски информативни простор, као и важне политичке и дипломатске функције. Ја сам само склон поштовању у правила политичке легитимности. ЈУЛ је покрет или странка, како год било, која није учествовала на претходним изборима и на којима су њени данашњи дијелови политички фијаско. Свакако, њихово је право да се спреме за следеће изборе, али са оним нивоом публицијетета који одговара маргиналном политичком легалитету те политичке структуре".

номска система њених чланица? Црна Гора је готово завршила процес приватизације, док Србија учвршћује друштвену и државну својину и социјалистичку економију.

Та прича о два привредна система је такође чиста заблуда. Ако неко уопште мисли да постоји алтернативни систем тржишном систему који почиња на доминацији приватне својине, то је онда већ помало ментални проблем. Зависта, то је питање елементарне интелигенције, посебно на нашим просторима, на којим смо већ готово пола вијека експериментисали и равтовали са "вјетрењачама". Али и за то има лијека. Увјерен сам да ће врло брзо, за који мјесец, бити распршена заблуда о два различита, паралелно егзистирајућа привредна система. Динамика којом ће се развијати и уништавати друштвена својина и паралелно са тим динамика њене приватизације, довешће до тога да немо врло ускоро говорити само о једном систему тржишне економије, и о једном доминантном правцу својинских промјена - о приватизацији, гдје ће Црна Гора имати 3-4 године временске предности. Па, већ је и међу условне за реинтеграцију у међународну финансијску заједницу постављено и интегративирање процеса приватизације у цијелој СРЈ. Такође, јасно је да успех управо започетих преговора са ММФ и Свјетском банком, увелико зависи од озбиљности економских реформи и програма приватизације. Овим програмом ће бити условљени конкретни кредитни и финансијски аранжмани ММФ и Свјетске банке и у крајњој линији обим и квалитет директних страних интервенција.

Приватизацију у Црној Гори стручњаци и опозиција карактеришу као својеврсно поддржавање привреде.

Знам да је и та тема актуелна. Иако сам је у неколико наврата већ демантовао, поновићу: ми тек излазимо из стања недефинисане својине над огромним, објективно постојећим капиталом. Ту је ситуиран и основни проблем прве фазе трансформације. Ко је носилац одлуке о продаји дијелова тог капитала? И не само носилац одлуке, већ и ко може ефикасно организирати потребну процедуру? Зато смо

принуђени на међупотезе. Дакле, поред неминовних индивидуалних власника у лику радника и грађана Црне Горе, један дио капитала пренијели смо на управљање прелазним власницима, републичким фондовима. И то је разлог због којег неко од непућених и, можда недобронамјерних, говори да наш модел не значи приватизацију, већ етатизацију. Статички посматрано могло би се и тако казати. Али, са друге стране, мора се имати у виду законски пропис које су сви фондови обавезни да најмање 20% капитала годишње износе на тржиште и да га продају.

Да ли је отпочела та

Време младости

комерцијална трансформација, да ли је неко нешто купио?

Да, свакако, паре од продаје дионица већ се сливају у фондове и одатле путем кредита усмеравају у ново предузетништво. На том послу, за сада недовољно кооперирају банке, али вјерујем да ћемо и то превазићи.

Како ћете спријечити могуће злоупотребе?

Прича у црногорској и југословенској политичкој јавности о злоупотребама у процесу приватизације, у нашој републици, исконструисана је у циљу политичких, прије свега, парламентарних надмудривања. Не мислим да се до сада у процесу приватизације догодила и једна злоупотреба. О томе би могли говорити када би имали неки пример да је свјесно потцијењен капитал у одређеном предузећу како би јефтиније прошао у нечије приватне руке. Ја за то не знам. Чак, плашим се да смо направили грешку, у другој крајности, да смо прецијенили капитал у предузећима, помало и из страха од таквих приговора и да је то данас највећи фактор успоравању процеса приватизације.

Има ли интересовања страних инвеститора?

Има, како да не. Али има и неуговорених послова, упркос интересовању странаца, захваљујући нашим слабостима. Сасвим отворено говоримо о њима, од иреално високе процјене имовине, преко нашег непознавања пословања у условима тржишне економије, до некомпетентних менаџера који такође распрше дио могућих послова са странаца. Објективно, највећи проблем је што Црној Гори до регулација статуса са ММФ и Свјетском банком недостаје професионална процјена ризика и на многим секторима се морамо договарати у директним преговорима. Наравно, тренд је да наши најзначајнији потенцијали за процес приватизације, затим сектори повезани са инфраструктурним капацитетима и јавне услуге, прођу међународну лиценцијацију. Међутим, са хипотеком коју има регион Балкана, долазак најјачих инвеститора још увијек је скопчан са крупним резервама и подозрењима.

СТРУЧЊАЦИМА СВА ВРАТА ОТВОРЕНА

Велики отпор приватизацији пружио је недавно директор комбината алуминијума, Данило Вуксановић, познат као првоборац АБ-револуције и човек близак председнику Србије. Он контролише готово половину црногорске привреде. Процјењује се да слиједи директиве из Београда. Шта се заправо догађа?

Не бих то називао отпором приватизацији. Такво право и могућност у Црној Гори данас нема нико. Након што смо Владину политику својинских промјена "овјерили" више пута кроз расправе у црногорском парламенту. Уз то, директор КАП-а је и посланик и члан ГО ДПС. Такође, када је ријеч о КАП-у, онда је јасно ријеч о стратешкој индустријској грани, у Црној Гори у којој је приватизација већ почела и где ће држава и даље брижљиво водити рачуна о свим својим интересима. Дакле, данас и када би неко то хтио, не може лицитирати ни о једном дијелу политике коју влада води. Влада је задужена да утврђује и води политику и та се политика у сваком предузећу и установи не може ревидирати, него се реализује. И тако ће бити све док сам ја председник Владе.

Ви често истичете како Црна Гора нема довољно стручних и способних људи. Да ли их то нема у редовима ДПС који држе све кључне функције у Републици, на свим нивоима у администрацији, привреди, култури?

Зашто не дозвољавате афирмацију оних који нијесу чланови партије?

Искреност једне власти да мијења систем огледа се, прије свега, у њеној спремности да води другачију кадровску политику, да бира компетентне, способне и стручне кадрове. Мислим да ни период претходних неколико година није имун на кадровске промашаје. Да би се они избјегли у будућности, кадровска политика мора да се ослони на добру информатику, а затим и стратегију дугогодишњег усавршавања и квалификовања стручњака за поједине области. Нешто од тога смо покушали, али признајем да се сада повлаче неке старе навике и да се одслужени кадрови и кадрови без имагинације налазе на неким одговорним мјестима.

У мјери у којој сам то могао, покушао сам да у Влади окупим квалитетне министре и сараднике. И ту сам имао ограничења - материјални стимуланс у државној управи је заиста изузетно низак, а многи нијесу ни хтели покушати да се ставе у функцију Владе и привреде Црне

"Та прича о два привредна система је такође чиста заблуда. Ако неко уопште мисли да постоји алтернативни систем тржишном систему који почива на доминацији приватне својине, то је онда већ помало ментални проблем. Заиста, то је питање елементарне интелигенције, посебно на нашим просторима, на којим смо већ готово пола вијека експериментисали и ратовали са "вјетрењачама". Али и за то има лијека. Увјерен сам да ће врло брзо, за који мјесец, бити распршена заблуда о два различита, паралелно егзистирајућа привредна система. Динамика којом ће се развијати и уништавати друштвена својина и паралелно са тим динамика њене приватизације, довешће до тога да ћемо врло ускоро говорити само о једном систему тржишне економије, и о једном доминантном правцу својинских промјена - о приватизацији, гдје ће Црна Гора имати 3-4 године временске предности".

Горе у овим тешким временима.

Дакле, мислим да није основни проблем у нашој наводној затворености за људе који другачије политички мисле. Подјетно бих вас на наше искуство са вишестраначком Владом, које није било ничим условљено, већ добровољно. На запрешање једног дијела црногорске и југословенске јавности ми смо формирали вишестраначку владу, показујући разумјевање потребе да се у Црној Гори квалитетно комуницира и на ширем фронту радимо у њеном интересу, превазилазећи разноликост страначких убјеђења. То се није славно завршило, као што знате, и опет не кривицом или ускогрудошћу владајуће партије. Ја мислим да Црна Гора стварно има дефицит квалитетних стручњака свих профила. Један од разлога таквог стања јесте и накарадни систем вриједности, настао у систему друштвене својине и социјалистичког самоуправљања у претходних четрдесет година, због којег су сви слободно мислени и креативни одбјегли из Црне Горе. Највећи одлив мозгова на просторима Југославије, био је управо из Црне Горе.

Зар се то не догађа и сада?

Можда, из других разлога објективне природе, прије свега због скућености услова стваралаштва под санкцијама. Али треба знати да за ових 5-6 година, Влада перманентно држи отвореним конкурс за све људе, било да су некад

отишли одавде или да желе први пут да дођу у Црну Гору, који се осјећају способним да дају неки допринос развоју наше државе и то уз максималну флексибилност код уговарања плата и других услова рада.

Какав је био одзив?

Није показана наглашена спремност за повратак у Црну Гору, како због неспремности на жртвовање личног и породичног комфора, тако вјерујем и због још увијек присутне невјерлице код оних који су некад незадовољни отишли, да се сада нешто позитивно догађа.

Други узрок недостатка кадрова је систем образовања који је дуго времена форсирао профил општег образовања на штету специјалистичких знања. Тако ћете и данас без проблема у Црној Гори наћи саговорника за нека глобална питања, од политике несврставања, до тајванске кризе, али и врло мало оних који ће понудити рјешења за одређене проблеме стручне природе, рецимо рјешење за проблем "Титекса", "Еластика" или "Будванске ривјере".

У ЦРНОЈ ГОРИ ИМА МНОГО БУЛАТОВИЋА

Зар није и даље услов да неко буде руководилац таквих фирми чланство у ДПС-у? Како то да владајућа партија мора постављати своје људе чак и у приватизованом, мјешовитом предузећу као што је ХТП "Будванска ривјера", чији ће нови директор бити шеф будванских социјалиста?

Не мислим да је тако и не знам ко ће бити директор "Будванске ривјере". Био бих врло срећан када би имали експерте који би својим стручним квалитетом могли гарантовати успех. Сигуран сам да у том случају не би постојало никаквих партијских размимолажења. Као што знате, један број директора у Црној Гори нијесу чланови ДПС, већ других опозиционих странака, чак и њихови функционери.

То је у Црној Гори заиста ријеткост.

Не мислим ни да је то тачно, јер бих вам могао набројати много директора који нијесу чланови ДПС.

Ми сада радимо на томе да и дио учених кадровских проблема премостимо склапајући уговоре о менаџменту са страним компанијама. Конкретно су актуелни разговори на тему управо за туризам гдје договарамо са једном америчком фирмом вршење менаџмента у најзначајнијим туристичким компанијама у Црној Гори, почев од ове туристичке сезоне.

Да ли слична рјешења предвиђате за авио-саобраћај. Зар није управо партијско кадровско рјешење у првој црногорској државној авио-компанији компромитовало идеју њеног оспивања?

Квалитетније рјешење авио-саобраћаја и повезивања Црне Горе са иностранством, прије свега са емитивним туристичким подручјима, један је од нужних услова за боље ефиказирање туризма, као развојног ресурса Црне Горе. У том циљу је и формирана црногорска авио-компанија. Она, на жалост, још увијек није стала на своје ноге из бројних објективних и субјективних разлога. Мислим да је сада задњи тренд да направимо неколико озбиљних промјена у самој конструкцији те компаније и да авио-компанију ставимо у функцију црногорског туризма у овој години.

Како објашњавате чињеницу да неке утицајне породице у Црној Гори заузимају кључне положаје у државној администрацији и јавним предузећима?

Не знам на шта мислите?

Можда не на Ђукановиће, они нијесу баш експонирани, за разлику од породице Булатовић која је јако добро распоређена?

Опет не знам на шта конкретно мислите?

Један Булатовић је шеф државе Црне Горе, други је шеф Војске Југославије, трећи је шеф републичке посланичке групе, брат председника је на челу једног фонда гдје се сливају државне паре, пети је заменик генералног директора ТВ ЦГ, шести је председник Управног одбора ТВ ЦГ, прва дама Црне Горе на челу АМС ЦГ контролише трговину стратешки важним сировинама, да не идемо даље...

Лично не мислим да је у питању било какав породични клан или интерес. Могуће је да дио објашњења лежи у томе да у Црној Гори постоје веома бројне поједине породице у које свакако спада и породица Булатовић. Ја ту не видим никакав проблем. Потенцирам опет основну тезу да треба говорити о квалитету обављања неког посла. Мени апсолутно неће сметати да представници било које породице буду заступљени на пет или шест мјеста у федерацији и Црној Гори, ако ти људи раде свој посао како ваља.

СИРОМАШТВО НИЈЕ ЗА ПОНОС

Ви сте дошли на власт митингом, на улици. Један од слогана ваших партијских сабораца био је нисистирање на чистунству и поштењу у политици. Осуђивали сте наводно коришћење државних функција за лично богаћење и стицање привилегија за уже и шире чланове фамилије. Како данас гледате на те ствари, с обзиром да само ужи круг људи на власти богате живи, док је народ од тада прилично осиромашен?

На та питања гледам данас исто као и тада. Мислим да вршење државне функције не смије бити основ за незаконито богаћење. У обављању свог посла држао сам се неких моралних надзора и принципа, без обзира што је црногорска јавност и у Парламенту и ван њега била запљускивана разним оптужбама на мој рачун и на рачун других носилаца државне функције. Али, никад нијесам ни мислио да се треба сиромаштвом дичити као основним квалитетом. И у Парламенту сам казао да не спадам у оне којима је прва аутобиографска реченица да потичу из сиромашне радничке породице. То никада нијесам био и никада нијесам ни у чему оскудевао, захваљујући прије свега мојим прецима, а данас неком мом раду. Сматрам да државни функционери не смију имати ни више ни мање права од других грађана Црне Горе. Контролу над њиховим имовинским стањем треба примјењивати, као и код свих грађана.

Сматрам врло неморалним вршење државних послова уз истовремено вођење приватног бизниса. Ту морају важити стриктна правила која су конституисана у западном свијету, по којима се сваки бизнис замрзава чином преласка на државну функцију. За вријеме обављања своје функције, нијесам дозвољавао себи да уђем у било какав посао, и било какав приватни бизнис.

Да ли то важи за Ваше министре?

То важи за све министре Владе. Када бих имао сазнања да било који министар обавља приватни посао, без тунке размишљања захвалио бих му се на сарадњи. Сматрам да се другачије овај посао ауторитативно не може обављати.

Јесте ли једном приликом изјавили да сте веома богат човек? Како сте то богатство стекли?

Ја сам то казао у одговору на питања Банету Вукашиновићу у Јутарњем програму РТС. Казао сам да сам богат, али не материјално него као човек, јер сам током ових година могао политичког рада стекао сва друга богатства. Упознао сам безброј успешних, богатих људи и то цијеним као свој капитал који се сјутра, преласком у приватни бизнис може материјализовати. До сада то нијесам учинио, али то видим као свој потенцијал за будућност. Богат сам и зато што сам много видио и научио, стекао огромно искуство, упознао много добрих људи, али богат сам и зато што сам сазнао колико има лоших људи.

Рекао сам да никада нијесам материјално оскудијевао ни у чему. Никад нијесам био жељан нечега, од свог дјетињства па до времена када сам могао то што ми треба сам себи приуштити. Немам, дакле, нападну потребу да са доласком на власт надокнађујем неке комплексне, нити да толим ранију глад.

Не можете негирати да гарнитура политичара која је митингом дошла на власт данас не живи далеко боље него прије тога. Сви сте ви пристали да уђете у луксузне станове специјално за вас изграђене, возите луксузне аутомобиле, авионе...

Ту треба разграничити неке ствари. Ја наравно не потијењујем богатство које сам стекао чином уселења у стан у коме сада живим. Мислио сам некада, слажем се са Вама, да се нећу уселити у било какав стан и да треба својим примјером иешто доказивати. Али нијесам склон социјалној демагогији. Мислим да чињеница, да премијер једне државе живи у изнајмљеној гарсоњери не би говорила само о њему, него и о тој држави. Уз то, ако до данас својим радом нијесам допринео својој држави да иза себе зарадим стан, онда већ није проблем у стану и његовој вриједности, већ најпросто ја нијесам ни заслужио да будем ту гдје јесам. Аутомобили и авиони представљају вриједност, али је она власништво државе. Ја лично мислим да та држава треба да буде богата, а не сиротињска. Дакле, и њени грађани, али и она као институција, и да треба временом да има не само један мали авион, него цијелу флоту авиокомпаније и модеран информациони систем, и свој сателит, и резиденцијалне објекте... Можда ћете помислити да је то све нерешено у условима када велики број предузећа ради у огромним проблемима. И слажем се. И зато говорим о ономе чему тежимо, а што још нијесмо. Зато је и већи дио нашег капитала умјесто у такве институције отишао за испомоћ привреди, да се она окријепи, а послје тога треба, без лажне скромности, уложити и у државу. Уз то, лако је донијети одлуку да се се авион прода, али ми данас морамо водити рачуна о рационалном коришћењу времена, које је најважнији ресурс и којим у Црној Гори никада нијесмо знали газдовати.

МЕДИЈСКИ ТРЕТМАН

На Вашим демонстрацијама 89. године обрушили сте се на бирократизовану власт која је контролисала медије, јер нијесте били задовољни извјештавањем, на које сте имали отворен тв-екран. Како објашњавате то да ТВ ЦГ, коју контролише ДПС прећуткује скуп три опозиционе странке 9. марта 1996. године у Београду и преноси цијеничи и лажни извјештај РТ Србије?

Нијесам ни сам задовољан како раде државни медији у Црној Гори. Као што нам генерално фали професионализам, можда га понављивше фали у тој дјелатности. Или се он лакше

учи у јавној дјелатности. Неки помади се и ту догађају последњих мјесеци, али су за сада исувише мали да би били уочљиви широј јавности. Ја их лично примјећујем, буде ми наду да ће се ту нешто скоро поправити.

Када је у питању информисање о политичким активностима у Црној Гори, желим да подсјетим на формално-правну регулативу, да је РТВ ЦГ у надлежности Скупштине Републике и да су парламентарне странке дефинисале правила извјештавања. По тим правилима, ванпарламентарним странкама је ограничен медијски простор у државним гласилима. Што се тиче поменутог догађаја у Србији, мислим да он има свој значај због чињенице да се на једном мјесту окупило толико људи у организацији три парламентарне странке српског и југословенског парламента. То је гробало активно пропатити. Нијесам видио извјештај са тог догађаја на црногорској телевизији, али ако она није имала свој аутентични извјештај, онда је то грешка.

У црногорској јавности влада увјерење да сте изгубили свој утицај на државне медије. Телевизија Црне Горе је, сматра се, под директном контролом клана Булатовић, док Светозар Маровић остварује свој интерес преко дневног листа "Побједа". Има ли истине у томе?

Нема. Нелогично би било, кад ме већ неки други оптужују да нико од краља Николе до данас није имао толико пуно власти, а тако мало одговорности као ја. Да ли мислите да је то могуће без пуно медијске подршке? Наравно, није ово озбиљан аргумент. Мислим да је рад Владе и мој лични политички ангажман понекад и претјерано медијски третиран. Иначе, лично сам приврженик слободних медија и у току мандата ове Владе уступљене су фреквенције на коришћење приватним и опозиционим гласилима.

КЊИГЕ ЗА БУДУЋНОСТ

По свом изгледу и упадљивој елеганцији Ви се издвајате од осталих политичара на домаћој политичкој сцени. Ко се брине о Вашем одијевању и гдје купујете гардеробу?

Па, хвала на комплименту. О свом одијевању се углавном бринем сам. Наравно, уз помоћ своје супруге.

То говори о Вашем добром укусу. А гдје купујете?

(Смијех). Купујем гардеробу овдје, код нас. Наша понуда је прилично унапријеђена. Увјеро сам се на својим путовањима по иностранству, да се готово све што има, на примјер у Италији, може наћи и на југословенском тржишту, и у Подгорици. Пратећи моду, носим оно што је освједочено добро и признато у свијету, а то је италијанска одјећа и обућа.

Чиме се бавите у слободном времену, шта читате?

Слободног времена је јако мало. Успјевам да, прије свега, резервишем мало времена за неке неопходне спортске активности и за ишчитавање интересантних новинских текстова. На жалост, јако дуго осим стручне литературе из области економије, коју повремено читам, врло мало времена имам да погледам неки добар филм или да прочитам добру књигу. Али зато не пропуштам да их набављам и остављам за неко друго вријеме када ћу имати мање обавеза.

Вуку нема ко да пише?

Драшковић заправо није писао. Он је штао. Они му ништа нису одговорили. Одговорио му је Милошевић.

Љиља ЈОРГОВАНОВИЋ

Нико од шесторице министара иностраних послова којима је Вук Драшковић директно писао и описао им прилике у Србији, није одговорио на ово писмо.

Уместо њих, то је 30. марта учинила Телевизија Србије која је само недељу дана раније, због истог писма, оптужила Драшковића за издају земље и "призивање стране интервенције". Ни до данас, 1. априла, није га објавила. И неће. У том писму, наравно, нема никакве издаје.

Међутим, 30. марта гувернер Аврамовић напрасно се вратио из Париза да би сутрадан поново отпутовао. Какве је поруке донео не зна се, али се верује да му је кампања против Драшковића сметала у преговорима са ММФ, па је дошао да неку "натрља нос". Како год да ствари стоје, исте вечери је Телевизија Србије снизила тон оптужбама, преиначивши "позив на интервенцију" у

Драшковићево "тражење одговора". На које питање? На питање да ли су велике силе после Дејтона и Париза дале Милошевићу одрешене руке да у Србији чини оно што је председник СПО у писму навео: терор над опозицијом, укидање независних медија, спречавање приватизације, претварање државне својине у приватну, повећање полицијске репресије и насилно учлањавање странку социјалиста.

"Говорећи 9. марта, рекао сам да демократске снаге у Србији морају свакодневно иритисати Милошевића изнутра а демократски свет споља. Грађани су то бурно издржавили".

(Из писма Вука Драшковића министрима иностраних послова велих сила)

Питање не представља изненађење. Све чешће, директно или индиректно, просто се намеће. На који начин га је поставио Драшковић?

СПОРНО ПИТАЊЕ ИЛИ СПОРАН ОДГОВОР?

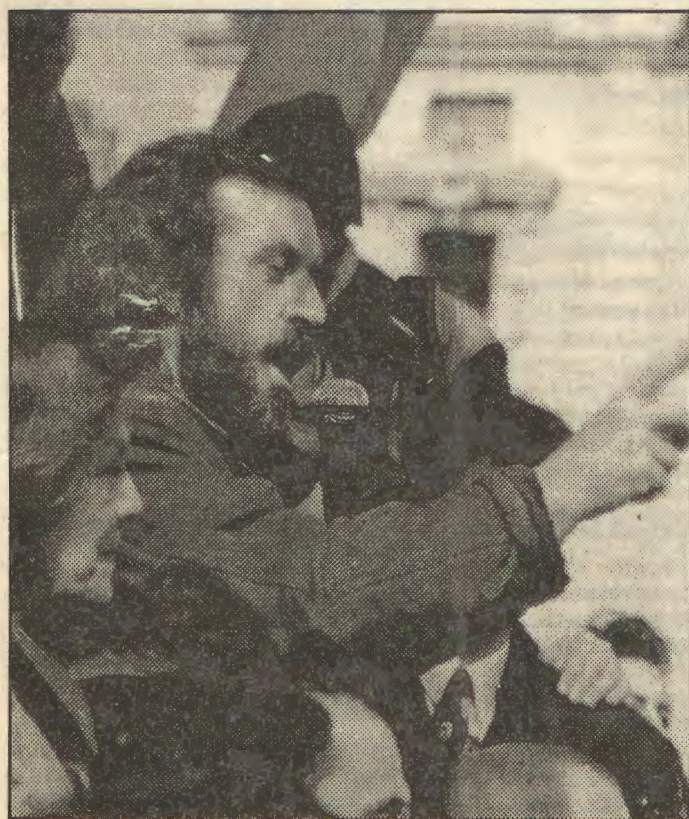
Уз напомену да се "грађанима сугерише да је Слободан Милошевић у Дејтону и Паризу добио подршку да у Србији чини што му је воља", Драшковић пише:

"Надам се, поштовања господине министре, да и Ви сматрате да трајног мира и помирења на простору бивше Југославије не може бити без победе демократских и антиратних снага, пре свега у Србији, Хрватској и БиХ".

"Милошевић је од великих сила добио признање да је у мировним преговорима имао кључну улогу", део је коментара Телевизије Србије. "Није ли то сасвим довољно за међународни кредибилитет председника Милошевића и његове политике која толико смета Драшковићу?"

А да би се прикрила разлика између Милошевићевих "мировних преговора" (које Драшковићево писмо не доводи у питање) и Милошевићевог терора у Србији (што је главна тема писма) анонимни коментатор, као да је РТС портпарол шесторице министара, напомиње да те земље "не могу одговорати на оваква писма" а камо ли помагати онима који и сами учествују у *штрици за власт*.

У трци за власт својевремено није учествовао Драган Којадиновић, бивши директор бившег Студија Б, телевизије коју је Милошевић угушио и која се такође помиње у Драшковићевом писму. У рану јесен 1994. Којадиновић је писао петорици председника великих сила. Јануара 1995, у разговору за "Српску реч" о гушењу медија, директор и главни и одговорни уредник Студија Б каже:

"Морам да нагласим да намера "демократских" земаља на овим просторима није била до краја јасна и чиста и није била до краја поштена. Мислим да се на овим просторима играла једна двострука игра, пре свега са циљем да се учврсти режим Слободана Милошевића, како би преко њега могли да остваре своје циљеве - мислим на петорицу "великих". Управо то сам и рекао у писму пре четири месеца када сам их позвао не да нас бране и не да нам помажу већ да јасно кажу *шита йомажу* и шта желе да *йодрже* у овој земљи: да ли развој демократије или успостављање диктатуре".

"У име демократске Србије, која се бори у потпуном медијском мраку, која је лишена и новца и опреме, и која је изложена полицијској репресији, молим Вашу владу да подржи ту Србију", пише марта 1996. Вук Драшковић.

Зашто је последња "издаја" Вука Драшковића изазвала толики Милошевићев револт? Шта је у писму тако спектакуларно? Он је министре САД, Русије, Немачке, Француске, Велике Британије и Италије само јавно упитао шта мисле о Милошевићевом режиму.

Они му ништа нису одговорили. Одговорио му је Милошевић.

ИЗДАЈА У ПО БЕЛА ДАНА

Иако се у овом тренутку афера намерно стишава, још нека питања остају неразјашњена.

Издаја се, према наводима државних медија, проверено догодила још 9. марта, око подне, у хотелу "Мажестик". Писмо Вука Драшковића послато је 14. марта.

"Политика" је чекала четрнаест дана да обнародује ову издају. Зашто су толико чекали? Можда због тога што се Милошевић припремао за пут у Женеву како би билатерално разговарао. А када је у билатералном стању, кажу, не треба му конкуренција.

Тек 23. марта "Политика" објављује текст "Драшковић тражи страну интервенцију у Србији", у коме се каже да је председник СПО, "разочаран неуспехом 9. марта", упутивши писмо министрима иностраних послова великих сила, позвао велике силе да "нападну споља" обећавајући им да ће он, Драшковић, "нападати изнутра".

Пронађен је и саучесник: то је др Герхард Шрембгенс, отправник послова амбасаде Немачке у Београду. "Могла би то бити и њихова заједничка акција - познато је, наиме, да су заједнички радили и на деветомартовским демонстрацијама", пише "Политика".

Сценарио издаје изгледао би отприлике овако: Шрембгенс и Драшковић заједнички припремају 9. март. Затим, на дан демонстрација, немачки дипломата долази у "Мажестик" где му пред стотинак људи и телевизијским камерама Драшковић предаје писмо у којем зове велике силе да "нападају споља". Разочаран неуспехом 9. марта, ваљда у очајању, Драшковић шаље писмо и ос-

талним министрима.

Телевизија Србије исте вечери, 23. марта, чита "Политикин" текст у целости. Нуде непобитан доказ: снимак атмосфере у хотелу "Мажестик", преузет са "БК Телекома", непосредно пре почетка деветомартовског митинга. Види се како се улази немачки отправник послова, мушкарац са крлежијанским шеширом. Зоран Ђинђић (седи са Драшковићем за истим столом) вади новчаник и нешто из њега даје келнеру. Вук устаје и каже дипломати: "Wellcome" (добродошли). Шрембгенс и Драшковић се рукују. Онда брзи рез. Неке мушке руке, не зна се чије, држе неки папир.

"Зна се да је ово своје писмо Драшковић уручио немачком отправнику послова", пише "Политика" а чита Телевизија.

(Кад се слика "замрзне" виде се слова. То је сценарио за 9. март. Назире се имена љоворника. Добио га је сваки акредитовани новинар)

Герхард Шрембгенс са Радегом Стојановићем у "Мажестик": Да ли да одмах признам или да ћусти да ме ухвате?

Шта још пише "Политика"?

"У писму које шаље страним државницима преко појединих страних дипломата у Београду, Драшковић тврди да председник Србије "укида демократске медије"; да "постојећу приватну својину насилнички претвара у државну"; да "повећава апарат репресије"; да "мобилише на војне вежбе чланове демократске опозиције"; да "насилно у своју странку учлањује омладину..." - нема краја *шужењу своје државе шужим државама...*

СВИ СВЕ ЗНАЈУ - ПИСМА НЕМА

Одакле "Политици" писмо?

Наиме, оно је 14. децембра послато искључиво амбасадама у Београду, и то курирском поштом. Није послато ни на једну домаћу адресу. До 26. децембра, када га у рубрици "ексклузивно" први пут објављује "Наша Борба", нико га није ни видео ни прочитао. "Политика" не објављује писмо (а има га) али директно у наведеном тексту цитира његово прво поглавље, три дана пре него

што ће писмо први пут угледати светло дана.

Како је Хаџи Драган Антић дошао до писма? Можда га је добио од неке стране амбасаде? Способни директор "Политике" је (невероватно али истинито) био инострани стипендиста.

Можда га је добио од Милошевића који се 20. марта вратио из Женеве. Министар иностраних послова САД Ворен Кристофер и нови амерички преговарач Џон Корнблум високо су у Женеви оценили улогу СР Југославије у мировном процесу, што ће после рећи и Телевизија Србије. Каква ли би то била иронија да су се комплименти Милошевићу делили са Драшковићевим писмом у џепу.

Додуше, нешто пре потписивања Дејтонског споразума, приликом посете Београду, британски министар спољних послова Малколм Рифкинд, на питање новинарке Радија Б92 да ли су у замену за потпис у Дејтону Милошевићу у Србији дате одрешене руке, Рифкинд је одговорио: "Ми подржавамо његову кооперативност у мировном процесу. Што се тиче ваших унутрашњих прилика, госпођо, ви имате изборе".

Пред децембарске изборе 1990. телевизија Београд је објавила да лидер СПО поседује вилу на Женевском језеру, сугеришући да је она накнада за сарадњу са "спољним непријатељем". Пред децембарске изборе 1993. Београд је посетио специјални изасланик Стејт Департамента Реџиналд Бартоломју. Бартоломју је два и по сата разговарао са Милошевићем у четири ока а двадесет минута пропарацирао пред лидерима опозиције. Новинар који је присуствовао овом пријему написао је да је специјални изасланик једва проговорио по коју

реч са њима. Камере "Ројтерса" снимале су како Драшковић, Мићуновић, Пешинева и остали, насмејани улазе у амбасаду САД. Видите издајнике и стране плаћенике, поручивала је Телевизија Србије.

Све три туре избора у Србији имале су и међународне посматраче. Једним делом захваљујући и њима, ови избори добили су легитимитет и кредибилитет, јер су оцењени као "фер и поштени".

На конгресу социјалиста 2. марта 1996, дакле партијском конгресу, било је присутно 54 делегације из 42 земље. Осим Кине, Кубе, Вијетнама, делегата земаља Источне Европе, били су присутни и представници Немачке, Аустрије, Велике Британије, Шпаније, Италије... Била је тамо и Телевизија Србије (130 људи), био је и "БК Телеком". Нико их није снимао, бележио са киме се рукују нити какве папире држе у рукама. А камели да неке од њих, рецимо Кинезе, оптужи да су заједнички са Милошевићем радили на припреми конгреса! Што би, руку на срце, изгледало природно.

Израднели труст новинарских мозгова који је заједно са Милошевићем хушкао на рат, водио рат и тешка срца апстинирао у

КАМПАЊА

КАМПАЊА

Израднели труст новинарских мозгова који је заједно са Милошевићем хушкао на рат, водио рат и тешка срца апстинирао у

миру, спремно је реаговао на сигнал из "Политике". "Ударно дејство" на српског издајника и "немачког шпијуна" трајало је три дана, од 23-26. марта, када је злата вредан новински папир оправдао поверење због кога га "Политка" и "Вечерње новости" добијају по повлашћеној цени.

"Вечерње новости" најпре непотписано коре Драшковића да је "по свему судећи начинио неумесан *предизборни пошез*", али већ знају да је "јавност посебно шокирана сазнањем да је лидер СПО министрима великих сила уз позив на рушење власти споља, обећао помоћ - изнутра".

Предраг Витас препоручио се текстом "Вук достављач". Некадашња звезда погромашког телевизијског новинарства, у "Вечерњим новостима" позива на лич и прозива јавног тужиоца да "одмах крене у примену *Усташа*"! А зашто? "У име заштите земље од *настријаја сираних сила* које отворено позива лидер једне партије", пише Витас помињући и Министарство спољних послова што није начинило "бар неки гест противљења и опомене Герхарду Шрембгенсу... То што на пример отворено ради господин Шрембгенс *по београдским кафанама*, свеједно да ли на своју руку или са знањем својих шефова, не би смело да остане без осуда".

Живорад Михаиловић Шиља, ведета Радио Београда, ужаснуто говори у стар а "Вечерње новости" преносе: "Човек је запрепашћен пред снимком тренутка кад отпраник послова немачке амбасаде улази у "Мажестик". Вук усмићен устаје, кличке радосно: О, о, драги господине!, клања се... *Ви своља, ја изнућира, да рушим Србију!*"

Милица Шундић, истога дана у истим новинама, после понављања истих оптужби и помињања да "неки људи у помоћ позивају и *црној ђавола* само да би остварили своје мрачне циљеве", коначно вапи да "писмо објави сва штампа, да види српски и црногорски народ *са каквим оружјем* се они могу појавити пред српским народом".

"Борба" и Стеван Зеџ 26. марта држе занимљиву лекцију из међународне политике: "Гледано споља, господин Драшковић је испро *велика наивчина* ако мисли да ће се неким од страних министара умилити или да ће некој страниј служби *ошворити очи* описујући своје опозиционо виђење политичких прилика у нас. Навиност вође СПО-а се огледа и у томе, што су узалудна његова надања јер ни *једна сирана држава* неће *ошворено даћи било какву (политичку, финансијску, субверзивну) подршку* а на *захтев неког опозиционара*. Није тешко замислити шта после оваквих писама шефови дипломатије шест светских сила мисле о Драшковићу. Та писма су за њих више лична карта г. Драшковића него оног и оних које он помине", пише Зеџ.

"Политика експрес" и новинар М. Чолић такође мисле да је Вук Драшковић наиван. Ругајући се да страначки прваци "мало-мало *ва ишшу*", те да се њихова преписка "може искористити за нови круг санкција", Чолић се чуди: "Зачуђује Драшковићево *инфантилно очекивање* да ће му помоћи велике силе баш оне које су до лаката *инволвиране* у балканску кризу". Та врста политичке наивности равна је ишчекивању помоћи од целата на губилишту. *Од таквих милости нема*".

МИНИСТРИМА ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА САД, РУСИЈЕ, ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ, ФРАНЦУСКЕ, НЕМАЧКЕ И ИТАЛИЈЕ

ПОДРЖИТЕ СРБИЈУ

"У име демократске Србије, која се бори у пошћуном медијском мраку, која је лишена и новца и опреме, и која је изложена полициској репресији, молим Вашу Владу да подржи шћ Србију"

Председник Србије Слободан Милошевић, нарочито после Дејтона и Париза, спроводи терор над демократском опозицијом, укида и последње независне електронске медије, спречава приватизацију и привреди, постојећу приватну својину насилнички претвара у државну, повећава полицијски апарат репресије, мобилише на војне вежбе Чланове демократске опозиције, насилно у своју странку уклањају хиљаде људи...

Укинуо је и телевизијске преносе из парламента и забранио државној телевизији и штампи да извештавају о активностима демократске опозиције. Наредио је Врховном суду да укине и једину независну телевизијску станицу ("Студио Б"), која се могла видети само у Београду и околини, а овај вандалски чин изведен је тако што је приватна својина деоничара "Студија Б" проглашена за државну.

У земљи влада потпуни информативни мрак. Грађанима се сервирају само ставови Милошевићеве прокомунистичке партије и отворено комунистичке партије његове супруге. После Дејтона и Париза, у Србији је заведен не једнопартијски него једнокреветни систем власти. Војска, полиција, сви медији, банке, предузећа, мафија... све је у рукама Милошевића и његове супруге.

Грађанима се сугерише да је Слободан Милошевић у Дејтону и Паризу добио подршку САД, Русије, Велике Британије, Француске, Немачке, Европске Уније и НАТО да у Србији чини што му је воља.

Истерана из парламента и лишена свих медија, демократска опозиција (без фашистичких странака које је за време рата формирао Милошевић) почела је да организује масовне протесте по Србији, захтевајући Милошевићев одлазак и хитне и корените европске реформе у Србији.

Такав протестни митинг организовали смо 9. марта и у Београду. Милошевић је издао наредбу полицији да митинг забрани, а када је обавештен о десетинама хиљада присталица демократске опозиције забранио је подизање бине за говорнике и озвучење! Ето, и тиме се бави један шеф државе.

По Милошевићевом наређењу, државна телевизија је снимила полупразан градски трг три часа пре почетка скупа и увече тај снимак приказала гледаоцима, потпуно прећутавши да су десетине хиљада грађана тражиле Милошевићеву оставку, помирење и сарадњу између република бивше Југославије, слободне медије, приватизацију, сарадњу са Европском унијом и укључење Србије у породицу европских и светских демократија.

Овако организована државна лаж не постоји данас нигде у Европи.

Милошевићев режим је једини режим у Европи који влада помоћу лажи и голе силе.

Али, тај режим се и повлачи пред силом кад се суочи са њом.

Примера ради, Милошевић је, недавно, забранио рад "Сорос фондације", али је одмах узмакао и најавио дозволу рада, чим је добио писмо од господина Кристофера.

Драго ми је што је господин Кристофер послао писмо, али ми није драго што владе великих демократских држава не покажу исту одлучност и кад је реч о одбрани независних медија, о деблокади државних медија или о поштовању основних људских права грађана Србије и политичких права опозиције, која су сва угрожена једнопартијском репресијом и диктатуром.

Наравно, борбу за демократију у Србији не могу водити стране владе. Демократске снаге у Србији имају више присталица него што их имају Милошевић и његова супруга, али та мањина влада искључиво захваљујући чињеници што су медији, полиција и сав новац у њиховим рукама. Деблокирани медији и поштени избори под међународном контролом гарантовали би више него двострећинску победу проевропских демократских снага у Србији.

Говорећи 9. марта, рекао сам да демократске снаге у Србији морају свакодневно притискати Милошевића изнутра а демократски свет споља. Грађани су то бурно поздравили.

Надам се, поштовани господине министре, да и Ви сматрате да трајног мира и помирења на простору бивше Југославије не може бити без победе демократских и антиратних снага, пре свега у Србији, Хрватској и БиХ.

Сматрам да међународна заједница губи драгоцену време, ако очекује да ће трајни мир обезбедити они који су почели и водили рат и да се диктатори могу преобразити у демократе. Ал Капонеи Балкана не могу никада постати Махатме Гандији.

У име демократске Србије, која се бори у потпуном медијском мраку, која је лишена и новца и опреме, и која је изложена полицијској репресији, молим Вашу Владу да подржи ту Србију.

Примите најтоплије поздраве и најбоље жеље.

Вук Драшковић
председник СПО

На први налет, актери "издаје" поступили су свако према својој савести.

"КАО ДА МЕНЕ НЕМА И КАО ДА ПИСМА НЕМА"

Герхард Шрембгенс одбио је да било шта изјасни или објасни, али је позвао на разговор Хаџи Драгана Антића. Иако нису објавили детаље разговора, "Политика" је позив доживела као признање издаје и потврду својих ставова.

Вук Драшковић одговорио је ироничним "признањем":

"Ја сам позвао дипломате САД, Русије, Француске, Велике Британије, Италије и Немачке да присуствују 9. марта Сабору демократске Србије на Тргу Слободе, баш као што их је, седам дана раније, и Милошевић позвао да буду гости на конгресу његове партије. А што се "стране интервенције" тиче, ја ту интервенцију нисам тражио овог 9. марта, како сте обманули нашу јавност. Страну интервенцију и много тога још тражио сам и остварио доста раније.

Ја сам тај који је довео ИФОР, УНПРОФОР и УНКРО, ја сам уступио београдски аеродром НАТО-пакту, ја сам се у Дејтону одрекао Сарајева. Ја сам испоручио Српску Крајину. Ја сам почео рат и разбио државу. Ја сам наређивао злочине, лагао свој народ и читав свет, како бих призвао страну интервенцију и Србији намагао око врата међународне санкције.

Слободан Милошевић се успињао из све снаге да спречи ово моје деловање, али је био немоћан.

Сад, после свега, радим на кинеској интервенцији у Србији. Мешањем капиталиста у наше унутрашње ствари више нисам задовољан".

Српски покрет обнове најавио је тужбе против свих оних који су објавили неистине о странци и њему лично, називајући будуће судске процесе "српским хашким судом" који ће заседати у Београду. "Невиђена је храброст да се тако нешто објави, као да мене нема и као да тог писма нема", каже Драшковић. Позивајући часне новинаре "Политике", ТВ Бастиље и осталих "ТВ Бастилица" да бране образ своје професије лидер СПО поручује: "Нека они дрмају изнутра а ми ћемо дрмати споља и "Проклета авлија" Србије мора пасти".

Да је "лаж основа Милошевићеве политике", ништа ново. Али једно питање свакога мучи: шта је изазвало оволики Милошевићев бес, "врхунац и брег брега лажи", како се изразио Драшковић? Зашто тешком артиљеријом на "велику наивчину" од издајника?

ЗА УНУТРАШЊУ УПОТРЕБУ

Јасно је, спремају се избори. И то пресудни.

Напад на Драшковића заправо је најгрубљи почетак изборне кампање режимских партија. Тако мисле у СПО, Демократској странци, Грађанском савезу и Демократској странци Србије. (Само Војислав Шешељ мисли да овакве оптужбе афирмишу опозициону странку: "Завидимо им што их помиње државна ТВ. Ми смо жељни таквих напада").

На митингу у Нишу већ је капитализована

добит од "издаје земље". Гласачи социјалиста поново су наоружани паролатама "доле издајници". А у години пресудних избора очито је да треба ићи на оно што је већ једном упалило. У последње време поново се манипулише могућношћу увођења санкција, а за то могу бити оптужени они "који су нас тужили" великим силама.

Према интерном истраживању које су социјалисти спровели за своје потребе, како јавља Радио Слободна Европа, њихове шансе на следећим изборима мање су од 20 посто гласова. Туђманов пораз у Загребу несносно опомиње да је и најгора власт легално смењива. Колико год му "комплименти за сарадњу" ишли у прилог, Милошевићева власт такође је климава и овај "кључни фактор мира на Балкану" заправо постаје кључни фактор немира у Србији. А Србија је такође Балкан. Нестабилна Србија је дугорочни узрок нестабилности на Балкану. Рекло би се, непрекидно спреман фитиљ.

"Сматрам да међународна заједница губи драгоцено време, ако очекује да ће трајни мир обезбедити они који су почели и водили рат и да се диктатори могу преобразити у демократе", пише Драшковић у писму.

Демократска, проевропска опозиција очекује да ће Милошевић овај пут у погрому отићи најдаље у својој неславној каријери. У Новом Пазару још се од 1992. води поступак за забрану рада СПО и СДА, а у Уставном суду Србије постоји још један поступак против СПО из јуна 1993. Они се могу активирати "када буде потребно". Покретање кривичног поступка против Демократске странке и Зорана Ђинђића (сматра се да је он следећи на реду), као и чудни потреси у Грађанском савезу Србије, наговештавају да ће председник Србије свим средствима спречавати стварање опозиционе осовине СПО-ДС-ГСС. Непокорни гувернер Аврамовић покушава да прибави мало новчане трансфузије и отргне државне финансије из сивих партијских центара моћи, са неизвесним изгледима на успех.

Најзад, последњи 9. март далеко од тога да је разочарао. Забележен и у светским медијима, јасно показује друго лице Србије, испоставља друге личности са којима би свет, ако му је заиста стало до онога што прокламује, лепо могао да сарађује. Јер, ако ни са ким не може да се сарађује осим са Милошевићем, онда са том сарадњом нешто није у реду.

Паника је евидентна. Да ли је само Милошевић у паници?

ПОНИЖАВАЊЕ НЕМАЧКЕ

Ако је очито одлучио да се у изборној години разрачуна једном за свагда са опозицијом, Милошевић је то могао да учини и без увредљивог увлачења у причу немачког дипломате.

Зашто Шрембгенс?

Зашто је требало прозвати и понизити Немачку?

Гнев немачке штампе је велики, а Министарство иностраних послова у Бону подсећа Милошевића да сусрети због којих оптужују Шрембгенса спадају у "рутинске кон-

такте какви се имају са политичким странкама". Јенс Ројтер из Минхенског института за југоисточну Европу упозорава да "Београд мора знати да улога Бона у Европској Унији није мала" и да ће напад на Шрембгенса привремено стопирати нормализацију односа Немачке и Србије.

Дакле, не односе Немачке и Милошевића, већ Немачке и Србије, свог грађанства у Србији. Милошевић очито свесно квари немачко-српске односе.

Колико год да се ергела државних медија заиграла и преиграла, заправо је председник Србије поручио Немцима да су за њега од другоразредног значаја. Немачка гледа ка Србији, нико као Немци не прети Туђману завођењем санкција због непоштовања људских права и гушења грађанских слобода. Није немачки амбасадор јахао на тенку који је ушао у Книн.

Иако господин Шрембгенс има широке могућности да се сам брани, треба рећи да се овај дипломата већ извесно време истицао изјавама о "усамљености српске опозиције", о постојању начина да се институционализовано помогне демократским снагама у Србији и Југославији уколико се то заиста жели, те коначно о жељи Немачке да у Босни гради и разоружава а не наоружава. Немачка је, може се рећи, једина јавно давала макар тон оптимизма шансама Југославије да се придружи нормалном свету, насупротив катастрофичним предвиђањима осталих земаља Запада чији су представници, у предању између два руковања са Милошевићем, без нужне оградe претили и оном делу Југославије који није желео рат и чија су деца у стотинама хиљада побегла од мобилизације и учешћа у том рату. Па и Петер Хандке, како год се то овде политички и књижевно тумачило, дошавши у Србију да види, покушао је да рехабилитује не српски режим, већ српски народ. Шрембгенсово јавно присуство на 9. марту можда је требало да покаже какву Србију тражи Немачка и где покушава да је нађе. У краћем разговору за "Српску реч" 18. марта, отворено је изјавио да Европска Унија није дала Милошевићу одрешене руке да у Србији чини шта хоће, и да то, претпоставља, важи и за Америку.

Нико, поручио му је Милошевић, нико неће више давати такве изјаве. Баш га брига за Немачку. Има ко је јачи и од Немачке.

Вук Драшковић не мора да зна да ли свет види. Али мора знати ко се прави да не види. Ко има права и у име ког циља да затвара очи пред отвореним терором у Србији? Да ли је прикривање Милошевићевих ратних злочина пред Хашким судом политика "споља" или "унутра"? Србија не постоји за спољну већ за унутрашњу употребу.

Милошевић ратује, мири, преговара, оптужује за издају, амнестира од издаје, прави, квари. "Нема краја тужењу своје државе другим државама", пише "Политика". Ко тужи њега - тужи је државу. Држава, то је Он. Али, у сенци рата који је водио и изгубио, у сенци мира који му је натурен, Србија не види светла Версаја већ осећа смрад инквизиције.

Два ока за око!

*Велики "борци за мир" и заштитници Милошевићеве мировне
иполитике, заправо су само курјаци у јајњехој кожи.*

*Импресивна збирка података о ратном новинарству у Србији
никако не би могла да се напише без "Вечерњих новости" и
њихове "одбране оињишта".*

Дана 23. 02. 1995. године Служба за информисање Српског покрета обнове издала је саопштење за јавност насловљено са "Велике лажи малог слуге", чији садржај преносимо у целини: "Председништво СПО одлучило је данас да ова странка поднесе кривичну тужбу против главног и одговорног уредника "Вечерњих новости", Рада Брајовића, због јучерашњег текста у коме су изречене најире неистине о недавном јавном предавању Вука Драшковића у Лондону. Дотични Брајовић знао је шта је председник СПО-а рекао, јер су и "Вечерње новости" добиле текст говора, а говор је у целини објавила "Наша Борба" и "Политика" у изводуима. Брајовић је све то сакрио од читалаца "Вечерњих новости", да би јуче објавио ординарне лажи неких тобожњих чланова тобожње отаџбинске Српске акције у Аустрији, који нису ни слушали Драшковићево предавање у Лондону. Председништво СПО се нада да ће Брајовић и његов лист добити од суда оно што им следује. Буде ли међутим, суд зажмурио пред лажима овог ратног хушкача, новинара који годинама срамоти нас, своју професију и државу, опет ће добити оно што је заслужио. Са тим тај мали слуга који фабрикује велике лажи мора да се помири".

Текст Драшковићевог предавања одржаног у Лондону, Радисав-Раде Брајовић није објавио у "Вечерњим новостима".

На оптуженичкој клупи, међутим, није се нашао Раде Брајовић, већ Српски покрет обнове: уредник "Вечерњих новости" је, због садржаја поменутог саопштења, упутио тужбу против ове странке Првом општинском суду у Београду. Тужбом је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде материјалне штете, због повреде угледа и части, исплати 2.000.000 динара. Тужбени захтев тужилац је базирао на наведеној "очигледној намери да се тужилац (Радисав Брајовић) увреди, оклевета и понизи, с обзиром на повод издавања саопштења, те је тужени (СПО) таквим својим поступком нанео тужиоцу повреду части и угледа".

Суд је окончао судски процес 18.10.1995. године и донео пресуду у којој је нашао да је тужбени захтев делимично основан и да је Српски покрет обнове издавањем саопштења под насловом "Велике лажи малог слу-

ге" повредио част и углед тужиоца. Како, каже суд, у питању је саопштење које је дато на начин којим се повређује личност тужиоца, како самим насловом саопштења, тако и његовим закључним делом. Суд наводи да је "одлучујући о висини штете коју тужилац трпи услед душевних болова због повреде части и угледа", узео у обзир и чињеницу да је саопштење СПО објављено у два тиражна дневна листа, што је резултирало пресудом да СПО тужиоцу исплати накнаду од 30.000 динара. Српски покрет обнове је у законском року уложио жалбу на пресуду Првог општинског суда.

"Српска реч" се посветила обимном истраживању у циљу прикупљања доказа који

*"На мајчином гробу", акварел
Уроша Пређића (1879. године):
"Вечерње новости" су ову слику
представиле као сцену из 1994.
године у Скеганима. "Дечака-
сирочета", "жртеу Муслимана",
Брајовић и кољанија ујисали су и у
војну школу...*

би потврдили или оспорили наводе изречене о Радисаву Брајовићу у саопштењу Службе за информисање СПО од 23. 02. 1995. године. У том циљу прегледана су комплетна издања "Вечерњих новости" за период од 1.03. 1991. (уочи сукоба у Хрватској) до 1.07. 1993. године (у то време било је потпуно јасно и онима који су почели и водили рат да ће се ратни сукоби завршити потпуним сломом српских националних интереса). За период од 1. 07. 1993. до 31. 12. 1995. прегледани су само поједини примерци "Вечерњих новости". Направљено је 160 копија текстова који у потпуности објашњавају разлоге који су навели Службу за информисање Српског покрета обнове да сачини саопштење од 22. 02. 1995. онако како су га сачинили.

Импресиван материјал прикупљен током прегледа "Вечерњих новости" послужиће као основ за писање књиге о ратном новинарству у Србији од 1991-1995. године. Књига је већ добила наслов: "Аплаузи на вратима Дубровника" (овако су "Вечерње новости" насловиле текст објављен 17. 10. 1991. године у коме стоји дословно ово: "Грађани овог лепог места (Цавтата) надамак Дубровника, изашли су на улице и по први пут откако се ратује на овом подручја, војницима ЈНА је - аплаудирано!").

"СРБИЈА КРИВА ШТО ЈЕ САХАРА БЕСПЛОДНА"

Шта траже "хуманитарне" ескадре у водама "Адриатик акваторијума", питају "Вечерње новости" у нанднаслову уводника објављеног 31. 07. 1992. године. "Звезцају људским правима" - одговарају у наслову уводника. У насловима уводника и питање и одговор! бавећи се истраживањем односа снага Југословенске морнарице и Шесте флоте "Вечерње новости" ће у поменутом уводнику закључити како хрватски "новокомпоновани војни стручњаци тврде да је све српско-црногорско застарело", да сваки излазак југословенске флоте "на отворено море значи потпуну катастрофу". Ево одговора "Вечерњих новости" хрватским новокомпонованим војним стручњацима (оним који су кас-

није извели ратне операције "Блесак" и "Олуја": "Уосталом, зашто би уопште наши бродови излазили на отворено море? Немачки разарач "Бајерн" се може сачекати кад пролази покрај неког од острва, а онда, уз обалу се може догодити свашта..." Да читаоци не би нагађали шта се то може десити, "Вечерње новости" ће у уводнику "Звезкају људским правима" рећи и следеће: "Ако Шеста и те друге флоте намеравају топовима и ракетима да мењају режими у Србији (кривој зато што је Сахара бесплодна) југословенска војска ће коначно као најјаче оружје добити комплетан мотив за борбу на живот и смрт. Не библијски, око за око него два ока за око. У питању је независност отаџбине".

Острва која помињу "Вечерња новости", као место на коме би се могла направити заседа немачком разарачу "Бајерн", потпала су под хрватски суверенитет пре него што се осушила штампарска боја на уводнику "Звезкају људским правима". Југословенска морнарица није ушла у сукоб са Шестом флотом. "Вечерње новости", међутим, нису извукле никакав заклучак из сукоба чињеница, наведених у поменутом уводнику, са стварношћу која је уследила. Ову тврдњу најбоље доказује следећи пример. "Вечерње новости" су 12. 03. 1993. године објавиле на својој ударној (другој) страни интервју са Павлом Булатовићем, савезним министром за одбрану. Наслов интервјуа: "Батина има два краја". О каквој батини се ради читалац не може директно да сазна читајући одговоре Павла Булатовића. Наслов представља радикалну интерпретацију "Вечерњих новости" поруче коју је Павле Булатовић упутио онима који би се могли усудити на војну интервенцију на просторима бивше СФРЈ. Ево те поруче у целини (питање новинара је гласило: "Да ли је, по Вашем мишљењу, могућа спољна интервенција на просторима бивше Југославије и како би се Војска Југославије понашала у том случају?"): "Ако би (...) имали у виду све досадашње неразумне и неоправдане одлуке ЕЗ и Савета безбедности, могли би претпоставити војну интервенцију на српски народ у бившој БиХ, Републици Српској Крајини, па чак и на СРЈ. Али, таква одлука не би била пресуда само нашим грађанима, и српском народу, него истовремено и агресору. Зато не мислим да ће се неко олако одлучити на ту изузетно ризичку авантуру". Ово је, дакле, та батина са два краја, која је, захваљујући главном и одговорном уреднику "Вечерњих новости", ушла у наслов Булатовићевог интервјуа! Шта је показао развој догађаја? Следеће: у мају 1995. године извршена је агресија на РСК (операција "Блесак") - Срби су протерани из Западне Славоније. Батина је имала само један крај. У августу 1995. године извршена је друга агресија (операција "Олуја") на РСК - Срби су протерани из северне Далмације, Кордуна, Баније и Лике. Батина није имала два краја. У септембру 1995. године НАТО-пакт почео је са тронеделним бомбардовањем војних циљева у Ре-

публици Српској. Потом су регуларне војне снаге Републике Хрватске нападе Србе и протерале их из западне Босне. Батина је, опет, имала само један крај, крај за српска леђа! Да је Србима у Републици Српској Крајини и Републици Српској на време објашњено да батина нема два краја (има, кажу "Вечерње новости"!) данас би било Срба и у Книну, и у Глини, и у Дрвару.

Прича "Вечерњих новости" о сачекивању немачког разарача "Бајерн" ("два ока за око!") и батини која има два краја, класичне су ратно-хушкачке приче.

БРАЈОВИЋ: АМЕРИКА ИЗВОЗИ РАТ КАО КОКА-КОЛУ!

Брајовићев текст говори више од његове уређивачке политике, вођене у "Вечерњим новостима", о континуитету његових

Раг и Мир: Радисав Брајовић и гр Мира Марковић, миротворци

идеја које су утицале да се код читалаца најтиражнијег дневног листа у земљи развије мржња према Сједињеним америчким државама (а самим тим и неповерење према напорима које је та земља улагала у обуставу ратних сукоба на просторима бивше СФРЈ).

Кулминација сукоба истине и чињеница које је Брајовић пружао читаоцима у својим текстовима, налазимо у његовом уводнику "Повратак у Дизниленд" ("Вечерње новости", 30.12.1993.), на месту када говорећи о Милану Панићу, каже: "Доласећи из земље, која, као кока-колу, извози ратове, свргнути премијер није могао да схвати трагичност (свог) српског народа, коме су вековима увозили и сад увозе рат. Али који никада није пристао напакорност нити сагнуо главу".

Дакле, Сједињене Америчке Државе, према Радисаву Брајовићу, извозе рат као кока-колу! Кока-кола представља симбол за најизвоженији индустријски производ начињен било где и било када на земљиној кугли. Али, ето му конкуренције. Њу нуди Радисав Брајовић у име земље која ни не сања шта јој се све дешава на страницама "Вечерњих новости"!

Уводник "Повратак у Дизниленд" пред-

ставља, иначе, памфлет који почива на голим неистинама чији је циљ био да се код читалаца "Вечерњих новости" створи утисак да је Милан Панић, прихватајући кандидатуру за место председника Србије 1992. године, имао намеру да "сруши Слободана Милошевића" и тако испуни "пробни задатак" добијен од својих газда из иностранства!

Ево како Радисав Брајовић, главни и одговорни уредник "Вечерњих новости", почиње са "раскринкавањем" Милана Панића: "Хтео је, као да се зарекао газдама, да по сваку цену сруши Милошевића. Замислите ситуацију кад гост домаћину хоће да скине главу! Панић је то радио упорно, почео је и пре доласка у Београд, још док је био на тренингу у Вашингтону, а ми га чекали као спасиоца. Наставио је на готово свим конференцијама за штампу у свету да би, по повратку у земљу, покушао да демаитује самог себе".

Овде налазимо и газде које су се завериле против Милошевића и српског народа и Вашингтон као место у коме су газде обучавале Панића како ће да изведе акцију рушења, и слику о вишестраначким изборима као гиљотини за рубљење главе! Но, то није све. Брајовић наставља даље: "Ко зна шта би било да је победило такве политичко шарлатанство? Какав би то био политички циркус! Функције би добили странци, бивши амерички амбасадор у Југославији Скенлон можда би био премијер, Панићеве секретарице - министарке, а страни и домаћи саветници - шефови парламената, координација, дипломатије..." Наравно, Панића треба догући. Ево како то чини Брајовић: "Греше они који су тврдили да је амерички агент. Прецењују његове способности. То најбоље знају његове газде које му, у

"одлучном тренутку", нису помогле, јер није испунио услов и положио пробни задатак - ције оборно Милошевића. Једино је успео да заведе, не мали број грађана Србије, што патронима, међутим, није било довољно.

Милан Панић је, тамо у Америци, могао да за паре купи све, па и део историје - двоарац оснивача Калифорније Хантингтон. И овде је, на жалост, могао да (по)купи неке особе за министарске фотеле, помагаче, саветнике, писце говора, покорну свиту, послугу. Али, није Панић могао да купи српски народ нити његову историју".

Сви наведени цитати садрже низ неистина:

- Неистинита је тврдња Радисава Брајовића да је Милан Панић, док је био премијер СРЈ и непосредно пре тога, све подредио задатку како обезбавити српски народ. Ову неистину доказује велико залагање Добрице Ђосића, Слободана Милошевића и патријарха Павла да Милан Панић прихвати кандидатуру за функцију премијера СРЈ. Како је могао Милан Панић за само пола године бављења политиком у Србији да од човека "кога су Срби чекали као озебо сунце" (цитиране су речи Радисава Брајовића из текста "Повратак у Дизниленд") прерасте у човека који је све подредио циљу да се обезбави српски народ? Како је могуће да нико,

никада и нигде није јавно изнео овакву оптужбу на рачун Милана Панића (осим Р. Брајовића)? Зашто М. Панић није суђено, овде у Србији, за покушај остваривања циља о коме пише Р. Брајовић?

- Неистинита је тврдња да је Панић хтео, "као да се зарекао газдама", да по сваку цену сруши Милошевића. Истина је да је Милан Панић био председнички кандидат на вишестраначким изборима у Србији 1993. године што му је омогућио Устав Републике Србије. Ову чињеницу Радисав Брајовић је протумачио речима: "Замислите ситуацију кад гост домаћину хоће да скине главу!". Ово напакло схватање вишестраначја у Србији, вишестраначје чији је део и Српски покрет обнове, послужно је као основ Савету за информисање СПО да у саопштењу од 23.02. 1993. године напише за Радисаву Брајовића да је мали слуга. Овакво негирање уставног права грађанина Србије да буде кандидат за председника Србије и да за то не сноси последице, какве је Панић сносио због текста "Повратак у Дизниленд", не може да се окарактерише другачије него као послушничко понашање према власти у Србији. Када је та власт била угрожена великим бројем присталица Панићевих политичких идеја (Панић је на вишестраначким изборима у Србији 1992. године добио око 1.500.000 гласова, као председнички кандидат, што износи 65% гласова које је добио Слободан Милошевић), Радисав Брајовић ће изјавити: "Ошима који су га пронашли (Панића) и позвали, а још више ошима који су га до последњег тренутка подржавали пека буде горко искуство. Отрежњење." Овакво потцењивање изборне воље великог дела народа који живи у Србији, може да се објасни само чињеницом да за Радисаву Брајовића не постоје уставна изборна права када су у питању неистомисљеници актуелне власти у Србији.

- Неистинита је тврдња Радисаву Брајовића да је Милан Панић поткупио неке особе за министарске фотеље, помагаче, саветнике, писце говора, покорну свиту, послугу. Које је то особе купио Панић за министарске фотеље у својој бившој влади? Да постоји једно једино име у Србији које би могло да послужи као доказ за горе наведену тврдњу, оно би, како правила јавног информисања захтевају, било објављено у чланку "Повратак у Дизниленд". Овако, наведене тврдње Радисаву Брајовића представљају голе неистине.

"ВЕСТ КАО ЗВЕР" - ЈЕ ИЗМИШЉЕНА!

У тексту "Вест као звер" ("В.Новости", 21.11.1991. год., аутор Гордана Брајовић), који је Радисав Брајовић објавио као уводник најтиражнијег дневног листа у СРЈ (тираж "Вечерњих новости" тога дана био је 239.033 примерака), налазимо следеће: "У подруму једне куће у Борову Насељу ослободници напали четрдесеторо заклаше деце!

Крепула вест као звер! Иако нико није рекао шта су то деца, зна се. Јер, нико су сва деца паша, тако нешто могле су само усташе да учине. Само прокошуљаша. Само они могу тако дубоко да зажмури. Само они могу да од дечијих прстића нижу огрлице за Госпу из Међугорја. Вест као звер! Да ли се

то опет стварно догодила "Крвава бајка"! Да ли су фашисти стварно на Балкану опет "у једном дану" побили толико аиђела?" И заиста, "Вечерње новости" (у овом случају Гордана и Радисав Брајовић) су у нечему у праву. Кренула је ова вест као звер у 239.033 примерка! Кренула је носећи неистину (вест је касније демантована и од стране ЈНА) умножено у 239.033 примерка. На тој неистини "Вечерње новости" су устврдили одмах и неопозиво да су то могле да учине само усташе! "Само они могу тако дубоко да зажмури", кажу "Вечерње новости". Познато је, међутим, и данас и у време кад су "Вечерње новости" објавиле ову вест - звер, да су за ратне злочине осумњичене све стране у сукобу. Оптужнице које је подигао хашки Трибунал то недвосмислено показују. Слободан Милошевић се својим потписом из Дејтона обавезао да ће СРЈ сарађивати са хашким Трибуналом и да ће југословенске власти изручити хашки Трибуналу оне грађане СРЈ који су осумњичени за ратне злочине. Уосталом и познати догађаји са писмом Владислава Јовановића, упућеном председавајућем Савета безбедности средином децембра 1995. год., показује да и југословенска страна прихвата чињеницу да су у БиХ и Срби чинили ратне злочине. Наиме, чим је упозорен да је неприхватљиво објашњење о погибљи Муслимана у Сребреници које је дао у поменутом писму, Јовановић је покушао да увери Савет безбедности да су у писму изнесени ставови војног руководства Републике Српске. Најављена суђења у Хагу за ратне злочине почињене на тлу бивше СФРЈ показале ко је заиста чинио ратне злочине. Тврдња "Вечерњих новости" да су то у стању да чине само усташе представља само облик хушкања српског народа на рат против Хрватата.

У тексту "Мир, брате, мир!" (наднаслов текста: Офанзива "мирољубаца", "Вечење новости", 24.04.1992. год, аутор текста Властимир Поповић), налазимо на овакву антимировну офанзиву: "Замислите следећу историјску сцену: 11. април 1815. године, Таково, киваз Милош: -Ево мене, ево вас - рат с Турцима! -Јок - рекоше окупљени Срби. -Не рачунајте на нас! Срби одоше на музичко посело, а Турци наставили да убијају, силују, спаљују, пљачкају...

Трг Слободе у Београду 22. април 1992. године, хепенинг назван "Не рачунајте на нас". Наставља се јавно надметање у дисциплини миротворства. А, рат је закуцао и на врата Србије: дошло је време одбране сопственог дворишта, на више нема практичног смисла ни истина да се Србија брани у Крајинама, а не на плотовима у Шумадији. Али, мир, брате, мир!

Хиљаде понижених људи, побеглих од каме и маља, хиљаде убијених Срба у Крајинама, Босни и Херцеговини. У Београду рок-концерт "Не рачунајте на нас". И, лева глумачки пар Караковић - Шербеџија тугљиву песму о генерацији 1973. Певају: "...Мир, брате, мир!" И, певају: "...Нећу да пуцам на друга свог!" Ко и кога тера да пуца у друга и брата? Чему оваква песма 22. априла 1992. године? Глумац Шербеџија зна зашто такву песму не може да отпева у Загребу. Ни ово "Вечерњим новостима" није довољно. У наставку текста налази се и ово: "Докле у овом времену смрти утакмица у

миротворству? Докле жеља да се има својеврсна тапација на миротворство. Као да сви други желе крв и смрт, воле да гину ни због чега. Као научни експеримент може неки миротворац да оде у Западну Херцеговину и "срце пуно љубави" изложи проучавању усташке каме". Може ли се порећи да је овај текст по дефиницији ратно-хушкачки? Ако постоји дилема око одговора на ово питање, послушајмо још и ово (из текста "Мир, брате, мир"): "Зашто гушити искомску потребу човека да се брани? Ко ће одговарати за сутрашње, евентуалне жртве, неприпремљене за борбу?"

УРОШ ПРЕДИЋ ПО ДРУГИ ПУТ МЕЂУ СРБИМА

Завршавамо овај преглед малог броја из мноштва текстова објављених у "Вечерњим новостима", који су суштински допринели да Служба за информисање СПО у саопштењу од 23.02. 1995. године напише о Радисаву Брајовићу, главном и одговорном уреднику "Вечерњих новости", оно што је написала. На крају наводимо пример који представља парадигму за начин писања "Вечерњих новости" о грађанском рату на просторима бивше Југославије (текст "Болно подсећање" илустрован сликом дечака - сирочета које лежи на залеђеном гробу својих родитеља, "Вечерње новости", 19.11.1994. године): "НАЈВЕЋЕ жртве ратова су деца. тако је и у овом, најновијем, у којем српски народ брани свој голи опстанак. Слика која је пре годину и по дана обишла свет, са гробља код Склана, на којој овај дечак-сироче очајавало над гробом оца, мајке и остале родбине које су у офанзиву побили Муслимани и даље потреса све који знају шта је дечија патња. Дечака са слике у међувремену усвојила је једна породица из Зворника и сада је он ученик прве године средње војне школе". Како је већ српској јавности показано (текст "Сироче од 115 година", аутор Ненад Љ. Стефановић, "Време", 28.11.1994. године) илустрација објављена изнад текста "Болно подсећање" представља фотографију акварела "На мајчином гробу" чувеног српског сликара Уроша Предића. Акварел је настао још 1879. године. Полазећи од невероватне неистине да је слика која је обишла свет начињена на гробљу у Скланима "Вечерње новости" настављају, уз уредничку сагласност Радисаву Брајовића, са серијом неистина. Неистина је да су дечакове родитеље побили Муслимани, неистина је да је дечака усвојила "једна породица из Зворника", неистина је да је дечак уписан у средњу војну школу. Овај пример неистинитог информисања, за који одговорност сноси Радисав Брајовић, пример је без преседана у историји српског новинарства. Остане ли на снази пресуда коју је Први општински суд у Београду донео против Српског покрета обнове, Радисав Брајовић имати доказ да су истините многе тврдње које су објављене у "Вечерњим новостима". Имаће, на пример, доказ, оверен судским печатом, да је дечак са Предићевог акварела насликаног 1879. године уписан у средњу војну школу, негде у Републици Српској.

Друге у рат, сина у Праг

Ко је човек који води новине са најмање надежа а највише лажи у Европи?

Милован БРКИЋ

Ко пије, тај и краде. Ко краде, тај и убија, кажу. Данашњи главни уредник "Вечерњих новости" Раде Брајовић и пије и краде. Уместо њега, убијају нас опасне речи са страница његовог "најтиражнијег дневног листа у земљи". У овај дневник, на његова врата, ушао је као коректор, а данас га изнесе, пијаног ко борца на лафету, као првог новинара. Овако смо, под насловом текста "Форца браве", објављеним 10. априла прошле године, представили омиљеног Милошевићевог уредника и пијанца. Данас додајемо питање: да ли ће Брајовића из канцеларије ускоро извести и одвести пред Хашки трибунал, или у ћелије Окружног затвора? Јер и свака птица (Милошевићева) свога копца има.

ОД ДАНАС - РАДЕ НОВИНАР

Сто пута поновљена лаж постаје истина, стара је изрека, коју је једном приликом, коректор у "Вечерњим новостима" Раде Брајовић прочитао, и запамтио.

Када је, захваљујући рођачким везама, постао гласни уредник "Вечерњих новости", Раде Брајовић се овог начела држи ко пијан плота.

Војујући за свете интересе српског народа, председников омиљени уредник и пијанац је мислио и на своје. На сина Вука и жену Гордану.

Објављујући рат целом свету, истоку и западу, капиталистима и московским "ревизионистима", Председник је борбене поклоче упућивао преко ТВ Бастиље, а "шире народне масе" пуњао преко "Вечерњих новости", "Експрес политике", "Политике"...

Раде Брајовић, ђак подгоричке гимназије, и власник једино те дипломе, у "Вечерњим новостима" је радио на споредним пословима коректора. Новинар је постао, када га једног дана угледни тадашњи уредник Борко Станишић "промовисао" у новинара. "Од данас Раде има да буде новинар", рекао је Станишић, и тако је ко-

ректор почео да пише за новине. Пијачне вести, извештаје...

Користећи се ушима, које су му помагале да пише "извештаје који се не објав-

"Истина" ио "Вечерњим лажима":
28. март 1996.

ПАРАДОКСИ

ЛИК И ДЕЛО ПОЗИВАРА НА ЦИЖКАРЕЊЕ

ПЕРО ПУНО БАТИНА

● Назови новинар коме чиницима нису најбитније, избројано пута тужен, а и претучен ● Моле озбиљнија новинар није објавила ни ред Милована Бркића који је посао нашао у Српској рочи

ТЕКСТОВИМА у којима се остварује измишљена "чињеница" или најбитнија, Милован Бркић, "новинар" Српске рочи репортер је по Бркићу криминалца протина. Због лажних чињеница веродостојност његових извештаја и фансионарних "информација". Против Бркића је само у Србији вођених више од 400 поступака.

Иако су многи који је Бркић одлучивао одлучивали на криминалне гомисе овог назови новинара, нека су забављали спору али достижну правду, па је тако Бркић постао и новинар рекордер, по добијеним битинама. Тужен су га више, а он више га није тужили. Доктори би рекли - мизантроп.

Милован Бркић јавности је познат и по томе што се на првим вишестраначким изборима у Србији, уместо за народног посланика кандидовао директно за министар правде. Као разлог овог нечујног кандидатуре навео је чињеницу да су истоимени људи смрт.

Што се текстовима тиче, за њих је коле сабиљном читаву доносило да прочита једино шилово. У сваком тексту нове је само киле овог о нове Бркић шилово.

Први пут је ухапшен 1982. године, због клеветничког текста у "ТВ Новостима". Осуђен је на шест месеци, условно на три године. Тада му је изречена и мера безбедности - забрана наступања у јавности. У Београду је 1987. године прекршио кажиљен на 30 дана затвора, али је одлежао тек 15.

Већина судских поступака против Бркића прекршила је одлучивањем приватних тужилаца. Људи су увиђали да ће за Бркићеве "информације" информације узет бити новинар које ће их објавити. "Најчешће" новинар у судници, Бркић је тако постао 1992. године, као в.д. главни и одговорни уредник "Балкан-експрес" преко куте новине у Србији. У Првом општинском суду у Београду још су у току поступци против Бркића порекнути 1992. године. Група професора Правног факултета у Београду тужил га за клевету... Наводио само лажне текстове због којег професори тужил Бркића, Сенки оргиле авторих професора", "Остале у виделеу - студентске и државне", "Титонисти постали ветинци".

У својој тобожијој борби против криминала и корупције Милован Бркић је крајем 1984. године судијама Општног и општинских судова у Београду упутио више сличних садржине као и лажних новинар "Вечерњих новости". Да би "садржине" корупције судиле, са списака који је сам сачинио, Бркић је упутио више лажних новинар - "Ваштају информацију више од 500 марака, а по доктору може и више".

● У коле озбиљнија новинар Бркић до сада није објавио ни један ред.
Уљењене је нашао у "Српској рочи".

Љ. ВАЈЧИЋ

љују", Раде Брајовић се препоручио и за дописника из Индије.

УСЛУЖНИ ЗЕМЉАК

У "Вечерњим новостима" г. Брајовић Осму седницу неспремно дочекује. Подржава Стамболића, јер је у то време и његова резервна служба (државна безбедност) уз Стамболића. А када Сталинов и Лењинов следбеник Милошевић узима власт, г. Брајовић се позива на њихово земљачко порекло. Брајовић је из Даниловграда, Милошевић из Љеве Рјеке. Обојица се брзо разумеју, а и жене им имају заједничке особине. Обожавају врачаре. Док Мирјана обилази баба Јоку из Сурдука, села на Дунаву, иза Нових Бановаца, Гордана у свом листу "промовише" Клео Патре и другу багру и "крунисане краљице међу пророцима".

Подржавајући, безрезервно, све Милошевићеве позиве у борбе и офанзиве, Брајовић "живи свој живот". Опија се до бесвести, наливајући се скупим вискијем, који и Председник пије у свом кабинету.

Био је рат: за Косово, за Војводину, за Српску Крајину, потом за Републику Српску и све свете земље. Ратовали смо са Словенцима, потом са Хрватима, онда крвнички са Муслиманима, и нешто мање са Македонцима. Тиранин из Толстојеве ратовао је са Немцима, са Геншером, често са Француском, против Буша, углавном са Клинтоном, све док Ворена Кристофера пре два месеца није дочекао са црвеним тепихом. Нападао је Тиранин "московске ревизионисте", Горбачова, а потом непријатеље српства и православља Козирјева, Јељцина, њиховог дипломату Гризунова...

Требало је водити све те ратове, имати толико непријатеља у својој глави, и на страницама свога листа, "Вечерњих новости".

Док је Тиранин био у сталном рату - са собом, са светом, спољним и унутрашњим непријатељем, његов омиљени уредник и пијанац водио је своје битке, У неким није желео да учествује, нарочито не да и свог сина Вука шаље у рат за "свете српске интересе". Он је свога сина, као и Тиранин свога Марка, ослободио служења војске. Вука Брајовића је отац послао у Праг, за специјалног дописника "Вечерњих новости"!

СВЕТСКИ ПУТНИЦИ О ТРОШКУ "НОВОСТИ"

Ратовао је ових година Раде Брајовић и за своје интересе. За њих најчешће. Пословни центар "Новости" има губитак од неколико стотина хиљада марака. Директор Славиша Степановић одлучно одбија одговорност за мањак.

"Тачно је да сам ја својевремено имао проблема са законом због привредног криминала, али све паре од наших акција узимао је господин Брајовић", тврди данас го-

сподин Степановић.

У иностранству "Новости" и међу нашим "радницима на привременом раду" воде "битке за истину". Франкфуртско издање "Вечерњих новости" продаје се за девизе. Скупило се доста пара, али нема трага за 11 милиона марака.

"Мој мали", жалио се ових дана, у пијаном стању Раде Брајовић, "троши ко Милошевићев син. Слобин мали на аута, мој мали на дрогу. Прво сам даво црно испод нокта, до последње паре са рачуна "Новости" да се мали задовољава играњем тениса, а данас дајем за његову дрогу. Шмрче мали."

Цео децембар Брајовићева жена Гордана, која је формално запослена у "Вечерњим новостима", провела је на лечењу у Паризу. Трошкове је платио један деоничар "Вечерњих новости". Брајовић и његов син су прошле године у Паризу играли тенис. Отац је, парама свога листа организовао међународно такмичење БИТЕЛ - на којем је учествовао његов син Вук (није Драшковић, ни Караџић). Син је од оца добио лепу награду. Очинску, да син памти. Додуше, све платиле "Новости".

Ове године Брајовић ће скокнути до Барселоне, јер ће парама спонзора, БИТЕЛ бити, организован у Шпанији. А парама "Вечерњих новости" господин Брајовић се три недеље у марту одмарао у Чиготи, на Златибору.

УМЕСТО У ХАГ - У ПЕКИНГ

Из Хага су српском тиранину упућени "димни сигнали" да и за њега има резервисана столица код Суда за ратне злочине почињене на територији СФРЈ. Тиранин се наљутио. Силно. И одлучио је да покаже ко је он, и да са њим нема шале. Био је пристао на сарадњу, све је обећао Холбруку. Мир, примирје: да ће издати све своје сараднике и следбенике, да ће их испоручити у Хаг, да ће дати и Косово и Сандак, и све што од њега траже. А он је од Холбрука тражио само једно: да његових 563 милиона долара на иностраним рачунима буду одмрзнути.

Разљућен димним сигналимa из Хага, председник је одлучио да се окрене Кини, Уосталом, има он у Пекингу неких пишливих 58 милиона долара, које је његова жена Мира однела, у кешу, код својих кинеских другова, обећававши њима своју чет-

Докторка за комунизам и доктор за виски: Брајовић и Марковићева

врт у Београду. Велику четврт. И ту је Раде Брајовић, преко својих вечерњих новина, дакле пред спавање, нама поданицима казао како без Кине нема будућности. И без њиховог социјализма. А сви они, из српске опозиције, који "шутирају са западом, и московским ревизионистима", домаћи су издајници, непријатељи. Раде пије виски, и пљује: по опозицији, интелектуалцима, ђацима, радницима, по синдикатима... На све пљује, и гледа с презиром, само му очи за парама иду. И онда када је пијан, и када га из "Новости" износе упишаног, он броји паре.

"Не бојим се ја Хашког суда. То што они прете да ће судити и новинарима, због позивања на рат и крвопролиће, мене уопште не брине. Док је Слобо на слободи ја сам сигуран за себе. Мене неће нико испоручити. Ако пригусте, одох ја у Кину. Мени је Мира обећала место у Пекингу. И тамо ћу издавати новине", био је искрен Брајовић 1. априла, по повратку са "одмора" у Чиготи, на Златибору.

Фабрика вечерњих лажи, звана "Вечерње новости", за сада беспрекорно функционише. Дневни лист са највећим тиражом у земљи има папира за штампање у изобиљу. "Беко" за своје три хиљаде шваља нема пара да исплати минималне плате, али на време плаћа паре за спонзорство римског дописништва "Вечерњих лажи" из Рима. Десетине предузећа, друштвених, наравно, плаћа Брајовићеве дописнике по иностранству, да нам из светских метропола јављају о "великим победама ко-

муниста у Москви, Софији, Букурешту, Будимпешти, Прагу, Варшави, Пекингу...

НОВИНЕ ЗА 21. БЕК

"Данас видим да нас је г. Брајовић злоупотребио. Не Србе преко Дрине. Мене. Бору Марића. Љиљану Вајагић. Злоупотребио је наша осећања, и ми пишемо против српске опозиције. Тако ће и Срби из Босне и Хрватске, због нашег писања, постати омражени у Србији", вајка се Илија Зуровац, коме је Раде Брајовић поверио сектор унутрашње безбедности.

"Осим колега из Крајине и републи-

ке Српске", каже уредник Војмир Јовић, "други ослонац у раду наше редакције су љубавнице заменика главног уредника. Оне у својим текстовима позивају јавне тужиоце да хапсе опозиционе лидере. Ја сам двадесет година био спортски новинар, данас уређујем београдску хронику у листу, мада зато нисам компетентан".

Уредник Микан Миловановић за Брајовића има пуно разумевања. Он каже: "Што Брајовића оптужујете за гебелсовску пропаганду? Он је лични пријатељ председника Милошевића, и тако ће наш лист изгледати, овакав какав је, и у 21. веку. Ако сте незадовољни, знате коме да испоставите рачуне".

Да ли, узалуд, пишемо о Брајовићу? Априла прошле године у "Српској речи" представили смо његов "лик и дело". Брајовић, и још његових пет новинара, тужили су нас Првом општинском суду у Београду. Веће судије Зорице Јашаревић, у предмету П. 3094-95 пресудило је: одбија се тужбени захтев као неоснован. Брајовић је тражио да му због повреде части и угледа платимо 15, а његов новинар по 10 хиљада динара. Толико су они израчунали да им вреди част.

"Вечерње лажи" Рада Брајовића штампају се у "највећем тиражу у СРЈ". Фабрици лажи, ипак, ТВ Бастиља носи шњур. Како изгледа "истина по Новостима", показујемо и на примеру текста који је у овом листу објављен 28. марта о потписнику ових редова. Коментар остављамо читаоцима. Са Радетом и Слобом идемо до Хага.

МИТИНГ У НИШУ

Паника

Не само што су опозицији искључили струју, сироводили дератизацију, бацали летке а градоначелник изјавио да је митинг отказан, већ су мермерне плоче које су довукли на трг иројасили радиоактивним!

Сандра ПЕТРУШИЋ

Само три недеље раније, док се на РТС-у вртео смешно тужни прилог са деветомартовског митинга и док очевици нису могли да поверују да нешто што себе назива "државном" телевизијом може тако безочно да лаже, и поред чињенице да за ту лаж постоји 40.000 сведока и најмање двадесетак домаћих и страних доказа у виду снимљеног материјала, чинило се да је то крајња тачка једног колективног улуђивања преко које се не може.

У Нишу се показало да може.

Три лидера, два потпредседника странке, десетак народних посланика, тридесетак новинара, 20.000 "случајних пролазника" и бар две хиљаде милиционера имало је прилику да присуствује једном догађају који се изгледа није догодио. Или, пак, нечему што се догодило, мада је нејасно како и под којим околностима. Јер, за РТС се на митингу у Нишу окупило највише 3.000 вандалски расположених људи који су на праведни начин кажњени од патриота. За Милета Илића, председника СПС-а

из Ниша није се окупло нико јер су Нишлије још једном показале да им не требају незвани гости. По верзији градоначелника Ранђеловића митинг је отказан, по Бетином и Танјуговом извештају на тргу се нашло око 5.000 људи, а за СПС Ниша лидери опозиције су говорили Милошевићевим присталицама који су "певали песме о њему" и "транспарентима подршке политици мира још једном исказивали своје опредељење за СПС и Слободана Милошевића".

Нејасно је само да ли је паника, немарност или кратак временски рок у коме је требало деловати довело до ове потпуне некординираности у покушају да се митинг омаловажи или је поново посредни потпуна убеђеност режима, можда често и оправдана, да у овој земљи постоји неко чија размишљања иду даље од онога што су спознали у последњем "званичном" тумачењу "истине" које су чули. Зато се не чини невероватним да има оних који су збиља поверовали да су Вук Драшковић, Весна Пешић и Зоран Ђинђић сат и по го-

ворили празном тргу или Милошевићевим присталицама, а да су за то време у одсуству опозиционих присталица можда новинари били ти који су вандалски уништавали трг.

ЦЕЛЕ НОЋИ ПРЕЛЕПЉИВАЊЕ ОПОЗИЦИОНИХ ПЛАКАТА

На велику жалост режима, нити је тргу нешто фалило, нити је на њему мањкало опозиционо настројених грађана. Једино што је недостајало био је минимум предуслова да се "легитимно, на изборима изабраним представницима народа" (позивам у помоћ њихову терминологију) омогући комуникација са својим бирачима. А митинзи, бар до тренутка када је писан овај текст, нису забрањен облик деловања никога, нарочито не парламентарне опозиције.

Међутим, најава да би до таквог облика политичког деловања могло да дође и у Нишу, за градоначелника овога града, Стојана Ранђеловића била је разлог да се панично обрати грађанима преко локалне телевизијске станице и да им саопшти: "Опет су се активирале вандалске снаге које ће рушити, немојте дозволити да се руши оно што смо заједно изградиле". (Вук Драшковић је у свом говору реплицирао следећим речима: "Да нису кукавице не би данима у Нишу вршили пропаганду да нема митинга, да ће данас бити рушења, да ћете ви окупљени овде рушити све оно што су они изградиле. Па чак и да имате вољу да рушите оно што су они изградиле били бисте беспослени").

А да је којим случајем Ранђеловић или било ко из његове странке имао икада у руци књигу која се зове "Лексикон страних речи и израза" знао би да реч митинг значи само јавни народни збор и не би морао читаве ноћи да држи на ногама све чланове своје странке. Овако су сви соци-

јалистички активисти морали да остану будни до 2 сата по поноћи, да сачекају да опозиција заврши са припремама за су-трашњи митинг, а да онда излете на улицу и плакатима конгреса СПС-а прелепе све опозиционе плакате и најаве постојећег митинга, а затим да се упуте на трг и да тешке камене плоче припремљене за прерушење трга развуку по целом простору не би ли физички онемогућили окупљање народа и комуникацију са лидерима.

"Све тече по плану. По плану су нам укинули струју и забранили трибину, и по плану ће овај митинг бити успешан као и онај у Крагујевцу и Београду", изјавио је дан раније Зоран Ђинђић. Оно на шта лидер демократа није рачунао било је саопштење градоначелника на сам дан митинга, да је исти отказан и да људи за пабе не излазе из својих кућа.

ДЕРАТИЗАЦИЈА, ИСКЉУЧЕЊЕ СТРУЈЕ, ДЕЦИ...

Као што се и очекивало сви власници угоститељских објеката су обавештени да не смеју да угосте опозиционе лидере, а хотел "Амбасадор" који је већ много пута послужило као говорница, овога пута затворен је по опробаном рецепту - због дезин-

фекције. Такође је свим власницима приватних радњи у бли-зини трга строго забрањено да спроведу струју до говорника.

Грађане који су ипак изашли (градоначелник би морао да се замисли над својим легитимитетом) на Тргу Ослобођења је дочекала невероватна слика - из затвореног хотела су вирили они за које не ва-

Слабо њосећен скуп, како је јавила Телевизија Србије

жи дератизација са својим транспарентима: "Доле Драшковић", "Уа Ђинђић" и "Живео Слободан Милошевић", док се на Робној кући налазио пажљиво осмишљен аранжман са два транспарента на којима

је писало: "Корак испред свих у 21. век" и централна порука: "За Србију, за Слободана Милошевића - СПС Ниш". Управо на ту поруку се осврнуо у свом говору Зоран Ђинђић следећим речима: "На пароли видите предлог за 21. век и право питање: Србија или Милошевић? И они, јадни, виде да ту постоји проблем, да у 21. век Србија не може са Милошевићем. У томе ћемо им помоћи". Био је то сасвим довољан разлог да се истога тренутка струја искључи у целом кварту (један власник бутика је ипак дозволио да се користи струја из његовог локала) и то не само у кварту у коме до тада никада није било рестрикције већ и у тренутку када се на стотинак метара одатле одржавао за Ниш веома значајан скуп педијатара.

Пажљиво припреман сценарио "минирања" једног митинга који је довео до тога да се ли-

Весна Пешкић:

Докле ово понижавање?!

Прво што имам да вам кажем је да је ова власт у паници. Она је једна оронула старица и када пукне гума она мисли да је већ почела револуција! Машинерија је почела да ради, то најбоље видимо тако што опет производе издајнике. Раде пуном паром! Немају ништа друго, остали су само Милошевић, његова телевизија и његова полиција. А шта им то вреди? Пропаст се наша не може сакрити. Србија је постала пустиња, то је празно поље на коме тек треба да се гради.

Јуче је овде био господин Радоје Ковтић да објави како производња расте, како вам је све боље и боље. Шест посто вам је боље! Ви то најбоље знате, на својој кожи.

Да ли верујете да је госпођа Мирјана Марковић у "Дуги" изјавила нешто што не можемо да верујемо својим ушима? Изјавила је да је левица под медијском блокадом, да само ми имамо телевизије, да само ми имамо новине и да то није никакав политички плурализам јер левица нема где да се изрази, нема телевизију, нема новине, нема ништа.

Да ли смо ми глупи, да ли смо ми слепи и ко ће више толико да нас понижава?

Зато смо данас овде заједно, да поставимо јасан приоритет у Србији. Тај приоритет је промена овог чудовишног режима! Тај режим нас је одвео у рат, довео нас до афричког стандарда, изоловао од света и оставио у безнађу. Да ли ико нормалан мисли да ова власт може да реши иједан проблем?

Господо, они траже капитал из иностранства а где је наш домаћи капитал!? Где је оно што су опљачкали!? Где је оно што је на Кипру!? Где је оно што је у фиктивним фирмама!?

Нека прво све то врате а за после, видећемо, када ми дођемо на власт. Постављамо питања, одговора нема, они ћуте! Оваква спрега између економске, политичке и полицијске власти никада до сада није забележена. То оставља и ствара нашу пустињу коју желимо да променимо. Пар бараба који су нас опљачкали, за које не знамо да ли су директори, министри, полицијци или криминалци! Све заједно.

Даље више не може. Са вама, Нишлијама, морамо заједно да кажемо: победа ће бити наша ове године!

**По узору на Скуитину Србије:
деградација у нишком хотелу
"Амбасадор"**

дери три парламентарне странке заједно, по први пут у историји демократског парламентаризма, обратe толиком броју грађана (чак и милиција тврди да је било више од 10.000) са канцеларијског стола

пре је подигла него оборила расположење говорника. Ван непријатности што не могу да се виде са грађанима, лидери као да су уживали у очитој ланици режима која је резултирала низом за одрасле несхватљивих потеза. "Овај голи кафански сто и ова позорница њихово су огледало. Ово је огледало кукавица, фукара и највећих лажова", рекао је Вук Драшковић, док је Весна Пешић власт упоредила са стари-

цом која "када пукне гума мисли да је почела револуција".

Такви и слични изазови које су опозициони лидери бацали у лице по ћошковима сакривеним социјалистима, резултирали су новом детињаријом: са хотела "Амбасадор" су кофама почели да се избацују леци Социјалистичке партије. И мада је реклама владајуће странке изазвала приличан бес грађана који су отпочели са скандирањем омиљене паролe "Бандо црвена", чули су се и гласови "разума" који су примиривали остале тврђњом да су речи које је у том тренутку изговарала Весна Пешић допрле до дебелог ува неког социјалисте који је у праведном бесу почео да одбацује сав компромитујући материјал који га везује за СПС.

**ЈАСНО ПРОФИЛИСАНЕ
ТРИ ГРУПАЦИЈЕ**

У знаку окршаја са владајућом странком иступили су и остали говорници на митингу тако да је **Мирослав Ђорђевић**, председник подмлатка СПО из Ниша, изјавио да данас "велике слуге а мали људи настављају да сеју лаж и продају рог за свећу", а **Зоран Живковић**, потпредседник ДС да на споменику ослободиоцима недостаје само једна година: "Пише година када су истерани Турци, пише година када су Немци истерани, само фали 1996, година када ћемо истерати последње окупаторе - социјалисте".

Осим осуде власти и репресивног апарата на скупу се осим идеје на који начин опозиција види промене у Србији доста чуло и о начину на који би оне могле да се изведу са до сада најјаснијим и најодређенијим инсистирањем на заједничком наступу демократске и парламентарне опозиције. Зоран Ђинђић је чак у свом говору прозвао све оне који нису за "партнерство са промене", са речима да само продужавају живот овој власти и да сви они који нису са њима "имају само своје личне и страначке интересе". Весна Пешић је нешто касније на заједничкој конференцији за штампу рекла да је добро то што се политичка сцена коначно профилисала на три групације и што бирачи тачно знају ко је где. Новинаре, а и јавност, интересовало је као и увек где је **Војислав Коштуница** и да ли ће се сада већ скоро опипљиво коалицији СПО, ДС и ГСС придружити пре избора, на шта је Зоран Ђинђић одговорио да би и он волео да зна одговор на то питање.

Митинг у Нишу који су сва три опозициона лидера оценили као успешан на већ поменутој конференцији за новинаре, са инсистирањем на чињеници да је опозиционо бирачко тело далеко зрелије него пре пар година и да се то показало и у ур-

Зоран Ђинђић:

Ђубре мора да се почисти из Србије!

Србија је уморна од тога да њоме владају најгори, да се сакривају иза замрачених прозора, као слепи мишеви из мрака, да се не појављују. Они председника имају који се светлости боји и који се свога народа боји.

Да ли председник Србије може да буде слепи миш? Да ли Србија пристаје да јој председник буде слепи миш? Ако није слепи миш нека изађе пред свој народ и нека каже: колико је људи побијено у том рату, колико је људи рањено у том рату, колико је људи опљачкано за ових пет година! Нека изађе и каже, а не да шаље ове кукавице да бацају летке са десетог спрата!

Србија је уморна од тога да цену неспособне власти плаћају грађани а да режим грца у привилегијама. Србија је уморна од председника који више воли власт него свој властити народ. Србија је уморна од председникове супруге.

Србији је свега доста! Србија хоће промене!

У овој земљи мора бити великог спремања, ове и следеће године морају метле да раде. Ђубре мора да се почисти из Србије! Морамо да отворимо прозоре, да пустимо у Србију сунце и свеж ваздух, да Србија дише и да почистимо педесетогодишњу прашину која се накупила.

Милошевић не воли Србију! Зајавивши је, остварио је све своје циљеве - да влада. Са њим на својој грбачи Србија није остварила ни један циљ а изгубила је све своје битке. Не може се гласати за председника који их не воли. Не воли он њих, јер да их воли, не би дозволило Језди и Дафини да их опљачкају.

Није он примио ни једног опљачкавог штедишу али је зато примио Дафину. Није примио ни једну мајку чији је син погинуо у Вуковару или Книну. Није примио ни једног рањеника! Не интересује то њега.

Он прима оне који су опљачкали народ, он прима ратне профитере, он прима оне који су се обогатили на несрећи народа. Не воли он ни тих милион који су гласали за њега, само их користи као гласачку машину, као топовско месо. Реците им то када их сретнете. Питајте их: "Да ли вас воли ваш председник?"

Ми желимо власт не због привилегија, већ да бисмо спроводили програм промена, да обновимо национално достојанство које је сломљено.

баном и цивилизованом начину на који је скуп завршен, Вук Драшковић је оценио следећим речима: "Сада је све јасно, данас смо се сви представили у правом светлу. И ми из три странке и ови на власти са својим репресивним системом лажи и батине". Наглашено је да због немогућности да јавност сазна истину (што се исте вечери доказало тачним) скупови морају да се наставе, а Драшковић је предложио чак да на њих крену са виљушкарком из кога би могли да говоре уз могућност да виде оне којима се обраћају. Или бар са мердевинама, али од куће до куће и од човека до човека.

Ниш је у Европи

Прозори затворени, њароле отворене: "Доле Вук Драшковић" и "Живео Слободан Милошевић"

Вук Драшковић:

Шта сам рекао министрима

Размислимо добро, Слободан Милошевић већ осам година Србији не говори ништа друго осим следећег: "Срби, ви сте глупи и ви сте препотопске кукавице. Зато што сте глупи могу бескрајно да вас лажем, а пошто сте препотопске кукавице могу бескрајно да вас плашим"! Лаж и страх јесу потка Милошевићеве Србије и његове власт!

Владали су по принципу: данас ти продам лаж, а сутра ту лаж затрпам новом лажи. Може ли се више тако? Да ли је Србија земља која се може бескрајно лагати? Да ли је Србија земља која се може бескрајно понижавати и унижавати?

Ово што смо доживели у последњих неколико година јесте највећи пораз, највећа несрећа и највећа срамота Срба од када Срби постоје. Ја знам да људи од бруке не могу једни другима да погледају у очи. Зна то и Слободан Милошевић. И зато је на конгресу СПС-а стотине хиљада мртвих, милионе обескућених, изгубљене завичаје и изгубљене векове, беду, највећу несрећу коју смо доживели, сабио у две речи: националистички експеси!

Сва њихова пропаганда усмерена је на то да заборавите, да заборавите да нема осам година зла, осам година највећег потопа српског народа. Ништа није било! Заборавите, окрените се у 21. век! Не може! Болест се не може лечити док се не убије вирус који изазива болест. Тај вирус, то зло мора бити убијено и ми смо овде да то учинимо.

Неће моћи без суда Срба и Србије! Против Слободана Милошевића овај народ због своје части мора подићи оптужницу за националну издају, за националну катастрофу, за разбијање државе и за највеће злочине над српским народом које је икада ико починио. Ако се не боји божијег суда мора се суочити са судом Србије.

Отишао је у Дејтон да се потпише испод свога рата. И нека је отишао. Таман посла да идем ја да се потписујем испод његовог рата. Не! Твој рат, какав ти је био рат, такав ти је потпис, такав ти је мир. А онда је из Дејтона, где су њих тројица браће: он, Туђман и Изетбеговић потписали капитулацију својих политика, дошао у Србију и ту капитулацију покушава да представи као тријумф!

И не само то, него покушава да нам његова пропаганда наметне веровање, уверење и убеђење да су САД, Русија Велика Британија, Француска, Немачка, ЕУ и НАТО стали у Дејтону иза Слободана Милошевића и да он има одрешене руке да ради ово што ради по Србији.

Пошто је овако осрамотио и понизио српску војничку част, српску војску, њену традицију, пошто брише ноге о генерале као да су отирачи, он од полиције ствара своју унутрашњу војску и производи генерале полиције. Одавде, из овог Ниша, одакле је, генерал-пуковник Баца! Пазите, генерал-пуковник Баца, како то лепо звучи! Позивам официре и генерале наше војске да размисле после свега што им се чини, где је та официрска и војничка част и дужност.

Цела Србија већ данима тресе се од њихове хистерије и вике на моје писмо. Написао Вук писмо, позвао стране трупе... свако вече други садржај писма, други коментар, али једно још се те кукавице и лажови нису усудили - да прочитају шта пише у том писму. Лако је нападати нешто а сакрити шта се напада! То је исто као и изаћи на бокс меч са неким коме су завезане руке, завезане ноге и завезане очи!

Те кукавице само тако умеју да се туку.

Милошевић и његов режим покренули су ову кампању само са једним јединим циљем: да виде да ли се у Србији још увек може бескрајно продавати лаж. Да им није до лажи, казали би и прочитали да сам ја у писму министрима иностраних послова оних земаља са којима Милошевић потписује и дописује, само поставио питање: "Је ли тачно, господо, да сте овом човеку дали одрешене руке, и да ли је тачно да ви сарађујете са њим у овим пословима гашења демократије и људских права и пљачке Србије?"

Дејтон: мир у разарању демократије

У Србији је ојачан положај председника и његове династије. Оно мало преостале опозиције с којом се и овако и онако моло рачунати у наводно очекиваним променама тоталитарној српској режима препуштено је на милост и немилост самовољни владајуће партије и њој беспоговорно потчињене државе са свим елементима криминалне организације.

◀ Владе ВАСИЛИЈЕВИЋ

По свему судећи, све је ближе време потпуног отрежњења после не тако дугог мамурлука створеног почетним "тријумфом" децембарског заустављања рата у БиХ. То отрежњење ће бити и убрзано и бољо и због коначног сазнања да је смирење ратничких страсти сасвим неизвесно и да је трајно решење кризе на постављеним основама трагична утопија, која ће свет веома скупо коштати. Мировна конструкција америчке администрације, са предисторијом стварања бошњачко-хрватске администрације, наметнута у Дејтону и Паризу не само непосредним учесницима у четворогодишњем сукобу, већ и Европској унији и Русији, из дана у дан открива многобројне празнине, рушећи битну претпоставку за остваривање целог система у пракси: очување јединствене БиХ, међународно признање и учлањене у ОУН пре него што су на њу извршиле агресију Србија/СР Југославија и Хрватска. Истовремено то значи да је Дејтонским/Париским споразумом, свесно или несвесно, одступљено од свих начела Повеље УН, чиме је сада недвосмислено од водећих светских сила доведен у питање постојећи међународноправни поредак и суштински обезвређен међународни морал. Заједнички именитељ за оно што се ту догодило је: насиље је озакоњено као средство за "уређивање" односа међу чланицама светске заједнице, упркос педесетогодишње веома строге и доследне забране у још увек неизмењеној Повељи УН. Наравно, кршења те забране је било доследно, али таква понашања никада нису била предмет озакоњења какав је случај данас. Искључиву одговорност за рушење поретка Повеље УН сноси америчка администрација председника Клинтона, која је постала саучесник у једном великом злочину на коме је утемељена моћ племенских вођа у Србији и Хрватској.

Овде се мора имати у виду још понешто. Америчко виђење демократије и права човека, на овом месту нарочито права милионских жртава са простора бивше Југославије, уколико су заснована и на унутрашњим приступима истим питањима, непримењива су у Европи која је ипак била изворниште и трајно упориште демократских идеја и идеја о достојанству човека и његовим неотуђивим правима и слободама. С обзиром на чињеницу да је у Дејтон-

ски/Париски споразум очигледно уткан управо тај амерички модел, од 1989. под веома озбиљним сумњама, продубљеним од избора 1993. наопако, додатно треба бити опрезан и рачунати са најнеповољнијим исходима "текућег разрешења" кризе у бившој Југославији. Неуспех унутрашње америчке политике под администрацијом председника Клинтона никако не би смео да буде надокнађен сасвим погрешним и са далекосежним неповољним последицама за будућност Европе и света спољнополитичким ангажманима. Било би катастрофално да се дозволи да у предизборној кампањи у САД превагне неистина о одлучујућем успеху америчке дипломатије приликом стабилизовања прилика на Балкану, у чему су уједињена Европа, па онда и ОУН, претрпеле неуспех. Мора се доказати и показати да је "холбруковање" само испразни чин солидарисања са огромним злочиним без одговорности, зарад краткотрајног себичног интереса бившег државног подсекретара и његовог наредника Маркоса. Треба знати да, када је већ унутрашња политика у свим срединама савременог света дубоко криминализована, нема никаквог изгледа да криминализације буде поштеђена и политика глобалних размера. Интернационализација криминала на свим нивоима и у свим сферама даје печат кључним међународним збивањима у чему БиХ све више постаје парадигматична.

КРИМИНАЛНА ВЕЗА

Недавно је протурена теза за јавну расправу коју организују немачки радио и неки немачки водећи листови: стабилан мир уместо правде. Да ли је икада у оваквим ситуацијама постојало неморала? Како се замишља да после масовних изгинућа и систематских рушења, за која нема примера од завршетка Другог светског рата, правда може да остане у зачетку, а да милиони дез-музичари гањају по сваку цену и не бирајући средства задовољења својих болесних амбиција? Недавно је госпођа Хилари Клинтон, злоупотребљавајући малолетну кћер у политичке сврхе, на трагикомичан начин посетила припаднике оружаних снага САД у Немачкој, Италији, Тузли (!?). Наизглед ништа необично за политичку културу која се тренутно негује у САД, најлазећи на веома одлучна

противљења и осуде. Али, на овдашњем простору, нарочито у Србији, продуцирање прве даме Америке, у полувојничкој одежди, крајње опасно подсећа на истоветно понашање председнице Дирекције ЈУЛ-а. Како време протиче све је мање сумње да је та подударност случајна. Треба додати и појединост да иза гламура у свету политике прве даме Србије (СР Југославије) стоји српско-југословенско подземље. Да ли се и са тим слаже америчка администрација као мецена српско-југословенског, краљевског, боље речено деспотског дома? Логично би било, према обрасцима понашања, да званични Вашингтон то подржава без икаквих резерви. А то итекако говори о њему самом.

Званична америчка политика је одлучна у подржавању тоталитарног система у Србији и Црној Гори илии СР Југославији. Ту сумње нема. Везе су све пре него моралне и чисте. Спорадична тумачења да је реч о неопходности тренутка и да председник Србије има пресудни утицај на разрешење југословенске кризе обична су лаж намењена српско/југословенском грађанину да мора да следи политику СПС као једину солацију за потребе Вашингтона. Стварност је другачија. У Србији треба уништити сваку алтернативу да би садашња америчка администрација рачунала са дужевременим утицајима на овом простору. Практично, председнику Србије су чинени бројни уступци и оправдавања његови насилнички чинови кроз дужи временски период, када је, на пример, Венс-Овенов план доживео дебакл на Палама добрим делом и због тога што је он то инсценирао, преко чега се олако прешло. Њему је дата харизма мироотворца упркос томе што је и блокада на Дрини сведена на обичну фарсу. Са знањем америчке администрације из Србије су у БиХ пролазиле богате пошлице ратног материјала, уз корумпирање чак и Међународног црвеног крста. То је продужавало убијања и разарања доводећи их до тачке усијања, да би онда Вашингтон узурпирао улогу Месије и створио немогуће: зауставио рат у БиХ. Овакве везе, које не могу да избегну квалификацију криминалних, довеле су и до најновијих збивања на бившој југословенској политичкој сцени.

У Србији је ојачан положај председника и његове династије. Оно мало преостале опозиције с којом се и овако и онако могло рачунати у наводно очекиваним променама тоталитарног српског режима препуштено је на милост и немилост самовољни владајуће партије и њој беспоговорно потчињене државе са свим елементима криминалне организације. Бивша независна телевизија Студио Б је жртвована пред захтевом неограничене власти које је својим америчким партнерима поставио српски председник. Њој више нема повратка у круг објективног и независног обавештавања. Постала је трајно власништво криминалног картела БЕЛИМ иза кога стоји ЈУЛ. Из фијока власти, пред јадним Уставним судом Србије, члји је додедани председник за послушничество награђен дипломатском функцијом у иностранству, што је права лутријска премија у условима социјалне беде у којој живи Србија, извучен је предмет захтева за забрану најважније опозиционе странке - Српског покрета обнове. Веле обавештени кругови да је на реду и Демократска странка, следећа по снази и утицају. Хелсиншки одбор за права човека у Србији и његова председница, двојни службеник политичких полиција Србије и Хрватске, зналачки је отворио поступак за разбијање Грађанског савеза Србије, такође непријатног

опонента власти. Поред тога, иста "невладина" организација је затворила пут повратку избеглих Срба у Хрватску, што одговара политичким интересима власти и у Хрватској и у Србији, сагласно договорима вођа у Карађорђевићу и на Беољу. Игром случаја или не, Хелсиншки одбор за права човека у Србији највећма је финансиран из средстава невладиних организација из САД. Међународна хелсиншка федерација остала је нема како је имала све релевантне податке о завршеним проамеричко - српско - хрватским злоупотребама.

МИР ОД ДАНАС ДО СУТРА

Кључна улога Немачке у ЕУ и у светској политици допринела је да се одијум америчке политике усмери и на ту страну преко штићеника са југословенског простора. Приватни дневник породице Милошевић-Марковић "Политика", затим и приватна државна телевизија и радио и пратећи режимски листови, отприлике 85% медија, обрушило се на шефа немачке дипломатске мисије г. Г.Е. Шрембгенца због његовог присуства на окупљању опозиције 9. марта 1996. у Београду. Додатно тај изузетно култивисани дипломата, професионалац у најбољем смислу те речи, примио је и писмо председника СПО у коме се Запад у "раљама" америчке дипломатије упозорава на погубне последице садашње политике према режиму у Србији. Грех изједначен са грехом локалне опозиције који је по произвољним мерилима казненог прогона улице коме је председник Србије одавно склон, проглашен једним од најтежих злочина: признавање стране интервенције ради рушења Србије, како ће писати опскурни дневник "Политика". Занимљиво је, али и вредно веома озбиљне пажње да је на пад под покровитељством САД, што постаје дневна пракса унутрашње политике социјалиста у Србији, усмерен према земљи чији је канцелар још једна харизматска личност савременог света у најбољем значењу те речи. Остаје само да се још запита шта значи ћутање наводних демократа у овакве испаше. Зар су угледници жестоког комунистичког идеолошког педигреа, проглашени за дисиденте и после за водеће демократе у Србији (К. Чавошки, Љ. Тадић, Н. Милошевић, Д. Баста итд.) заборавили да је Немачка здушно помагала њихове очигледно сумњиве намере да промовишу постулате правне државе и владавине права, онда када је бивша Југославија увелико била развалина, а тоталитаризам који ју је следио хватао маха и њиховом заслугом.

Добити мир од данас до сутра и уништити и оно мало демократије која одолева искушењима и изазовима бесмислена је цена. Зато се неодложно мора зауставити дивљање нестручне, непромишљене и себичне администрације и окренути ка Немачкој и Европи као матици која жели стабилан и миран Балкан за себе, најбоље познавајући његове ћуди. А миран и стабилан Балкан могући су само са одстрањивањем са његове политичке сцене свих виновника ратних разарања. Како би парафразирао рекао Д.С.Мерешковски, ретко добар познавалац тоталитарног зла, Америка то не зна, просвећена Европа ипак зна. Зато она и треба и мора да одлучује делове на заштити мира у бившој Југославији и још више на заштити зачетака демократије у Србији, без које су сви пројекти за будућност осуђени на неуспех.

ГДАЊСК ЧЕКА МИЛОШЕВИЋА

Чекајући исповед

Радмилу ЧОБОВИЋ

Последњих дана марта у Гдањску је почело суђење окривљенима за сукоб војске и полиције с радницима. За оно што се догодило пре више од једне деценије одговара 12 особа, међу којима и бивши пољски председник, генерал **Войтек Јарузелски**. Процес је иницирала пољска јавност, нарочито породице жртава у Гдањску, Гдињи, Шћећину и Елблонгу, где су милиција и војска примениле најбруталније методе гушења радничког бунта.

Тако је у Пољској, а код нас!

Просветни радници хронично штрајкују, металци најављују генерални штрајк, грађевинари се, такође, припремају, као и здравствени радници. Чак и породице најављују јавни протест у Београду, јер им накнаде касне по четири и више месеци. О превареним штедишама је излишно говорити, као и о пензионерима којима ће држава "учинити" исплатом закасане пензије у боновима намењених искључиво плаћању струје!

То је наша јавност у нашој стварности. Отвореног сукоба са радницима, истина, није (још) било, није било ни жртава, али како ствари стоје само је још то остало, јер је - како синдикални лидери истичу а што се и "голим оком" може видети - стандард доведен до нивце људског достојанства. Да ли ће и српска јавност кренути стопана пољске јавности?

Као што је од почетка било јасно да они који су у грађанском рату на тлу друге Југославије директно починили злочине, или су их наредили, или су пак знали за њих и нису, а могли су, да их спрече, на крају немају где да побегну, тако је сигурно и да ће политичари морати да образложе своје потезе. И спољнополитичке и оне унутар државе. Па било то у форми суђења, као у Пољској, или на неки други начин. У сваком случају грађани имају права да знају зашто су трпели. Ту застарелости нема и то и такво полагање рачуна не може бити заустављено ни медијским наметањем кратког памћења.

Свакога дана, у сваком погледу, све је извесније да ће председник Србије Слободан Милошевић ипак морати јавно, хтео то или не, да образложи све што је радио и урадио од 1989, ма колико се овога тренутка то чинило невероватним после дејтоноског договора и уочи политичко-правне еквилибристике којом би евентуално или наставио да буде српски председник или би постао југословенски и тако продужио своју владавину. А она га је штитила од било каквог јавног полагања рачуна, а само свом бирачком телу већ и скупштини као формално највишем органу власти у земљи.

Мировни договор у Дејтону не може ослободити нашег председника улоге једног од саучесника у распаду бивше Југославије. Не може, наравно ни остале учеснике дејтоноског скупа, али ми живимо овде, Милошевић је наш председник и да бисмо погледали у туђе дворнице требало би најпре да средимо ствари у свом. И не би била штета што је та друга Ју-

гославија, у којој је Србија била највећа и најмоћнија република, престала да постоји да је то било мирно и без жртава. Без грађанског рата у којем су баш Срби извукли најдубљи крај и најлошије прошлост.

Овако, све личи на ону причу у којој човек убија свог најрођенијег, па кад схвати шта је учинио извињава му се, и због тог геста од средине добија опроштај и доживљава потпуну рехабилитацију. Све време је Слободан Милошевић упорно тврдио да "Србија није у рату" али је толеришао војну интервенцију са своје територије. Па чак у њу био и умешан, како се недавно чуло у Уједињеним нацијама (извор - Ричард Холбрук, један од бивших америчких преговарача). Због тога је, најзад, СР Југославија била подвргнута међународним санкцијама, а након "Србија није била у рату" њен председник је морао да потпише - мировни споразум!

На унутрашњој политичкој сцени истовремено са успостављањем правне државе и одлучне борбе против незаконитих појава и криминала, како је често истицано, успостављен је на највишем нивоу противуставни институт "замрзавања функција". Председник републике не може обављати другу јавну функцију или професионалну делатност, али наш председник је истовремено и председник једне партије с тим што је ту дужност одмах по преузимању - замрзнуо!

За време председниковања нашег председника имали смо највећу инфлацију икад забележену у свету. Криминал на свим нивоима и у свим областима достигао је кулминацију. Посебна и позната прича је све што се догађа око отезања и калкулсања са приватизацијом, што је, иначе, први услов за укључивање наше земље у савремене економске токове. Па унутрашња медијска блокада. Све, наравно, са знањем нашег председника.

Ред је да се једном исповеди.

МАЛА СРБИЈА

Повратак санкција

У круговима блиским америчкој администрацији ових дана се чује да се у Белој кући и у Стејт департменту ужурбано припремају одговарајући папири, али и политички терен, да се Србији и Црној Гори поново врате санкције, које су после Дејтона само суспендоване с отвореним могућностима релативно лако реактивирања.

Посебна радна група, формирана за овај посао, има на располагању, како се тврди, више обавештајних и других података да Слободан Милошевић, на основу ранијег договора са Фрањом Туђманом, од кога никада истински није одустао, и даље ради на деоби Босне и Херцеговине.

Његов пристанак на споразум из Дејтона је, по овим изворима, био мотивисан једино уклањањем Радована Караџића и Ратка Младића из идеолошких разлога и стварањем услова да на власт у Републици Српској доведе своју комунистичку екипу.

Када тај циљ оствари, Слободан Милошевић ће, верује се у Вашингтону, изазвати крах мировног споразума.

Ту могућност предвиђа и обавештајна служба Пентагона, а њена анализа с таквим закључком достављена је, крајем фебруара, чак и медијима, како би јавно мњење Америке благовремено било припремљено за нови "антимилошевићевски" талас у политици великих сила.

Као формални разлози због којих ће се Србији и Црној Гори вратити санкције за сада се помињу неизручивање оптужених за ратне злочине Међународном суду у Хагу и стварање нове класичне војне силе у оквиру полиције.

Испомоћ

Прљави рат који је режим у Србији повео против Вука Драшковића, независних медија и дела демократске опозиције наручен је, према тврдњама аустријског новинара Петера Винса, из загребачких Банских двора и део је договора Фрање Туђмана и Слободана Милошевића о узамној испомоћи у очувању власти. Напади на Вука Драшковића уследили су, наиме, у тренутку када је Фрањо Туђман био на мети међународне заједнице због односа према својој "опорби" и скренули су

пажњу света за Загреб и Београд и београдске антидемократске акције.

Ускоро ће се, по мишљењу Петера Винса, господар из Банских двора реванширати колеги из Пионирског парка и њихова заједничка игра ће се наставити.

Овакве прљавштине се, иначе, по тврдњама аустријског новинара, координирају у Мађарској, где се најмање два пута месечно састају представници хрватске и српске тајне полиције.

Промашај

У анализи одјека Трећег конгреса Социјалистичке партије Србије, са-

чињеној за потребе Кабинета председника Републике, најнегативније реакције чланства али и шире јавности уочене су, како се чује у круговима блиским социјалистима, на избор Торице Гајевић за Генералног секретара владајуће странке.

Њој се најчешће, према овој анализи, замера да је без искуства у високој политици, да има реторику старих комунистичких кадрова, да је "патетична на нивоу писмених задатака основаца", да поседује неугодну и иритирајућу самоувереност и да је прате неки "репови" из приватног живота, непримерени функцији коју је добила.

Прочитавши анализу, председник Републике је, наводно, рекао да је Горица Гајевић промашај и да учињену грешку треба исправити опрезно и полако.

Инструктори из Русије

У претварању српске полиције у бројчано и по наоружању најјачу војну формацију на Балкану значајан стручни удео су, по гласовима из дипломатских кулора, имали инструктори из Русије, бивши официри и генерали Црвене армије и жестоки противници руских демократских снага.

Новостворена војна сила, у којој је највиши чин добио некадашњи милиционер - позорник Радован Стојчић - Баца, располаже тренутно, по истим изворима, неупоредиво већим материјалним средствима од постојеће Војске Југославије, чија је будућност крајње неизвесна. Месечна примања генерала у полицији су, наводно, око 120% већа од месечних примања актуелних војних генерала.

Директорка

Положај потпредседника СПС-а је за крагујевачку лекарку Славицу Ђукић - Дејановић само пролазна функција до остварења њеног животног циља - прела-

ска на Медицински факултет у Београду и заузимања положаја директора Клиничког центра Србије.

Она се, по мишљењу својих суграђана који је добро познају, политиком и бави искључиво да би лакше и брже напредовала у струци и остваривала професионалне амбиције.

О преласку Славице Ђукић - Дејановић на београдски Медицински факултет за сада нема никаквих поузданих потврда, али се постављање ове Крагујевчанке за директора Клиничког центра Србије може очекивати већ наредних месеци.

Скидање мантија

Због пристанка Његове Светости Патријарха Павла да у Патријаршији прими др Миру Марковић, и то на највишем нивоу, око шездесет свештеника је запретило да ће скинути мантију.

Разлози посете директорке Дирекције ЈУЛ-а Патријарху Павлу за сада су непознати.

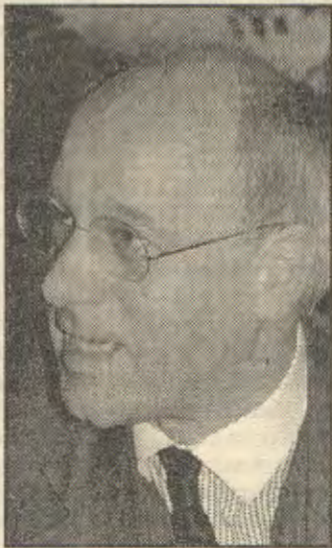
У београдским новинарским

круговима чују се две верзије - да је др Мира Марковић тражила премештај владице Амфилохија из Црне Горе и да је испитивала могућност да се преко Српске православне цркве издејствује добровољна предаја Радована Караџића снагама ИФОР-а, односно Међународном суду за ратне злочине у Хагу.

Пресецање афере

Због оштрих протеста међународне заједнице поводом сомнамбулних оптужби да је отправник послова ове земље у Београду господин Герхард Шрембген шпијун, као и због сурових напада

на демократску опозицију, министар иностраних послова Милан Милутиновић је, како се чује у дипломатским круговима, предочи Слободану Милошевићу да би се Србија и Црна Гора ускоро могле наћи у великим неприликама и да је нужно хитно радикално пресецање неугодне афере.

Предлог Милутиновића је био да се као знак добре воље обуставе све кампање против Вука Драшковића, а да се директор "Политике" Хаџи Драган Антић и главни уредник "Вечерњих новости" Раде Брајовић смене, али Слободан Милошевић за сада није дао пристанак на такве потезе, мада их није ни искључио у зависности од развоја догађаја.

Ко пљачка државу?

Из Општинског одбора СПО Уб стигла нам је оваква "денунцијација" државе и њених поштењачина.

"На територији општине Уб, без икаквих сметњи, ради 12 пунктова на којима се несметано тргује нафтним дериватима. Велики број купаца из целе Србије показује да се општина Уб не слаже са утврђеним Законом о порезу на про-

мет од 26%, који је један од важних прихода државе и који, месечно, оквирно, износи 744.744 ДЕМ или 2.681.078 динара.

Наиме, сви пунктови (о легалности њиховог постојања није реч) набављају нафтне деривате из Црне Горе, по цени од 0,43 ДЕМ, где је урачуната царина и акциза. Продаја се врши по цени од 0,62 ДЕМ, чиме се остварује промет (једна цистерна 33.000 литара) од 2.864.400 ДЕМ или 10.311.840 динара. Због недостатка интервенције било ког државног органа, остварује се незаконита приватна добит од 877.800 ДЕМ или 3.160.080 динара, а држава остаје закинута за 5.319,6 ДЕМ по једној цистерни, или месечно 79.794 ДЕМ само на једном пункту. Пошто оваквих пунктова на територији општине Уб има 12, онда значи да се око 957.528 ДЕМ државних пара стекло код власника пунктова и њихових државних помагача.

Применом стопе од 26% држава је опљачкана за 744.744 ДЕМ или 2.681.078,4 динара, сваког месеца.

Упознат са овим проблемом на који му је указано, председник општине Драгиша Јанковић, који је, иначе, народни посланик СПС-а,

одговара да то не спада у његове ингеренције и да је он, иначе, упознат са тим проблемом, али, ето, нема могућности да то спречи јер су то надлежности републичке полиције".

Ето, тако треба.

Директор

Да држави не фали пара, па ни њеним експонентима у њеним предузећима, говори и оглас објављен у "Политици". Душан Матковић, генерални директор металуршког концерна познатог по производњи печурки и кока носилица, за задовољење свог нивоа тражи оно што немају ни главни менаџери Група или Бритиш оила. Нека, ако је за профит - и није много.

КОНЦЕРН ЦРНЕ МЕТАЛУРГИЈЕ СРБИЈЕ
11808 СМЕДЕРЕВО Горског 12
За употребу Сартид заједнички послова, пословница у Београду, служба за кадровско послова
Концерна расписује оглас

за послове:
**ДОМАЋИН У БИФЕУ КАБИНЕТА
ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА**

- КВ возовар
- редовно месечно годињу дава
- зарада по договору

Пријаве са биографијом доставити Служби за кадровско послова Концерна у року од 8 дана од дана објављивања.

Милошевић примио Драшковића

Београд, 1. априла - Председник Србије Слободан Милошевић примио је данас председника СПО Вука Драшковића.

Председник Милошевић је, том приликом, истакао да он није наредио садашњу "срамну и недопустиву кампању" против Драшковића, коју већ данима воде државна телевизија и штампа.

"Лично ћу се постарати да из државних медија буду уклоњени заговорници морала дунгле и линча", истакао је председник Милошевић.

Он је најавио да ће, већ половином априла, а у договору са свим парламентарним странкама, бити формиран вишестраначки управни одбор РТС, "Политике", "Вечерњих новости" и осталих државних медија.

"Надам се" - истакао је председник Србије - "да ће се, после тога, посланици опозиције вратити и у републички и у савезни парламент".

Милошевић је најавио и могућност формирања Владе демократског и економског препорода, уколико демократска опозиција прихвати најмање 12 министарских ресора, колико ће јој бити понуђено.

"Ово су пресудни тренуци када сви своје страначке и личне интересе морамо подредити интересима Србије и нашег народа", нагласио је председник Милошевић, додајући да само демократска Србија може бити снажна и богата држава, која ће бити прихваћена од Европе и целог света.

СПО

Служба за информисање

**ЗАШТО МИРКО
МАРЈАНОВИЋ
ТРЕБА ДА
ПОДНЕСЕ
ОСТАВКУ?**

Човек за испод жита

*"Са премијером који од
владиних институција добија
послове за своју фирму, и са
министрима који то бране,
Србија нема никаквих шанси
да привуче страни капитал"*

Љ Ружица РАНИТОВИЋ ЈОВИЋ

Приликом инаугурације 18. марта 1994. Мирко Марјановић је рекао да његова влада преузима на себе одговорност да "поправи ову ситуацију у којој народ живи", првенствено из "патриотских разлога", за разлику од ових "остаћих" (опозиције) који у томе неће да учествују, а народ ће после одлучити ко је био у праву. Тих дана јавност је већ увелико била подељена када је Марјановићева "влада народног јединства" у питању. Чињеница да су од 29 њених чланова, њих 13 директори великих фирми, при чему је сам Марјановић, као "двојна личност", и директор "Прогреса", типичног државног предузећа, монополисте, изазвала је противречна мишљења о способности и спремности такве извршне власти да брине о јавном добру Србије.

"Борба" је тада упозорила да у развијеном свету, "по логици добрих пословних обичаја и моралних обичаја, кад бива из-

абран за министра успешан бизнисмен одлази из компаније". И док је Марјановићев имиџ успешног привредника, чији "Прогрес" у пословању са руским партнером уговара послове од неколико десетина милиона долара, сервиран у Скупштини Србије као залог његове премијерске успешности, тих дана са посланичког места (Весна Пешкић) речено је да је "Прогрес" пре свега монополиста на увоз природног гаса, са огромним државним привилегијама и тајним фондовима, као и да је по истом (удбашком) принципу Марјановић постао председник друштва "Партизан", где се "окупља војна, привредна, партијска и удбашка елита".

НАЈКРУПНИЈИ НАЈВЕЋИ

С пуним поверењем у Марјановићеву владу, Јуриј Бајец, у маниру дворског економисте, рећи ће неколико месеци касније, како су 1993, када директори "Прогреса", "Ц-маркета", "Симпа", "Јумка" и "Такова" још нису били министри, ова предузећа веома успешно пословала, јер "нису губили време жалећи се на санкције, хиперинфлацију, нерашчишћене својинске односе и општи хаос у привреди, већ су добрим пословним потезима остваривала запажене финансијске резултате". Бајец претпоставља да ће они "који су били способни да помогну својим фирмама, бити у стању да помогну и земљи".

Негде у време скупштинске расправе о једногодишњем раду владе, Слободан Вучетић, судија Уставног суда Србије, рећи ће у интервјуу "Нашој Борби": "Познато је да кључни људи у српској влади користећи свој положај, директно фаворизују предузећа чији су директори, тиме што имају приоритет у добијању кредита и монополских и високопрофитних послова", као и да је "јавна тајна да знатан број чланова владе има и приватне фирме у земљи и иностранству, регистроване на чланове породице". Том приликом Вучетић тврди и да је "највећи криминал у области крупних финансијских трансакција и спекулација под окриљем, или уз прехутну сагласност државе, и фактички легализованог државног или полудржавног шверца, који врше привилеговани припадници владајуће политичке и финансијске олигархије".

Афера везана за извоз пшенице у увоз гаса преко Марјановићевог "Прогреса", односно српско-руског предузећа "Прогрес-гас трейдинг", већ неколико месеци потреса јавност: последице оваквих спољнотрговинских монопола разматрају се у дијапазону од економије до морала, уз критичке тонове који стижу како од опозиционих политичара тако и од гувернера НБЈ. Ових дана СПО је издао саопштење у коме се каже да је "јавно признање заменика директора "Прогреса" Павла Ђокића да ова фирма извози пшеницу за рачун Дирекције за робне резерве уз провизију од два одсто, и да је продаје иностраном партнеру по цени од 162 дола-

ра по тони", довољан разлог "да премијер Мирко Марјановић, који је директор "Прогреса" одмах поднесе неопозиву оставку". Нигде у свету не би било могуће да први човек владе добија од неке владине институције, као што је Дирекција за робне резерве, послове за своју фирму, каже се у овом саопштењу и истиче да су "таква понашања, чак и у реалсоцијализму била третирана као злоупотреба положаја и удаљавала су актере из политике, а у демократском свету она се називају корупцијом и подложна су судском гоњењу".

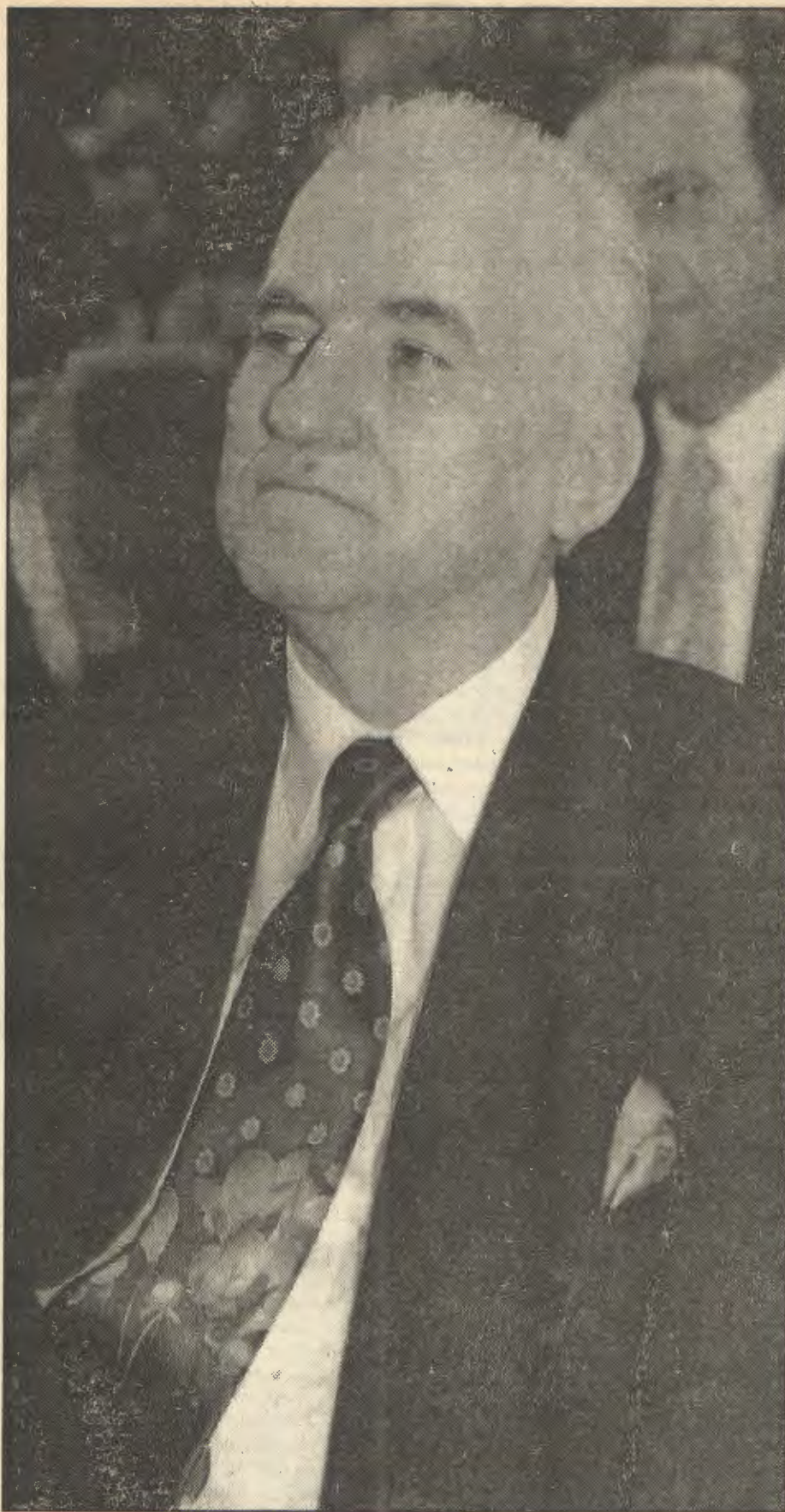
ЧВРСТА СУШТИНА

У свом реаговању министар трговине Срђан Николић признаје да је Марјановићев "Прогрес" извозник пшенице, али и додаје да сматра као у томе нема ничег спорног, на шта СПО у свом следећем саопштењу поставља питање и његовог даљег опстанка у Влади. За Марјановићеве увозно-извозне работне ова странка још једном истиче да је у питању "дубоко неморалан чин који мора да буде санкциониран на одговарајући начин. Са премијером који од владиних институција добија послове за своју фирму, и са министрима који то бране, Србија нема никаквих шанси да привуче страни капитал", наглашава Српски покрет обнове.

Треба ли, и због чега све, Мирко Марјановић да поднесе оставку на премијерски положај? Дошавши ту где је из "патриотских разлога", да "поправи ову ситуацију у којој народ живи", он је са Владом коју је формирао исплео одређену друштвено-економску стварност, починивши том народу управо онолико штете, колико је себи и својој фирми донео користи. Једно и друго су изгледа нераскидиво повезани и зато се шпенични долари у Марјановићевом цепу могу огледати само кроз безнађе и беду до које нас је његов кабинет у свом директорском заносу за ове две године довео.

Када је фебруара 1994. предложио Мирка Марјановића за мандатара, Слободан Милошевић је, каже, имао на уму три ствари: мир на просторима бивше Југославије, борбу за економски опоравак Србије, као и битку за правну државу и саседање криминала. За скупштинском говорницом, у свом првом обраћању посланицима, Марјановић је рекао: "Чврст динар је суштина наше политике" и обећао да ће превасходна брига републичке владе бити одржавање буџетске равнотеже. После сто дана рада владе динар је остао толико чврст, да сте девизе по званичном курсу могли купити једино ако вам је директор банке ујак, али то не спречава Слободана Милошевића да каже да је "влада постигла ефекте који се дуги низ година не памте у нашој земљи, чак ни у време када она није била увучена у овакву кризу".

У свом годишњем извештају о раду, влада је устврдила да је "инфлацију свела на нулу, сачувала Аврамовићев програм,

зауоставила дефицитарно финансирање буџета, покренула привреду, спасла динар, stabilizovala cene, suzbiла монополисте, обуздala криминал..." Све то није имало никакве везе са стварношћу, а сада, после годину дана још мање је има. Инфлација, која је прошле године у ово

време статистичким акробацијама "сведени на нулу", износила стварних осамдесетак посто (вредност марке после мартовског удара стабилизовала се на два динара) у децембру је, у односу на исти месец 1994, достигла 120 посто. Динар је спасен тако што је његова вредност у односу на

марку сада 3,5:1, док су цене са краја 1995. у односу на претходну годину скочиле за 111%, а трошкови живота - 117%. Повећање производње као главни циљ друге фазе економског програма, најављено још априла 1994, поделило је судбину самог програма, који се негде у другој половини 1995. сасвим истопио, да би васкрснуо кроз Програм 2. Индустриска производња у односу на 1994. забележила је пад од 3,5% (грађевинарство чак више од 8%), за колико је незапосленост повећана.

А ПЕНЗИЈЕ...

Магла коју у својим извештајима продаје републичка влада, када се економско стање овде гледа из иностранства - сасвим се разилази. Почетком марта ове године "Наша Борба" пренела је анализе привредног стања у Србији међународне консалтинг фирме "Оксфорд аналитика" из Канаде. У њему се констатује пад бруто производа за 44 посто у односу на 1990, ниво индустријске производње од 42 посто у односу на исту годину и годишња стопа инфлације од 200 процената. У односу на 1994, каже се у анализи, реалне зараде су смањене за 30 посто, док број незапослених, укључујући и вишак радне снаге који се и даље налази на платним списковима предузећа, премашује број запослених у привреди за 800.000! Званични дефицит у спољној трговини достигао је 700 милиона долара док су годишње обавезе за отплату страног дуга премашиле домаћи бруто-производ. Предвиђа се такође да ће јавни трошкови износити више од 70 одсто домаћег бруто-производа.

За разлику од прошлогодишње тврдње из извештаја владе о сузбијању криминала, канадски аналитичари констатују његов раст, у свим врстама а нарочито код привредног криминала - прања новца, преусмеравања државног новца у приватне руке, нелегалне трговине, избегавање пореза и царина. После две године борбе против сиве економије коју заклето заговара Мирко Марјановић, њен удео у домаћем бруто-производу Србије, од стране канадских аналитичара процењен је на - 50 процената! То, наравно, не говори ништа лоше о сивој економији (Драгослав Аврамовић: "Сива економија је тржишна економија"), али о укупној економији говори много. "Оно што је пресудно за губитак кредибилитета владе и њених институција јесте - дестимулисање трезвене пословне праксе и гушење демократске политичке културе", каже се у извештају канадске консалтинг фирме.

Буџет који се више не финансира дефицитарно, како у српској влади са поносом истичу, осим што је резултат простог посезања за порезима, има немало рупа: дугове државе по основу девизне штетне грађана, обавезе према иностраним кредиторима, невраћене кредите и друге губитке јавних (државних) предузећа, мањак у пензионом фонду...

Када је о пензијама реч, републичка

влада није поштедела ни најоданије бираче СПС: од маја 1994. до јула 1995. она је незаконито умањивала пензије у односу на просечне зараде, а када је наложено да се дуг пензионерима врати и да се разлике надокнаде почело је натезање. Само по основу насталих разлика држава је у октобру дугovala пензионерима 667 милиона динара, не рачунајући стална кашњења исплата редовних пензија. Већ сада та разлика износи 4,5 пензије, по проценама пензионера, односно 2,5 - колико признаје држава. Ранија обећања Владе да ће до априла ова године све бити исплаћено, да би се даље пензије примале редовно, за текући месец, померена су за октобар. Да ће то тако и бити (бар месец - два), може се засигурно тврдити пошто су за крај године заказани **избори**, па треба мало орасположити бирачку машину. При том, неки "абракадабра" систем мора прорадити јер су - **пензионери фондови празни**.

Привредни раст, на који влада **Мирка Марјановића** рачуна (док је савезна влада ту предвидела 6%, република има на уму ни мање ни више него 19%) спотиче се трајно о недостатак обртног капитала, што покушава да се реши актуелним преговорима у Паризу са ММФ-ом. Међутим, ту има проблема, не само везаних за прихватање дела спољног дуга бивше Југославије (што је један од услова за чланство у Фонду), већ и оних есенцијалних - код давања пара међународни кредитори изузетну важност придају степену трансформисаности дотичне привреде, а Србија се тиме баш не може подичити.

Социјалисти, истина, немају ништа против приватизације, само што уз њу додају увек и стотину "али", наглашавајући како она, што рече неки дан и **Мирко Марјановић**, мора да буде поштена. Јасно је, ипак, да приватно власништво члановима српске владе не лежи баш на срцу, сем кад су у питању њихове приватне фирме, па са те стране до сада није стигао ниједан иоле артикулисан пројекат власничке трансформације. Тако се током прошлогodiшњег расправе о раду Владе **Оскар Ковачу**, економисти-социјалисти (и **Марјановићевом** другу са студија), омакло: "У нас има оних који нуде једно једино, а у суштини изанђало решење. А то је приватизација". Искуства из источне Европе, где се приватизује државна својина, по **Ковачу** су ирелевантна, јер - (наша) друштвена својина није (њихова) државна. Са таквим темељним ставовима, уз све муке гувернера **Аврамовића** да до њега дође, чланство у ММФ може се обесити "мачку о реп". Они у Фонду сигурно не чезну за неким социјалистичким гигантима у које ће бесповратно бацити нове милионе долара.

НЕ ИДЕ ЛОШЕ

Велики индустријски системи не требају више ни **Мирку Марјановићу**, који се не либи ни да им то каже - што онако арогантно, као октобра прошле године кад је за раднике Раковице изјавио "Је л' ви ово

називате радницима?", а што преко банака-поверилаца, давањем до знања да кредитита више нема. Његова влада при том није понудила ниједан економски ни социјални програм који би спречио да запослени у тим "колосима социјалистичке привреде" не прођу као Титаникови бродоломници.

Марјановић, чији је кабинет везао свој мандат за успех **Аврамовићевог** програма, отишао је вођен идеолошким поривима на другу страну, што се огледало у мање-више отвореном сукобу са све "тржишним" гувернером. И док је директорски лоби око српске владе градио корпоративизам са затвореним системом дозвола (пре свега увозно-извозних) гувернер **Аврамовић** је као главне противнике либералним економским токовима које предвиђа Програм 2 видео у **директорско-мнистарским монополистима**.

Прича о увозно-извозним монополимима, гасу, пшеници и **Мирку Марјановићу** треба да најави нову стварност која нам се припрема. Монополишући увоз гаса из Русије у корист "Прогрес-гас трединга" (иза којег стоји "Прогрес") **Мирко Марјановић** се и за извоз пшенице којом тај гас треба платити, као председник владе нашао на правом месту - где се дају извозне исправе. Како посао са увозом гаса, где је "Прогрес-гас трединг" истиснуо Нафтну индустрију Србије, није лоше ишао, ова фирма се нашла на листи 200 најуспешнијих предузећа у СРЈ на 9. месту, а међу (трансформисаним) приватним предузећима требало је да буде прва. Са шест запослених у 1994. години она је остварила нето приход од 14.903.000 динара, док је код пет од десет најуспешнијих предузећа највећи успех био то што - немају губитака.

Колико би "Прогрес" могао зарадити извозом пшенице тешко је докучити, не само због тога што нису познате количине извезене робе, већ што је и сам тај извоз до скоро заташкаван. Недавна изјава заменика директора "Прогреса" **Павла Ђокића** о извезених 20.000 тона пшенице, ових дана отпремљених у једном или два конвоја, баца нешто више светла на овај случај. Колико ће на крају од свега тога отићи у џеп државе, а колико "Прогреса" и **Марјановића**, тешко ће се сазнати. Али - они сигурно штетовати неће.

ТАБАК ЧЕКА

Онај ко је до сада имао штету у овом послу ући ће у целу причу тек на крају. Као она неубијена кличка тржишности, па дакле и идеолошки непријатељ, сељак би у свему могао бити непозната у једначини, и као такав покварити читаву рачуницу. У време када је већ увелико требало да посеју нову, до новембра прошле године сељацима једва да је исплаћена трећина износа за стару пшеницу. И они су коначно реаговали - јесенас је пшеницом засејано свега 565.000 хектара уместо некадашњих 942.000 хектара ораничних површина. За последњих десет година у Срби-

ји се није десило да за пролећну сетву остане незасејано 2.750.000 хектара ораница, као ове године. Колико ће онда пшенице бити смештено у силосе, ако се уз све узме у обзир и њен смањен принос због вишеструко мање количине коришћеног вештачког ђубрива (1986. године 300 килограма, а 1994. године 64 килограма по хектару) тешко је рећи.

Републичка влада, која је још прошлог септембра предвидела да ће се за разлику од два милиона произведена 1994. ове године произвести три милиона тона пшенице, што би обезбедило укупно потребе домаће производње, даљу репродукцију, неопходне резерве и одређене количине за извоз - правила је изгледа рачун без крчмара. У свом оптимистичком стилу она је предвидела не само сетву на 750.000 хектара, него је у све урачунала и одговарајућу примену квалитетних, високоприносних сорти жита, као и агротехничких мера, не осврћући се на чињеницу да сељаци немају нафте ни за обично орање.

Заједно са другима, предодређеним само да покупе кајмак, **Мирко Марјановић** чека да му НБЈ финансира пролећну сетву. **Драгослав Аврамовић** каже на то да су финансирање сетве и извоза - **вицеви**, и да "нема правог одговора на то све док не реши питање где су паре од извоза пшенице, где је разлика између цене која је плаћена сељацима и извозне, и где су уопште паре од прошлогodiшњег рода?". Укупне залихе износили су око два милиона тона, каже он, а лиценце за извоз издате су за 1,6 милиона тона.

Гувернерово "где су паре?" претвориће се у јулу у питање "где је пшеница" када ће они који су са њом предвиђали масне извозне послове остати кратких рукава.

И то неће бити најстрашније. Док се ових дана у луци "Дунав" у Панчеву "Прогресова" пшеница спремна за извоз претовара у украјинске бродове, у Срему, на Дунаву, са руских и украјинских бродова се, уместо нафте, сада скида - пшеница! Сремски сељаци праве залихе, јер са овогodiшњим родом жита, кажу стручњаци, нећемо дочекати 1997. годину. И ту ће политика спровођена као у оном вицу о мачки која се учи да не једе, коначно доћи до својих правих консеквенци. Научен као комунистички изданак да се сељак деценијама може искоришћавати, а да он ипак и даље некако производи, **Мирко Марјановић** му је летос узео производ не плативши, да би га вишеструко скупље препродао. Уз то му је јесенас послао "фенд-ераше" да му плене имовину и још очекивао да овај, упркос свему, пшеницу посеје да би је он опет могао скупо извести. Када жита не буде било ни колико за светоникољску трпезу, а Руси заврну гас, **Мирко Марјановић** би могао да седне и озбиљно размисли. Погледа још једанпут кроз прозор на - раднике, пензионере, избеглице и, ако у мраку због рестрикције струје то уопште буде у стању - пресавије онај табак.

Указна производња генерала

Указом Председника Србије у чин генерал-пуковника унапређен је Радован Стојчић звани Баца, заменик министра унутрашњих послова Србије. Истим указом у чин генерал-пуковника "произведени" су Властимир Рођа Ђорђевић и Стојан Малишић, а у чин генерал-мајора Петар Зековић и Миленко Кресоја, зајослени у МУП-у Србије.

Милован БРКИЋ

Векovima је сан обичног редова да догура до чина генерала. У Србији је од сада и сан полицајца позорника да једног дана постане генерал-пуковник, генерал-потпуковник... а можда и маршал полиције. Наравно, уз само један услов тај сан може да им се испуни: да председник Србије и даље буде Слободан Милошевић, човек који је потписао указ о "производњи" генерала.

Да сан може постати јава, сведочи и чињеница да је некадашњи полицајац-позорник, а потом милиционер-специјалац Радован Стојчић, свршени ђак Средње школе унутрашњих послова "Пане Ђукић" из Сремске Каменице, а последњих седам година на вишој функцији, као дипломирани професор физичког васпитања, постао указни генерал-пуковник. Тај чин у Војсци Југославије има само начелник Генерал-штаба Момчило Перишић.

Господин Перишић је завршио

ЗЕКОВИЋ И СТОЈЧИЋ:

Најновији генерали-полицајци, омицење "физичке интелигенције"

средњу војну, а потом и војну академију, полагао испит за пуковника, а генералски чин је добио после свршетка Командно-штабне академије. Радовану Стојчићу је била довољна "физичка интелигенција", и професор фискултуре је произведен у чин генерал-пуковника. Кажемо произведен, а не унапређен. Чиновни се у армији стичу после истицања, а сада се генерали "производе". Генерали Петар Зековић и Кресоја завршили су факултете безбедности, у позним годинама. Кресоја је био позорник, много година, данас је Баћин помоћник. Зековић је први човек београдске полиције.

Генерали, тако је свуда у свету, знају да пуцају из пиштоља, пушака, митраљеза, минобачача, топова... да возе сва борна средства, укључујући и хеликоптере, млазне авионе, а наши указни генерали Слободана Милошевића не знају ни да испале метак из обичног пиштоља, не могу ни бидикл да возе. Бацу, генерал-пуковника, возе краденим поршеом.

Слободан Милошевић је очистио из своје СПС партије све "ратне" другове (Јовића, Вучелића), све генерале који су га устолучили (Љубичића, Кадијевића, Неговановића, Неђу Бошковића), а сада су му на нишану генерали Перишић, Аца Димитријевић. У МУП-у Србије, осим Соколовића, Милошевић више не жели да види ни челнике СДБ. На списку за одстрел су Станишић, Тепавчевић, Драгићевић, Лукић...

Батина је из раја изашла. Зато Милошевић од пандура прави генерале. Баца, на генерал. Недавно је у емисији ТВ Бастиље, одговарајући на питање како се може препознати модерни криминалац, Баца одговорио да их може описати, сликовито, генералским језиком, као: "Шетају најбоље рибе, возе најскупле аутомобиле и носе златне ланчуге око врата." Овакви генерали, типа нашег Баце, омиљени су председникови људи. Какав председник, такви и генерали. Ако нису обучени да бију спољног непријатеља, указни генерали су добри у обрачуну са "унутрашњим непријатељем". Свуда у свету са "унутрашњим непријатељем" војују службе безбедности, а код нас униформисани позорници-генерали: са педрецима, сузавцем, на коњима и са дресираним псима.

Боже, чувај нам председника и његове генерале.

У прошлом броју "Српске речи", у тексту "Председника нема ко да чува", у коме је, боравећи иза "линија фронта" новинар представио борбену готовост армије и полиције 9. марта у Београду, поменути су и генерали Момчило Перишић и Бранко Крга те пуковник Сивиша Боровић, уз констатацију да је армија била припремила знатну количину нервних отрова за демонстранте, које би, ако се тако нареди, бациле гардијске јединице и батаљон војне полиције потчињен начелнику Генерал-штаба.

Овај део текста изазвао је бурне реакције командно-штабног кора ВЈ. Пуковник Новаковић, представник за штампу начелника Генералштаба, тврди да војска није спремала никакве акције против демонстраната. Пуковник Сивиша Боровић за 9. март није био у Београду, већ "на једном важном састанку". Поменути у оваквом контексту, припадници ВЈ истичу да им је жао што је овим текстом "Српска реч", која је у својим досадашњим написима имала разумевања за тежак и понижавајући положај ВЈ, у које их је одвео србијански режим, прешла извесну границу. Нас, кажу генерали, нападају партије опозиције, напада нас црква, месне заједнице, медији... Како онда да вршимо своју уставну улогу, питају се генерали. Шта да им кажемо: да нам је жао што официри станују по избама и шупама, што су им жене и деца без посла, што војници имају танке оброке и оскудно су обучени, што полиција има троструко већи буџет, обични позорници пуковничке плате, што им МУП Србије преузима обавештајне официре, што им хапси мајоре, капетане... Што... За такав свој понижавајући положај, ипак, и сами су криви генерали ВЈ, који пред својом "врховном командом" не покажу макар грађанску кураж и одбију да буду на челу такве понижене војске, или поднесу оставку, и јавно обзване намере своје "врховне команде" да ВЈ маргинализује и замени је послушним пандурима.

Зотја и син, цомерцијалисти

Како се одвијао метеорски пословни усон младој Срђана Соколовића, међу суфрањанима познатој под надимком Боле?

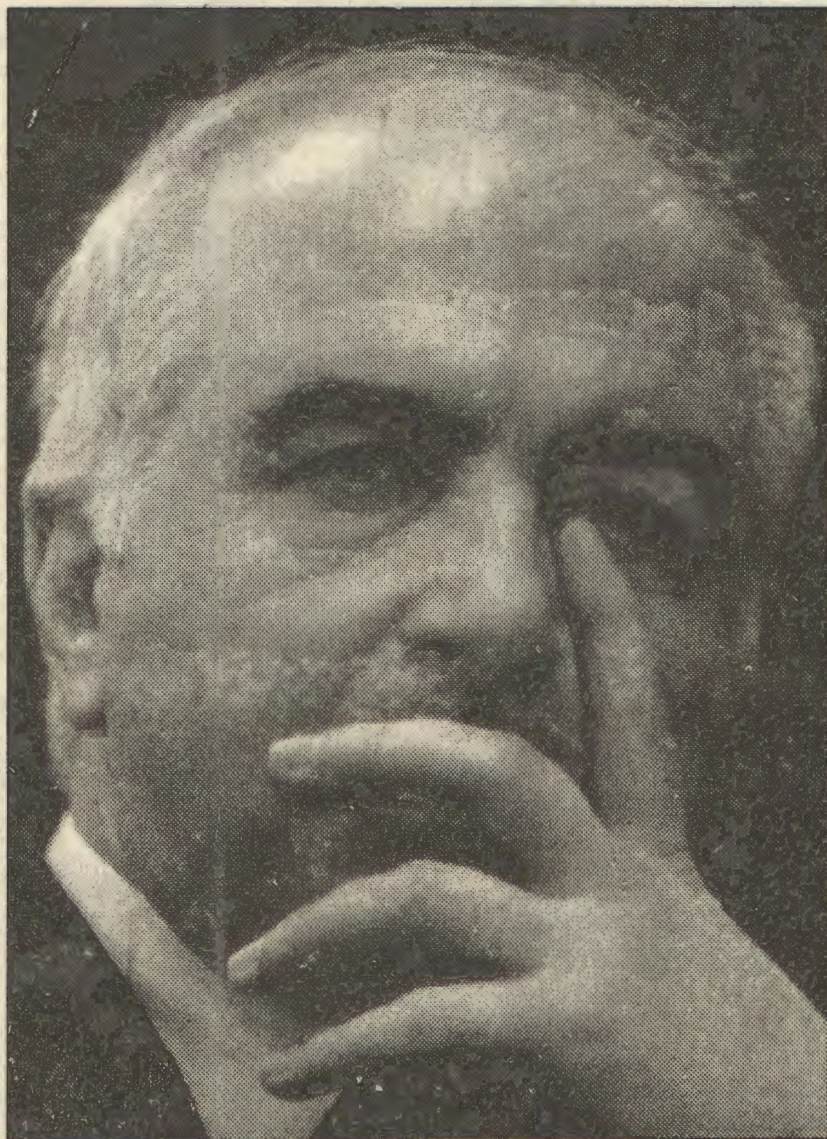
Житорад КУЗМАНОВИЋ

Ко то каже, ко то лаже...да постојећи политички поредак и економски систем обесхрабрују слободно, индивидуално предузетништво и спутавају приватну својину на "средствима за производњу"? Потребно је само следити неколико практичних упутстава и све може да буде како треба: не припадај ниједној странци осим владајуће (или ванпарламентарно-коалиционе, тј. придружено-леве); издашно финансирај активности владајућих (или, још боље, буди и сам владајући); не уплаћуј порезе, царине, акцизе и остале трице и кучине, јер се дешава да тиме губиш контролу над прометом "својих пара"; стимулиши личним примером породични бизнис, по принципу "од оца је остануло сину"; игнориши интересовање јавности (по дефиницији опозиционо-сумњичаве) за сопствене уносне послове; динар хвали али се чвршће валуте држи... Ово су само нека, најкарактеристичнија правила која се строго поштују у домаћој верзији приватизације на делу.

И док је друштвени сектор, као целина, на територији те општине ослоњен на просјачки штап, у Зајечару ће највећи део пунолетних грађана умети да вам се похвали једним од ретких, тржишно примерних предузећа у приват-

ном власништву - "ЗС комерц". Иза безличног, ненаметљивог назива фирме налазе се власници, а Зајечарци иницијале различито дешифрирају, као "Зоран Соколовић"; "Зоран и син"; и "Зоран и

**Милошевићев најдражи министар:
није и мул на бијење и бизнис**

Срђан" (Соколовић млађи).

Попут свих, конјунктура окренутих предузећа, и "ЗС комерц", регистрован за трговину и угоститељство, бави се прометом искључиво робама са брзим обртним "моментом". Користећи компаративне предности региона на тремећи СРЈ, Румуније и Бугарске, "ЗС комерц" се према до сада расположивим подацима опробао у спољној и унутрашњој трговини југословенским бакром и кристалом, румунском и бугарском нафтом, јапанском аудио-видео техником, и лиценцијом цигаретама непознатог произвођача, код нас у последње време посебно пушеним.

ЗАКАШЊЕЊЕ НА "СПОЈКУ" ПОКВАРИЛО БИЗНИС

Грађани Зајечара, иначе, страхују да би се после недавног инцидента на контролном пункту МУП на путу код Бољевца, за овај најздравији део њихове привреде могли наступити црни дани. Тамо је почетком марта у вечерњим часовима, приликом рутинске контроле у два комбија зајечарске регистрације пронађено 60 тзв. мастер-боксова (картонске кутије са 500 паклица) цигарета марке "бонд" без потребне документације. Полиција је цигарете запленила а четворицу пратилаца товара лишила слободе (међу њима и активног припадника МУП Србије, одељења у Бољевцу, који се налазио за воланом једног комбија). О свему је сутрадан обавештен начелник надлежног СУП-а у Зајечару, Ненад Живадиновић, кога је, после распитивања са стране (или му је већ јављено "одозго") почела да хвата блага паника. Испоставило се да је шверцерски плен део контингента цигарета којим располаже "ЗС комерц". Барем се тако прочуло по чаршији, јер је уследио низ поступака нетипичних за законске радње које органи МУП предузимају током истраге.

Полицијац из Бољевца је пуштен на слободу, под условом да понуди моментални отказ и прихвати потпис испод "свог" исказа, према којем су заплењене цигарете његове и његових компањона из комбија.

Међутим, баксузин полицијац је, као евентуално веома незгодан сведок, после седам дана поново притворен, када

је "процурило" да полицијска акција није била планирана, већ да су превозници "бонда" закаснили на "спојку". Као и толико пута пре, пошљуку је, према разрађеном договору, дискретно требало да пропусти извесни радник Одељења унутрашњих послова у Бољевцу, али пошто се нико није појавио, овај је помислио да је акција одложена и по завршетку своје радне смене отишао кући. Његове колеге су потом, из незнања и ревносно обављајући свој задатак, начинили нехотичну грешку... па се догодило што се догодило. (Сачињен је службени записник, прослеђен је вишој инстанци, и више се није имало куд).

Тако се начелник СУП-а у Зајечару нашао у "небраном грожду", а јавна је тајна у Зајечару да је њему поверена одговорна дужност обезбеђивања имовинске и личне сигурности најугледнијег (сталног) житеља општине, **Срђана Соколовића**, док му је отац на привременом раду у Београду. Начелник Живадиновић, према општем уверењу, тој околности треба да захвали своју стабилност на функцији, иако и њега самог прати неколико непријатних афера.

ПРОСЛАВА МИЛИОНИТЕ МАРКЕ

Како се, међутим, одвијао метеорски пословни успон младог Срђана Соколовића, међу суграђаним познатијем под надимком **Боле**?

У време политичког успона свог оца, средином осамдесетих, Боле се занимао играњем фудбала у локалним клубовима "Кристалу" и "Тимоку". Упоредо са тим, татини другари су га фиктивно задосили у општинском секретаријату за народну одбрану. Прилично незапажену спортску каријеру окончао је убрзо по одласку Зорана Соколовића на високе републичке функције и почетком деведесетих отиснуо се у приватан бизнис.

Послови су напросто процветали у време опште пропасти под ударима хиперинфлације, крајем 1993. године, када "ЗС комерц" откупљује од уништеног зајечарског "Кристала" (и "Порцелана") целокупне залихе за багателу. У то време тата је обезбеђивао мазут за ове друштвене и фирму свог наследника.

Интересантан је и начин на који је Срђаново перспективно предузеће дошло до просторија у самом центру Зајечара, а које данас изгледају, кажу сви који су имали част да их виде, као ентеријерска претходница наступајућег века. Просторијама је располагала мала грађевинска фирма, у тешкоћама због недостатка послова. Срећа им се осмехнула после разговора **Зорана Соколовића** и **Миломира Милића** генералног директора ЖТП "Београд", па су добили посао на изградњи и одржавању тунела на прузи Зајечар-Ниш. За ту "изненадну" концесију најмање што су могли, изражавајући захвалност, било је уступање њихових просторија "ЗС комерцу".

Затим се нижу све сами пословни успе-

ВРЕЛОВОД

Соколовић, отац и син, у Зајечару користе друштвене (каспије откупљене) станове, наивно верујући да ће то њихове суграђане уверити у њихово поштење и скромност. Ипак, Зајечарци знају да је Срђан Соколовић до свог стана од 101 квм (заправо две спојене стамбене јединице) у насељу Котлујевац дошао преко некакве "компензације" са друштвеним предузећем "Тимоградња".

У Зајечару је, иначе, веома раширена појава да грађани месецима не плаћају комуналије. Соколовићи ту нису никакав изузетак. Али, док осталима финансијске могућности диктирају такво понашање, шта рећи за њихове угледне компаније?

Због високих неплаћених потраживања која су довела у питање функционисање овог јавног комуналног предузећа, почетком године зајечарски "Вреловод" је читавим кварталима у граду обуставио централно грејање. Хладноћа у становима вероватно не би толико узбудила начелника СУП у Зајечару **Ненада Живадиновића**, да му се телефоном није обратила лично **Иванка Соколовић**, супруга **Зорана**. Уследила је муњевита интервенција: директор "Вреловода" **Звонко Марковић** је приведен и после вишечасовног малтретирања приморан да са својим радницима изађе на терен и "бпрровери" да ли су у насељу **Краљевица** (где станују старији Соколовићи) задовољни температуром у својим становима.

Вреди ли уопште помињати да су те ноћи станари отварали прозоре да би се спасли од прегрејаних радијатора.

си: тата **Зоран** препоручује свог сина партијском колеги **Николи Шаниновићу**, легендарном премијеру владе која је врло ефектно усмеравала гинисовску мегаинфлацију, па га овај уводи и у тајне трговине борским бавром. Тако стечен новац власник "ЗС комерца" умешно пласира и реинвестира у отварање малопродајних објеката робом широке потрошње, радови на атрактивној бензинској пумпи на прилазу Зајечару налазе се у завршној фази, а фри-шоп на граничном прелазу **Вршка Чука** већ шест месеци веома рентабилно послује. Нико не зна колико се капитал породице у међувремену увећао, али се у Зајечару још препричава прошлогодишња теревенка у кафани "Боеми", уприличене поводом милионите(?) "зарађене" марке. (Номинални власници "Боема" су браћа **Маџоски**, људи са двојним држављанством, југословенским и македонским, а један од браће је некадашњи директор регионалне политичке школе СК у Зајечару).

РАДИКАЛСКИ ГРЕСИ ИСПРАВЉЕНИ

Иначе, пре избијања афере са цигаретама (по великопродајним ценама вредних око 10.000 ДЕМ, што овом новопеченом милионеру свакако неће представљати озбиљнији финансијски губитак) Боле Соколовић је умало настрадао послујући са извесним Италијаном, преко Грчке, којом приликом га је очигледно превејанији партнер насамарио у аранжману "тешком" два милиона марака. Али, како је, према тврдњама упућених, у питању било некакво петљање са оружјем за СРЈ, случај је заташкан а Боле обештећен, уз упозорење да убудуће "боље отвара очи".

Соколовић јуниор је и страначки ангажован, а у складу са с почетка текста побројаним социјалистичким привредним заповестима. Знајући да његов тата ипак нема највећи пендрек у Србији учланио се у Главни одбор ЈУЛ-а. С тим у везу доводи

се и пребацивање конвертибилних средстава стечених у фри-шопу на југословенско-бугарској граници на посебан девизни рачун у Београду и коришћење стоваришта шумске секције "Јужни Кучај" (у саставу јавног предузећа "Србијашуме", на чијем се челу налази **Милап Родић**, јаки човек ЈУЛ-а задужен за врбовање нових чланова).

Посебна је занимљивост да је Срђан Соколовић пре приступања "модерно-хуманој левици" помало лутао: трагајући за сопственим идеолошким идентитетом не само да је био ожењен кћерком зајечарског адвоката и некадашњег потпредседника отаџбинске управе СРС, **Станоја Ђорђевића-Мизе**, већ је и сам потписао приступницу Радикалијој странци. Но, беше то у време љубави социјалиста и радикала па би се и тај, данас компромитујући податак, могао сматрати опроштеним гресима темпераментне младости.

Уосталом, Срђан Соколовић у тренутном партијском окружењу може сасвим удобно да се осећа: председник зајечарске подружнице ЈУЛ **Зоран Радисављевић** нема ништа мање импозантну биографију - некада запажени "шездесетосмаш", бивши директор угоститељског предузећа "Србија", осуђиван због преваре... Сliku употпуњује и секретар ЈУЛ-а у Зајечару, жена потпредседника општине Зајечар **Славица Каменковић**, директорка већ годинама затвореног биоскопа и локални експерт за белу и црну магију...

Списак Соколовића на одговорним државним и партијским функцијама, пак, не завршава се са оцем и сином: **Зоранова кћерка Лидија** судија је у Општинском суду у Зајечару. **Кума Соколовића** заменик је општинског јавног тужиоца. Због тога Зајечарци и рангирају своје прве суграђане на следећи начин "тата хапси, кума тужи, сваја (бивша Срђанова жена, адвокат) брани, а кћерка суди".

Шта ли је у наставку овог низа поделе послова преостало сину Срђану?

Политика победила лексик у

Овакост у ирлу власт ће морати да трпи уколико се Сорос фонд ионовно реиструје. А да ће ја реистровати, јотово да се више не може сумњати. Сетимо се, јујословенска екија на челу са јувернером Аврамовићем, ових дана скрушено чека иред вратима ММФ-а.

Љ Ружица РАНИТОВИЋ - ЈОВИЋ

Било је одлучено да се Џорџу Соросу више не дозволи да на нас троши паре. После двогодишње кампање против Сорос фонда Југославије, која се час захуктавала, па онда јењавала (са Миленком Радићем испред Фонда за развој демократије, и, потом, др Драгутином Величковићем, ректором БУ, на истакнутим позицијама) да би 23. фебруара ове године Врховни суд Србије, коначно, Фонд укинуо. Нека ексцентрични амерички милијардер потроши 15 милиона долара (намењених за овогодишњи рад Фонда) на неком другом месту, уместо што "подрива нашу државу и народ". Да ли ће бити баш тако још се дефинитивно не зна, јер су госпођа Соња Лихт и господин Џорџ Сорос, 14. марта поднели Министарству за културу Србије захтев за регистрацију новог фонда. У законском року од месец дана министарство треба да оцени да ли је једна таква институција целисходна, или не. Којим критеријумима ће се при том оно користити, није познато, као ни то да ли ће се ту уважити многобројна писма еминентних институција и појединаца која овој регистрацији иду у прилог.

Наравно, при том би се могле имати на уму још неке чињенице: Џорџ Сорос дао је до сада помоћ Југославији од 31 милион долара, од чега је чак 70 посто ишло избеглицама и здравственој служби. У време егзодуса из Крајине, Сорос је одобрио додатних 15 милиона долара за помоћ деци избеглицама и домаћој деци, као и здравству, образовању и културном животу. Његов новац при том није имао боју, и где год да је стигао, приман је као кап воде у пустињи.

"Од научника па до деце са специјалним потребама, деце оштећеног вида, слуха, дакле, од једног до другог дијапазона друштвене сцене, покушали смо да помогнемо да људи живе што нормалније, у све ове четири године рата, и санкција, и хиперинфлације. Да ли је то разлог што се

овај Фонд гаси, ја зајста не знам", каже Соња Лихт, председница Сорос фонда Југославије, и додаје: "Очигледно да неки људи на власти сматрају да то више није потребно".

ЛЕКСИЧКИ А НЕ ПОЛИТИЧКИ РАЗЛОЗИ

Наравно, овој власти требају паре, а спремност да неко други решава, макар и део овде нагомиланих проблема, сигурно јој није одбојна. Уз све то, међутим, ишла је горка пилула - помоћ независним медијима, коју делатност Сорос фонда подразумева. А то се већ све теже подносило. Зато, је вагајући између помоћи избеглицама и здравству, која јој је ишла у прилог, и потпоре независних медија, што јој је боло очи, код власти у Србији, изгледа, превагнуло ово друго, па је некако у исто време када је Студио Б подржављен и "цивилизован", одлучила да стави катанак на Сорос фонд. Чак су и методи при том упо-

НЕЗАВИСНИ ОД СВИХ

"Оптуживали су нас да помажемо опозицију, а опозиција је била незадовољна, и говорила да ми то не чинимо. У сваком случају оно што је било наш став од почетка је: ми морамо да буде институција која ће помагати све оно што јача цивилно друштво у овој земљи, и све ове структуре од којих зависи могућност демократске, не само промене, него и развоја. Нећу да кажем да то не зависи од опозиције, како да је, без политичког плурализма, нема демократије. Али, управо смо желели да останемо независни од било које политике, да би нам се могли обратити и они који се баве здравственим просвећивањем, али и они који желе да публикују своје књиге, да раде истраживања, да организују округле столове, од проблема етничких односа, па надаље", каже Соња Лихт.

требљени врло слични: док су код Студија Б активирани неке недоумице око власничке трансформације, код Фонда је актуелизовано питање регистрације. А оно је већ извесно време припремљено стајало у замрзивачу: 26. маја 1995. године, после двомесечне хајке, Министарство за културу Србије поништило је регистрацију Сорос фонда Југославије (на захтев Савезне владе, као потписника уговора о оснивању фондације у СФРЈ), па се предмет са жалбом Фонда иналазио у Врховном суду Србије. Било је довољно само "одмрзнути" случај, што је и учињено: 10. фебруара суд је обелоданио пресуду о укидању Фонда.

Како мотивација од стране власти у Србији да се Сорос фонд укине, очигледно није недостајала, пронађен је и повод. По систему длаке у јајету, откривено је да, формално-правно гледано, регистрација Фонда од 28. октобра 1991. године у Министарству за културу - није регуларна. За што? Основан 27. јуна 1991. године на основу споразума између тадашњег СИБ-а и Фонда за отворено друштво Џорџа Сороса, Сорос фонд Југославије је, пошто је у међувремену дошло да распада земље, регистрован октобра исте године на захтев само једне потписнице уговора. Како СИБ тада није формално поднео захтев за оснивање, Министарство за културу је скоро четири године касније, донело решење о поништењу регистрације. У својој жалби Врховном суду, Сорос фонд је, тачку по тачку, побио тврдње тог решења, али се суд у својој пресуди образложио ма министарства и није много бавио. Истина, он прихвата решење министарства као валидно, али не улази у процедурална питања, која су у овом случају повређена, већ констатује да је основни разлог укидања регистрације то што је Џорџ Сорос потписао уговор, и затражио оснивање Фонда као правно (представник Фонда за отворено друштво), а не физичко лице.

Према тумачењу Закона о фондовима и задужбинама, наиме, као оснивачи и саоснивачи могу се појавити само физичка, али не и правна лица. У закону експлицитно то не стоји, каже Соња Лихт, а све што није забрањено законом, дозвољено је. Међутим, додаје она, очигледно да то не важи у свим ситуацијама, па ни у свим земљама. По пресуди Суда, основна је разлика између фонда и фондације, па фондацију може да оснује и правно лице, а фонд само - физичко. Како поменута разлика између фонда и фондације није разјашњена, Соња Лихт је на питање постављено на конференцији а за штампу, да ли су разлози за укидање Фонда политички, одговорила: "Нису, него лексички".

Наравно, пре свих, питање треба да буде: ако је и тачно све што ту стоји, да ли је једини излаз - затварање Фонда? Стручњаци које је Фонд консултовао навели су да би примена блажих правних лекова била далеко природнији пут. У конкретном случају, Врховни суд је могао да поништи решење Министарства културе о основа-

њу Сорос фонда, и врати му предмет ради отклањања поменутих неусаглашености.

Без жеље да даље полемишу са пресудом, и најрадикалнијим решењем коме се прибегло, Соња Лихт и Џорџ Сорос постигли су споразум за оснивање Фонда за отворено друштво, ради "остваривања хуманитарних и других друштвено корисних циљева, а нарочито ради унапређења делатности на подручју науке, културе, уметности, информисања (...), набавке и дистрибуције лекова, медицинске опреме и хране, пружања помоћи лицима избеглим из ратом угрожених подручја..." Поред захтева за оснивање Фонда, Министарству за културу приложен је и доказ о депозиту од сто хиљада марака на име оснивачког улога, уз додатну обавезу господина Сороса да обезбеди 20 милиона и 500 хиљада марака, за остваривање циљева Фонда у наредне две године. Папери за оснивање Фонда предати Министарству за културу, у потпуности су у складу са законом, остаје да се до 14. априла у министарству размисли о његовој целисходности. Као и о још понечем.

Јер, колико сутрадан, по укидању Фонда, САД су, како наводи представник за штампу Стејг Департамента Глин Дејвис, послале дипломатским каналима упозорење Слободану Милошевићу, да ће текућа политичка репресија у Србији против независних медија, хуманитарних организација и опозиционих партија итекако бити узимана у обзир приликом разговора са Западом о обнови сарадње са међународним институцијама, као што су Светска банка и Међународни монетарни фонд.

САМО ЗАХВАЛНОСТ

"Забрана Соросове фондације уследила је после кампање званичних медија, који су оптуживали ову организацију за шпијунирање, ширење антисрпске пропаганде, и подршку медијима и групама критичким према влади српског председника Слободана Милошевића", каже се тим поводом у извештају агенције АП (како преноси "Наша Борба"), и истиче да настрајем на Студио Б и Сорос фонд, српска власт настоји да очу избора онемогући кампању опозиционих партија и ускрати им

финансијску подршку.

Сличних напада на Сорос фондације било је и у другим земљама, каже Соња Лихт. Они су увек долазили или од крајње левице, или од крајње деснице, а никада од стране неке либералне или социјалдемократске странке и појединца. Када је у руској Думи постављено питање рада Фонда од стране дотичног министарства, поднет је извештај у коме је наглашено, каже

госпођа Лихт, да једино што им преостаје јесте да се захвале за све што је Сорос и Фонд, који је он основао, учинио за Русију. Средином марта светска штампа је обја-

вила вест да Џорџ Сорос даје нових сто милиона долара за повезивање свих образовних институција у Русији са Интернетом. То ће допринети, каже Соња Лихт, да млади руски научници остану у Русији, и развијају своју земљу, а не земље Блиског или Далеког истока.

Уколико Министарство за културу нађе да је његово оснивање целисходно, нови фонд Џорџа Сороса овде наставио би рад на већ развијеним програмима, међу којима је најновији - помоћ деци са специјалним потребама, а ове године и - помоћ Ромима, нарочито деци предшколског узраста.

"Ми смо свека године покушавали да нађемо оне просторе у којима је помоћ заиста неопходна, између осталог и да бисмо обратили пажњу на проблем и другим хуманитарним организацијама", каже госпођа Лихт, и наглашава да је Сорос фонд као организација изникла из овог тла, представља путоказ за оне који су долазили са стране, и обављали делатност користећи се њиховим искуством. Током јануара ове године она је успела да нађе неколико међународних организација, које су биле спремне да као партнери уђу у програм Сорос фонда посвећен деци. Приступ Сорос фонда од почетка је био отворена ка новим сферама, и то наглашава Соња Лихт, намеравају да чине и даље.

Од помоћи независним медијима, Фонд, такође, неће одустати. "И даље намеравамо да помажемо медије, као и ширење могућности комуникације, јер сматрамо да је то органски део пројекта "Отвореног друштва", као одлика плуралистичког, демократског друштва, каже она.

Ту кост у грлу власт ће, дакле, и даље имати, уколико се Фонд поново региструје. А да ће га регистровати, готово да се више не може сумњати. Не због "зрна рационалности" у овдашњој политичкој сфери, о коме говори Соња Лихт, него због оног "спољног зида" санкција којима су запретице САД у свом хитром реаговању на укидање Фонда. А сетимо се, југословенска екипа на челу са гувернером Аврамовићем, ових дана скрушено чека пред вратима ММФ-а.

О НАПЛАТИ ДЕЛТОНСКОГ МИРА

Поводом преузимања Студија Б и укидања Сорос фонда, Соња Лихт и Веран Матић, уредник Радија Б92, боравили су током прошле недеље, у Британији, Француској, Немачкој и Белгији, где су, као гости политичких трибина и владиних функционера, говорили о проблемима преживљавања независних медија и цивилног друштва, као и стању демократских снага у Србији и Југославији. На конференцији за штампу у Бриселу, како преноси Бета, Лихтова и Матић затражили су од европских влада да подрже све мировне напоре, "укључујући и оне Милошевићеве", али да "не дозволе да последица тога буде гушење демократских структура цивилног друштва и независних медија. Владини функционери у Лондону, Паризу и Франкфурту су им, како су гости из Југославије пренели новинарима, "одлучно обећали да ће помоћи демократске снаге у Србији и Црној Гори. Пошто их је примио у Бриселу, цивилни координатор за обнову Босне Карл Билт им је рекао да је "угрожен демократски развитак у Србији, који су, поред осталих, омогућавали и Студио Б и Сорос фонд. Соња Лихт рекла је да ништа није боља ситуација ни у Хрватској, и да су жестоки напади на Сорос упућивни и преко "муслиманског националистичког листа" "Љиљан". Матић је проценио да вођи режима у бившој Југославији, "сад желе да наплате Дејтонски мир, који су под присилом потписали, и да учврсте своје ауторитарне режиме". Директор Б 92 указао је на то да се "наспре на српске демократске структуре и иницијативе, дакле у Београду, а не дирају се, рецимо албански или мађарски медији, јер српски медији су најопаснији за режим и предизборни процес".

Гувернер и "луде краве"

Или: борба нејрестана између здравог разума и делимично покварених мозгова, а о мућковима да и не јоворимо

Никола БУРЗАН

Стање мојих личних и породичних финансија најбољи је доказ да се у економију не разумем. Али, што рекла моја покојна баба, ако не умем да снесем јаје, знам шта је мућак. И знам да јаје не може бити делимично покварено - или је јаје или мућак.

Све до недавно, међутим, појма нисам имао да постоје и "луде краве". Знао сам за "бесне псе", "луди народ", "луду кућу", "луду срећу", чак и за "луду Насту"... Али, за "луде краве" први пут чујем, што је још једна потврда да човек учи док је жив. Међутим, и даље ми није јасно: да ли од лудила болују само краве или постоје и "луди волови", "луда телад" и, уопште, сва остала рогата марва? Но, то сад и није важно.

Најважније је да у СР Југославији - ако је веровати Савезном секретаријату за информисање - није регистрован ни један случај оболела домаћих животиња од болести познате као "луде краве"... И одмах, сутрадан, друг Влајко Стојиљковић, познат као председник Привредне коморе Србије, пожурио је да обрадује гласаче своје партије како је то - што немамо "лудих крава" - наша велика економска шанса:

"Болест "лудих крава" и криза у снабдевању говеђим месом у свету заправо је шанса Србије да попуни дефицит ових производа, бар на европском тржишту, где смо некада били познати извозници..."

СРЦЕ И МОЗАК

Не разумем се, рекох, у економију, али знам да се српски народ (наглашавам: народ, а не власт!) никад није радовао туђој несрећи и на њој зарађивао. А наш (тј. њен) друг Влајко, ето, хита да на енглеској невољи с "лудим кравама" нешто ушћари. Ако су његови партијски другови могли на пшеници, зашто и он не би могао на "лудим кравама"! Али, забравља шта тај исти народ српски поручује: ко се туђем злу радује, нек се својем нада! Ако се, дакле, не разумем у економију, позната су ми (и придржавам их се) бар неке основне моралне норме. Друге, наравно, то не обавезује.

Кад би ово шићаријско резоновање (Њеног) друга Влајка и његових партијских истомишљеника, био бар наговештај да Србија и српска привреда (боље рећи власт, јер је привреда овде под влашћу - власти) окрећу

лист и крећу у истинско реформисање, трансформацију и приватизацију, зажурио бих на оба ока. Јер, кажу, тржиште је немилосрдно, то је, кажу, дунгла у којој владају закони јачега. А пошто се не разумем ни у тржиште, позваћу у помоћ добитника Нобелове награде за економију Пола Самјуелсона: "Тржиште је ефикасно, али оно нема ни мозак ни срце."

Отуда се намеће и питање: ако хоћемо истинско тржиште са свим консеквенцама које оно доноси, имамо ли (заправо: има ли овдашња власт) мозак за то? Срце, знам, имамо и то - јуначко срце! Али, одмах ми пада на памет упозорење из Књиге Проповедникове: "Срце је мудрому с десне стране, а лудому је с лијеве стране". (Претпостављам да Проповедник није мислио на овдашњу, тј. Њену левицу...)

Мозак је, ипак, важнији. И, он није као јаје: може да буде делимично покварен, а може, богами, и скроз наскроз, као - мућак. То је, колико сам разумео, случај са "лудим кравама". Сигуран сам, ипак, да у актуелној номенклатури постоји бар један здрав мозак (или разум, свеједно) - гувернер НБЈ др Драгослав Аврамовић. Ако ме питате зашто сам тако сигуран у здравље гувернеровог мозга, одговор је крајње једноставан и очигледан: кад је "деда Аврам", ономад, распалио и по влади и по министима, поименице помињући Контића, Зебића, Ковача, Ђоновића, режимска ТВ Бастиља, у свом тзв. Дневнику није му уделила ни секунду свог драгоценог времена, рекламирајући, успут, "страначке активности" - СПС-а и ЈУЛ-а. Ако то није поуздан доказ да је Аврамовићев мозак здрав, онда сам ја један обични "луди српски во".

МУЖЕЊЕ И ДОЈЕЊЕ

Зар о стању здравља гувернеровог мозга не сведоче и његови непрестани сукоби са другарицама и друговима са "левим срцем"? Другарице и другови беже од приватизације као ђаво од крста, а главни су им аргументи: не треба журити, процес је преурањен, сачекајмо другови

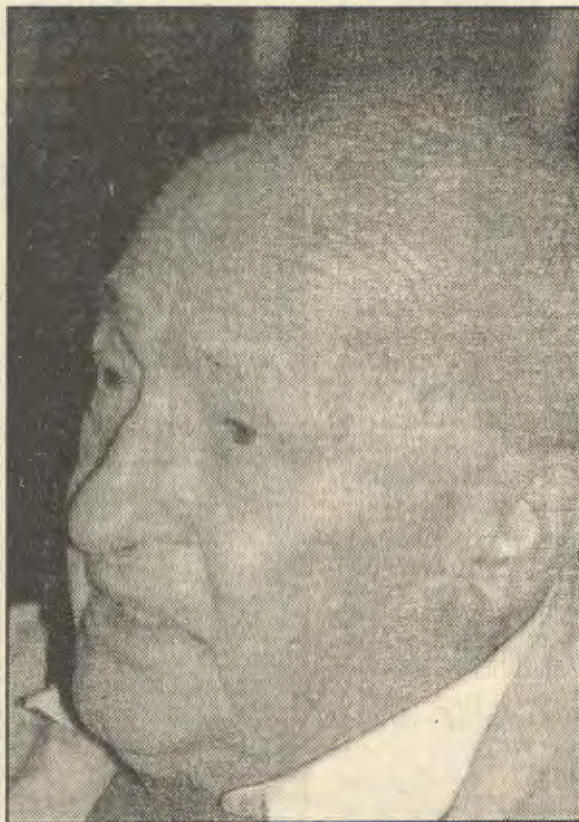
док сазру услови, зар нас нису опаметила искуства Источне Европе?! Стално им је Исток пред очима и у мозговима - од блиске им Кине до Украјине. Западу (тј. Европи) и европској цивилизацији окренули су леђа (тј. дупе)...

Гувернер Аврамовић, чак, после много разговора са компетентним људима Запада (а он је и једини који га врата може да отвори, док остали не могу да привире ни кроз кључаоницу!), сасвим јасно каже (за Би-Би-Си, јер је ТВ-Бастиља далек и мрзак здрав разум): "До приватизације мора доћи релативно брзо, то није питање година, већ месеци. Овде (у Лондону) јасно ми је речено оно што сам и претпостављао: да ће међународне институције инсистирати на приватизацији као апсолутно основном услову за развијање односа са Југославијом..."

И како вам, у том контексту, гордо звуче уверавања СПС-а и ЈУЛ-а да су они за отварање према свету, за сарадњу, за прогрес?! Они, међутим, хоће да музу западне "луде краве", а доје се источним идеологијама! Е, па што је много - много је! Ако су се тамо, на Западу, и појавиле "луде краве", свет на тим меридијанима ипак није (толико) луд, како мисле овдашњи "леваци".

Где су паре од извоза пшенице? - по ко зна који пут пита здрав разум делимично покварене мозгове. Одговора нема. Појела маца (или Вук магарца). Пролећна сетва каснија, чека нас гладна година - брину народне (сељачке) бриге они који су га (их) опљачкали! Министар Ивко Ђоновић хоће пошто-пото да нагера гувернера да штампа паре. Али, здрав разум се не да: "Које ја да дам паре? Ивко Ђоновићу лично? Уколико бих тако нешто учинио, страдао би динар, а са њим и све остало. Једном смо већ прошли кроз то и ја више никада нећу прећи тај мост..."

Код нас, тврде, нема "лудих крава". Волова, хвала богу, имамо доста. А има ли међу њима "лудих" - просудите сами. Ја се не разумем ни у сточарство, ни у ветерину (медицину?)...

Повратак отписаних

То је тај брутални стил политике овог режима: Аврамовић се пошаље у Париз на преговоре са ММФ-ом који доиста живот значе, а одавде му се "јача позиција" тако што савезна Влада даје саопштење да гувернер лаже

Радивој ЦВЕТИЋАНИН

На пријему који су прошле недеље приредили Грци поводом националног празника нашао се, како се то каже, цео Београд. Није било само највећег пријатеља грчког народа из ове средине. Истини за вољу, он и нема баш обичај да свраћа на слична места кад фешту не прави, рецимо, његова странка, или ЈУЛ, али било је више него упадљиво да није било ни његових људи. Онај који је Грцима предлагао уједињење, сад им је послао на славу као свог највишег репрезента Милутиновићевог заменика. Толико је таксирао бајку о љубави два православна народа.

Да ли је између Београда и Атине "пукло" због кошарке, Македоније или нечег сасвим трећег, што ће бити најпре - то за ову причу није битно. За нас је овде важно само да једноставно утврдимо како се и на овоме сектору друштвеног живота ствари крећу унатрашке. Ништа више, али и ништа мање.

Кад се ствари тако крећу са (бившим) најбољим пријатељима, како тек овда са "вековним непријатељима"! Немци су, у лицу њиховог амбасадора, оптужени да шурују са србијанском опозицијом ради рушења режима. Али, ни ту није централно питање, за нас овде, опис самог спора. И ту је битно само то да уочимо једно ретроградно кретање: кад се, наиме, већ са извесним задовољством у овој средини почело заборављати на теорије завере поново се појавио дух ксенофобије. И није се он промолтио једино у примеру аматерских оптужби за шпијунско деловање на рачун немачког дипломате.

ПОСЛЕДЊА ВАЖНИЈА ОД ПРВЕ

Вратио се тај дух ксенофобије, презирања других, и мржње, у јавни говор. Чинило се да је раскид са "ратним друговима" у владајућој србијанској партији био одлучан, ако не и искрен. Сада се, међутим, један по један из широког ратног лобија (сем главштина) поново полако јавља оним својим варварским језиком о неправдама према Србима и Србији, и сличном. Они не само својим говором него и својом појавом подсећају на време припрема свега овог страшног што се догодило, али, опет је важно да овде региструјемо тек то да не изазивају језу у нама на своју руку.

Дат им је миг, за враћање класици ове политике. Оживљен је у исту сврху и Субиор, упрегнути су листови и телевизија, слуге режима. Стара добра времена. Једино недостаје Жика Мишовић који је у својим бившним новинама прочитао да је послат у пензију.

Оживљена је (ако је икад и напуштана) још једна брутална компонента тог класичног стила "загађивања политичке средине". Гувернер Аврамовић преговара са ММФ-ом у Паризу, а одавде му јачају преговарачку позицију тако што савезна Влада службено објављује да је гувернер у једној полемици са Кабинетом износио нетачности. Преведено, гувернер лаже. Зна се да без тих париских преговора никуд нисмо пристали, али шта се то тиче самољубиве власти. Нек кошта шта кошта, само нек је наша последња!

Колебања, спорост, некакво мудровање, једном речју гњаважа - то је стил који се практикује и у тзв. нормализацији односа на терену бивше Југославије. Нико жив не зна, на пример, шта се још чека, и шта су разлози одла-

гања дефинитивног уређења односа са Македонијом. Има се, напросто, утисак да се ужива у једном инфантилном тврђењу пазара, као да и ту, и другде на сличним местима, има времена на претек, толико да ствари могу да се развлаче унедоглед. Ако икоме, нама ваљда пре свих недостаје времена. Онај који одлучује, пак, сенри, све му је потаман. А зна се да је уз Македонију једнако битна, ако не и битнија, Европска Унија, која у овом случају узима своје потезе за потезе Београда. Па шта мари!

Дају се, онда, сигнали да ће се поново дати дозвола за рад Соросу, а потом се не губи у бесконачним отезањима. (Док се не донесе свилени гајтан, шта ли ?)

Или се обећа, на највишем месту, отварање канцеларије Хашког трибунала у Београду, па се затим недељама "траже просторије". То је просто једна болесна страст замајавања, на коју су, као на неку тобож промишљену политику, поносни њени протагонисти: На крају опет ураде све онако како морају, али, ето, бар, као веле, да неком напакосте. Лагање самог себе, шта би друго било.

НАПРЕД САМО НА ТЕЛЕВИЗИЈИ

Парадигма за овакве ситуације је савезни парламент. Божовић јесте својеглав, али он ипак не одлучује да не отвори скупштинске дворане месецима. Да апсурд доиста буде огроман, владајуће странке и њихови босови не игноришу само захтеве опозиције - на неки начин је то и природно - него ни сопствене науме неће да остварују. Била је онолика вика око тога да ће се, рецимо, закон о амнестији ставити у први ред важности, и да ће се о њему решавати већ током фебруара. Да се подсетимо, није реч о оној старој иницијативи опозиције, реч је о иницијативи власти. Крај је марта, а нико заседање - не закон - ни не спомиње. Не мислимо, разуме се, да је тај закон најважнији кад га овако издвојено спомињемо. Има у Божовићевој фијоци и других законских предлога, а има и много тога што ни у ту опскурну канцеларију није стигло, а што би се морало тицати огромног подручја привредних и друштвених реформи. Тек се ту не мрда, нити се власт чини живом.

Све стоји, само се људи некуд крећу. Овако је нашу свакодневицу, друштвени живот и економију коју производи овај режим, видео један наш млађи писац. Немогуће је, ваљда, ову слику разумети другачије него као слику о лажном динамизму. Отприлике је то - то: хибернација, стајање у месту, или, пак, кретање уназад. Кретања (унапред) има само на телевизији и видео бимовима. Соцреализам смењен је соцнадреализмом.

Дејтон је, зато, био велика обмана о могућностима прилагођавања и трансформације ове власти. Њен капацитет за промене је, очито, био и остао закржљао, и мали. Прекрет на мировну опцију није био безначајан, али је он и лабудова песма данашње владајуће србијанске политике. Приметили су то не само опоненти ове политике. Чак је и Душан Михајловић недавно казао како се социјалисти баве собом уместо државом и народом. А кад то каже савезник, шта ми тек да кажемо?

Хиљаде самоубица

Овдашња водећа, а владајућем режиму наклоњена штампа, ослањајући се, наводно на зајребачки тисак, објавила је крајем марта да у Хрватској војсци данас има више од 200 генерала који су до епогета стили ратном иречицом, што ће рећи без школских квалификација, и то да су углавном рејтуговани из редова "добровољаца"!

Сте СКАВИЦА

Ако није за Гинисове књиге, податак је достојан Риплија! Занемаре ли се други извори регрутовања генерала Хрватске војске (припадници бивше ЈНА и Територијалне одбране, школовање у војном училишту "Петар Зрински" у извезби приватних америчких фирми, о чему смо већ писали) и претпостави ли се да сваки генерал стоји на челу барем пука, односно пуковније (при чему "густину" генералског кадра тешко да би прихватиле и земље екстремног милитаризма, а финансијски једва да би издржали и богати Арапски емирати) - Хрватска војска би имала око 200.000 оружника, по чему би била најјача у региону. Фактичко бројно стање, међутим, тачно је упола мање, а према војном програму Дејтоноског споразума, Хрватска војска треба да се смањи на границу између 50.000 и 60.000 војника и официра.

Хиперпродукцијом генерала на дивљи начин хтела се поткрепити већ неколико месеци актуелна теза о томе како се из Хрватске војске све чешће и све жешће потискују не само генерали који су некад били у војсци бивше савезне државе, него и сав командни кадар којему је родно место негдашња ЈНА. Али, ако је податак о 200 генерала претеран, као што и јесте, то ни пошто не значи да хрватска војна панорама није осветљена и тамним тоновима. И то све упркос ретушу, односно све учесталијим изјавама врховника **Фрање Туђмана** о томе како је Хрватска војска ем храбра и професионална, ем "борбено дјелатна", као и о томе како је "Хрватска изашла као побједник у рату на Балкану који је завршен Дејтоносним споразумом."

Тачно је да на хрватској војно-политичкој сцени постоје становита противречја и између кадра који потиче из бивше ЈНА и осталог "часничког састава". При том, у вербалним дуелима први потезу част и своју војну наобразбу као најјача оружја, а други им узвраћају идеолошком етикетом - како је то школовање никакво, тј. "југо-армијско", што по њима не само да је ознака, већ и сасвим довољан контрааргумент, штавише аксиом. Све те најчешће закулне расправе као и коментари у медијима, готово се обавезно поткрепују скорашњим пензионисањем двојице адмирала Хрватске ратне морнарице (припадници бивше ЈРМ) **Свете Летице** и **Божидара Грубишића** и генерала **Автуна Туса**, који је и овдашњој јавности познат као негдашњи командант РВ и ПВО, а за којег војни коментатор водећег београдског дневног листа држи да се "на спектакуларан начин определио за Туђмана".

Умировљењу **Автуна Туса**, за разлику од

двојице адмирала, посвећује се већа медијска и другачија пажња. Не само због тога што је отишао са места војног саветника у Уреду председника Републике ("најбољег савјетника којег је Туђман могао имати"), него и зато што слови за умног човека и веома доброг стручњака, чија се пројекција Хрватске професионалне војске, дата јавности између "Бљеска" и "Олује", у неким елементима сасвим уклопила у дејтоноске лимите. (На пример, мобилни, професионални део ХВ требало би у миру да има око 30.000 људи плус око 25.000 војних обвезника, колико је иначе годишњи регрутни контингент Хрватске).

РАТНИЦИ БЕЗ КРУХА

Па ипак, неће бити да је основни разлог пензионисању поменутих (и других) високих официра ХВ на линији њихове припадности бившој савезној војсци. Уосталом, и председник **Фрањо Туђман** је носио мундир генерала "југовојске", а **Свету Летицу** је на месту команданта заменио **Вид Стишетић**, адмирал који је такође стасао у академијама бивше ЈНА. По индикаторима којима располажемо, раскол је настао између високих (сада већ умировљених) часника Хрватске војске и министра одбране Хрватске **Гојка Шушка**, и то на магистралној траси војне доктрине.

Тус, **Летица** и **Грубишић** (нарочито **Тус**), на име, нису прихватили тенденцију да се војска уплиће у политику (као што се, нарочито путем своје Политичке управе и уплиће); супростављали су се томе да војска буде оружана сила Министарства војног и владајуће партије; залагали су се да војска буде под контролом Сабора; противили су се неким амбицијама да ХВО израсте у некаквог регионалног жандарма, као што су упозоравали и на њену могућу унутрашњу (зло)употребу.

Председник **Туђман** се, дакле, приклонио царству свог најјачег министра. Али, добри познаваоци хрватских (не)прилика тврде да то није израз љубави и поверења спрам **Гојка Шушка**, већ да се иза јавне сцене председник и министар налазе у пат-позицији, држећи се (један другог) чврсто за вратове.

Друго велико осветљење на хрватској војној разгледници јесу социјални проблеми демобилисаних ратника (о чему је такође већ било речи на овом месту). Све до "Бљеска" први генерал ХВ **Јанко Бобетко** изнео је пред Заступничким домом Сабора (28. марта ове године) податак о томе да је 1. јануара 1996. године из Хрватске војске демобилисано 33.400 војника, од којих је већина и данас без посла, а да њих

више од 20.000 живи о "танкој кори круха" социјалне помоћи.

Поводом тих и других тугаљивих чињеница у односу на демобилисане војнике, председник хрватске Владе **Златко Матешић** изјавио је (након дводневног заседања Главног одбора ХДЗ, концем фебруара) и ово: "Чим је председник у свом говору рекао да треба обратити пажњу на проблеме збрињавања и укључивања бранитеља у нормалан живот, ми смо кренули." Изјава је била изложена жестокој критици, нарочито у оно мало независних медија у Хрватској. Ништа без председника! А по Јелачић-плацу у Загребу и на сплитској Риви ваљале су се речи (да-како, у ироничном контексту!) једног од првобораца хрватске антибирокуратске револуције, како је народ без свога вође као говно на киши.

КОМПРОМИТОВАНИ ВЕТЕРИНАР

Вођа, опет, није им обећао макар шта, него "кључна мјеста у управама подужећа и радничким структурама", јер зна да ће се тако њима лакше манипулисати. А друго, њихово незадовољство може да буде опасно по власт, и то не само што многи од њих нису разоружани иако су демобилисани.

Добро, не могу сви бити такве и толике среће, па све и да свесно пристану да буду инструментализовани. У том случају прича има трагичан наставак што га је ту пре неки дан саопштио генерал **Ђуро Дечак**: он је рекао да је само током 1994. године 960 демобилисаних војника Хрватске војске извршило самоубиство! **Шушкови** министарство је брже-боље демантовало генералову изјаву, али је деманти остао јалов пред сведочењима војди из "базе" који су стали на **Дечакову** страну.

Ова војна разгледница има своју тамну позадину: привреда Хрватске спала је на ниске гране; сваког месеца око 5.000 радника остаје без посла; животни стандард најсиромашнијих слојева становништва одавно је пао испод егзистенцијалног минимума. Власт једва успева да сузбије социјалне немуре ширих размера. А поврх свега, председник **Туђман** се нашао пред још једном невољом: Американци су напрасно одлучили да завире у унутрашњост толико хваљене "младе хрватске демократије". И нека му је Бог на помоћ!

Не зна се да ли **Фрањо Туђман** жали или се, можда, радује чињеници да је његов министар одбране по свему судећи тешко болестан. Једино се за сада зна да је уместо "компромитираног ветеринара" **Јосипа Јураса**, за заменика министра **Гојка Шушка** именовано генерала, иначе конструктора противоклопних ракета, **Крешимира Ђосића**.

Пиши пропало

*Избори у БиХ ће, њо свему
судећи, бити обична фарса.
Све док их надгледају
локални идеолошки
снајперисти.*

Ејуб ШТИТКОВАЦ

Да је СДА имала политичке визионаре, историјску визију будућности БиХ, ишла би у коалицију са грађанским патриотским снагама. Лако је сада бити паметан. Можда је већ првих мјесеци коалицијске власти било прилика да се припријети раскидом коалиције и расписивањем ванредних избора, па тако и поступи. Јер, било је јасно да су два партнера на власт дошла да би уништили државу (БиХ, прим. Е.Ш), СДС сасвим отворено, ХДЗ мање-више прикривено.

Ово су ријечи књижевника **Абдулаха Сидрана**, чије је перо помогло редитељу **Емиру Кустурици** да постане оно што јесте. **Сидран** има морално право да прави анализе "шта би било да је било", јер је цијело вријеме рата био у Сарајеву, махао раји која се разбежала по бијелом свијету. **Сидран** у једном интервјуу, од прије три године, тврди да је рат у БиХ практично почео када су три националне странке дошле на власт. Наравно, оне се не могу стављати у исти кош; док је СДС имала иза себе гомилу оружја бивше испрофанисане ЈНА, ХДЗ је имала иза себе Хрватску, док је СДА остала само Босна таква каква јесте - погодна за черечење и лијечење комплекса званог "каплар Јанша", а свако ко је иоле пратио збивања у бившој Југославији зна добро шта тај комплекс значи.

Од **Сидранове** изјаве све је остало на мјесту и актуелно изумијајући реченицу "Лако је сада бити паметан." Мада су ове ријечи изговорене другим поводом, око њих се све врти пред већ помпезно најављиване изборе у БиХ. Наиме, ако су националне странке побједиле у вријеме типичне националне суфорије дозиране

свим и свачим - од примитивизма до лажне академске ширине - да ли ће те исте странке побједити и на предстојећим изборима без обзира што ће се форсирати грађанска опција од стране њихових организатора, Европске уније и Организације за европску безбједност (ОЕБС). Европа, чини се, још увијек и не наслуђује шта се догодило у људима током овог рата и да још нико није успио у потпуности да се пресабере и да спозна ко је крив за његову несрећу. Без тога се Босанац, као појединац, без обзира на националну припадност, не може потпуно освијестити. Другим ријечима, без тог разјашњења он не може бити рационалан.

ГЛАСАЊЕ МИЛОМ ИЛИ СИЛОМ

Избори ће се одржати у БиХ милом или силом. Преживјели грађани ће гласати, опет, милом или силом. Све зависи до тога у ком дијелу Босне ће бити. Заправо, одређење једног Босанца зависиће у првом реду од тога колико ће идеолошки снајпериста бити далеко од њега.

Европа инсистира на томе да свако гласа у мјесту гдје је боравио за вријеме пописа 1991, док српски политичари са Пала протежирају идеју да свако гласа та-

мо гдје се сада налази или гдје ће се за вријеме избора налазити. То надмудривање све више личи на игру мачке и миша у цртаним филмовима у којима ни бахати мачак ни виспрени миш немају шанси да остваре оно што хоће. И теоријски је тешко замисливо да се сви Босанци бар привремено врате у своја родна мјеста и стална станишта, да гласају и да се опет раселе како је то зацртано не мировним већ ратним плановима.

Избори у БиХ ће бити највећа фарса уколико се не остваре бар минимални услови да се људи изјасне онако како мисле да ће то бити најбоље за њихову будућност. А што се тиче будућности, ову именицу најбоље је објаснио један Босанац рекавши да нико у Босни не може да рачуна на ту будућност: "Ратни профитери све више увиђају да ни профитерство није тако сигурно како је изгледало на почетку рата, тако да ми сиротиња можемо најмање да изгубимо јер смо и овако

све изгубили..."

Како ће и за кога гласати човјек са оваквим искуством и сазнањем? Сигурно је једно: тешко ће се одлучити, поготово у мањој средини, да гласа за кандидата грађанске оријентације уколико припада другом народу. То су неке реалности које се у доказивању спољних фактора да су способни да организују изборе обавезно негдје губе.

ИЗБОРИ КАО ОПРАВДАЊЕ ДНЕВНИЦА

Оно што најтеже пада Босанцима и Херцеговцима јесте чињеница да њихову републику цио свијет комада, а говори нешто касвим треће. Та лицемјерност, која је била присутна током цијелог рата, као, уосталом, и на другим ратиштима, однијела је исувише живота да би се и даље могла тек тако бацати прашина у очи. Све говори да је и свијету стало да се ситуација у БиХ примири како би се избјегли конфликти ширих размјера, а да се истовремено ради на стварању три државице које ће бити свака за себе, а само ће их формално обједињавати унија. Свијет је заборавио да је до прије неколико година

постојало Председништво СФРЈ и добро је знано како је на крају функционисало. Формирати тако председништво у БиХ можда је мање опасно, јер се сада већ зна колико је ко коме пријатељ, односно непријатељ, па ће бити мање заваривања.

У сваком случају, избори у БиХ ће се одржати и ништа неће промијенити, ни у свијести људи ни на терену. Свако ће остати иза своје бусије и тешко би било очекивати да сад људи напрасно почну да се воле ако су се више од четири године убијали и уништавали. Овдје није ријеч само о односима Срба и Муслимана, него и Муслимана и Хрвата и

"осталих".

Чини се да овако замишљени избори више оправдавају дневнице европских помиритеља него што нешто фактички значе. Било које руководство може запријетити припадницима свог народа да се понаша онако како то "захтијевају национални интереси" и свако понашање мимо тога значило би за то руководство издају. Шта значи та квалификација није потребно објашњавати.

Умјесто избора, који ће више потврдити национални попис становништва, било би много ефикасније да заинтересоване земље и фирме из Европе улажу у врло одређене програме обнове и развоја БиХ. Једино око тог програма и новца могу се окупити сви, без обзира на страначку, вјерску и националну припадност. Све остало је игра ратних профитера. Чак и идући избори.

**ДР ВЛАТКО ПЕТРИЋ,
ПРЕДСЕДНИК СПО ЗА НОВИ ЗЕЛАНД**

Сан о бољој отаџбини

Доктор Влатко Петрић, лекар из Вршца, био је посланик Српској покрета обнове у Скупштини Србије од 1992. до децембра 1994. године. Сада живи у Окленду, на Новом Зеланду. Остао је и даље веран Српском покрету обнове - тренутно је председник Странке за Нови Зеланд.

**Ралован КАЛАБИЋ
Александар ЧОТРИЋ**

Господине Петрићу, због чега сте поднели оставку на место посланика у републичкој Скупштини, решили да се исељите из Србије и одете на Нови Зеланд?

Исељење на Нови Зеланд мотивисано је жељом да се придружим члановима најуже породице који су се неколико месеци пре мене одселили из Србије. Међутим, иако се мој боравак на Новом Зеланду одужио на скоро годину и по дана, себе још увек не доживљавам као исељеника. Покушају да убудуће живим и овде, али и у нашој земљи. Потпуно одвајање, било од породице, било од отаџбине, за мене је незамисливо.

Како је организовања српска заједница на Новом Зеланду?

Српска заједница на Новом Зеланду још увек је у оснивању. Пре свих ових несрећа које су задесиле српски народ, број Срба је био мали. У последње две-три године тај број је нагло повећан, тако да у Окленду, где ја живим, има између три и четири хиљаде Срба.

Жеља за организовањем у српску заједницу код наших исељеника није у првом плану. Потребно је да се прво изборе за запослење и обезбеде услове за бољи живот. Сви исељеници, одмах по доласку добијају помоћ која се додељује незапосленима. То се често отегне на период дужи од годину дана. Та помоћ је довољна да се плате закупнина за стан, храна и бензин. Само толико и ништа више.

Затим се наши исељеници полагају укључују у рад организације која окупује Србе - званични назив друштва је још увек Југословенски космополитски клуб (?). Број чланова друштва се повшава и тиме се стварају услови за веће активности. Последње значајније окупљање Срба било је за Светог Саву. Свечана академија је одржана у просторијама Друштва, а у присуству епископа за Аустралију, Нови Зеланд и Јужну Африку, господина Луке и два овдашња свештеника, оца Душана и оца Петра. У току је прикупљање средстава за подизање српске цркве у Окленду. Такође, ради се и на оснивању Црквене општине.

СВЕ ПОСТОЈИ ЗА УДОБАН ЖИВОТ

Ви сте председник Иницијативног одбора Српског покрета обнове за Нови Зеланд. Колико присталица има СПО у Вашој новој средини?

Међу нашим исељеницима постоји велики број чланова и присталица СПО. Овде има бивших председника и чланова општинских одбора СПО, али и ватрених присталица који

раније нису били чланови наше Странке. Иницијативни одбор СПО за Нови Зеланд ради на њиховом статутарном организовању. Мислим да ће одбор СПО, поред Друштва Срба и Црквене општине, бити веома значајан за окупљање и организовање исељеника Срба.

Реците нам нешто о Новом Зеланду, тој далекој и, за многе у Србији, непознатој земљи.

Нови Зеланд је веома лепа острвска земља у којој живе вредни, љубазни и срећни људи. Много простора би одузело ако бих почео да описујем природне лепоте ове земље, бујну вегетацију, благу климу, морске плаже, језера, паркове, спортска игралишта за децу и одрасле, забавишта, школе и још много тога. Човек не може а да не осећа захвалност Новозеланђанима што су нас примили у своју лепу земљу, без устезања и гледања попреко. Понекад ми се чини да је нас досељеника више него домаћих. По бројности, предњаче досељеници из Азије. Имиграциона политика Новог Зеланда мења се у правцу поопштравања услова за усељавање.

По броју становника, Нови Зеланд је мала земља и има око три милиона и шест стотина хиљада становника. Истовремено, то је веома пространа земља коју чине два острва, Северно и Јужно, која су дугачка по хиљаду километара. Главни град је Велингтон, а Окленд (у коме живи једна четвртина укупног становништва), највећи је град. Животни стандард је висок, али није на нивоу земаља Западне Европе. Чини ми се да сви становници имају готово све што им је потребно за удобан живот, а да истовремено број оних којима претиче није велики.

Својом вредношћом и штедљивошћу, а захваљујући развијеној пољопривреди (на Новом Зеланду има 60 милиона оваца и 12 милиона

крава), рибарству и прерађивачкој индустрији, Новозеланђани су створили услове да сваке године приме и збрину 25 хиљада досељеника.

ПОСЛЕ ЛЕКАРА - ПЧЕЛАР

Можете ли да упоредите политичку сцену Србије и Новог Зеланда? Били сте посланик у Скупштини Србије, па Вас молимо да нам опишете парламентарни живот Новог Зеланда!

Политичка сцена Србије и Новог Зеланда тешко могу да се упоређују. Прво што сам запазио када сам дошао овде јесте да је политичка сцена, за разлику од наше, једва приметна. Мислим да су срећни људи који живе у земљи у којој их политичари на власти не кљуцају свакодневно у мозак, са страница штампе или са ТВ-екрана.

На четири ТВ-програма има веома мало вести из политике. Али, када се пред камерама појави премијер, или представник владе, одмах затим, на истом програму и у истом трајању, појављују се представници опозиције са својим ставовима. Лидери парламентарних опозиционих странака су плаћени тек нешто мање од премијера који има плату од 180.000 долара годишње. Истини за вољу, тренер државне рагби репрезентације има већу плату и она износи око 220.000 долара годишње.

Формално, највиша власт у овој земљи је генерални гувернер, са мандатом од седам година, кога поставља краљица Велике Британије, а на предлог овдашњег премијера. Тренутно ту дужност обавља госпођа Кет Тизард. Иако гувернер има право да распусти Парламент, то се у историји Новог Зеланда још није догодило. Стварна власт је у рукама Парламента и Владе. Ова година је изборна за чланове Парламента. Посланици се бирају на три године. До сада је важио већински изборни систем, али изгледа да ће се прећи на пропорционални. Посланици веома уважавају своје бираче, често им пишу на кућу и проверавају своје ставове. И ја сам добио једно такво писмо. Посланици стоје бирачима на располагању и за усмене контакте и сусрете.

Чиме се сада бавите? Лекарском струком, или неким другим послом?

Без полагања обимних и строгих испита, наше лекарске дипломе овде се не признају. Поодмакле године живота, а помало и умор не дозвољавају ми да се упустим у стицање овдашње квалификације. Тренутно се доста успешно бавим пчеларством. Имам пчелињак, а Нови Зеланд, са својом климом и вегетацијом, веома је погодан за успешно пчеларење. Пре неколико месеци добио сам помоћ новозеландског сервиса за запошљавање. Отпочео сам мали бизнис пошто је прихваћен мој бизнис-план заснован на пчеларству.

Да ли имате неку поруку за sunarodnike у Отаџбини?

Сви ми исељеници овде веома смо тужни и није нам лако у туђини. Отргнути смо од својих корена и бачени на крај света. Бадава и стандард и комфор, и све лепоте ове земље, када ништа нема прави укус и све се доживљава као у сну, а не као на јави. Бар да је овај Нови Зеланд близу Србије, па да људи могу, макар једном годишње, да дођу у посету својој земљи и својој родбини. Зато бих замолио све пријатеље, сву српску браћу и сестре и све људе у Србији, како због њих тамо, тако и због нас овде, да се прену и да се тргну, да скупе снагу и храброст и да се изборе за промене, како би се стало злу на пут. Желимо да се вратимо у отаџбину!

Култура дијалога

Од славне независне телевизије до неславног њиштања: "Када њустите воду да ли оде тешко или лако"

Сандра ПЕТРУШИЋ

Тачно у подне, 29. марта, у амбијенту Скупштине града, Драгиша Ковачевић нам је са истим самозадовољним осмехом којим је у тренутку свог ступања на место в.д. директора Студија Б најавио промене набоље у Студију Б, овај пут потврдио да су оне остварене и да о томе сведочи њихов програм. "Као што и сами видите, великих промена нема. Успостављена је само култура дијалога", обавестио нас је Ковачевић, подсећајући још једном да је "човек спорта" кога политика не интересује.

Колико је одрживо да директор једне информативне куће буде само "човек спорта" проблем је који не би требало да мучи нас већ Скупштину града. Међутим, оно што је по нас битно је чињеница да Драгиша Ковачевић не само да се не интересује за политику већ не гледа ни сопствене емисије које емитују људи у чије име говори. Јер да гледа, не само да би приметио да у његовим информативним емисијама не гостују опозициони функционери, да у његовим вестима нема ни један тонски запис онога што је изречено на конференцијама за новинаре, да су ДС и ДСС преко ноћи престале да постоје, да се остале опозиционе странке вероватно не баве само бенигним саопштењима које периодично емитује, да је неко случајно заборавио да емитује како је отпочела бесомучна хајка на Вука Драшковића и СПО...већ би приметио да је управо та "култура дијалога" на којој тако инсистира најтањи део његовог програма. И то не само због тога што се информативни програм Студија Б по први пут од када постоји појавио у функцији тела које арбитра, тако да су се одомаћиле изјаве попут ове: "Уређивачки тим Студија Б оцењује да у ДС постоје две струје" (да ли је уређивачки тим постао странка или нека слична организација?) већ и због тога што у много бенигнијим емисијама страда управо та "култура дијалога".

Тако смо у емисији "Живе слике Београда" имали прилику да чујемо до сада незапамћен дијалог; У насељу "Партизан" познатом по нерегулисаној питању канализације новинар је зауставио неколико девојака и упитао: "Када повучете воду у клозету да ли оде тешко или лако?" У сваком случају неспојиво са "програмом који одговара културној и урбаној средини

Београда" како је своје деловање в.д. директор окарактерисао.

ИЗ КУЋЕ, ОКО КУЋЕ, ВАН КУЋЕ

Разлог за самохваљење Драгише Ковачевића био је догађај који је Студио Б узалуд данима покушавао да прикаже као медијски битан - наименовање новог главног и одговорног уредника. Лансиране су приче да је Александар Тирјашкић био на разговору са Човићем и понудио се за то место, да је Богдан Тирјашкић у оптицају, да је Ђоко Вјештица одбио понуду, да ће доћи Горан Опачић из Тањуга (или бар да ће добити утешну награду уредника информативне редакције), калкулисало се и нагађало, али објективно никога готово да није ни интересовало. Онога тренутка када је Милорад Рогановић изашао из Студија Б, та станица је не само по својој садржини већ и по интересовању других престала да постоји.

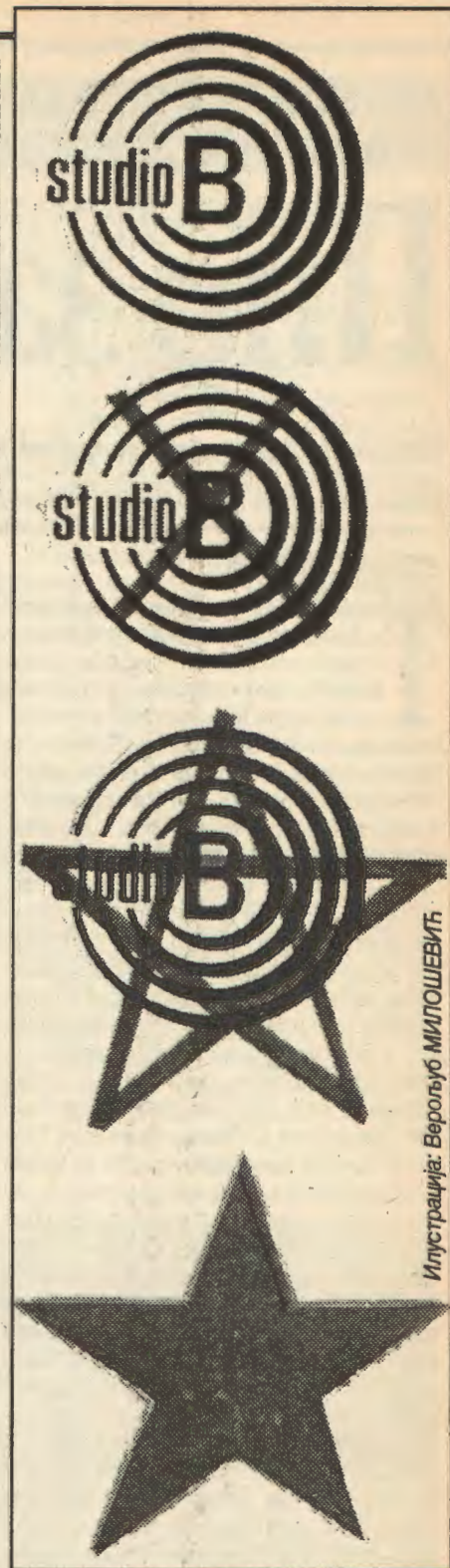
Зато је вест да је на челно место ове куће дошао Зоран Предић, проверени кадар из ТВ Политика (из времена када су ову телевизију чували тенкови) јавност оставила потпуно равнодушном.

Ово што је интересантно поменути је начин на који је Ковачевић извршио ово наименовање: прво је саопштио како нико из Куће није хтео да се прихвати дотичног посла, мада је он желео да то буде баш човек из Куће, а онда је рекао како је изабрао јединог човека који има реноме да прихвати ту дужност. Није га питао, једноставно га је изабрао. Можда је то могуће у СПС водама у којима Ковачевић тренутно врло успешно плива, али је чак и ту готово немогуће објаснити да једна кућа из које није отишао нико (како тврди нови в.д. уредник) и у којој је после насилног уласка социјалиста ситуација у много чему побољшана (станица је спасена од изумирања, тврди Ковачевић) не постоји нико ко би се прихватио ласкавог водећег положаја. Можда зато што док Зоран Предић из Скупштине града шаље поруку како је "добрио од својих послодаваца уверење да ће ова кућа бити независна у професионалном и економском смислу", по њима неокрњена екипа новинара Студија Б извештава са конференције за штампу представника УНЕСКО заборавивши да помене како је разлог њихове посете управо било стање у медијима и како су дошли да би се zaloжили и помогли стварање једне нове, збиља независне телевизијске станице.

ПОД СПЕЦИЈАЛНИМ ПАТРОНАТОМ

А да би конференција за штампу која је требало да нас увери да је овај Студио Б старији и бољи од претходног добила из тежине, огласио се и председник управног одбора Љуба Милић поновивши да их не интересује ништа изuzeв културе дијалога и обавештени народ да из станице нико није отишао зато што је добио отказ. Оно што је заборавио да нам каже је то да је у Студију Б основана специјална комисија која врши надзор над онима који су на боловању, која та боловања контролише и проверава, да се људи зову на информативне разговоре и саслушања и да су плате неких преполовљене без икаквог ваљаног образложења, па је бивши директор и главни и одговорни уредник спао на 150 динара.

Ако томе додамо и већ постојеће спискове подобних и неподобних, трансфер сумњивих новинара из информативне у документарну редакцију, онда слика о Студију Б постаје јаснија, мада је онима који имају нерава да гледају

програм била већ сасвим јасна и то још онога тренутка када је после целовечерње емисије у којој је гост био градоначелник Небојша Човић, дежурна екипа сутрадан ујутру извршила директан пренос из његове канцеларије у трајању од 45 минута. Није писао: незнамљени термин.

А када смо већ код Човића можда би било интересантно поменути још нешто - управо се он огласио на причу Весне Војводић да ће Студио Б проширити гледаност и добити нови респетитор питањем: "Кога у унутрашњости интересују комуналне вести из Београда". Право питање би требало да гласи: кога и у Београду интересују превасходно комуналне вести?

Пир за мир

*Раскол у Грађанском савезу Србије привремено је саниран.
Није био очекиван иа је зато очекиван са необичном иажњом.*

Сандра ПЕТРУШИЋ

Тешко да би која опозициона странка могла да се похвали чињеницом да су о њеној Скупштини медији, и државни и независни, донели тако исцрпан извештај као што је то учињено поводом недавно одржане Скупштине Грађанског савеза Србије. Још чудније је што ниједан медиј не само да није пренео поздравне говоре лидера других опозиционих странака, већ није ни наговестио ко су били гости свечаног дела седнице. Једноставно, све је изгубило значај у поређењу са интересовањем које је изазвао коначни чеони судар две струје (ако је термин струја адекватан). И мада је исход сада већ велики познат, ипак остаје нејасно зашто је сукоб у једној малој странци изазвао толико интересовање, као и то да ли су они "играчи" које смо видели на делу били баш они који су и зблиља водили игру. Таква сумња се једноставно намеће из чињенице да раскол који се већ месецима провлачи кроз нашу јавност нису потенцирали и нису тумачили само директни учесници у њему, већ су се активно укључивале и неке институције које би требало да буду независне, неки медији и неки политичари који не припадају ГСС. Најчешће прозиван и најчешће оптуживан био је Вук Драшковић, кога је Кораћева струја оптужила да се директно меша у односе у странци и да је недопустиво то што је коалицију са ГСС условио местом Весне Пешић на челу странке. Међутим, са друге стране, Београдски круг, ВИН, па чак и "Наша борба" тешко да су успевали да сакрију своју наклоност према Жарку Кораћу.

ЛЕГИТИМИТЕТ ПО ПОТРЕБИ

Све у свему, уочи Скупштине велики део јавне политичке сцене је лично на кладионицу, а сама сала Интерконтинентала на заврелу пећницу. Поздравне речи потпредседника ДСС Владете Јанковића ("Ми сматрамо да је постојање вашег савеза драгоценост за политички живот наше земље, не само зато што за идеје које заступате има толико простора већ и зато што својим наступом, и нарочито доследношћу, пружате неку врсту неопходног коректива у општем одсуству мерила и до-

брог тона") нису успеле да продру до једног дела сале. Једноставно, Кораћева група није била спремна да и овога пута демонстрира "добар тон" и то је јасно показала већ на свечаном делу седнице када је један од припадника подмлатка ГСС упао у уводну реч Весне Пешић добацујући са места. А тек што су Драшковић, Агоштов, Петровић, Мићуновић, Лабус и Јанковић окончали своје поздравне говоре, док је свечани део још био у току, што са места а што са говорнице, отпочео је напад на легитимитет Скупштине.

Показало се да то и није лоша тактика. Друго је питање колико је морална са обзиром да нико од припадника Кораћеве струје није нашао за сходно да присуствује седници Главног одбора на којој је припремана и заказана Скупштина. Једноставно, напад на легитимитет је условио да дође до гласања да ли је скупштина легитимна или не, а то прво гласање је било сасвим добар мерач коначног расположења. Од 260 делегата 194 није имало замерке на Скупштину, а самим тим вероватно ни на Весну Пешић. Жарко Кораћ и његове присталице су на тај начин могли да утврде тачан број гласова који им припада, показало се недовољан, а једини излаз за њих је био у томе да остану доследни својој идеји да је Скупштина "ипак нелегитимна и да гласови добијени на њој нису реални".

Међутим, пошто суд јавности често не игра велику улогу, и пошто је после обављеног посла обично свеједно да ли је процедура нарушена или не, побуњени део странке је одлучио да игра на још једну карту - бесомучно опструкцију. Сати и сати су били потребни да се утврди само дневни ред и да се одлучи да ли ће тачка 6 бити иза или испред тачке 7. Све то је имало смисла када се зна да је закуп сале био до 17 часова (питање је када би следећи пут могло да се дође до простора с обзиром да је и овај једва и у последњем тренутку обезбеђен) и када се зна да су многи делегати из унутрашњости били на страни Весне Пешић, а да су им последњи возови одлазили пре реалне могућности да се донесе одлука. Војин Димитријевић је то окарактерисао следећим речима: "Стратегија да се иде на опструкцију, да се о

статуу поводом сваког члана води расправа од једног сата је у очима већине делегата који ипак имају политички инстинкт изгледала да води томе да делегати из унутрашњости нагло напусте сале. Чак се дан раније претило у "Нашој Борби" да ће скупштина трајати два дана". Можда управо због тога делегати из унутрашњости нису напустили салу, закуп је продужен и свима је постало јасно да ће ново руководство странке бити изабрано баш тада. То сазнање је само још више повећало температуру, а оборило ниво разговора тако да је Саво Пилиповић, припадник Грађанског омладинског савеза (Кораћева струја) иронично предложио Весну Пешић за доживотног председника. На то је реаговао Небојша Попов: "Зашто овде трпимо овакву врсту насиља. Ако хоћете нову странку, направите је. Да ли је ово крај или има још? Не обраћам се вама за говорницом, већ онима са којима се договарате".

УЛОГА МАЂАРА

Није био крај. Опструкција је трајала тачно 8 сати и константно се вртела око легитимитета. Изведен је доказни материјал да су основани фантомски одбори преко ноћи од јуче учлањених људи чији је задатак био да гласају за Весну Пешић. Као један од таквих прозиван је и одбор из Аде. "Да ли међу делегатима постоје неки новопечени чланови странке питање је које се први пут покренуло на општини Палилула. Бивши ИО није водио добру евиденцију, а да не бисмо улазили у спекулације ко је члан ко није, ми смо све приступнице прихватили, тим пре што никде не пише колики стаж треба да буде у странци да би неко био делегат. Избор делегата је препуштен општинским одборима и имало се поверење у те људе", изјавио је на конференцији за новинаре Војин Димитријевић пар дана касније и додао: "Чуди ме потезање Аде. 90 посто делегата из Аде су по националности Мађари. Да ли изгледа вероватно да једна националистичка струја у странци успева на брзину да скупиле извештај број Мађара".

У осмом сату седнице је свима било јасно да је Кораћева струја изгубила. Након усвајања предлога да се измени дневни ред Мирослав Христову је изјавио: "Од овог тренутка скупштина више није легитимна" (кад је по њима била?), Жарко Кораћ је повукао кандидатуру на место председника и са својим присталицама напустио седницу. Пре тога је представио своју политичку опцију и тада се по први пут видела битна разлика у његовој и стратегији Весне Пешић. Истакао је да се не сме дозволити "велики заборава" онога што се дешавало и да ГСС не сме ићи са онима "који су пекли вола на Палама" док су у Сарајеву гинула српска деца. За разлику од њега, Весна Пешић је у свом говору истакла да је њен основни циљ промена режима, да су неке опозиционе странке грешиле али да то не значи да се морају затворити, јер

ће их несарадња са другим демократским снагама оставити на маргинама.

"Извињавам се због изјава које сам услед великих притисака на ГСС дала у последње време, јер сам и сама мало изгубила равнотежу. Видите, режим руши малу странку. Ми остајемо до краја", изјавила је **Весна Пешић** уз жаљење због одустанка противкандидата.

А образложење тог одустанка **Кораћ** је дао за "Нашу Борбу": "Напустио сам изборну трку, јер је једна обична демократска номинација добила хипотеку разбијања странке и сарадње са властима". Међутим, **Кораћ** који је пре Скупштине био прилично уверен у своју победу ни једног тренутка није напоменуо да је изборну трку напустио не онда када му се демократска процедура учинила сумњивом (месецима је то истицао) већ у тренутку када је постало извесно да губи изборну трку. Скупштину је окарактерисао као "Пирову победу" и дефинитивно цепање странке, а као судбину ГСС је истакао осипање чланства, свођење на "три слова" и евентуално два скупштинска мандата.

РУКОВОДСТВО ИЛИ НИШТА

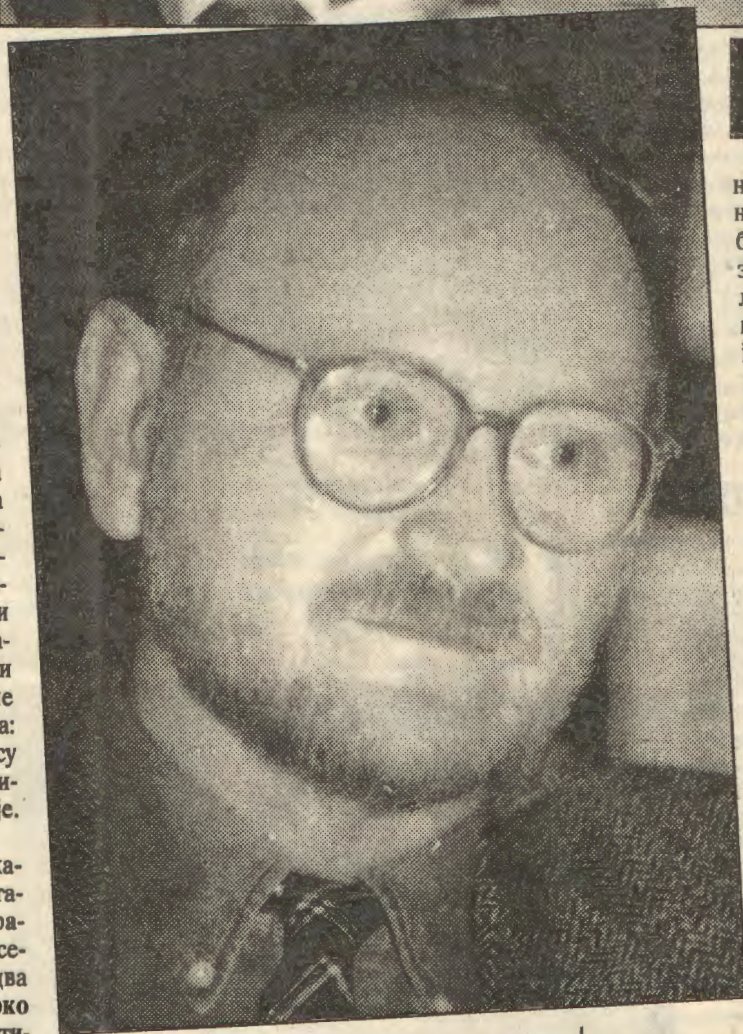
Победничка страна је епилог видела потпуно другачије. "Скупштина ГСС значајна је јер представља разрешење свих проблема исконструисаних у странци. Група која је хтела да руши нашу странку била је по мом мишљењу потпорни зид СПС-а и поражене политике коју је требало приписати не само странкама које су се декларисале као националистичке, већ и ГСС-у", изјавила је дан после Скупштине **Весна Пешић** и додала: "Политички сукоби у странци нису могли доћи до изражаја јер они нису артикулисали политичке идеје. Зато је и сукоб био тако мучан".

Седница Главног одбора одржана 31. марта по свему судећи је ставила тачку на све проблеме у Грађанском савезу. Задивљујуће посећена, одсутна су била само два члана ГО која су на путу и **Жарко Кораћ** који се није појавио, резултирала је да се за само три и по сата ("задивљујуће конструктивна" по речима присутних) изабере ново руководство и Извршни одбор. На месту потпредседника је остао **Милан Пауновић** (још један потпредседник ће накнадно бити изабран), док је на место председника ИО дошла **Марија Обрадовић**. Потврђен је

ПЕШИЋ И КОРАЋ: Двоје иредрагних друјова

ња чланства тиче чини се да није догодило у најављеном броју. За сада се поуздано зна да су из странке иступили **Миљенко Дерета**, **Здравко Павловић**, по свему судећи и **Иво Висковић** (у међувремену можда још неко) док су други припадници **Кораћеве** струје остали, само што су неки, попут **Новака Прибићевића**, одбили да преузму функције и место у ГО. У свему томе је било и помало парадирња, што се показало на случају **Марка Миланковића**, који је демонстративно поднео оставку на место председника Грађанског омладинског савеза и то у тренутку када Скупштина укинула постојање ове функције (ГОС је престао да буде самостални орган са председником) и када му је мандат сам по себи престао да важи. "Лош је обичај ако у једној политичкој странци једна опција (мада она није била јасно артикулисана на скупштини) изгуби, да се због тога излази из странке. Сви смо једном бивали поражени, нисмо остајали на руководећим положајима, али смо остајали у странци", коментар је **Војина Димитријевића**.

дотадашњи програм странке али на једној широј основи, тако да се ГСС определио за још чвршћу сарадњу са осталим демократски оријентисаним опозиционим странкама међу којима је по први пут именов поменута ДС и ДСС.

До цепања није дошло, а што се осипа-

Полицијска државица

Изнуђујући признање од Звездана Грујића ируја радника МУП Србије из Бољевца и Зајечара се својим "итиђеницима" ирејоручила за 21. век као - иредворје иакла.

У Бољевцу, градињу у Тимочкој крајини, карактеристике "народне милиције" искусили су двадесетдвогодишњи металостругар Звездан Грујић и његов отац Живојин Грујић (47), возач аутобуса у "Борпревозу". Њих су због сумње да је млади Звездан купио и незаконито поседовао стару војничку пушку М-48, полицајци из Бољевца и Зајечара у периоду од деветог до једанаестог јануара излагали тортурама којих се ни Гестапо не би постидео.

Звездана Грујића униформисани полицајци зауставили су на улици када се враћао из продавнице и наредили му да се одмах јави у станицу милиције. Он је то без поговора и учинио. Било је нешто после два поподне. По доласку, одведен је у канцеларију инспектора бољевачког ОУП Љубише Ђосића. У канцеларији су га чекали и Мирослав Јанковић-Поп и извесни инспектор "Боче". "Разговор" је започет по у нашој криминалистичкој пракси омиљеном обрасцу: "сумњивом лицу" се са врата предложи да "призна". Пошто овај најчешће уопште не схвата о чему је реч, примењују се друга средства убеђивања.

"ЖИВОТ НА ВИСОКОЈ НОЗИ"

Према Звездановој причи, на основу које је зајечарски адвокат Илија Матић сročио кривичне пријаве против радника МУП Србије, наставак је изгледа овако: у канцеларију је ушао униформисани полицајац Часлав Ускоковић и питао Звездана зашто је својим пријатељима причао да ће њему (Чаславу) ишчупати гркљан? Звездан је то негирао, али није знао да се мучилачки сценарио одвија по плану - као да је само то чекао инспектор Ђосић је устао и силовито му ударио шамар. Онда су га питали одакле му новац да се "возика колима". Одговорио је да му шаље мајка која живи у Аустрији. На то је инспектор Боче "приметио": "Живиш на високој ноzi, мораћу да ти је поломим".

А онда су севнули пендречи, ударци коленом у главу... уз инсистирање да Звездан призна од кога је купио и где је сакрио пушку М-48. Звездан је упорно све

порицао, па су га натерали да се окрене лицем према зиду, одмакне метар и по и са по три прста на руци ослони на зид. (У том положају тела човек већ после двадесетак секунди трпи јаке болове): Када је, покушавајући да се склони од удараца који су све време пљуштали по њему, Звездан поспруно, оборили су га крај улаза у канцеларију, да би га један од присутних потом свом силином ударио вратима у главу. Уз батине, засипали су га оптужбама да је обио бензинску пумпу, убио човека у Крушевцу... Урлајући у глас заповедили су му да испружи дланове, по којима су ударили пендреком док није почео да губи свест од болова. Звездану је једно око од удараца песницама већ било полузатворено.

Све време му ускраћујући воду и храну, батинаши су, негде око поноћи, Звездана везаног оставили у ходнику станице милиције. У том делу зграде није било грејања а температура је напољу пала испод нуле. Дали су му папир и оловку, у случају да се предомисли и пристане да напише своје "признање".

Сутрадан су поново дошли по њега, овога пута са "појачањем" из Зајечара, инспекторима Бујићем и Војводићем и двојцом униформисаних лица. Ти су се тек показали као прави специјалисти за "ручни рад". Инспектор Бујић је, без много околи-

Звездан Грујић: да ми је ово карактеристичан положење у коме МУП Србије од иривореника узима исказ?

шања, запретио: "Причај. Кога сам ја тукао сви су постали инвалиди." Узгред му је поменуо "обрађивање" индукторском струјом (мучење електро-шочковима). "Признаћеш ти када си први пут мајку за сису ујео" - похвалио се Бујић својим умећем.

"БОЛИ МЕ... ЗА ДЕТЕ"

После кратког предаху у коме су шкљоцали празним пишгтољима у његовом правцу и кроз смех натезали ракију из флаше, полицајци су Звездана Грујића положили на под а ноге му ставили на један низак сто. Скинули су му патике, Војводић му је сео на колена а Бујић ударао палицом по голим табанима. И као врхунац, Војводић га је ухватио за тестисе и кренуо да уврће. Излућен од неподношљивих патњи, Звездан Грујић је крикнуо да ће, ако га осакате или убију, његов отац да га освети.

То је било довољно да муповци исте вечери, 10. јануара око 22 сата, покуцају на врата оца Живојина Грујића, који се у том тренутку налазио у стану са другим, трогодишњим сином. Позвали су га да пође са њима. Он ми је узвратио да не може да остави мало дете само, али му је стигао и врло убедљив одговор инспектора Војводића: "Баш ме боли курац за твоје мало дете".

У полицијској станици се и Живојин Грујић упознао са "кратким садржајем" хорора кроз који је прошао његов старији син. Псујући му мајку влашку тукли су га рукама, ногама, палицама, по глави, телу, у пределу полних органа...

Увидевши да ће обојица изгубити главе или, у најбољем случају, остати инвалиди, Звездан Грујић је потписао признање да је: "Неутврђеног дана у току марта месеца 1995. године, док се налазио на одслужењу војног рока, неовлашћено набавио један војнички карабин М-48 кал. 7,9 мм, тако што га је купио од Миладиновић Драгана из Трстеника за износ од 300 ДМ". У записнику се даље каже да је пушка била сакривена испод јасли у напуштеној колиби у атару Кривог Вира.

Звездан Грујић је 12. јануара дао изјаву истражном судији Општинског суда у Бољевцу, након чега је пуштен на слободу. До 17. јануара налазио се на лечењу у неуропсихијатријском одељењу Здравственог центра у Зајечару.

Са лекарским налазима о недовомисленој природи повреда које су им нанете, Звездан и Живојин Грујић најављују судски спор у коме ће се до краја осветлити деловање набројаних зликоваца у полицијској униформи.

Јесу ли грађани Тимочке крајине схватили суштину "борбе против криминала" по рецепту СПС и ЈУЛ-а, или им треба још?

Залеђе смрти

Пословни систем "Грмеч" из Земуна је моћна фирма, јер је на њеном челу моћан човек, још један Рајко Унчанин, члан дирекције ЈУЛ-а. Близкост владајућој породици заштитиће Рајка Унчанина од сваке одговорности, ња и оне за смрт 13 радника у њојима "Грмеч" и за тешко рањавање њих деветорице.

Милован БРКИЋ

Желећи да "Грмеч" буде "прва фирма у Србији", г. Рајко Унчанин је јуна прошле године омогућио групи радника, који нису запослени у овом предузећу, да врше експерименте "око освајања технологије производње стратешког производа". А о чему се заправо ради, још поуздано не може да се утврди.

Инжењер Владана Божић из Новог Београда почетком јуна прошле године доноси из Сенте "неке материјале" којима се врше, уз пуну сагласност директора "Грмеч" Рајка Унчанина, опити у лабораторијама овог предузећа, у погону "Винфлекса", у коме се, иначе, праве ПВЦ подне облоге, за шта је фирма и регистрована. За "црвени прах" донет из Сенте није регистрована!

Претпоставља се данас да је "опит" вршен ради освајања производње ракетног горива за противградне ракете. Пре је то рађено у МАК-ПЕТРОЛУ, а ојда је приватно предузеће професора Јејића из Бубањ Потока одлучило да самостално и "дивље" (без уговора, одобрења и стручне оспособљености радника) у погонима "Грмеч" - експериментише. Војно-технички институт из Катанићеве улице у Београду претходно је одбио да изда сагласност за овакве "експерименте".

Међутим, жеља за брзом зарадом (и угледом "успешног привредника") понела је у овом случају друга Рајка Унчанина и 23. јуна прошле године он издаје налог да се позове 20 радника "Грмеч" да учествују у "експерименту". Са њима је још шест лица који нису "Грмечови" радници, а предводи их инжењер Владана Божић.

Шестог или седмог јуна у лабораторији "Грмеч" вршена је проба, а тог 23. јуна уследила је "генерална проба" у погону "Винфлекса" и експлозија која је однела у смрт 13 људи. Од тога је идентификовано једанаест а двојици се ни данас, барем јавно, не помињу имена. Остали су израђавани, а међу њима и инжењер Божић, који је остао без стопала.

Моћни директор Унчанин није чак ни уздрман. Дежурни истражни судија Округног суда у Београду Младен Анђелковић, са замеником округног јавног тужиоца Владом Вукчевићем излази на лице места, али до данас није још сачинио записник о увиђају! Одељење за експлозије и пожаре СУП Београд, иако је на то обавезно, такође, после девет месеци није послало извештај о узроцима експлозије, а роди-

тељима погинулих начелик Борђевић и данас осорно поручује да "нема времена да их прими на разговор".

После катастрофе у "Грмечу" реактује и Инспекција рада града Београда, чији инспектори 26. јуна покушавају да уђу у разрушене погоне

РАЈКО УНЧАНИН (у средини): На сахрани погинулих радника "Грмеч"

"Грмеч", али по наређењу директора Унчанина остају пред вратима. У правним државама директор би истога момента био ухапшен, просторије предузећа и фабрике запечаћене. Али, директор Унчанин је функционер СПС-а и велики спонзор ЈУЛ-а, "Вечерњих новости", РТС...

Инспекција рада подноси кривичну пријаву Четвртог општинском јавном тужилаштву у Београду против директора Рајка Унчанина 30. јула прошле године, али и поред настојања јавног тужиоца овог тужилаштва Богдана Пајковића да се по њој поступи, она је "фијокирана"!

Дан после сахране својих радника, директор Унчанин се појављује насмејан у Привредној комори Србије, rame уз rame са председником Србије Слободаном Милошевићем.

Сва врата на која покуцају увельени родитељи настрадалих радника, тражећи да се утврди кривац за смрт њихових синова, остају пред

њима затворена. А обишли су кабинетеле следених другова: директора Унчанина, градоначелника Човића, начелника СУП Београд Зековића, министра унутрашњих послова Соколовића и премијера Марјановића.

То престаје да буде чудно пред чињеницама до којих је у свом истраживању дошао потписани новинар: главни носиоци посла око прављења ракетног горива у погонима "Грмеч" јесу, уствари, брат Слободана Милошевића, господин Бора Милошевић и његов син. Бориног сина су, све до несреће, виђали у погонима "Грмеч", а ојда му се изгубио сваки траг. Претпоставља се да је склоњен "на сигурно".

Родитељи настрадалих су упорни да утврде истину и да кривце, а главним сматрају Рајка Унчанина, буду позвани на одговорност - и поред отворених претњи којима су изложени. Унчанинова рука свуда стиже. Једино још није пружена родитељима његових радника, да им изјави саучешће, да их прими на разговор и упуту им макар неку реч утехе.

Поднели смо 8. марта ове године кривичну пријаву Округном јавном тужилаштву против Рајка Унчанина и још седам лица, које сматрамо законски одговорним за извршење кривичног дела из члана 194 став 3, а у вези са чланом 187 став 3 КЗ Републике Србије (тешко дело против опште сигурности).

Немамо поверења, после осам ипо месеци ни Округно јавно тужилаштво ни истражни

судија Округног суда у Београду Младен Анђелковић неће ништа учинити на утврђивању одговорности за смрт наше деце. Ако и сада неко од горе наведених не предузме ништа, прихватићемо се гоњења у својству тужилаца као оштећени - каже Добривоје Јовановић, коме је у овој несрећи настрадао син Бранко.

Правда је спора али и достижна, кажу. У случају настрадалих у "Грмечу", који су жртвовани вољом Рајка Унчанина, "успешног комунистичког привредника", правно посматрано - све је јасно. Једино још није јасно зашто истражни судија Младен Анђелковић, јавни тужилац Вукчевић и начелник у одељењу СУП Београд Борђевић хуте као заливени. Они су плаћени да штите закон, па макар се осећали и уплашеним сазнањем да откривени Унчанин има јако "залеђе". Ако не могу да савладају страх треба да оду и уступе место онима који неће затварати очи пред криминалцима, где год се они налазнили.

“Целога живота - нереализован писац”

И кич, и ириј, и председник државе, и лифт, и људски род, и ноћ, и дан, и облаци...водили су стазом књижевне славе овенчане бројним наирадама

Милена М. ПОПОВИЋ

И није сигурна да није погрешила. Јер, како време пролази, како јој се гомилају искуства и знања, како јој се живот згушњава, она све чешће помисли да је читавог свог живота у ствари била не-реализован писац. И да би све било другачије да је, кад се већ она тога није сетила, оне пресудне пожаревачке вечери он (Слободан Милошевић - прим. М.П.) рекао: - Студирај оно што ће ти омогућити да пишеш! Овако је биограф Мирјане Марковић говорио почетком 1994. са страница "Дуге" о неоствареним књижевним амбицијама Мирјане Марковић. Она се већ била окитила признањем за свој публицистички рад: књига "Одговор" (зборник интервјуа који је дала разним домаћим и страним информативним гласилима) проглашена је 1993. године на Међународном сајму књига у Београду за издавачки подухват године. Међутим, публицистички рад који је требало да је лиши мисли "да је читавог свог живота уствари била нереализован писац", тек је следило. Београдски донедељник "Дуга" почео је редовно да објављује њен Дневник од кога је касније сачињена књига "Ноћ и дан" у којој су испољене нескривене литерарне претензије. Колико јој је важан публицистички рад Мирјана Марковић објашњава, у интервјуу који је дала 1995. године "Гласу Америке", следећим речима: "Професор универзитета постала сам недавно, много пре него што је он (Слободан Милошевић - прим. М.П.) почео да се бави политиком, писањем сам се такође бавила - само писањем научних, а не публицистичких радова као што чиним сада, а политички сам била ангажована читавог живота".

ВУЛГАРНА ИМИТАЦИЈА СИМПЛИФИКАЦИЈА

Некоме ко се, попут Мирјане Марковић, дуго бави науком (постала је професор универзитета много пре него што је Слободан Милошевић почео да се бави политиком, каже она) немогуће је да се ослободи употребе својих научних метода и при решавању проблема изван своје научне области. Деси ли се, при томе, да су поменуте научне методе употребљене у решавању савршено разумљивих проблема тада и необразовани пук може сазнати много и о вредности тих метода и о вредности научног ауторитета који се може на њима изградити. Публицистички рад Мирјане Марковић је пример за ово напред речено. Ево како, на

пример, звучи њен "публицистички резултат" (из интервјуа датог за "Нин", 1.05. 1992. објављеног у књизи "Одговор") изговорен на изглед строгим научним језиком, коришћеним у њеним социолошким истраживањима (М. Марковић одговара на питања новинара о повезаности појмова кича и херојства): "У почетку та два појма су ме интересовала одвојено. Хероизам, можда зато што сам се у херојском времену родила, у херојском духу васпитава. А кич, зато што сам спонтано гајила нетрпељивост према вулгарном, сурогатима, имитацијама. Хероизам је услов за промене, нарочито за радикалне промене у друштву. (...) Ако се промене изводе без дефинисања циљева којима се тежи (...) промене могу бити фиктивне и погрешне. У сваком случају, не морају вулно да буду праве, а лако могу да буду лажне. Да се цела активност на променама изрази као кич. Кич у друштвеним променама може да се изрази као вулгаризација, симплификација и имитација".

Цитиране речи М. Марковић су савршен пример за њен метод правoliniјског и надреалног спајања удаљених појава и појмова. На овакав начин она ће спојити рат и кич ("овај рат је у политичком смислу нејасан у друштвеном смислу непотребан, у ратном смислу кич" - рећи ће у децембру 1991. године), спојиће вишепартијски систем и кич (понављање вишепартијског ситета који смо имали пре Другог светског рата је кич, утврдиће 1992. године), а кичом ће прогласити и покушаје успостављања грађанског друштва у Србији по узору на развијене земље на Западу.

Лакоћа којом М. Марковић стиже у својим публицистичким радовима до готово немогућих циљева види се из овога цитата из њеног Дневника ("Дуга" 16 - 29.02.96.): "Ја сам избегавала да имам грип. Када сам видела ко све болује од грипа, одлучила сам да га никада немам. И зато, без опасности за себе, могу да будем у близини свих који су од грипа болесни". Колико су одлуке М. Марковић "снажне" и "неопозиве" могао је да се увери и лорд Дејвид Овен када му је она саопштила (према сведочењу самог Д. Овена) да Слободан Милошевић не може бити националиста. Јер, да је националиста, додала је она, не би могао бити њен супруг!

Антологијски пример малог догађаја у коме је учествовала Мирјана Марковић, који је, захваљујући њеном научно - публицистичком методу, индуквао велике и судбоносне закључке, односи се на избор Зорана Лилића на место председника СРЈ. Говорећи о дволичности

партијских другова С. Милошевића испољеној непосредно након избора З. Лилића (они су, према М. Марковић, након Лилићевог избора, оспоравали све критеријуме за које су се пре избора залагали) М. Марковић ће рећи и ово: "Он је (З. Лилић - прим. М. П.) испуњавао све, апсолутно све услове за које су се моји саговорници пре двадесетак дана залагали. Млађи је човек, из привреде је, пије био претходно ангажован, има мирну биографију, тек је од скоро познат широј јавности. (И сама бих додала, скроман и пријатан човек, бар на први поглед, срела сам га једном у лифту). Мислила сам, дакле, ево бих задовољни". Мали догађај у лифту потпуно је засенио опис једног апсолутно непрофилсаног политичара који треба да заузме место првог човека савезне државе! Скок у вис од човека "који је тек од скоро познат широј јавности" (З. Лилић), погодног за председника савезне државе, до бесмртника погодног за попуњавање министарског ресора, М. Марковић ће направити у тренутку када говори о Мелини Меркури ("Дуга", 16 - 29.02.1996.): "Прошло је неколико година од како славна глумица и неконвенционална министарка више није жива. (...) Успомена на Мелину Меркури је тако снажна у Атини и у Грчкој, да се чини да је она жива. А изгледа, као да ће бити вечно жива. Постоје министарски ресори на које треба постављати само оне који могу да буду бесмртни. Бар понекад". Остави мо ли на страну чињеницу да нам М. Марковић овим речима не објашњава да ли за министре треба постављати бесмртнике или смртнике који могу понекад да буду бесмртни, морамо се присетити, пошто се ипак о бесмртности ради, да је партија на власти ову дилему давно решила. То најбоље сведочи чињеница да је Ћосића (за кога понеко у Србији држи да је написао бесмртна књижевна дела) заменио Лилић, скромни човек из лифта.

“МОЈИ ДНЕВНИЦИ СУ ОКРЕНУТИ - ДАНУ”

Говорећи о својој књизи "Ноћ и дан" на промоцији коју јој је Душан Митевић уприличио у Москви, Мирјана Марковић ће руским академицима и професорима универзитета рећи следеће: "Ноћ из наслова књиге за мене не значи само рат и патњу, она је и - антиисторија која је задесила моју земљу. (...) Али, моји дневници су окренути - дану. Дан ће сигурно доћи мада нисам сигурна да ћу га ја дочекати". Каква и која је у питању "окренутост дану" у дневничким записима М. Марковић најбоље знају лидери српске опозиције (на пример, догађаји који су се десили у Београду у ноћи између првог и другог јуна 1993. године, који су окончали нељудским пребијањем и хапшењем Данице и Вука Драшковића, у Дневнику М. Марковић описани су као мобилизација опозиције "на мотивима мржње, деструкције и хистериче"). Међутим, овде наводимо пример који се односи на Душана Чкречића и Борисава Јовића, некада најближе сараднике Слободана Милошевића. Чкречић и Јовић су се усудили да напишу мемоаре ("Записи на песку" и "Последњи дани СФРЈ") који појашњавају догађаје из "година расплета". Одијум према овој двојници политичара који је у владајућој партији настао након што су поменути мемоари угледали светлост дана (Чкречић пориче да је подржавао Милошевића у кључним догађајима А-Б револуције а Јовићева искреност испољена у књизи "Последњи дани СФРЈ", учинила је да се и Хапски трибунал заинтересује за њен садржај) пренео се и на дневничке записе М. Марковић. Имену-

јуни у свом Дневнику ("Политика", 27 - 30. 11. 1995.) понашање мемоариста великим злом, М. Марковић ће овако оценити размере тог зла: "Зато кажем - дивим се људском роду и плашним се за људски род - папше од сопствене руке, уништиће сам себе. (...) И читаће их (мемоаре - прим. М.П.) једном деца наше деце. И питаће се - зар је могуће да смо ми из тога народа. И плашиће се генетске зависности од тог зла. И пожеље да су им претци Панчо Вила и Емилио Запата, који су ратујући на обалама Рио Гранде за нерелне идеале, изгубили своје усијане главе". Бар да је извршена присила над мемоаристима па да разумемо зашто су у књиге записали оно што нису смели ни пројат земљи да шапну, као да се вајка М. Марковић. Јер (каже она даље): "Под неким од тих притисака људи су признавали све што се од њих тражило - да су били кукавице иако су били хероји, да су били издајници иако су били патриоте, (...) да су били Турци иако су били Срби". "Усијане главе" Емилија Запате и Панча Виле одрубљене су. Шта следи српским усијаним главама? Њима - анатема. Ево каква (Дневник М. Марковић, "Политика", 27 - 30.11.1995.): "Али та врста "признања" дата тек онако, без икаквог притиска, у најбољем случају представља додворавање сили, која их још својим огњем није ни дотакла, која се, можда, тек спрема и коју они, због својих година, не би сачекали. А можда ће их, и да стигне, та сила, тако старе и покорне, једноставно прескочила. Та би сила бирала боље људе".

ДОБАР УДБЕНИК НЕ ЗАОБИЛАЗИ МАРКСИЗАМ

На московској промоцији руских издања књига Мирјане Марковић "Социологија" и "Ноћ и дан", академик Геннадј Осипов рекао је ("Вечерњих новости", 9. 12. 1995.) да је "Социологија" "удбеник који је до сада недостојао Московском државном универзитету" и да је њено штампање "велики догађај за руску социологију". Према писању "Вечерњих новости" Вилен Иванов, заменик директора Социолошког института Руске академије наука, о "Социологији" је казао следеће: "Ово је добар удбеник који ће на нашем универзитету имати друг живот, између осталог и зато што њен аутор не покушава да као неки наши научници, да би угодили новом режиму, игноришу Маркса и марксизам". Остаје неразјашњено да ли је "Социологија" коју, како видимо, и руски научни кругови оцењују као удбеник, не наводећи које то нове револуционарне научне мисли садржи (сем инсистирања на марксизму), послужила Мирјани Марковић као улазна виза у Руску академију наука. Ако би одговор на ово питање био потврдан, онда би случај Мирјане Марковић био јединствен и историји и руске и српске науке.

На пример, у Србији се удбеници не могу уврстити у списак референци које квалификују њихове писце за учешће ни на конкурсима за научне пројекте, које расписује Министарство за науку и

технологију. Ова чињеница постаје савршено разумљива када се узме у обзир да се научни резултати постижу са вишег нивоа знања од оног који се путем удбеника пружа студентима (зато и постоје последипломске, докторске и постдокторске студије). Што се тиче радова који су евентуално могли да послуже М. Марковић као кључне референце за пријем у Руску академију наука, послушајмо шта о томе каже професор социологије Михаило В. Поповић, чија је студенткиња била М. Марковић (Нин, 29. 12. 1995. професор Поповић поставља, путем отвореног писма, пет питања М. Марковић - наводимо само део писма који се односи на науку): "Вас представљају као врхунског социолога, као руског академика (није ми познато да сте се оградиле од ове дезинформације) чија се значајна социолошка дела (марксистички удбеници из социологије и дневници) масовно преводе на стране језике. Ја бих се лично као ваш некадашњи професор, радовао таквом вашем узлету у научне висине, кад би то било у складу са једном другом, не мање важном чињеницом. Мислим на то да се уопште не појављујете на стручним и социолошким саставцима и да не објављујете своје научне прилоге у нашим стручним часописима, па ни у другим публикацијама од научног реномеа".

Да би се при просуђивању критеријума које примењује Руска академија наука при избору нових чланова, могло узети у обзир наведено мишљење професора М. Поповића, погледајмо на основу којих референци је Мирјана Марковић изабрана у звање редовног професора 1990. године (Нин, 25.03.1994. из приказа научних резултата М. Марковић): "Позитиван реферат за бављење универзитетском професуром потписали су др Данило Ж. Марковић, др Влајко Петковић, др Драгомир Драшковић и др Драгомир Радић, са образложењем да је др Марковић објавила два удбеника (социологије), једну студију, десет чланака у националним часописима, да је имала четири рада на међународним научним скуповима, да је сарађивала на социолошком лексикону и да је имала активан друштвени живот изван факултета".

Узимајући у обзир и мишљење Михаила М. Поповића, овај кратки приказ научних резултата Мирјане Марковић даје јаснију слику о критеријумима који су важили у Руској академији наука у часу њеног избора за члана те ака-

демије. Да би се поменута слика до краја појаснила, наводимо следећи пример приликом избора нових чланова САНУ 1982. године, на пример, Драгомир Виторовић (дописни члан) имао 79 референци, Предраг Палавистра (дописни члан) - 564 референце, Василије Крстић (дописни члан) - 82 референце, Војислав Кораш (дописни члан) - 62 референце... Могуће је, наравно, да се у неку науку академија, па и Руску, прими за члана научник чији број референци не прелази овај који има М. Марковић. Међутим, у таквим случајевима неке од тих референци требало би да садрже научне резултате који су оставили трага у оквирима светске науке. Иако је, према писању "Вечерњих новости" и "Експрес политике", велики број руских академика био присутан на московској промоцији "Социологије", није том приликом било говора о научним резултатима којима је Мирјана Марковић задужила светску науку.

Слику о научном угледу М. Марковић комплетира српски академик Михаило Марковић на завршетку оне чувене полемике коју је водио са Мирјаном Марковић. Он каже следеће ("Правда", 16. 11. 1994.): "Свој текст Мирјана Марковић (тј. поленку са Михаилом Марковићем - прим. М.П.) завршава на заиста бизаран начин, који открива њене безмерне и потпуно нерелне амбиције. Једина ствар у којој сам, по њој, у праву, је да можда не треба полемисати са својим бившим студентима. Нарочито, ако су понекад боље".

Ја се од свег срца слажем да прави, добри професори, "треба да се радују ако њихови студенти, бар понекад или у нечему буду бољи од њих". Ја ћу радо навести неколико имена мојих студената који су ме у одређеним дисциплинама, нпр. у математичкој логици, историји филозофије, естетици) већ сад превазишли, али пут ка томе вишем квалитету не иде преко писања дневничких белешки и одговора на новинарска питања (ма колико тај публицистички рад био квалитетан). То је пут вишедеценијског тешког и систематског рада, упорног истраживања, стварања натпросечног филозофског, научног или уметничког дела.

Они који суде о вредности тог дела нису хетерономни жирији који доносе одлуке под политичким притисцима, већ најшире научно и културно јавно мњење једне земље."

Враћајући се кичу као омиљеној теми истраживања Мирјане Марковић, завршавамо овај текст изјавом Љубише Ристића, датом након његовог избора за председника ЈУЛ-а ("Интервју", 21. 04. 1995.): "Морам да кажем да сам схватио да је ЈУЛ политички покрет зато што је данас дошло до прве фракцијске борбе између проф. М. Марковић и мене. Чим смо се срели у "Сава" центру почела је расправа - ови облаци над нама, да ли су ружичасти или љубичасти. Нећу вам рећи ко је тврдио да су ружичасти, а ко да су љубичасти, али смо помислили и она и ја да они то нису, него су црвени".

Илустрација: Милан Ђон-Новаковић

КРАЈ

Не дајте се горима од себе

Наш анонимни саговорник је човек који се забавља тако што "помаже људима да се боље осећају". Тврди да за наш лош сан нису криви они који од нас праве мајмуне, него смо криви ми који на то пристајемо. А често не морамо.

Јован КОЗЛОВАЧКИ

Господине Ж, оснивач сте и члан илегалне групе чија је делатност кажњива по Кривичном закону. Кад је и којим поводом група настала?

"Праг" сам основао октобра 1993, после једне тешке судске неправде коју је држава учинила према мени лично. Било је то, ако се сећате, оно најстрашније време опште социјалне дискриминације и несигурности сваке друге врсте, пре свега физичке. Помислио сам: ако ја, који за себе мислим да хоћу и знам да се браним, поред овакве државе и њених институција не могу да учиним ништа да очувам своје елементарно људско достојанство, како ли је тек људима који то нити знају нити могу нити покушавају и који су потпуно изгубљени у свеопштој анархији коју је систем произвео. Тако сам дошао на идеју да окупим групу истомисљеника, условно речено осветника, који ће људима да сугеришу или физички помогну да се сами бране у обичним, честим, животним ситу-

ацијама у којима их држава и друштво игноришу а нипошто не би смели.

Прва асоцијација су "ескадрони смрти" у неким латиноамеричким државама, који су себе називали праведницима, а који су себи додељивали улогу и суда и полиције. Говили су и чак убијали оне за које су сматрали да их суд није адекватно осудио, а полиција није адекватно "стигла" или казнила!

Јасна ми је та паралела, али није одговарајућа. Пре свега, нико од нас ни у једном тренутку није ни помислио на убиство или било који други облик физичког угрожавања туђег живота. Даље, основна идеја није да ми исправљамо судске, полицијске или неке друге кривине, него да реагујемо тамо где државу судбина појединца једноставно не занима а, понављам, по свим правилима правне државе и по позитивним законским прописима - морала би. Исто тако, нисмо никаква политичка група, никаква анархистичка организација, "Црна рука", "Црни гавран" или не знам каква све још; ми смо

група "праведних грађана", која, за разлику од државе и њених органа, види шта се дешава и жели да помогне, колико може и кад може. Коначно, ми нисмо у прилици да санирамо последице тог игнорисања појединца од стране државе, ми само помажемо да се људи после своје личне или приватне трауме макар осећају боље, ако су већ хендикепирани или оштећени. Уосталом, то се види из наших "облика деловања".

Узгред, има се утисак да Ваш речник не одговара очекиваном речнику неког фрустрираног и озлојеђеног осветника који би да се бије за своја права!

Нико од нас осморо то није. Ја сам само незапослени правник.

Па, како то помажете људима да се осећају боље?

Не постоје строго одређене ситуације нити правила. Импровизирујемо у складу са својим могућностима и границама властите безбедности и дискреције. И, наравно, у складу са релевантним информацијама које су нам потребне и до којих можемо да дођемо.

Први наш случај, на пример, био је везан за једног полицајца. Наиме, децембра 1993. један наш, назовимо га тако, клијент, Београђанин, возио је ноћу породицу колима из Кљајићева код Сомбора у Београд. У једном, како се то каже, "насељеном месту" на том путу заустави га полицијска патрола и један од двојице из патроле затражи му документе. Са документима је све било у реду. Онда овај издвоји возача у страну и предложи му да сам "призна" шта све са колима "није у реду" и "шта му фали од опreme". Кад је овај одговорио да нема шта да призна, да све има, да је са колима све у реду и да, уосталом, није ред да га по зими без потребе малтретира, поготово што има мало дете у колима, полицајац му експлицитно предложи: "Слушај, да се не прегачамо, ако почнем да ти растурам кола наћи ћу ти фалинки колико пожелим. Него, да ти мени даш... (и ту полицајац каже суму која је у то време била трећина возачеве плате) ...да се ни ми ни цибе не смрзавамо овде!". Кад је возач одбио, полицајац "установи" да са документима нешто "ипак није у реду", нареди возачу да упали кола и да крене за полицијским колима до станице милиције "на проверу". И, да не дужим, цела породица, укључујући и дете од четири године, задржана је, ноћу, у милицијској станици више од три сата због "провере докумената и идентитета", а возач, глава породице, добио је од поменутог полицајца пред свима шамар. На крају, пуштени су уз писмену пријаву да је (непостојећом) контролом установљена "неисправност дугих светала и њихова недозвољена употреба у насељеном месту". Возач је успео да запамти евиденциони број полицајца и већ сутра је позвао командира те станице милиције да му исприча шта је било и да добије савет коме да се жали. Овај му одговара да је ствар "безнадежна" јер то једноставно не може да буде истина, а и да је истина - не постоје "непристрасни сведоци".

Један од мојих чуо је за ову причу, нашли смо тог возача и предложили му малу заједничку освету с тим да он има алиби. Ова акција, због прикупљања информација о том полицајцу, трајала је скоро десет дана. Нашли смо где станује и да има нови "опел омега" вредан око 50.000 марака (!?). Пазите, обичан полицајац! Кад смо били сигурни да је "на послу" залепили смо му врата стана за оквир са двадесет туба "цијанофикса" (брзи лепак), у цилиндар гурнули чиоду (тако да је у стан могао да уђе само ако буквално развали врата), а на колима смо

му направилу штету од најмање 5.000 марака. И, то је то.

Да ли се неко из полиције касније обраћао Вашем "клијенту"?

Не. А и да јесте имао је обезбеђен алиби.

Колико сте наплатили од "клијента" ту "сатисфакцију"?

Не, ми не наплаћујемо оно што радимо, евентуално неке материјалне трошкове, ако их има, као што је у овом случају педесетак литара бензина и лепак, што је заиста занемарљиво у односу на морални циљ и још ниједном се није поставило као проблем. Ми ово заиста радимо из задовољства.

Да ли сте се бојали да Ваш "клијент" не почне да се хвали и шири причу о ономе што сте урадили?

Искрено говорећи - да. Зато, по правилу, настојимо да, у што је могуће већој мери, у акције некако инфилтрирамо и њих како би они сами осећали одговорност и обавезу дискреције.

Поменули сте 1993. као "најстрашније време". Јесте ли имали тада још неку акцију?

Имали смо их неколико. При томе, морам да кажем да смо се највише ломили око тога да ли уопште узимати као "клијенте" појединачне девизне штедише, односно трагичне случајеве за које смо ми чули и знали, пре свега због тога што су се за своју пропаст определили добровољно и свесно, имајући, дакле, у виду огроман фактор ризика.

Из тог периода поменуо бих акцију, коју смо реализовали скоро истовремено кад и претходну, а којом се и дан-данас поносимо, јер је завршена добро за нашег клијента, али и за нашу "жртву". Ради се о следећем. Жена је радила у једној београдској фирми готово цео радни век. Живела је у друштвеном стану, била пред пензијом, сиромашна као и већина тада, и кад је хтела да га откупи (у то време стан су откупљивали за неколико или неколико десетина марака) добила је налог да за стан од 66 квадрата плати нешто мање од 4.500 марака. Установили смо да се заиста није радило о грешци него о срачунатој намери шефице надлежне службе у фирми да нашој, тада будућој, "клијенткињи" нанесе штету. Радило се о некаквој законској заклоњивости око станарског права. Ствар је била намештена тако да наша клијенткиња плати неколико стотина марака адвокатима да би јој потврдили право на стан, које је заиста и несумњиво имала, и да при том изгуби време и дочека тада увелико најављиване нове законске прописе, према којима ће тај стан моћи да откупи по цени тек нешто нижије од помешане. Оног тренутка када смо били сигурни да се ради о најобичнијој пакости надлежне службенице и да једноставно решење проблема лежи у једном њеном потезу пером одлучили смо да јој станемо на реп. Пратили смо је од посла до самог стана (и она је возила кола, што је за нас у сваком погледу готово увек изузетно повољна околност), на списку станара прочитали с ким живи, мало се распитали и већ трећег дана убацили јој у поштанско сандуче поруку отприлике следеће садржине: "Поштована госпођо та и та, лепо је возити се колима тм и тим те и те регистрације кад други немају ни за хлеб а камоли за бензин, лепо је кад доћете у свој стан број тај и тај, на том и том спрату и на тој и тој адреси, у коме вас чекају ваши, рецимо, Зоран, Сања и Небојша, док други нити имају куда нити коме да оду. Чините ли други ма оно што не желите да други чине вама?" Верујете ли да је већ, дословно, следећег дана наша клијенткиња имала у рукама регулисано питање станарског права на основу којег је могла да откупи стан за око 40 марака? Она ју је

позвала, рекла да је пронашла "нову законску могућност" и - урадила ствар.

Шта би било да није?

Вероватно бисмо почели од мање штете на колима.

А да је пријавила полицији?

Немојте, молим вас, па покушајте да зовете полицију и кажете им да сте добили анонимно претеће писмо. Исмејаће вас. Или ће вам рећи да тога имају на тоне. Реаговаће, евентуално, ако чују да је у вас управо неко пуцао на вашим рођеним вратима. И то кад буду сигурни да су нападачи већ далеко. И данас, а онда поготово.

У овом случају је Ваша "жртва" тачно знала ко је писац анонимног писма?

Тачно, ми смо заједнички проценили да поменуто службеница писмо неће и не може да потегне као доказ ни за шта, а наша клијенткиња се сложила да нема шта да изгуби.

Колико сте до сада укупно имали акција?

Више од сто, што озбиљнијих, за нас, наравно, што баналнијих.

Која је последња?

Та акција је још у току а везана је за једну саобраћајку. Ради се о томе да је један релативно високи градски функционер у тешком пијаном стању возећи кола, поред неколико сведока, ударио у кола нашег клијента и знатио их оштетио. Пошто је схватио да би и полицији било непријатно да га вади из неприлика са толико малигана и сведока почео је да преклиње нашег клијента да се договоре "као људи", те он је познат, те он је утицајан, те он има новац, те не жели скандале итд. Овај се сажали, узме генералије од пијаног функционера, адресу из личне карте, телефон, да му своје генералије, све да се накнадно договоре око накнаде штете, која је, по нашој процени била између три и четири хиљаде динара. Међутим, кад је позвао овога да реше проблем, функционер му, овај пут трезан, одбруси да заборави на све ако не жели да има неприлике. Наш клијент не буде лењ па позив обнови кроз неколико дана, а овај му запрети да га више никад не зове. Те исте вечери тројица су сачекала нашег клијента и пред улазом у зграду у којој живи поломила му вилицу, неколико ребара и готово ишчупала једно уво.

Све ово причам само због тога што је, стицајем околности, тај наш човек са породицом у међувремену на дуже напустио земљу, дакле на сигурном је, и оставио нам, како је сам рекао, "обртни капитал" за неколико година, који би заправо покривао све наше трошкове док том функционеру не направимо најмање десетоструку већу штету. Па колико год за то да нам је потребно. Ми смо одлучили да идемо и на више. С обзиром да располаже са два аутомобила, од којих су оба паркирана на улици, а има и малу виленицу у Гроцкој - имамо доста простора. Међутим, пре него што заиста кренемо у акцију упозорили смо га да је рат објављен бушењем четири гуме на оном скупљем аутомобилу, са неколико десетина телефонских позива после поноћи и са најмање двадесет екипа војноинсталатера, тапетара, молера, бравара, електричара и других мајстора које је он "позвао" да интервенишу у његовом стану. Само што он више не може да се искупи, може само да чека да нама досади. Тако смо одлучили.

Не мислите ли да су то искупише радикалне мере, јер тако вероватно испашта и његова породица?

Прво, ако он не мисли на своју породицу, зашто бисмо ми. Друго, ако он може да пошаље горице на невину главу друге породице, претпостављамо да је спреман да и своју излаже

сличним искушењима. Коначно, обично у таквим ситуацијама баш породица зна све и пружа подршку. Зато и није за поштеду, верујте ми.

Јесте ли размисљали о томе да мало "јавније" људима препоручите како да се свете, да их неким "прогласом" позовете на отпор јачина и бескрупулозности?

Ви вероватно иронишете, али то уопште није лоша идеја. Уосталом, ево, искористите и ви прилику па позовите ваше читаоце да не дозволе да их свако и свугде удара по глави. Барем не некажењено. Не мора човек да буде ни Зорни Загор ни Лун - краљ ноћи ни Рип Кирби да би се осећао боље. А не бисте веровали колико су они осорни, храбри и безобразни често осетљиви кад им се врати истом мером, поготово кад не знају, а наслућују, одакле ударац стиже.

Да ли вам се десило да чекате аутобус сат времена, па коначно дође и ви не можете да уђете јер је препун. Онда опет чекате и уђете некако у следећи, у којем стојите на једној нози или висите као мајмун. Уто чујете контролора како вам тражи карту на преглед. Слободно кажите да немате. Или, још боље, да имате а да не дате. Он ће вам тражити личну карту, али ви му је дајте само под условом да и он вама покаже своју. Не службену карту ГСБ, јер такве често фалсификују (у замену за њу покажите му своју карту из видео клуба или библиотеке), него личну карту. Ставите му до знања да жарко желите да знате како се он зове и где станује. Верујте, никада нећете добити пријаву. Можда није он крив што од вас праве мајмуна у градском превозу, али сте ви криви ако на то пристанете.

Ако сте, најчешће код "дивљих" приватника, купили, рецимо, кока-колу која очигледно није ништа више од обојене и заслаћене воде или кафу у којој кафе има тек толико да се осети њен мирис, не устручавајте се да му ставите до знања како му је то "последњи пут". Реците му да сте "чули" како баш због тога неки хоће да му поразбијају стакла на радњи. У крајњем случају, не устручавајте се да то заиста и учините. Ви, заправо, чините друштвено користан посао и одрађујете нешто што сте преко пореза већ некемо платили да уради уместо вас. А инспекцијски органи то нису хтели.

Ако у згради имате идиота који се понаша као да је сам у кругу од пет километара, лупа без извињења, пушта иранску музику недељом са балкона или оставља лифт на десетом спрату да га сачека он обави пар телефонских разговора - ништа лакше. Све му објасните једним куртоазним анонимним писмом, убаченим у поштанско сандуче. Ако не реагује, напратите му ауто-спрејом на вратима полни орган, гурните му шибиду у кључаоницу, нађите заједничку разводну таблу и извадите његов осигурач или урадите нешто још "приручније" али маштовитије. Реаговаће, ако не због себе онда због укућана. И тако даље.

Не мислите ли да тако због једног идиота правите њих гомилу међу којима сваки позориво гледа онога другог питајући се да ли му је баш он сместио игру?

Не, јер то је само игра између идиота и оних који се осећају малтретиранима. Други за њу и не знају и не учествују у њој.

Ви упорно говорите о игри која то баш и није?

Јесте игра, све док ми осећамо задовољство, а немамо обавезу, и при томе мислимо да некимо чинимо добро на рачун лоших, и то без многог ризика. И без многог доказа.

Црвени хепиенд или: ново јахање попова

Наставимо ли овим светим путем, у наредни миленијум ћемо ићи уз козарачко коло и њесму "Ко друкчије каже, клевете и лаже", а уместо њост модерних њо лемика расписићемо конкурс за новој Назора, који ће освојити њрву најрагу једном сасвим новом њесмом "Друј Слоба и друјарица Мира јашу на челу колоне" ... Која све јашу, немојте мене њитати.

Љиљана ШОП

Мама, зар те не нервира реченица "Немачка чизма прегазила је читаву Југославију?", пита ме кћерка учећи историју, један смушени дајест о Другом светском рату за десетогодишњаке, и не слутећи колико ме обрадовала врстом питања и начином на који мисли, а још мање колико ме забринула, јер том начину мишљења увелико доприносим, иако знам да јој неће олакшати сналажење у животу. Благословена деција памет, која не трпи фразе, калупе, отрцане слике тамо где очекује чињенице и документе. Шта се догоди за деценију-две са тим огромним потенцијалом неукалупљених, непоткупљивих умова? Прво се од њих очекује да за оцене одверглају нешто чињеница, огрнутих у бајате фразетине и саливених у вечите калупе, и док се окрену - већ су у калупима свога времена, у фразеологији своје садашњице која логички произлази из учбеничких манира и клишеа...

Ваљда је зато код нас сасвим свеједно дали сте били добар или рђав ђак. Чињенице су ионако увек биле од другоразредног значаја, затурене и разасуте између памтљивих и запалјивих фраза које су се лепиле и пуниле главе некаквим општим, проблематичним идејама и сликама. За њихово разјашњавање требало је време, стрпљење, неке друге и другачије књиге, неки нови извори сазнања. Ретки су се отискивали на неизвесни пут поновног и правога учења, ризикујући да изгледају чудаци, цепидлаке, посвећеници. Године су биле потребне да се исправи једна једина од безброј кривих Дрина, па и она у уским и упућеним круговима, у сизифовским резерватима; широки друм успешног живота и личног напредовања отварао се само пред подобним "свезналицама" подобне историје, књижевности, психијатрије, ве-

теринарства. Нема те науке, ни те области, у којој се није могло бити подобан и неподобан.

Деценије оваквих "критеријума", уз повремене чистке уприличаване после великих заокрета или периода смањене будности, створиле су и главне информативне куће, због којих би власт данас у сваком тренутку заратила са својим народом до истребљења. У њима је "крем подобних свезналица", које нас информишу по мери и вољи власти, скривајући или откривајући оно што треба, измишљајући или монтирајући оно што се затражи, обећавајући оно чега нема, лажући чак и у читуљама. Spreга између власти и армије информативних ударника који лажу за њу, у нашим је условима врло специфична и ни пошто се не би могло рећи да сви раде из истих мотива, у истим условима, нити да се једнако окористе играјући своје мале, нечисте роле и оштрећи своја ионако зарђала, безначајна пера. Огромну већину увек чине пролазне незналице сумњиве писмености, које кроз новинске рубрике шетају туђом вољом или својом упорношћу и свакојаким амбицијама. Од спорта до културе, од пијаце до скупштине, од цркве до суда, увек од абецедне одређене проблематике, с врло мало шансе да постану експерти за било шта. Временом и они сами престају да верују да се овде ишта значајно и епохално може сазнати, а још мање знају шта би с таквим неким сазнањем, све да им се и укаже, могли да почине. Нисмо ми Америка, па да новинарска открића дрмају владе, министре, па богоми и председнике. Код нас је све видљиво и без открића, а то видљиво било би превише у свакој нормалној држави, па да с власти оде и последњи писар ако је захваљујући њој писар постао. Шанса за опстанак, дакле, указује се у замагљивању видљивог, у оправдавању и хваљењу постојећег. А кад и то

постане недовољно, увек постоји пречица за успех: напад на тзв. непријатеља!

ПРЕВРТАЊЕ СРБИЈЕ

Боже мили, ал смо се тих филмова нагледали! Исти продуценти, исти сценарио, иста застарела технологија. Чак и непријатељ исти. Вук Драшковић. И оптужница позната. А толико волимо да мислимо о себи као о маштовитом, инвентивном, лудом народу, толико смо поносни на своју здраву памет, досетљивост, креативност. Где се денуше све те особине? Да ли је глуп народ, или је глупа власт, или обоје? Или власт рачуна са глупошћу народа, па шта буде?

Било како било, новинари владиних медија су показали и своју памет и свој морал, још једном. Прво у "Политици", под иницијалима Н.П. Ко им је сад па то? Можда Његово Величанство Новинар Политике? Има ли своје име и презиме човек, који на основу једног сасвим бенигног писма министрима иностраних послова, у којима им лидер опозиције лаконски побројава тек неке од потеза власти којима се у Србији гуши свака могућност демократског даха, у наслову тврди да "Драшковић тражи страну интервенцију у Србији?" Или су новинари Политике уистину само једна заједничка именица, мноштво удова са једним мозгом који ради на Дедињу? Јер, нико се није оградно од оног доушничког Н.П. Никома није пало на памет да затражи минимум: да њихове новине објаве писмо, па да се види ко шта пише и ко шта тражи, без Н.П. тумача и "просветитеља" народних маса.

Све наше медијске лавине личе једна на другу, ваљда зато што их кроји једна иста памет или што је пут лажи увек исти. Док Вуково писмо није прокрчило свој пут до све ређих недиригованих медија, хајка је подивљала, кулминирајући, као и увек, у Брајовићевом "дневном листу с највећим тиражом у СРЈ" (спрега између тиража и нивоа овог листа много говори о нама). Нашо се ту један типичан примерак дуге традиције нашег пљувачког новинарства (не знам да ли дотична "новинарка" спада у подмладак или у проверене кадрове), извесна Дијана Димитровска, чији би текст били до суза смешни да не живимо ту где живимо, и да не знамо колико су сличне жврљотине скупо коштале многе паметне и часне људе у историји.

Дијана је аутентични изданац фразеологије у стилу: "Ништа нисмо имали, а онда су дошли Немци и све нам одузели". За њу нема никаквих дилема, њој писмо и не треба да би (с)мислила што се тражи. Што да се мучи с евентуалним цитатима који би могли да је оповргну као оног Н.Пеа. Дијана дели свет на њих и нас, Дијана ниједном не мери а три пута сече. Дијана носи у венама речник из 1946. и сличних година, плућа су јој пуна спољних и унутрашњих непријатеља свих боја, ватиканско-коминтерновских завера, издајца, клеветника и кукавица, који стављају клипове у за-

мајце нашег прогреса. Дијана - инжењер наших душа, зеница нашег ока, наше највеће богатство, како то гордо звучи!

Дијана (наша будница и јутарња стража, како јој лепо име каже) зазвонила је на сва звона против "издајничког" и "кукавичког" писма у коме, вели, Драшковић жели "Србију у којој ће се, баш као и на његовом митингу, вијорити све заставе света, а наша, српска, тек при дну, у којој ће се шепурити и заводити ред дежурни светски моћници, у којој ће се по лиценци производити увозна "демократија", у којој ће свега бити, али Срба - понајмање". То, дакле, Дијани и наручиоцима њених будница смета - митинг, а не писмо у коме се и онако региструје оно што и ми и свет знамо, то јест да нам Милошевић, након што је свет признао ратника за миротворца, заводи у ионако ојађеној кући још и своју личну деспотију.

Драшковић се, вели Дијана, "обратио искусним разбијачима Југославије" (по њој Србија није Југославију ни такнула, а камоли здушно разбијала са осталима), а све то не би ли "преврнуто изнурено, али и достојанствену Србију и све нас који смо стоички издржали све тортуре моћног света". Ето, тога се Дијана изнад свега плаши - **превртања**. У ту сврху надахнуто је измислила и занимљиву глаголску именицу да њоме именује Драшковића - **превртач**. Дијана се, све у свему, плаши **превртача** и **превртања**. У свету који мрзи, у таквим се случајевима иде психијатру и исповеда на каучу, а не пишу политички памфлети.

У пенушању беса и страха, Дијана све злокобне потезе власти који су изазивали и потхрањивали четворогодишњи рат приписује Вуку Драшковићу, до јуче прокаженом због мировне политике. Добро, логика јој није јача страна, нити је од особе испуњене мржњом, бесом и страхом ваља очекивати. Камо Дијанина "логика" води, најбоље показује афоризам у облику антологијске глупости која јој се "омакла". "Све је издао, јер ништа није имао", закључује паметница Дијана, очигледно сматрајући да је овом апсурдном стилском фигуром дотукла мрског превртача. Или сам ја опет наивна? Шта зна Дијана шта су стилске фигуре? Њен рецепт стоичког издржавања и лични програм преживљавања много је практичнији: нападај кад треба, кога кажу и како кажу - јер тако треба, па ћеш с нама, збринута, у 21. век.

Дијана, наравно, није са-

ма. Пуне су владине новине ових дана "искусних састављача Србије и Југославије" у лику и делу Предрага Витаса, Милице Шундића, Живорада Михаиловића-Шиле, верних читалаца који, шокирани, протестују и траже линч. Сви траже главу, а нико писмо - да га прочита својом главом и памећу. Како смо се само лако и спремно вратили у времена када су словослагачи одбијали да слажу непријатељске песме, приче, чланке, а хиљаде радника једнодушно осуђивале невиђене текстове и слале телеграме подршке вољеном Јосипу Броз. Како нам прија то племенско трупкање око непријатеља на кога је указао врач - лично. Како смо близу идеји да у нови миленијум уђемо уз козарачко коло, све запевајући: "Ко друччије каже, клевете и лаже", или "Друже Слобо (другарице Миро), љубичице бела"... Није тачно да брзо заборављам. Ми, заправо, ништа и не памтимо, па немамо шта ни заборавити. Ми само вегетирамо како (актуелни) Вођа каже, и да то сутра којим чудом буде Вук Драшковић, били бисмо исти. Прво би Дијане и Витаси отишли на поклоњење и понудили своје проверене новинарске услуге.

Овај ланац новинарског бешчашћа могао би се, евентуално, прекинути само у једној идеалној ситуацији: да једном добијемо председника који би указом забранио измишљање и жигосање непријатеља. Али ту већ залазимо у свет бајки. Мада Драшковићево писмо, објављено у "Српској речи", у коме се залаже за хришћански модел укупног понашања, па и новинарства, на такву бајку мирише. А бајке су не само лепе, него и - немогуће. Изузев кр-

вавих, што би рекла Десанка Максимовић.

БАЈКОВИТИ ПАВЛЕ И ПРАКТИЧНА МИРА

У свету без бајки преостаје нам само да их измишљамо. Једна од таквих јесте она о нашој слободарској, независној, вазда исправној и усправној Цркви. Таква је та наша Црква да више уопште не знамо шта хоћемо, желимо, очекујемо, а шта ћемо дочекати од ње.

У овој бајци Патријарха је ту недавно, а у време Ускршњег поста, посетила наша Црвенкапица. И сад су једни очекивали да Патријарх буде вук, а други да буде јагње, а трећи нешто треће. Познат по својој доследној политици типа "може да буде, а не мора да значи", врх СПЦ је дао "извешће" о тој посети, које је округло, али са мноштвом непредвидивих ћошкова. Нешто као деманти, а не може да буде деманти кад је Црвенкапа ипак била у гостима. Била је, али на њену иницијативу, хоће рећи - самопозвала се, што је од гошће некултурно, али не подразумева да и домаћин буде некултуран. Тако некако, у и између редова. Била је, али "врата Патријарха Павла увек су отворена за сусрете и разговоре са људима, познатим и "обичним" личностима". Била је, али је разговор био "неформалан, куртоазан и протоколаран, без обавезујућих елемената". Зар протокол не спада у "обавезујуће елементе", или Црква мисли на неке друге "обавезујуће елементе", које је, ако је веровати, овог пута избегла, што не значи да ће и следећег? "Патријарх није држао неку специјалну беседу (!), већ је изнео познате ставове Цркве", гласи следеће правдање у овом херојском антидемантију, који је по својој дипломатичности раван причи о слону у порцуланској радњи. Као, свима треба да буде лакше што је изостала та "специјална беседа", јер специјална беседа би била и специјално понижење, а познати ставови су познато понижење.

Како се бајка завршила? Класично и мудро: и Црвенкапа сита и вук на броју, и обрнуто. Свејо равно, што би рекли Руси, чији је Патријарх, уосталом, преживео исту муку и бруку, или част и задовољство, лане, некако у исто време. Како се узме. Битно је самопозвати се, а после је све као у правој правцатој бајци са демантованим хепендом. Не зна се ко више поцрвени од среће.

Кекец против Орвела

✍ Јелена ЛЕНГОЛД

Хајка је демократски покрет. У њој свако може да учествује. У Србији влада велика хајка, сходно још већој демократији која пада по глави становника. Кома је стало до просперитета, личног, или својих потомака, сада му је последњи час да се укључи у хајку. Адреса на коју можете јавити своје примедбе: Министарство за реваншизам. Тамо ће вас љубазно дочекати, а ваше негодовање због толике количине издајника и денунцијаната, љубазно ће допунити сопственим запажањима. После све тече глатко. Рубрика "Међу нама" биће срећна да објави ваш допринос патриотском покрету.

У име такве истине, Првомајски уранак ће ове године имати нов, богат програм. На Ушћу ће бити организована велика ломача. Сви добронамерни грађани моћи ће да дођу и да на овој ломачи спале свој пасош. За спаљивање ће бити добродошле и све дипломе о учењу страних језика, заостале конзерве кока-коле, америчке фармерке, немачке марке, швајцарске чоколаде и годишњаци "Плејбоја".

Испред амбасада и конзулата морају бити организоване протестне демонстрације, са паролама: "Нећете ви нама кројити капу", "Уа луде краве", "Да је Енглез добар не би га Дајана оставила", "Јака Србија - слаб Јапан", "На западу ништа ново", "Мадона је курва", "Штефи, поздравно те тата", "Не треба нам Дунав", "Челзи носи протезу" и томе слично ...

Очекује се да ће се, на крају ових демонстрација, грађани спонтано ухватити у козарачко коло, на чијем ће прочељу, наравно, бити виловити и плаховити представници СУБНОР-а, АФЖ-а и Младих горана.

Истога дана, Телевизија Београд ће на улицама престоног града извршити анкету случајних пролазника, за коју предлагам следећи сценарио:

М.М, научна радница, академик, мајка двоје деце: "Шта да вам кажем. То је срамота! Поред толико лепих наших река и планина, поред наше месечине и росе и цвећа, опијати се задахом Шварцвалда и тровати омладину

лажним вредностима!"

Ж.Ј, писаник и републички посланик: "Ја више никада нећу да жваћем Орбит-жваке, па макар ми опала пеха вредност у устима. То што запад нуди не може ни да се сажваће, а камо ли да се свари! А мени још ни зуби нису нарасли!"

Г.Г, распуштеница и боксерски репрезентативац: "Слушај сине, кад видим живог Немца, цвице ми се замагле од беса! Келнер, брљу за целу кафану, и немој да би ми неко поменуо виски, има да љуби патос!"

З.Б, естрадна уметница, мајка девет Југовића: "Никада више нећу ићи на турнеје по непријатељским западним земљама. Кад ми неко помене страну валуту, дође ми да се удавим у цакузију! Од сада ћу да се фарбам искључиво домаћом цвеклом."

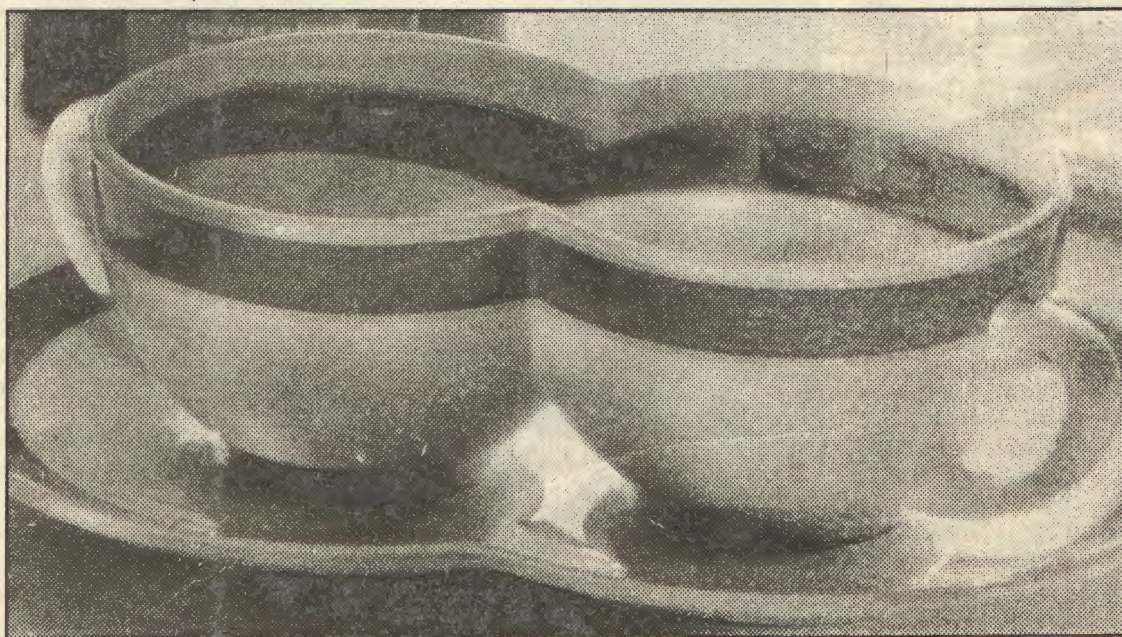
Све у свему, другарице и другови, до Првог маја ће то све да се реши на опште задовољство. До тада ћемо већ да потучемо интергалактичку интервенцију Марсоваца коју је ових дана призивало Астрономско удружење Пере Квржице. Неће нама овде више да пролази ни Халејева комета, јер се добро зна зашто она пролази и коме то овде одговара, а вештачке сателите који шпијунирају шта ко спрема за ручак, њих ћемо лично авалским снајперима да смакнемо. Своју цивилизацијску потребу за контактима са светом оствариће, међутим, конфедерацијом са Кином. Тренутно се ради на пробијању коридора, али то је само питање дана. Неће ови овде нама више да заговарају неко национално помирење. Још би требало да Кинези заволе четнике, па где се

то може! Тачно је да се кинески језик тешко учи, али ми никада нисмо ни тврдили да је демократизација лак процес. Али, за награду најбољим полазницима курса, ту је наше специјално признање, Седмојулска награда. Намера нам је да је ове године постхумно доделимо и Жикици Јовановићу Шпанцу, кад се то већ нисмо сетили за време његовог живота.

Другарице и другови! Отаџбина зове и тражи паре за препород Србије. Кад отаџбина зове, не сме да се деси да неко не дигне слушалицу. Трули запад вас годинама трује причом о томе да је Југославија богу иза леђа. Толико су то причали, да смо замало поверовали у бога. Учили су вас да су гуске спасле Рим. Ми ћемо вам, међутим, показати како то ради пекиншка патка. Американци више неће моћи да се хвале тиме да је њихов Устав најкраћи. Наш Устав биће само једна реч. Једна реч, једног човека.

У нашем срећном, демократском друштву, мирно и неометано моћи ће да раде следећа удружења: Удружење филателиста, Удружење голубара, Друштво савских аласа, Планинарска заједница, Пионирска заједница "Кекец", Друштво плетилца, Завод за дезинфекцију и дезинсекцију (дератизација се укида док траје Година пацова), Земљорадничка задруга, као и сваки онај хор којим диригује Даринка Матић Маровић. Све остало се укида као непотребно, да не кажемо сувишно. Препоручује се свим добронамерним грађанима да себе пронађу у неким од постојећих удружења, у којима би проводили своје слободно време.

Жао нам је што на крају морамо да вам пренесемо и једну забрану, али шта се ту може кад увек постоје неки несавесни појединци. Дакле: најстрожије се забрањује припаѓање верској секти ОРВЕЛ (скраћено: Организовано Расуло Води Европа Лично). Толико. О свему осталом обавестићете се у неком од горепоменутих, добронамерних удружења.

Миш

Донка МИХАИЛОВИЋ

То што су се РТС и ЈУЛ путем својих мезимица, РТС и Политике, острвили на г. Драшковића и његово писмо упућено министрима иностраних послова САД, Немачке, Француске, Русије и Велике Британије, има везе са оним - истина највише боли! Има везе и са почетком предизборне кампање у којој најмоћнијег противника треба одмах угушити. Но, "обичан свет" мисли да предстојећи избори нису уопште битни у овом лову на Вукову главу, јер и ако изгубе, социјалисти су све средили да добију. А можда и пре избора, право из дневничких белешки наступи **Мириш** беспартијски плурализам. Обичан свет ову хајку третира као кафанску методу забаве и заплашивања народа у следећих десетак дана, да не примети како велики и моћни социјалисти и јуловци краду, varaју, изгладњују и муче своје поданике. Док се Вуково писмо буде причавало, "додавало и ширило", велики и моћни опет ће новац из пензионог фонда стрпати у свој џеп, подићи цену електричне енергије, станарине и опљачкати све оно што се опљачкати може...

Нападима на писмо г. Драшковића, гласноговорници СПС и ЈУЛ, скочили су сами себи у уста. Најбољи пример за то је изјава Александра Вулина "Борби", коју је РТС у Дневнику детаљно пренела. "Када у кући има проблема онда укућани седну и покушају да нађу решење, обично задњу реч има домаћин", каже Вулин. Ако је у нашој кући домаћин мили нам председник Милошевић, нешто не могу да се сетим када је он то своје укућане звао да поразговарају, углавном је разговарао са странцима, чак и онима којима је Вук писао. И некако је нормалније да задњу реч има, не домаћин, већ најпапетнији укућанин. Вулин даље каже: "Све што се дешава у овој земљи ствар је њених грађана, а они који немају наш пасош могу да нас питају шта се дешава, а никако да учествују у решавању проблема". Све што се дешавало у овој земљи решавао јесте Милошевић, што са странцима на свом канабету, што у Дејтону. Ти што немају наш пасош, а били су у Дејтону, не само да су питали Милошевића шта се овде дешава, него су му искројили "све српске земље" и дали му да, као добар домаћин, то потпише. Или, још сликовитије, Милошевић као домаћин ОВЕ земље, са

власницима страних пасоша, решио је проблем ТУБИХ земаља, РС, РСК и Источне Славоније...

У Дневнику је 28. марта, са прес конференције НД, а у вези инкриминисаног писма, пренесена само једна реченица **Јокановића**, да његова странка поштанску пошиљку оцењује "као маркетиншки потез СПО чија је политика изгубила своје реалне ослонце у народу". Само дан после, 29. марта у Дневнику је опет емитован снимак исте конференције за штампу у коме је дневнички извештач рекао како је на јуче одржаној конференцији Јокановић рекао да "НД преписку са странцима не сматра за неморалну, да НД има бројне контакте са дипломатским представницима, који ће се наставити на добробит наших грађана, да комуникација са светом не мора да значи да странке раде против своје државе, да НД верује да је прошло време када се говорило о страним заверама". Одмах се у јавности кренуло са калкулацијама, да ли су то млако "мазање по глави" тражили бизнисмени НД, да ли је Милошевић изненада запао у депресију поштења и демократичности или је неко од "белосветских" странаца отписао и Драшковићу и Милошевићу...

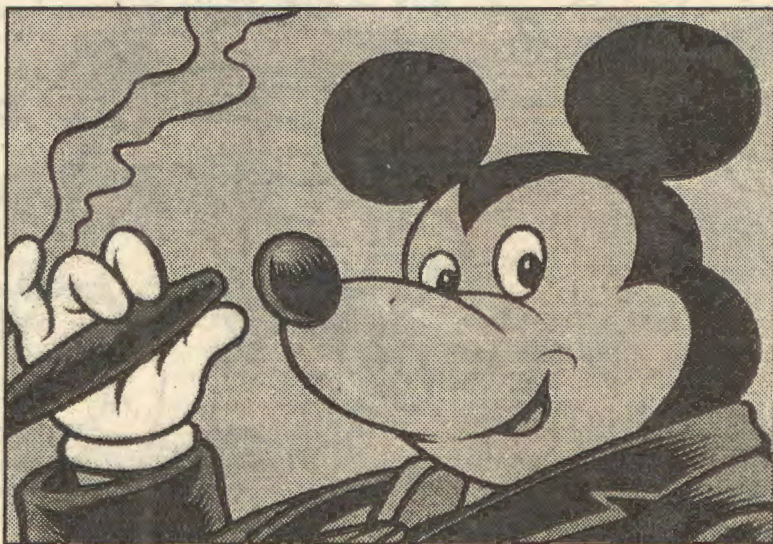
Све ове могућности нестале су након дневничког извештаја са митинга опозиције у Нишу, у коме је обзнањено, не само да је митинг пропао, већ да су господо **Ђинђић** и **Драшковић**, очајни што им је дошло једва 3 до 4 хиљаде људи, оштетили у том очају споменик Ослободиоцима Ниша, док је госпођа **Пешић**, као представник грађанске опције, културно разбијала стакла и уништавала зеленило. Истина, тв камера ништа од тога није забележила, али је уснимила друга **Милета Илића**, најпопуларнијег социјалисту у Нишу, а и шире, који је посведочио да су његови суграђани "узвизима негодовања према незваним гостима" исказали исконску љубав и према самом Милету и према председнику Милошевићу.

Калкулације су се опет појавиле, дан касније, када је у ударном Дневнику емитован коментар, крајње збркан и нејасан, осмишљен више као порука странцима, а не самом Драшковићу и слушеном народу. Крај коментара: "...сам председник Милошевић је од великих сила добио признање да је у мировном процесу имао кључну улогу. Није ли то

сасвим довољно за међународни кредибилитет председника Милошевића и његове политике који толико смета Драшковићу..." , баш некако личи на поруку кључног мировњака Милошевића својим пријатељима са страним пасошима. На крају крајева, није он докон да свима пише појединачно писма, телевизија и сателити су ту, а он је и овако већ у 21. веку...

Како је г. Драшковић у свом писму споминуо и независне медије, лист "Политика" и РТС, морале су под хитно да се позабаве истима. Дочепале су се грчких новина и превеле текст у коме се каже да су НИН, Наша Борба, Б 92, Време и стари НТВ Студио Б добијали "ОГРОМАН новац из иностранства за СЛАБЉЕЊЕ ПОСТОЈЕЋЕГ демократског режима и КОНТРОЛУ јавног мњења". Дотични грчки лист "Понтики" (у преводу Миш), политичко-сатирични недељник, лево оријентисан (чита га од 70 до 90 одсто пасоковаца), који се бави вестима и догађајима иза сцене, овај чланак објавио је одавно. Наш домаћин чекао је право време за превод, не размишљајући да је у питању сатира и да све то може бити тачно, а и не мора. Само Милошевић, и без Миша, има право да пресуди ли су горе наведени страни плаћеници рушили демократију, позивали на рат, бавили се криминалом и свим гнусним стварима, којима се он, као добар домаћин, никада није бавио. Волела бих када би Политика и РТС објављивали вести, макар и сатиричне, о директорима наших државних предузећа, који такође страни новац стављају у свој џеп. Најсвежија прича је о једном директору, једног бродоградилшта који је од Холанђана, наручиоца посла, добио 20.000 ДЕМ за свој џеп, не би ли као фирма снижио цену изградње брода. И директор сит и радници на послу, са малим платама. Али док раде и причају о "скандалозном" писму, неће ни наслутилити нешто о тих 20.000 ДЕМ у рукама милог им директора...

Поред политике, на малим екранима имали смо и музику. РТС уредно је преносила дванаести МЕСАМ, на коме се чула се песма посвећена наступу Бранислава Ивковића у Гроцкој "ми тачно знамо ко нам не треба". Песма је крајње искрена и почиње стиховима: "долазиш љут/дрхтим ко прут/са сваке стране налазиш мане..." Стихове једне друге песме, неки злбонци су повезали са нашим домаћином. Кажу, по тим стиховима се владао у време рата, у коме Србија није учествовала, али њена младост јесте изгинула, а сада, у време мира, пева је и мисли на Вука Драшковића. Кажу још да је са том песмом испратио и неке старе другове, **Бору Јовића**, **Учељића**, **Марковића**... Стихови, којима чак нису дорасле ни Вечерње новости, гласе: "Умри мушки/на мој знак /умри мушки/нећу ја/слава мртвима..."

Ми смо за Европу без граница.
Да би сви Срби живели у једној држави.

Испоставило се да смо узалуд гинули.
Али, испало се може рећи и за преживеле.

Да је Свештозар Марковић данас жив,
вероватно би написао књижу:
"Србија на далеком истоку".

Поделили су посао:
Мирјана издаје књиже, а Слободан српске земље.

Србија има ТЕРОРВИЗИЈУ!

Нас и Кинеза - милијарду и по комуниста.

Вођа је створио Велику Србију.
Колико нас је остало, сада нам свака Србија изгледа велика.

Власти нас толико краде, да је и нас срамота.

Били смо једног века под Турцима, а Турци су и сада изнад нас.

Они су проишли приватизације.
Више им одговара да буду власници друштвене својине.

СРБИЈА

Александар ЧОТРИЋ

Са Шешелем неће нико из опозиције.
Зашто он поново иде са Слободаном Милошевићем.

Председник је рајини професијер.
Добиће Нобелову награду за мир.

Забрањени су експерименти над животињима.
Зашто социјалисти своје пројекте проверавају над људима.

Какав шведски стандард?!
Када бисмо живели барем као Албанци!

Становници Хонг-Конга и Тајвана који су етнички Кинези проишле се доласку под власти Пекинга, а Мира Марковић би да на Балкану, од Србије, створи кинеску провинцију.

Зашто младих нема на бирачким списковима?

Они се налазе на војним списковима!

Тек је судија објаснио шта је инсајдери да каже.

Полиција има још један увид у активности мафије.

Штавише, министар унутрашњих послова је одговоран шефу мафије.

У нашој земљи има свежа.

Чежа нема на првом, има на другом програму Телевизије.

Агенције су јавиле да је ириријарх Павле примио Мирјану Марковић.
Сачувај Боже!

Није истина да Мирко Марјановић ради са жиљом.

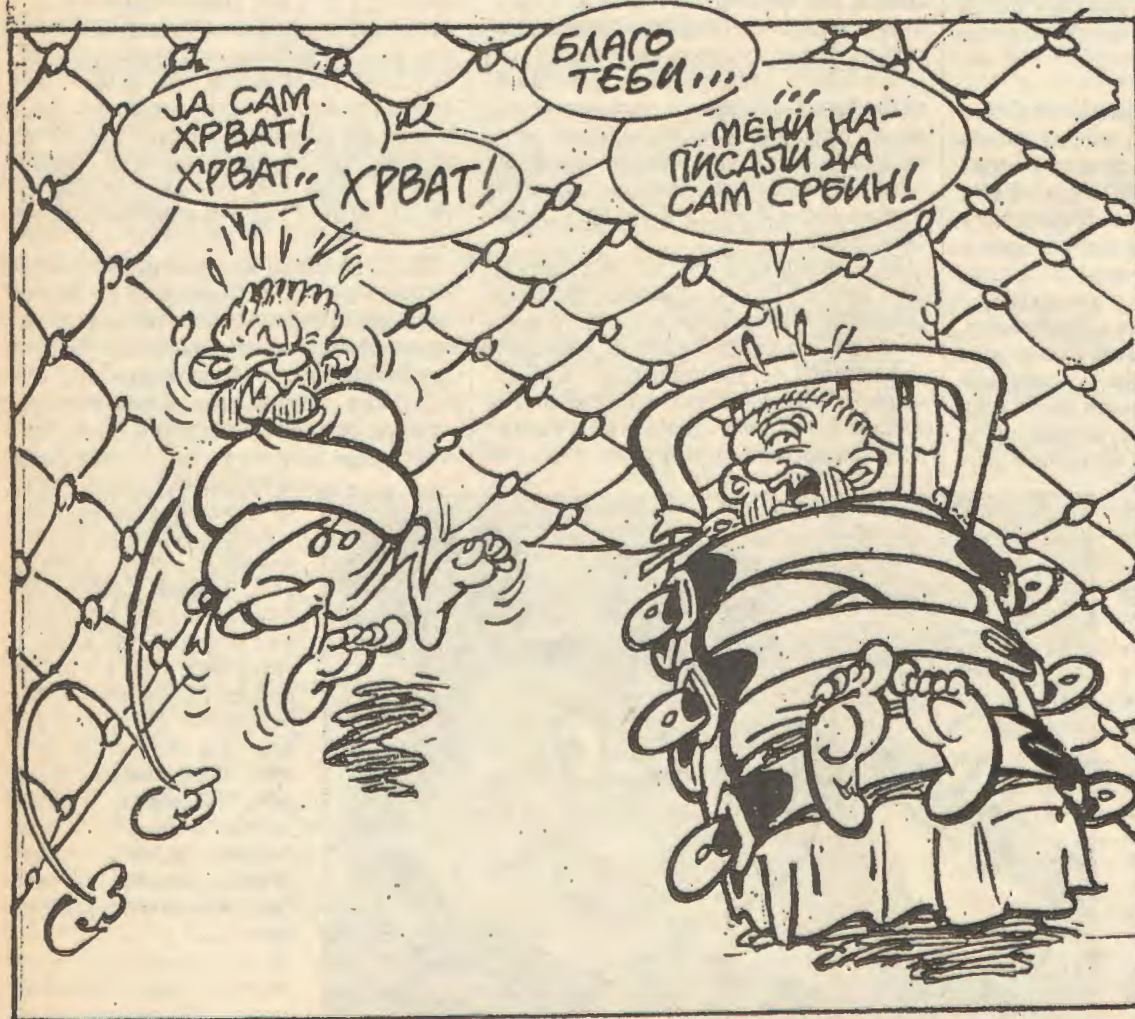
Он ради испод жиља.

Срби су свештска суверена сила.
Силовали су ириса хиљада Муслиманки.

Гесло СПС-а:
Србија у Кини,
Северна Кореја у Србији.

Влада је свесна неопходности промена.

Зашто су сви министри кували нова одела и

аутомобиле и променили љубавнице.

***

Неки академици који су планирали интернационална освајања намеравали су да САНУ претворе у Војну академију.

***

Селаци су успели да сачувају животи од ишчица и пацова, али нису од Мирка Марјановића.

***

Председник Владе Марјановић рекао је недавно да "влада врши власти у користи грађана".

Да, у користи грађана Слободана Милошевића и Мирјане Марковић.

***

Премијер ништа не крије од народа. Сви знају да он краде највише.

***

Све ово је закувала она што ни ручак не зна да скува.

***

Србија 1996-2000.

Последња комунистичка историјска.

***

Не може да напредује даље у ЈУЛ-у.

Много је ситан криминалац.

***

Народ је покраден, али он не зна ништа о томе јер није јавила државна телевизија.

***

Влада се бори против криминалаца. Не против конкуренцији.

***

Вођа може да помогне српском народу. Потребно је само да оде.

***

Пензионери поново нису примили пензије на време.

А председник владе би могао својим новцем да их исплаћује пола године.

***

Нема ништа од стираних улазања у Србију.

А да ми за почетак враћимо домаћи капитал са Кијра!

***

Ухајсили смо их јер нису пристали на демократски дијалог.

***

"Политика експрес" пише да "Паја рекламира чаше".

Наш председник је у Дејвону рекламирао флаше. И то празне флаше вискија.

***

Једна листа чини пролеће у Србији.

***

Од када се његова суруга активно укључила у политичку, председник је постојао дружи човек.

***

Они који су погинули раније, нису имали прилику да сазнају да нису учествовали у рату.

***

Председник се не одваја од зорила.

С ким си, онакав си...

АУКЦИЈА

Хуманитарна организација СПОНА организује велику аукцију слика познатих сликара. Приход са аукције намењен је у добротворне сврхе.

Позивамо вас да учествујете.

"Аеро-клуб", Београд,
Улица Узун Миркова бр. 4,
9. априла у 18. часова.

Управни одбор ХО СПОНА

***

Какав свејски трговачки центар...

Једно у Таковској 10 има свега.

***

Др Слободан Ункович, новоименовани амбасадор у Пекингу рекао је недавно:

"Науком ближе Кини".

А даље од памети.

***

Једва чекамо да дође тај комунизам.

Чули смо да ћемо у њему јести сваки

дан.

***

У новинама је објављен наслов:

"Ухајшен беђунац из зајвора у Пожаревцу".

Одмах сам се сетио афоризма:

"Како је Слободан Милошевић дошао из Пожаревца у Београд? Да ли је пуштен или је побегао?"

***

Радоман Божовић је изабран за председника Тениског савеза Југославије.

Тако је и званично постојао први рекети.

***

ИЗ ДНЕВНИКА
БУДУЋЕГ ЛУДАКА:

(Раде Пејковић)

Да се није дало на Санском Мосћу, да ло би се на Павловића ћурији.

***

Вођа није рајни злочинац. Нека се ја-

ви неко кога је он убио.

***

Да видимо ко се издржава од гласања.

***

Наша војска је дејствовала по циљевима непријатеља.

***

Ријетки зуби - срећан човек! Рече инстинкт.

Нови роман
Божидара Тодоровића, који говори о
деспотији Слободана Милошевића,
можете наручити на
телефон (011) 452-609.

Кад узму све, сисаће крв

Живим у месту Братљево код Ивањице, са супругом и двоје мале деце. Животаримо некако, али докле ћемо - то не знам. Има сигурно и горих примера.

Остао сам без посла још у априлу 1995. јер је фирма отишла под стечај. Супруга је учитељица и страшно је оболела, као и старија кћерка, која има алергијску астму. Све постојеће резерве смо исцрпили.

Али прави проблеми настају од локалних моћника СПС-а. Када опозиција у Београду доживљава такве ствари, онда можете мислити како је нама у некој забити између Јавора и Голије. Када вам ујак прети затвором и вешањем о бандеру поред Вука, онда можете мислити шта је са осталима, како нас виде. Па ова њихова кампања, верујте, овде је прави пакао.

Једина нада да има смисла живети је "Српска реч".

Овде се види (гледа) само Први програм РТС-а. Овде нико не зна да је опозиција напустила парламент, чак ни да су укинута тв-преноси. И како онда живети, и с ким. О материјалној ситуацији да не причам. Да би се добило било какав посао морате имати црвену књижицу, не смете имати своју главу, а камоли мислити њом. У општини, СУП-у, суду, шансе да остварите своја права су минималне.

Председник Савета МЗ Братљево, на пример, вози пет година нерегистровани ауто, јер му је кум заменик командира милиције. Бави се шверцом, уценама и претњама, пише анонимна претећа писма, и ником ништа.

Ја повезем жену да се породи, да бих спасао и њу и дете, а ауто истекла регистрација само девет дана. Патрoла милиције ме је већ чекала, јер им је јављено да "вуковац долази".

Председник општине, иначе локални зет, одобри средства за градњу водовода, а нама нити воде, нити пара. Ником ништа. Важни су само печена јагњад и прасад, и лепо говори.

Полицајац задужен за ред и мир у Месној заједници, долази на посао кад му се прохте, а не кад треба. Информације тражи од локалних конобарца и сеоских удовица. Истина, он ионако не игра никакву посебну улогу. Кланови раде шта хоће, а незаштитени и поштени појединци зависе од добре воље господина полицајца и његових личних симпатија.

Пошта је прича за себе. Управник и његова супруга су чланови свих могућих "форума". Телефонске прикључке (слободне) деле у зависности од дебљине коверте. Наравно, и политичка припадност је врло битна. Није човек случајно председник локалне партијске организације СПС-а. Постављају и разрешују заједно са председником општине Школски одбор, директора школе, али своје функције задржавају. Зна се због чега, због технолошког вишка. Али, то је посебна прича. Код нас увек недовољно школовани управљају школованијим. Негде у "Српској речи" скоро прочитах - "пузање је вештина", или тако некако. Полтронство и удворштво је у овом систему добро награђено. Шта човек да ради - снашли се.

Драга господо из "Српске речи", не замерите ми што ово све пишем. Ви сте ми, заједно са породицом једина нада да живот ваља одживети до краја. Хиљаду пута сам проверавао себе да ли сам ја нормалан човек. И верујте, да није

било Вука, Дане, Богољуба, Александра, Миленка, Милана, Владана, Милована, Љилане, Јелене, Ксеније, Сандре... Весне Пешић, по-сумњао бих у свој "ментални склоп". Хвала вам до неба за то.

Верујте очи су ми пуне суза кад на 64. тој страни читам: "члановима и симпатизерима СПО" ... а не могу да помогнем. Немам ни за "Српску реч". И ње се одричем. Бићу увек уз вас, срце ће ми куцати са вашим увек. Победићемо јер морамо, јер смо дебело у праву, јер и ми постојимо. Дивим се вашој храбрости, поштењу и издржљивости. Такви требају овој "метиљавој" Србији, да је изведу у цивилизован свет. "Ови" воде у мрак, у тифус и колеру. Кад нестане пара, сисаће крв.

Нека нам Бог помогне. Издржите!

Војислав Вујовић, Братљево, Ивањица

Не жалим такве Србе

Уједном од последњих бројева "Српске речи" објавили сте исповест студенткиње из Сарајева, сада настањене у Београду.

Да не знам шта се стварно догађало око Босне и у Босни (и Херцеговини), могла бих доћи у искушење и сажалити се на злехуду судбину избегле студенткиње (иначе Српкиње, што је у овом случају веома важно).

Елем, поменута студенткиња за свој статус (избеглички) оптужује Слободана Милошевића; не спорим да је он највећи кривац за све што се догађало и што се догађа и у овој (непризнатој) "Југославији" али да није било оних картографа из Загреба и Пала, и да картографи нису похрлили да насилно мењају границе (већ признате независне државе БиХ), уз војну и сваку другу помоћ из Србије, која није била у рату (срци!), рата не би било. Рата не би било да је у Србији победио Иван Ђурић, то је бар јасно. Али, победио је Слободан Милошевић захваљујући оним грађанима, ако се могу назвати грађанима а не фашистима, људима који мрзе другу веру и нацију који су само видели Велику Србију, односно прилику да се прљачкају туђе куће и стаје, да се убијају и протерују сви који нису Срби.

Криви су Срби из Босне и Херцеговине, они Срби који су се приклонили Караџићу, Кољевићу, Плавшићки, Крајишнику (списак овако сулудих типова стварно је дуг!), односно сви они Срби који су се окренули против својих колега, пријатеља, комшија неспрске националности, пре свих Муслимана, односно Бошњака. И сад је госпођица студенткиња избеглица дошла у Београд, дакле у Србију, међу своје саплеменике Србе, и жали што није остварен (сулуди) план, што БиХ није подељена онако како су се Туђман, Милошевић и Караџић договорили (погледати документарни Би-Би Си-јев филм "Смрт Југославије"), што босански Срби (уз здушну помоћ србијанских Срба) нису цепенули 70% БиХ територије, "територије која је одувек била наша (српска)"! Те територије нису само српске, поготово нису одувек, и надам се да никад и неће бити само српске.

Госпођица студенткиња избеглица је ваљда видела ујас који је задесно Вуковар и не верујем да није знала да ће тај ујас задесити и БиХ. Зар није себе и своје најближе (из окружења) упитала куда рат за територије води, зар се није упитала шта ће се догодити са њеним познаницима, комшијама, колегама Муслиманима, Хрватима, Јеврејима, Југословенима? Па и да су те територије "одувек биле српске" (а нису, јер је Босна била насељена и пре доласка Словена, дакле и Срба, на Балкан!), зар је "повраћај" тих територија прихватљив по тој цени -

по цени убијања, рушења, изгнанстава свих који нису Срби?! Зар јој Вуковар и Сребреница, односно цела БиХ, нису довољни да престане да размишља о свему што је "одувек било српско"? Хоће ли, ако сутра буде у прилици да се одређује, гласати за изгон Мађара, Русина, Хрвата из Војводине (па, и Војводина је "одувек била српска") и изгон Албанаца са Косова, и изгон Муслимана из Метохије, и Муслимана Горанаца из Горе? Може бити да су и те територије "одувек српске"?

Хоће ли свако од нас, који смо Срби, али то сматрамо за националну припадност, нечим што је најмање важно у нашим животима и који пријатеље бирамо по сличностима у ставовима и по блискости у интересовањима, а не по националној и верској припадности, хоћемо ли ми такви какви смо ("неквалитетни Срби"), који дижемо и дизали смо глас против поделе Босне, против поделе Сарајева, против свега што не бисмо желели да се нама чини, хоћемо ли и ми једног дана (а то није далеко, богами, близу је - ако се овако у Србији настави) морати да будемо избеглице због неког ко одлучи да је све "одувек било српско" (право на демократију, исправно мишљење, приватно власништво, миран сан и територије, наравно), ако се пре тога не иселимо одавде, код оних који су раније (због тога што нису Срби и "квалитетни Срби") већ истерани из својих кућа, или су на време побегли и спасли животе (да им Срби не узму животе, јер биће, по мишљењу госпођице студенткиње избеглице, да је и право на живот Муслимана, Хрвата и осталих, "одувек било српско право"). Како су Срби почели, и како и даље раде, сваком у Србији ко није Србин, или је Србин али је против фашизма, лоше се пише.

Госпођица студенткиња избеглица (без куће, без јасне будућности, са мучном прошлoшћу) не разуме шта се њој и осталим Србима из БиХ догодило, помиње издају, сада је у Београду избеглица, није своја на своме, на територији која је "одувек била српска", а где је иначе рођена.

Па, колико знам, генерал Дивјак ће остатак живота провести на територији која је "одувек била српска" (али и муслиманска, тј. бошњачка), и Мирко Пејановић није сматрао да је 70% освојене (па делимично уступљене) територије "одувек било српско", а миго је таквих као што су њих двојица, храбрих, поштених, који су били против било каквих подела БиХ, и који уживају све моје поштовање и дивљење.

Госпођица Студенткиња Избеглица (молим, почетна слова да буду велика!) схватиће једног дана (што пре - то боље и за њу и за све Караџићеве, Мартићеве, али и за све Србе из Србије) да се погинулим и избеглим Србима догодило оно што су Срби чинили или су планирали да учине онима који нису Срби, а живели су на територији која је "одувек била српска".

"Небеском народу", "божијем народу" (ког чека царство небеско и божија правда) догодила се и пре пресељења на онај свет правда земаљска, догодило се пакао земаљски, али и правда Бога (јединога). Атенста сам, али изгледа да боље познајем десет божијих заповести од свих који су се заклањали иза Христа, православље, попове, Светог Саву и светосавље, црквене великодостојнике који су у руци држали (а и сад држе) мач (али не као симбол правде), у другој руци, у очима мржњу према свему што није српско и православно, на уснама имали (и имају) речи - позиве на мржњу и уништење свега што је неспрско и неправославно, у крст (часни, под условом да оличава правослање) и слободу (од кога?), и заклањају ли се иза свега побројаног.

Град Дејтон Србима изван Србије донео је живот пун кошмара, уверење да су споразумом преварени, издани, на губитку територија које су "одувек биле српске" итд, а да ли ће схватити да се освајачки ратови, пљачке, убијања и зверства, изгони других и другачијих, на дужи рок не исплати, и да се Србима изван Србије догодило оно што су они чинили другима, или су планирали да учине, да су имали прилику и довољно времена.

Немам ни мало разумевања и сажаљења за те и такве Србе.

Петар Вучић, Српски

Путуј, витеже

Ко је Веселин Шљиванчанин, "витез од Вуковара"?

Рођен је на Жабљаку, где је завршио и основну школу. После Жабљака, отац га је уписао у пешадијско-подофицирску школу у Рајловцу коју је завршио међу најбољима у класи. Кадровик Титове Гардијске бригаде одабрао га је за ту елитну јединицу из разлога што је Шљиванчанин у једном упитнику уписао да жели искључиво да служи у Титовој гарди, и ни где више. Титова гарда му је омогућила да се школује у Академији на Бањици, где је по завршетку добио чин потпоручника. Касније је завршио и ратну школу и школу за специјалне јединице у Панчеву. Са места командира чете преузима специјалну јединицу у саставу гардијске бригаде под називом "Кобра". Пре одласка на вуковарско ратиште налазио се на дужности начелника безбедности Гардијске бригаде. То му је била функција на вуковарском ратишту. По формацији, као начелник службе безбедности, имао је и функцију помоћника команданта Гардијске бригаде. После повратка са вуковарског ратишта био је главни човек у Гардијској бригади иако није био командант. Био је човек од поверења Вељка Кадиевића, Благоја Аџића и касније Животе Панића. Због улоге у вуковарској одисеји и неких нејасних односа са Миланом Панићем, тадашњим председником Савезне владе, прекомандован је у Подгорицу, док му је фамилија остала у Београду.

Његова улога у вуковарској одисеји донекле је и позната јавности. Међутим, његова улога у гушењу деветомајских демонстрација 1991. и студентских немра је непозната, и даље се скрива као најстрожија тајна.

Приликом деветомајских демонстрација и студентских немра значајну улогу имале су и специјалне снаге Гардијске бригаде, које су биле под командом и контролом Веселина Шљиванчанина. Те снаге су биле укључене у јурњава и лов демонстраната после изласка тенкова на улице 9. марта 1991. Деловали су у цивилу, као провокатори или у униформама МУП-а Србије, као полицајци. Специјалне снаге Гардијске бригаде биле су укључене и за време трајања Видовданског сабора опозиције. Ове специјалне снаге тада су у потпуности штитиле Телевизију Београд у Таковској 10, приликом три мимохода поред ТВ-Бастиље.

Веселин Шљиванчанин и специјалне снаге Гардијске бригаде имале су и друге активности на сузбијању рада опозиције у Србији. Са његовим знањем и организацијом вршио је и ометање рада НТВ Студија Б и радија Б-92. Није та ометања вршио МУП Србије, како се то тада мислило. МУП Србије тада није ни имао технику за ометање, ту технику имала је само Војска. Дедињски брзуљак је веома погодно

место за постављање уређаја за ометање ТВ и радио програма. Круг Дедињских дворова има површину од око сто хектара. Са војним кругом, цела та површина је око 150 хектара. То је велики простор, изолован од јавности и већим делом покривен густом шумом. Цео тај простор је под војном стражом Гарде, и ту су постављена специјална војна возила за ометање поменутих програма.

Специјалне снаге Гарде под руководством Шљиванчанина обезбеђивале су и консултативне састанке генерала и других личности у Дому гарде, као и припреме за оснивање СК-ПЈ. Ове специјалне снаге су обезбеђивале и Сава центар приликом Првог конгреса ове комунистичке партије.

Веселин Шљиванчанин је завршио највише војне и специјалне школе, додуше по старом моделу комунистичке идеологије. Стручњак је за војна питања и стручњак за убацивање "кртица" и провокатора у опозиционе странке. Стручњак је за разне диверзије и друга психолошка дејства. Ових дана, Шљиванчанин је унапређен у чин пуковника ВЈ. На том унапређењу честитку му је упutio и Жељко Ражнатовић - Аркан, што само по себи казује ко је Веселин Шљиванчанин.

Из свега што се зна и што се не зна о Веселину Шљиванчанину, тврдим да је он прекомандован из Подгорице у Београд из разлога што је потребан странци СК - ПЈ, и што је као стручњак потребан српској владајућој структури, будући да опозиција Србије најављује серију митинга. Све је веће незадовољство понижених, посрамљених и осиромашених грађана, па је то разлог што је у Београд прекомандован Веселин Шљиванчанин, "витез од Вуковара". Опозиција и грађани Србије ће ову прекоманду врло брзо осетити на својим леђима.

Миле Бркић Вујановић, Београд

Српски термидор

Јануара месеца 1993. режим је сменио 1.500 новинара, културних и јавних радника. Уместо Виде Огњеновић за шефа Народног позоришта у Београду поставили су Александра Берчека. Позориште, опера и балет једва да постоје, а прошлу годину смо прославили као "годину културе". Осим голих певачица, мало шљокица и бирања мисица, ништа се у тој славној години не догодило што се и пре није догађало.

Јануара 1994. укинута је емисија "Нико као ја" на Другом програму Радио-Београда. Тешко сам се привикла да у десет часова не слушам те драге Небојшине и Цецине гласове.

Јануара 1995. су покушали да растуре "Борбу", али су успели само да добију још једне "Вечерње новости", а нама је остала "Наша борба". У Крагујевцу су добили "Светлост", а Крагујевчани њихову, односно "Нашу светлост".

Јануара 1995. угашен је Студио Б, јер кад новинара присиле да размишља стомаком, онда им кроз главу почне дувати промаја. Не стидите се, драги моји, јер је стид на њиховој страни, а друго је што они не знају шта је то.

То је биланс српских јануарских термидора у коме страда дух и душа Србије.

Драги Београђани, тек ћете сада видети каква је мрак и колико је густа магла у унутрашњости Србије. Чим би се појавило неко чедо, као Крагујевачка "Светлост", одмах би наредили да се изврши абортус, па у унутрашњости

нема шта да се гуши.

А ми смо, ако не знате, драги Београђани, а знам да не знате, "годину културе" провели ђускајући и певајући. Ви нисте хтели да знате за нас у унутрашњости, а ми нисмо хтели да знамо за избеглице.

Ипак ћу вам открити једну тајну: пошто је овом земљом протутњао биланс српских термидора, ми као за време Другог светског рата слушамо радио "Слободну Европу" и "Глас Америке", па ако ови ваши дођу да нам претресају куће и одузимају радио-апарате, јавите на време, да их закопамо у земљу.

А ко зна да ли вреди, с обзиром да имамо полицијску Академију. Можда ћу морати да га купујем и да им предам, као што су Срби из Срема после другог светског рата од ових преко Саве куповали вуну, а ови из Србије жито, да би предали за откуп.

И док они развијају своје страначке заставе, док сејас маглу, мисле да нико није приметио како су нас из зоне сумрака увели у тотални мрак. После српских јануарских термидора над информацијама и новинарима, долази време глади, па је дошло време да се овај небески народ пресели и физички на небо.

Свака чест женама: Весни Пешић, даници Драшковић, Соњи Лихт, Јелени Шантић, Гордани Логар, Гордани Суши, Цеци Лукић... и да не ређам даље.

Ем смо слабији пол, ем смо паметније. Никад се не би мењала са мушкарцима. Они се читавог живота боје да их не изда она ствар, до које нама женама није толико стало колико они мисле да јесте.

И зато Српкиње, не спашавајте Србе него Српцад, јер њих је далеко мање и много више су угроњени. Чим проходају морају да одгледају Дневник. Ако! И ја сам морала у пионирску организацију, па да носим штафету, па да самоуправљам... па да...!

Војка Милутиновић, Ужице

Море, култура је то...

Десимир Станојевић је почаствован, у недељу 24. марта, на 12. страни "Политике", да читаоце поучи култури. Ко то није прочитао, не би ни знао како се пропагира култура, коме све припада и шта садржи. А култура, рече Деско, налаже да се обије 150 општина у земљи и да се народу исприча шта је култура живљења, облачења, понашања и да им се, узгред, прикаже монодрама у којој игра - он.

У Кладову, замислите, гледало ју је 350 људи, а гледало би је још преко 450 које сала није могла да прими.

"Ми смо у Београду размажени и можемо да одемо, рецимо, на концерт Стефана Миленковића или не", а јадни Кладовчани морају да гледају Деска, па још и да извисте за карту. Не рече нам Деско да ли би Кладовчани похрлили на концерт озбиљне музике, или би им мала сала била превелика.

Један савет председнику Комитета за културу Главног одбора ЈУЛ-а: нека им (Кладовчанима и свима у 150 општина дилем земље) прво препоручи и доведе извођаче класичне музике, па тек после, рецимо, Зорицу Брунцлик и себе - са монодрамом "Море, женско ти је то, мој куме".

Наслов је речит, а и "култура" се назире.

Даре Лазова, Београд

Уређије: Владимир Јовићевић ЈОВ

Бугарски геније

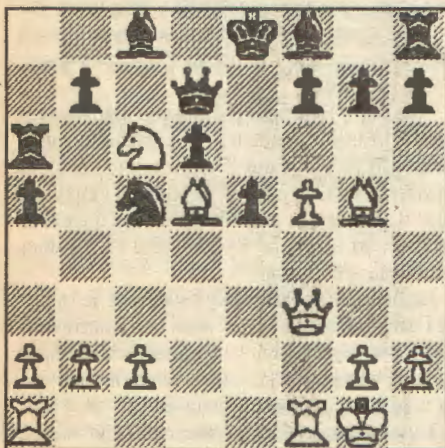
Млади бугарски велемајстор Веселин Топалов (рођен у Пловдиву, 15. марта 1976) тренутно је један од најјачих играча на свету. О томе говоре и његов рејтинг (2700) и последњи изванредни резултати

на Супертурниру у Амстердаму у Холандији са Каспаровом поделио прво место). Већ у првом колу турнира највише 18. категорије млади бугарски геније савладао је светског првака Гарија Каспарова. Ево те партије у којој је Топалов показао сав свој раскошни таленат за комбинаорику и тактику.

ТОПАЛОВ - КАСПАРОВ

Сицилијанска одбрана
Амстердам, 1996.

1. е4, ц5, 2. Сф3, д6, 3. д4, цд, 4. Сд4, Сф6, 5. Сц3, а6, 6. Лц4! (Топалов не игра Ле3 као на Олимпијади, у Москви 1994. године када је сензационално савладао Каспарова на првој табли у мечу Бугарска - Русија, већ "нов" потез), е6, 7. Лб3, Сбд7, 8. ф4 (најамбициозније, очигледно је да примирја у овој партији неће бити), Сц5, 9. 0-0, Сцe4, 10. Се4, Се4, 11. ф5, е5, 12. Дх5 (и без пешака бели је дошао до опасног напада), Де7 (изнуђено), 13. Дф3! Сц5, 14. Сцб! (гром из ведрa неба, и то против светског првака), Дц7, 15. Лд5! а5, 16. Лг5, Та6.

Позиција после 16. потеза црног (Каспарова)

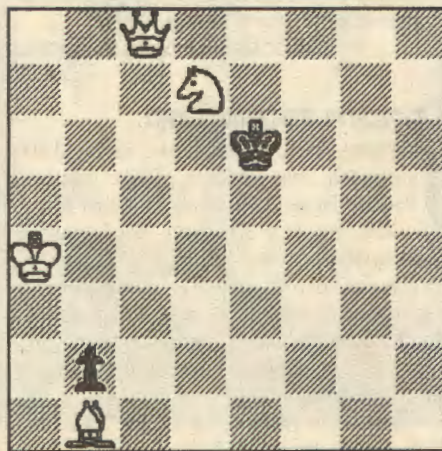
17. Сд8! (какав потез "страшан" потез), ф6, 18. Сф7, Тг8 (изнуђено), 19. Ле3, г6, 20. Ср5, Тг7, 21. гф, Тг6, 22. Лф7, Дф7 (изнуђено давање даме за две лаке фигуре), 23. Сф7, Кф7, 24. Лц5, цц, 25. Тад1, Ле7, 26. Тд5, Лг4, 27. Де4, Кг7, 28. Тфд1!, Лд1, 29. Тд1, Те6, 30. Дф5, Кф7, 31. Те1, б6, 32. х4, Тг7, 33. Кф1, Лд6, 34. Кф2, Лц7, 35. Кф3, Ке7, 36. Те4, Кф7, 37. Тг4, Те7, 38. Ке4!, Тг4, 39. Дг4, Лд8, 40. а4, Кф8, 41. ц3, Тг7, 42. Дц8, Ке8, 43. Де6, Кф8, 44. г4 (сада је све ствар технике. Топалов то чини на беспрекоран начин), Тф7, 45. х5, Тг7, 46. х6, Тг6, 47. Дд5, Ле7, 48. Кф5!, Тх6, 49. Дб7, е4, 50. Дб8, Кф7, 51. Дб6, е3, 52. Де6, Ке8, 53. Де3, Тг6, 54. Де4, Тг5, 55. Кф4, Кд7, 56. Дб7, Ке6, 57. Дц8, Кф7, 58. Дд7, х5, 59. гх, Тх5, 60. Да5, Лд6 (чему ли се нада Гари Каспаров: да се можда сруши амстердамски плафон?), 61. Ке4, ф5, 62. Кд5 (и краљ је фигура када се гура), Ле7, 63. Дц7, Тх6, 64. а5, Тд6, 65. Ке5, Тф6, 66. Дц8, црни предаје (1:0).

Гари Каспаров је ову партију могао да преда још у 22. потезу, али то би била минијатура. Овим поразом полако али сигурно руши се мит о непобедивости светског првака у шаху Гарија Каспарова.

Топалову - свака част!

ПОНОВО ЛОЈД ПРОБЛЕМ БР. 15

Самуел Лојд
(САД)

Мат у 3 потеза

Решење проблема бр. 14
1. Ке1!

Из бубња смо извукли следеће добитнике: 1) Радован Јунић из Брајина, 2) Марија Здујић из Крагујевца, 3) Периша Драгуљевић из Александровца, 4) Јован Зенић из Ужица и 5) Жарко Станић из Подгорице

Решење Лојдовог проблема бр. 15 шаљите на адресу "Српске речи (за шах)", Вука Караџића бр. 8, 11000 Београд.

Награде: Српска књижевност на енглеском језику у II тома.

Пет срећних добитника извући ћемо из бубња.

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ НОВИНАРА

ДИРЕКТОР: Даница Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:
Бољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ: Илија Давидовић,
Љиљана Јорђевић-Булашовић,
Стево Бајић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:

Александар Чојрић, Александар
Цвејковић, Александар Баљак,
Благица Стојановић, Бранка Пламенац,
Донка Михаиловић, Ђорђе Вукоје (фојшо),
Јелена Ленило, Ксенија Јанковић,
Љиљана Шој, Милан Божић, Мирко
Дошен (Вашињџион), Миленко Вучевић,
Милош Ђорђевић, Милован Бркић,
Никола Бурзан, Ружица Ратишовић-
Јовић, Сандра Пеширушић,
Сандра Скоко (Лондон), Силвије Сикавица,
Владан Васиљевић

ДИЗАЈН И КОМПЈУТЕРСКА ОБРАДА:
D-design

СЕКРЕТАРИЈАТ РЕДАКЦИЈЕ:
Драгица Бујарски, Нада Бошковић

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Вука Караџића бр. 8/II, 11000 Београд
Тел. 011/620-891, 628-242, 620-968

КОМЕРЦИЈАЛНА И ИЗДАВАЧКА
ДЕЛАТНОСТ:
Бранкова 13-15, 11000 Београд,
тел. 011/625-937, 624-598

ЖИРО-РАЧУН:
40801 - 603 - 4 - 27562 Спшари г'рад

РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ НЕ
ВРАБАЈУ

ШТАМПА:
БИГЗ, Булевар војводе Мишића 17
Миљевићем Секретаријата за информације
Републике Србије бр. 413-01 221/91-01 од
15.2.1991. одређена је стајина пореза од 3%.

ПРЕТПЛАТА
Прејшлациу на Српску реч можете
извршити уилајом на жиро-рачун 40801-
603-4-27562, Спшари г'рад, са назнаком - за
прејшлациу - ишо за:

3 месеца (6 бројева) - 30 динара
6 месеци (12 бројева) - 60 динара
12 месеци (24 броја) - 120 динара
ЗА ИНОСТРАНСТВО - ЕВРОПСКЕ
ЗЕМЉЕ
3 месеца (6 бројева) - 35 ДЕМ
6 месеци (12 бројева) - 70 ДЕМ
12 месеци (24 броја) - 140 ДЕМ
ЗА ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ 50% ВИШЕ
Информације на телефон
011/620-891, 628-242, 620-968

*Амбалажа
будућности*

ДД "АМБ-ГРАФИКА" са п.о. Производња папирне, картонске и савитљиве амбалаже
21000 Нови Сад, Футошки пут 67, тел: 021/39 55 88, тел/факс: 021/39 63 44
жиро рачун бр: 45700 - 601 - 3 - 16268

ЕВРОСПОЈ

Етарска уља

- *Арома терапија*
- *Миран сан*
- *Миришљаве кујке*
- *Аромаџизовање просторија*
- *Масажа*
- *Традиционална медицина*
- *Инхалација*

Лаванда - за мирнији сан

Рузмарин - за леиши џен

Поморанџа - џроиив сџреса

Јела-бор - за добро здравље